ਬਾਰ੍ਹਵਾਂ ਸਾਲ

PARDES TIMES

12th year in Publication

ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼

www.pardestimes.com

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ)

ਮਾਂ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਪਰਪਿਤ pardestimes

ਰਣਜੀਤ ਕੰਦੋਲਾ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਐਡੀਟਰ

VOL- 12 No. 288 February 14, 2018 E-mali : info@pardestimes.com Ph 510-938-7771 Ph510-516-3536 (Yuba City) 530-315-1020

'ਸਾਂਝੀ ਸਲੇਟ' ਵਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਫਰੀਮਾਂਟ (ਬਿਊਰੋ): ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਫਰੀਮਾਂਟ ਵਿਚ ਚੋਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਲਈ ਬਣਾਈ ਗਈ'ਸਾਂਝੀ ਸਲੇਟ' ਨੇ ਗੁਰਦਆਰਾ ਸਾਹਿਬ ਫਰੀਮਾਂਟ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। 'ਸਾਂਝੀ ਸਲੇਟ' ਗਰੁੱਪ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਇਕ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਖਰਚ ਕੇ ਲੰਮੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਕੇ ਚੋਣ ਸਿਸਟਮ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸਾਡੀ ਸਲੇਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਸੰਗਤ ਦੇ ਇਸ ਹੱਕ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਫਿਰ ਲੱਖਾਂ ਡਾਲਰ ਨਾ ਲਾਉਣੇ ਪੈਣ। ਸਾਡੀ ਸਲੇਟ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੈ, ਸੰਗਤ ਆਪਣੇ ਵੋਟ ਦੇ ਹੱਕ ਨਾਲ ਸਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਚੁਣਨ। ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਕਿ ਇਸ ਮਨੋਰਥ ਲਈ 'ਸਾਂਝੀ ਸਲੇਟ' ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ।

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਸਨਮਾਨਿਤ

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਦੇ ਸਨਮਾਨ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਹਨ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਜੇ. ਮਿਨਹਾਸ ਹੁਰੀ, ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ ਗਿੱਲ (ਮਸ਼ਹੂਰ ਲਿਖਾਰੀ)

ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ)– ਕਿਲਾ ਰਾਏਪੁਰ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ ਮਿੰਨੀ ਉਲੰਪਿਕ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਇਸ ਸਾਲ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਸ੍ਰੀ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਫਿਲਮ ਜਿਸ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਪਿੰਡ ਲਲਤੋਂ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੇ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਦੇ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸਰ ਸ੍ਰੀ ਜਤਿੰਦਰ ਜੇ. ਮਿਨਹਾਸ ਹੁਰੀ ਵੀ ਹਨ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਾ. ਗੁਰਬਚਨ ਗਿੱਲ (ਮਸ਼ਹੂਰ ਲਿਖਾਰੀ) ਵੀ ਖੜ੍ਹੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਦਾ ਫਿਲਮੀ ਸਫਰ ਹਾਲੀਵੁੱਡ 'ਚ 37 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਦਰਮਿਆਨ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਖਾਸ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚੋਂ Gold Bracelet, Highway5 and Black Prince ਆਦਿ ਹਨ ਜੋ 2017 ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੋਂ ਵਾਹਵਾ ਮਿਲੀ। ਉਹ ਫਿਲਮ ਪੰਜਾਬੀ/ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਹੈ। ਹੁਣ ਮਈ 11, 2018 ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ 'ਚ ਨਵੀਂ ਫਿਲਮ 'ਕੰਡੇ' ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆ ਰਹੀ ਫਿਲਮ ਜੋ BAREFOOT WARRIORS ਹੈ ਬਾਰੇ ਵੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਹੋਰ ਚਾਨਣਾ ਪਾਵਾਂਗੇ, ਜੋ ਕਿ ਜਤਿੰਦਰ ਜੇ ਮਿਨਹਾਸ ਹੁਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਡਾਇਰੈਕਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਜੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵੀ ਜਲਦੀ ਹੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਵਿਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 27-28 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਚੱਲਣੀ ਹੈ।

ਪ ਰ ਦ ੇ ਸ ਟਾਇਮਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਫਿਲਮ ਦੀ ਪੂਰੀ ਯੂਨਿਟ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਬਾਰਕਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ੁਭ ਇੱਛਾਵਾਂ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਸ. ਯੋਗਰਾਜ ਸਿੰਘ, ਰਾਜਪਾਲ ਯਾਦਵ (ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ), ਮੁਕਲ ਦੇਵ (ਹਿੰਦੀ ਫਿਲਮਾਂ ਤੋਂ), ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਤੋਂ Sean Faris, ਰਾਜਨ ਤੁਰ ਤੇ ਸਾਥੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਵੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। **– ਸੰਪਾਦਕ**

A-1 INTERIOR DECORATION INC.
BEST PRICES IN THE BAY AREA
◆KITCHEN CABINETS
◆GRANITE COUNTERTOPS
◆SINKS & FAUCETS
◆HARDWOOD & LAMINATE FLOORS
◆DOORS AND WINDOWS
◆REMODLING & NEW CONSTRUCTION
FREE ESTIMATES
CELL 510 565-6667 OFFICE 510 732-1555 FAX 510 732-0555
Visit our showroom NOW!!!
3165 ARDEN ROAD, HAYWARD CA- 94545

Allstate.
You're in good hands.
Avninder Singh
Insurance Specialist, CA Lic. # 0822501
Auto Home Life Health Business Commercial
PH.(510) 441-7490
Toll free (877) 441-7490
30042 MISSION BLVD. SUITE 221 HAYWARD, CA 94544

ਜਸਪਰੀਤ ਸਿੰਘ
ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ, ਨਿਊਯਾਰਕ ਤੇ ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ
ਰਫਿਊਜੀ ਸਟੇਅ, ਬੱਚਾ ਗੋਦ ਲੈਣਾ, ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ, ਵਿਆਹ, ਐਚ ਵਨ, ਐਲ ਵਨ, ਲੇਬਰ ਸਰਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਮੁਫਤ ਸਲਾਹ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਕੈਲੀਫੋਰਨੀਆ ਦਫਤਰ: 44790 S. Grimmer blvd. # 204 Fremont, CA 94538, 510-657-6444
ਨਿਊਯਾਰਕ ਦਫਤਰ: 37-18-73rd ST. Ste 401 Jackson Height. NY 11372, 718-533-8444
ਸੈਕਰਾਮੈਂਟੋ ਦਫਤਰ: 2945 W. Capitol Ave. West Sacramento CA-95691, 916-372-448
ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਦਫਤਰ: 4491 w. Shaw Ave # 300B Near Costco Fresno, CA 93722 phone 559-271-5511

Joshi Law Firm
Attorneys at Law ਅਟਾਰਨੀ ਐਟ ਲਾਅ
www.joshilawfirm.com info@joshilawfirm.com
ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਡਿਪੋਰਟੇਸ਼ਨ ਅਸਾਈਲਮ ਸਿਟੀਜਨਸ਼ਿਪ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਫੈਮਲੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿਆਹ ਦੇ
ਆਧਾਰ ਤੇ ਗਰੀਨ ਕਾਰਡ ਐਡਜਸਟਮੈਂਟ ਆਫ ਸਟੇਟਸ ਫੈਮਲੀ ਲਾਅ ਤਲਾਕ ਦੀ
ਪਟੀਸ਼ਨ ਖੱਚੇ ਦੀ ਕਸਟਡੀ ਭੱਤਾ ਜਾਂ ਖਰਚਾ ਖੱਚਿਆਂ ਲਈ ਖਰਚਾ
TANVIR JOSHI
SBN: 302226
(559) 312-0083 (O) (888) 630-1230 (F)
516 W. SHAW AVE STE 200 FRESNO, CA 93704

COVERED CALIFORNIA
Certified Insurance Agent
Global Green INSURANCE AGENCY
ਹੈਲਥ ਇੰਸ਼ੋਰੈਂਸ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਫੋਨ:510-487-1000
Gurdawar Singh Mann
MANN@GGIABA.COM
Gurcharan Singh Mann
Mann Insurance Brokers Inc.
4123 Dyer St., #230, Union City, CA 94587

See me today and get the discounts and service you deserve
STATE FARM INSURANCE
Gurbinder S Mavi
Insurance Lic# 0F22244
Bus: 650-326-0660, Cell : 408-829-6284
988 El Monte Ave Mountain View, CA 94040
Like a Good Neighbor, State Farm is There www.gmavi.com
State farm mutual Automobile Insurance Company. State Farm Indemnity Company Bloomington. IL

AUTOBAHN
Body & Paint
Specializing in Convenience & Quality
ਡੈਂਟਿੰਗ ਅਤੇ ਪੇਂਟ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਮਿਲੋ
Baghel Singh Jaswal
Ph: (650) 966-1840, Fax: (650) 966-1023
www.autobahnbodypaint.com
778 Yuba Drive, Mountain View, CA 94041

COVERED CALIFORNIA
Punjab Insurance Brokers Inc.
www.punjabinsurance.com
DBA in CA Punjab Financial & Insurance Services
MONEY BACK LIFE INSURANCE
MONEY BACK CRITICAL ILLNESS INSURANCE
MONEY BACK DISABILITY INSURANCE
DENTAL INSURANCE & VISITORS INSURANCE
Call: 1-888-978-6522
Inderjeet S Mann
CA Lic# 0127763

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ, ਪਰ ਧੜਾਮ ਹੋਏ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ— ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਤੇਜ਼ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਅਤੇ ਡਾਓ ਜੋਂਸ ਹਫਤੇ 'ਚ ਦੂਜੀ ਵਾਰ 1,000 ਅੰਕਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਅਤੇ 23,860 ਅੰਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾ ਕੇ ਬੰਦ ਹੋਇਆ। ਐਸ. ਐਂਡ. ਪੀ. 500 ਇੰਡੈਕਸ 'ਚ ਵੀ ਪੌਣੇ 4 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ। ਨੈਸਡੇਕ 'ਚ 275 ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਆਈ ਅਤੇ ਇਹ 6,777 ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਫਿਸਲ ਗਿਆ। ਯੂਰਪੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਮਰੀਕੀ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਘਬਰਾ ਗਏ। ਲੰਡਨ ਸਟਾਰ ਐਕਸਚੇਂਜ 'ਚ 1.5 ਫੀਸਦੀ, ਜਰਮਨੀ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ 2.6 ਫੀਸਦੀ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ 2 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਗਿਰਾਵਟ ਕਾਰਨ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੀ ਅਰਥ-ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਮਿਹੰਗਾਈ ਦਾ ਵਧਣਾ ਅਤੇ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਚ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਸੈਸ਼ਨ 'ਚ ਡਾਓ ਜੋਂਸ 1,175 ਅੰਕਾਂ ਮਤਲਬ 4.6 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਭਾਰੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨਾਲ 24,346 ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬੰਦ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅਮਰੀਕੀ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਅਗਸਤ 2011 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗਿਰਾਵਟ ਸੀ। ਬੈਂਕ ਆਫ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਤਾਜ਼ਾ ਕ੍ਰੇਡਿਟ ਪਾਲਸੀ 'ਚ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ 0.5 ਫੀਸਦੀ 'ਤੇ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ 'ਚ ਜਲਦ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਅੰਕੜਾ ਆਇਆ, ਜਿਸ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 45 ਸਾਲ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਖਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਤੇਜ਼ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਰੁਖ ਰਿਹਾ।

ਵਧ ਨੌਕਰੀਆਂ ਮਿਲਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਰੁਜ਼ਗਾਰਦਾਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਧ ਤਨਖਾਹ ਦੇਣੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ 'ਤੇ ਬਣਾਏ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਵਧ ਤਨਖਾਹ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਮਹਿੰਗਾਈ ਵਧ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਹਿੰਗਾਈ ਦਰ ਨੂੰ ਕਾਬੂ 'ਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਧ ਹੋਣ ਦਾ ਅਸਰ ਕਰਜ 'ਤੇ ਪਵੇਗਾ, ਮਤਲਬ ਕੰਪਨੀਆਂ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਲਈ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣਾ ਮਹਿੰਗਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਇਕ ਕਾਰਨ ਮੁਨਾਫਾ-ਵਸੂਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹਨ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਖਰੀਦਾਰੀ ਦਾ ਦੌਰ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫਾ-ਵਸੂਲੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਗਿਰਾਵਟ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੌੜ ਧਮਾਕਾ: ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ 'ਚੋਂ ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਗਾਇਬ ਹੋਈ ਸੀ ਕਾਰ

ਬਠਿੰਡਾ- ਮੌੜ ਬੰਬ ਧਮਾਕੇ 'ਚ ਵਰਤੀ ਗਈ 'ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ' ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ 'ਚੋਂ ਰਾਤੋਂ ਰਾਤ ਗਾਇਬ ਹੋਈ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਪੁਲਿਸ ਜਾਂਚ ਉਲਝੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੀ ਵੀ ਆਈ ਪੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੇ ਗਰੀਨ ਗੇਟ ਅੰਦਰ ਇਹ ਕਾਰ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਅਦਾਲਤ 'ਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਚਾਰ ਗਵਾਹ ਖੁਦ ਸ਼ਸ਼ੋਪੰਜ 'ਚ ਸਨ। ਅਹਿਮ ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ 'ਚੋਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੇ ਪੇਂਟਰ ਅਤੇ ਡੈਂਟਰ ਨੇ ਇਹੋ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਇੰਚਾਰਜ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ ਦੀ ਹਦਾਇਤ 'ਤੇ ਮਾਰੂਤੀ ਕਾਰ ਨੂੰ ਰੰਗ-ਰੋਗਨ ਕਰਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਹਫਤੇ 'ਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਮਗਰੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਇਹ ਕਾਰ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਦੇਰ ਸ਼ਾਮ ਵਰਕਸ਼ਾਪ 'ਚ ਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸਵੇਰੇ ਆਏ ਤਾਂ ਕਾਰ ਉਥੋਂ ਗਾਇਬ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ 'ਤੇ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਭੇਤ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੱਡੀ ਉਦੋਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢੀ ਗਈ ਜਦੋਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਸਾਰਾ ਸਟਾਫ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਦੋ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕਾਰ ਮੌੜ ਇਲਾਕੇ 'ਚ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਹੁਣ ਸਾਰੀ ਤਾਕਤ ਪਿੰਡ ਆਲੀਕੇ (ਡਬਵਾਲੀ) ਨੂੰ ਫੜਨ 'ਤੇ ਝੋਕ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰ ਆਸਵੰਦ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰਾ ਮਾਮਲਾ ਇਕ ਹਫ਼ਤੇ ਵਿੱਚ ਸੁਲਝਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੁਲਿਸ ਟੀਮਾਂ ਨੇ ਅੱਜ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰੂਸਰ ਮੋੜੀਆਂ (ਰਾਜਸਥਾਨ) ਵਿੱਚ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ ਦੀ ਭੈਣ ਦੇ ਘਰ ਮੁੜ ਛਾਪਾ ਮਾਰਿਆ। ਡਬਵਾਲੀ ਤੋਂ ਕਾਲਾ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੂੰ ਵੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਹੁਣ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਦੀ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸੂਹੀਏ ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਇਨਾਤ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਲਾ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਅਤੇ ਦੂਰ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ ਅਤੇ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਉਤਰਾਖੰਡ ਜਾਂ ਯੂਪੀ ਵਿੱਚ ਛੁਪੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ 31 ਜਨਵਰੀ 2017 ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਮੌੜ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਜਾਨਾਂ ਚਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ।

ਬੇਅਦਬੀ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਤੰਦ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਣ ਦਾ ਸ਼ੱਕ

ਸੂਤਰ ਦੱਸਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਬੇਅਦਬੀ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਵੀ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ 'ਤੇ ਉਂਗਲ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਟੀਮ ਦਾ ਸ਼ੱਕ ਹੈ ਕਿ ਬੇਅਦਬੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਤੰਦ ਵੀ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰੀ ਨਾਲ ਸੁਲਝ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਸੂਤਰ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਇਸ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਦੋ ਅਫ਼ਸਰ ਵੀ ਇਸ ਜਾਂਚ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਦੀ ਅੰਦਰਲੀ ਸਿਆਸਤ ਨੂੰ ਵੀ ਘੋਖ ਰਹੀ ਹੈ। ਡੇਰੇ ਅੰਦਰ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਗਰੁੱਪ ਸੀ ਜੋ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਲੜਕੇ ਦੇ ਰਾਹ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੇੜਲੀ ਤਿੱਕੜੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਛਾਪੇ

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਮੌੜ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਅੱਜ ਡੇਰਾ ਸਿਰਸਾ ਵਿਚਲੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਗੁਰਤੇਜ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਕਾਲਾ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕਰ ਲਿਆ। ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦਾ ਪੀਐਸਓ ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਮੁਲਾਜ਼ਮ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵੀ ਜਲਦੀ ਨਾਮਜ਼ਦ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਤਿੱਕੜੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਵੀ ਕੀਤੀ। ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ ਡੱਬਵਾਲੀ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਅਲੀਆ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਹੈ। ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਤੇ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਸੰਗਰੂਰ ਤੇ ਪਿੰਡ ਕੋਹਲਾ(ਹਰਿਆਣਾ) ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹਨ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਉਪਰੋਕਤ ਤਿੰਨਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਕੇਸ 'ਚ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਇਸ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿੱਟ) ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਨੇੜਲੀ ਇਸ ਤਿੱਕੜੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਨ ਸਾਂਝਾ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਵਿੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਾਨਸਾ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਸੀਆਈਏ ਟੀਮ ਨੇ ਅੱਜ ਪੰਜਾਬ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਥਾਵਾਂ 'ਤੇ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ। ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਗੁਰੂਸਰ ਮੋੜੀਆਂ, ਘੁੱਕਿਆਂ ਵਾਲੀ (ਰਾਜਸਥਾਨ), ਪਿੰਡ ਆਲੀਕੇ (ਹਰਿਆਣਾ) ਅਤੇ ਹਲਕਾ ਲੰਬੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਮਹਿਣਾ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇਮਾਰੀ ਕੀਤੀ।

ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਤਿੱਕੜੀ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਣਾਇਆ, ਪਰ ਉਥੋਂ ਕੁਝ ਖਾਸ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ। ਡੀਆਈਜੀ (ਕਾਊਂਟਰ ਇਟੈਲੀਜੈਂਸ) ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ ਨੇ ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ। ਤਲਵੰਡੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਕਲਮਬੰਦ ਕਰਾਏ ਗਏ ਹਨ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਪੁਲਿਸ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਤੋਰੇਗੀ।

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਉਕਤ ਤਿੱਕੜੀ ਨੂੰ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਂਜ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਫ਼ਿਲਹਾਲ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੋ ਘਰੀ ਤੋਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਕਾਰ ਡੇਰੇ ਦੀ ਵਰਕਸ਼ਾਪ ਵਿੱਚ ਰੰਗ ਰੋਗਨ ਹੋਈ ਸੀ। ਕਾਰ ਗੁਰਤੇਜ ਕਾਲਾ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਜਾਂਚ ਟੀਮ ਹਨੀਪ੍ਰੀਤ ਵੱਲ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਦੇਖ ਰਹੀ ਹੈ।

ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗੰਨਮੈਨ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ

ਸੂਤਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗੰਨਮੈਨ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਸਰਗਰਮ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਡੇਰਾ ਮੁਖੀ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਗੰਨਮੈਨ ਨੂੰ ਮੁਅੱਤਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਗੰਨਮੈਨ ਨੇ ਅਮਰੀਕ ਤੇ ਕਾਲਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਨਿਸ਼ਾਨਦੇਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਹਰਮਿੰਦਰ ਜੱਸੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਗੰਨਮੈਨ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਏਐਸਆਈ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦੀ ਉਂਗਲ ਉਠੀ ਸੀ। ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਜੱਸੀ ਖਿਲਾਫ਼ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੋਬਾਈਲ ਲੋਕੇਸ਼ਨ ਹਲਕਾ ਮੌੜ ਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਕਤਲ ਹੋਇਆ ਪਰਮਜੀਤ ਪਟਿਆਲਾ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ

ਘਨੌਰ- ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜੌਰਜੀਆ ਹੋਮ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਪਿੱਪਲ ਮੰਗੋਲੀ ਦੇ ਜੰਮਪਲ ਤੇ ਪਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ (44) ਦੀ ਅਣਪਛਾਤੇ ਹਮਲਾਵਰ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਗੋਲੀ ਵਿਚ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਭਰਾ ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਜੀਜਾ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਤਾਇਆ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ

ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬੀਤੇ ਮੰਗਲਵਾਰ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਕੱਪੜੇ ਦੇ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ 'ਤੇ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਵਾਰਦਾਤ ਮਗਰੋਂ ਹਮਲਾਵਰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜ ਗਿਆ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਜਾ ਕੇ ਗੁਜਰਾਤੀ ਦੇ ਸਟੋਰ 'ਤੇ ਵੀ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ 'ਚ ਉੱਥੇ ਕਲਰਕ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ 30 ਸਾਲਾ ਪਾਰਥੀ ਪਟੇਲ ਜ਼ਖ਼ਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਜਾਣਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕਾ ਰਹਿੰਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਮਰੀਕਾ 'ਚ ਆਪਣੀ ਮਾਤਾ ਜਸਵੀਰ ਕੌਰ, ਪਤਨੀ ਸੋਨੀਆ ਅਤੇ ਦੋ ਬੇਟਿਆਂ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸਾਬਕਾ ਫੌਜੀ ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੀ 20 ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੜਕ ਹਾਦਸੇ ਵਿੱਚ ਮੌਤ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਸੀ।

ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਕੈਪਟਨ ਵੱਲੋਂ ਟਰੂਡੋ ਦਾ ਸਵਾਗਤ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸੱਜਣ ਵੱਲੋਂ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਪੱਖੀ ਪੈਂਤੜੇ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਕੋਰੀ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਕਰਦਿਆਂ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਵੱਖਵਾਦੀ ਤਾਕਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਢੁਕਵਾਂ ਮਾਹੌਲ ਸਿਰਜਣ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਸ੍ਰੀ ਸੱਜਣ ਦੇ ਬਿਆਨ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਤੇ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਸਿੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਮਰਜੀਤ ਸੋਹੀ ਨੇ ਨਾ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਕੱਟੜਪ੍ਰਸਤੀ ਲਹਿਰ ਪ੍ਰਤੀ ਹਮਦਰਦੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਸਿੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ

ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਰੋਧੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਵਰਤਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦੇਣਗੇ। ਕੈਪਟਨ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸੱਜਣ ਤੇ ਸ੍ਰੀ ਸੋਹੀ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਬਿਆਨਾਂ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖਾਲਿਸਤਾਨੀ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਾਹ-ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਕੈਨੇਡਾ ਨਾਲ ਬਿਹਤਰ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਸ੍ਰੀ ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਇਸ ਮਹੀਨੇ ਪੰਜਾਬ ਸਮੇਤ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਫੇਰੀ ਦੌਰਾਨ ਕੈਨੇਡਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਰਮਿਆਨ ਦੁਵੱਲੇ ਵਪਾਰਕ ਸਬੰਧ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਣਗੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕੈਨੇਡਾ ਸਦਾ ਹੀ ਭਾਰਤ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਮਿੱਤਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇੰਦਰਾ ਨੂਈ ਆਈਸੀਸੀ ਵਿੱਚ ਪਲੇਠੀ ਮਹਿਲਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ

ਦੁਬਈ- ਪੈਪਸੀਕੋ ਕੰਪਨੀ ਦੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਇੰਦਰਾ ਨੂਈ ਨੂੰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਕ੍ਰਿਕਟ ਕੌਂਸਲ (ਆਈ ਸੀ ਸੀ) ਦੀ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਪਲੇਠੀ ਮਹਿਲਾ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨਾਮਜ਼ਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਨੂਈ, ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦੀ ਇਸ ਆਲਮੀ ਸੰਸਥਾ ਦੇ ਬੋਰਡ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਜੂਨ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਬਣੇਗੀ। ਨੂਈ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾਲ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਨੂਈ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਹੋਵੇਗਾ,

ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੋਂ ਦੋ-ਦੋ ਸਾਲ ਲਈ ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਉੱਤੇ ਮੁੜ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਆਜ਼ਾਦ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਵਜੋਂ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਬੰਧੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਉੱਤੇ ਆਈਸੀਸੀ ਦੀ ਪੂਰੀ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਜੂਨ ਵਿੱਚ ਮੋਹਰ ਲਾਈ ਸੀ। ਉਧਰ ਆਈਸੀਸੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਸ਼ਸ਼ਾਂਕ ਮਨੋਹਰ ਨੇ ਇੰਦਰਾ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਉੱਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਕ ਮਹਿਲਾ ਦੀ ਬੋਰਡ ਵਿੱਚ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਅਹਿਮ ਪੇਸ਼ਕਦਮੀ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ 'ਘਰ ਵਾਪਸੀ' ਲਈ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ- ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਸਰਗਰਮ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਧਾਰਾ 'ਚ ਲਿਆਉਣ ਅਤੇ ਹਥਿਆਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਗਾਇਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਹੈ। ਡੀਜੀਪੀ ਸੁਰੇਸ਼ ਅਰੋੜਾ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ 'ਤੇ 'ਸੰਗਠਿਤ ਅਪਰਾਧ ਰੋਕੂ ਯੂਨਿਟ' (ਓਸੀਸੀਯੂ) ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਮੂਹ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ, ਪੁਲਿਸ ਕਮਿਸ਼ਨਰਾਂ, ਰੇਂਜਾਂ ਦੇ ਡੀ ਆਈ ਜੀਜ਼ ਅਤੇ ਜ਼ੋਨਲ ਆਈਜੀਜ਼ ਨੂੰ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਅਤੇ ਗਾਇਕਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਓਸੀਸੀਯੂ ਦੇ ਆਈਜੀ ਵੱਲੋਂ ਲਿਖੇ ਇਸ ਪੱਤਰ ਦੇ ਨਾਲ ਏ, ਬੀ ਅਤੇ ਸੀ ਕੈਟੇਗਿਰੀ ਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵੀ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਨਿੱਜੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਹੇਠ ਚਲਾਉਣ ਤੇ 11 ਫਰਵਰੀ ਤੱਕ ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੂਤਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ 'ਝੂਠੇ ਪੁਲਿਸ' ਮੁਕਾਬਲਿਆਂ ਦੀ ਬਦਨਾਮੀ ਦਾ ਦਾਗ ਧੋਣ ਲਈ ਚਲਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਹਾਲ ਹੀ 'ਚ ਮਾਰੇ ਗਏ ਦੋ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਵਿੱਕੀ ਗੌਂਡਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮਾ ਲਾਹੌਰੀਆ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਮੁਕਾਬਲਾ ਫ਼ਰਜ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾ ਕੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਕਟਹਿਰੇ 'ਚ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਯਾਤਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਭੋਗ ਸਮਾਗਮਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣਾ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਸਿਰਦਰਦੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਪੁਲਿਸ ਮੁਖੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ (ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ) ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਲਈ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਉਹ 'ਗੈਂਗਸਟਰ' ਨੂੰ ਜੁਰਮ ਦਾ ਰਾਹ ਛੱਡ ਕੇ ਆਤਮ ਸਮਰਪਣ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ 'ਚ ਪੈ ਚੁੱਕੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਘਰ ਵਾਪਸੀ ਲਈ ਹੀ ਯਤਨ ਨਾ ਕਰਨ ਸਗੋਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਹਥਿਆਰਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿ ਕੇ ਅਮਨ ਪਸੰਦ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਵਾਲੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਤੀਤ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਨ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗਾਣਿਆਂ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਦਾ ਫਿਲਮਾਂਕਣ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਹਥਿਆਰ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਗੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ 'ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣਾ' ਵੀ ਸਮਾਜ ਲਈ ਮਾਰੂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੀਨੀਅਰ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਪੰਜਾਬੀ ਗਾਇਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਪ੍ਰੋਫਾਰਮਾ ਭੇਜਿਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਪੁਲਿਸ ਲਈ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ।

ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਹਨ 186 ਗੈਂਗਸਟਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਜੇਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਮੇਂ 186 ਗੈਂਗਸਟਰ ਹਵਾਲਾਤੀ ਜਾਂ ਕੈਦੀਆਂ ਵਜੋਂ ਬੰਦ ਹਨ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 51 ਏ ਕੈਟੇਗਿਰੀ, 85 ਬੀ ਕੈਟੇਗਿਰੀ ਅਤੇ 50 ਸੀ ਕੈਟੇਗਿਰੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਏ ਤੋਂ ਸੀ ਕੈਟੇਗਿਰੀ ਤੱਕ ਦੇ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਗਿਣਤੀ 300 ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸੂਤਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁੱਲ ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 500 ਦੇ ਕਰੀਬ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਐਸਐਸਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਜਿਹੜੀ ਸੂਚੀ ਭੇਜੀ ਗਈ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ 33 ਗੈਂਗਸਟਰਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ 'ਚ ਸੋਨਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ- ਸੱਚਖੰਡ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਘੰਟਾ ਘਰ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਦੁਆਰ ਦੀ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓਢੀ ਦੇ ਗੁੰਬਦਾਂ ਉਪਰ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ, ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਇਹ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਬਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓਢੀ ਉਪਰ ਬਣੇ ਮੁੱਖ ਗੁੰਬਦ 'ਤੇ ਲਗਾਉਣ ਲਈ 16 ਗੇਜ ਤਾਂਬੇ ਦੇ ਪੱਤਰਿਆਂ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੀਆਂ 22 ਪਰਤਾਂ ਚੜ੍ਹਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਛੋਟੇ ਗੁੰਬਦਾਂ ਉਪਰ ਵੀ ਇਹ ਪੱਤਰੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਇਥੇ ਕਰੀਬ 40 ਕਿੱਲੋ ਸੋਨਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਦਰਸ਼ਨੀ ਡਿਓਢੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਵੀ ਮੁੱਖ ਦੁਆਰ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਚਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਜਿਥੇ ਮੌਜੂਦਾ ਥੰਮ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਕਸਾਰ ਰੂਪ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਛੱਤ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ ਮੀਨਾਕਾਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਅੱਜ ਗੁੰਬਦਾਂ 'ਤੇ ਸੋਨੇ ਦੇ ਪੱਤਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣ ਦੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਆਰੰਭਤਾ ਸਮੇਂ ਭਾਈ ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਅਰਦਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਗਿਆਨੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਬਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਮੂਹ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਲੌਂਗੋਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸਿੱਖਾਂ ਸਮੇਤ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਵੀ ਮੁਕੱਦਸ ਅਸਥਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਇਥੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਜਲਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਬਾਬਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਸਿੰਘ ਭੂਰੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਕਾਰ ਸੇਵਾ ਅਪਰੈਲ ਤਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਜਤਾਈ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਸ੍ਰੀ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗ੍ਰੰਥੀ ਗਿਆਨੀ ਜਗਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਮੇਤ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਕਰਮੂੰਵਾਲਾ, ਬਾਬਾ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਭੂਰੀ ਵਾਲੇ, ਮੈਂਬਰ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਅਭਿਆਸੀ, ਬਾਵਾ ਸਿੰਘ ਗੁਮਾਨਪੁਰਾ, ਮਲਕੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਗਾਲ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਝੱਬਰ, ਜਗਸੀਰ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਿਆਣਾ ਤੇ ਹਰਜਾਪ ਸਿੰਘ ਸੁਲਤਾਨਵਿੰਡ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਡਾ. ਰੂਪ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਤੇ ਪਤਵੰਤੇ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਜਾਣਗੇ

ਔਟਾਵਾ- ਕੈਨੇਡਾ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਜਸਟਿਨ ਟਰੂਡੋ ਦੀ ਭਾਰਤ ਫੇਰੀ ਤੈਅ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਭਰ 'ਚ ਵਸੇ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਸਮੂਹ ਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੇਰੀ ਵੱਲ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ। ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਟਰੂਡੋ ਆਗਰਾ, ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਅਤੇ ਮੁੰਬਈ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ 21 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਪੁੱਜਣਗੇ। ਇਸ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹੋਰਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੈਨੇਡੀਅਨ ਸਿੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵੀ ਹੋਣਗੇ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਲੀ 'ਚ ਸ੍ਰੀ ਟਰੂਡੋ ਵਲੋਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ।

ਟਾਈਟਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ 'ਨਵੇਂ ਸਬੂਤ' ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਟ ਹਵਾਲੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ- ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ 'ਨਵੇਂ ਸਬੂਤਾਂ' ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰ ਰਹੀ ਜਸਟਿਸ ਐਸ ਐਨ ਢੀਂਗਰਾ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜਾਂਚ ਟੀਮ (ਸਿੱਟ) ਹਵਾਲੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਨੂੰ ਜਸਟਿਸ ਢੀਂਗਰਾ ਨੂੰ ਪੱਤਰ ਲਿਖ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਤੋਂ ਟਾਈਟਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਨਵੇਂ ਸਬੂਤਾਂ ਵਾਲੀ ਵੀਡੀਓ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟੀਵੀ ਚੈਨਲ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਇੰਟਰਵਿਊ ਦੀ ਸੀਡੀ ਅਤੇ ਨਾਨਾਵਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ,''ਇੰਟਰਵਿਊ 'ਚ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ, ਕਮਲ ਨਾਥ, ਐਚ ਕੇ ਐਲ ਭਗਤ ਅਤੇ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਕੇਸ 'ਚ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਨਵੇਂ ਤੱਥ, ਸਬੂਤ ਅਤੇ ਖ਼ੁਲਾਸੇ ਹੋਏ ਹਨ।'' ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦਿੱਲੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਕੇ ਨੇ 2011 'ਚ ਬਣੀ ਵੀਡਿਓ ਸੋਮਵਾਰ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਿਸ 'ਚ ਟਾਈਟਲਰ ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਰ 'ਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਟ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ 186 ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ 'ਚ ਇਹ ਸਬੂਤ ਸਹਾਈ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ।

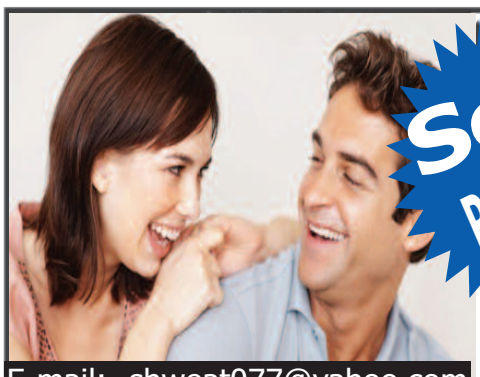

E-mail:- shweat077@yahoo.com
www.surajvanshipharmacy.com

ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ
ਪੂਰਾ ਕੋਰਸ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੁਬਾਰਾ ਦਵਾਈ ਖਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ

ਅਸਰ 3 ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ
ਬੁਢਾਪੇ 'ਚ ਜਵਾਨੀ ਮਾਣੋ

ਮਰਦਾਨਾ ਤਾਕਤ ਲਈ ਸਿਹਤ ਰੀਯੰਗ ਕੋਰਸ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ ਤਿੱਲਾ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ)

ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਭੈੜੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਵਿਚ ਫਸ ਕੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਤਰਨਾਕ ਅਤੇ ਗੁਪਤ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਔਰਤ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਾ ਰਹਿਣਾ, ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਮਸਾਨੇ ਦੀ ਗਰਮੀ, ਪਿਸ਼ਾਬ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਉਣਾ, ਖੂਨ ਨਾ ਬਣਨਾ, ਖਾਂਦਿਆਂ ਪੀਂਦਿਆਂ ਸੁੱਕਦੇ ਜਾਣਾ ਆਦਿ ਤਮਾਮ ਤਕਲੀਫਾਂ ਤੋਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲਈ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਸਾਡੀ 50 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਅਜਮਾਈ ਹੋਈ ਦਵਾਈ ਅਤੇ ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ ਤੇਲ ਦੇ ਕੋਰਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਵਰਤਣ ਨਾਲ ਸੁਪਨਦੋਸ਼ ਬੰਦ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਵਾਈ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਗਏ ਗੁਜ਼ਰੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਜਵਾਨੀ ਦੀ ਝਲਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ।

ਡਾ. ਨੰਦ ਕਿਸ਼ੋਰ ਓਬਰਾਏ
ਆਯੁਰਵੈਦਿਕ ਰਤਨ
ਰਜਿ. ਨੰ: 59/AY/PB.

ਸੈਕਸ ਵਿਚ ਭਰਪੂਰ ਜੋਸ਼ ਅਤੇ ਮਨਚਾਹਾ ਟਾਈਮ

ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਂ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹਰ ਉਮਰ 'ਚ ਹਾਸਲ ਕਰੋ

ਨਸਾਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਨਸ਼ਾਹੀ (ਸੁਪਰ ਪਾਵਰ) ਤੇਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਰਦਾਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਸਿਹਤ ਬਣਾਓ

ਵਾਲ ਝੜਨਾ ਜਾਂ ਸਫੈਦ ਹੋਣਾ

Surajvanshi Pharmacy (R)
MANUFACTURE & EXPORTER OF HERBAL PRODUCTS
25, New Model Town, Jalandhar (Punjab) INDIA.
Contact : Dr. Shweat Oberoi +91-98155-33933

Low Rate Loans

Real Estate Loans
Construction Loans
Commercial Loans
Business Loans
Apartment Loans
Loans up to $30 Million

Credit or income problems are welcome

ਜੇ ਤੁਹਾਡਾ ਕਰੈਡਿਟ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਇਨਕਮ ਘੱਟ ਹੈ, ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਬੱਸ ਇਕ ਵਾਰ ਫੋਨ ਕਰੋ

For more information Call:-

(408) 307-6331

ਸੰਪਾਦਕੀ

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸੰਤਾਪ

ਪੰਜਾਬ ਇਕ ਸਖਤ ਜਾਨ ਅਤੇ ਜਿੰਦਾਦਿਲ ਕੌਮ ਵਾਲਾ ਖਿੱਤਾ ਹੈ। ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਇਹ ਖਿੱਤਾ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਟੁੱਟਦਾ-ਫੁੱਟਦਾ ਰਿਹਾ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਹ ਖਿੱਤਾ ਕਰੀਬ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਪੰਜਾਬ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋਏ ਸੂਬੇ। ਪਰ ਭਾਰਤ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਰਦ ਅੱਜ ਕੁਝ ਵੱਖਰਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਨਾਲ ਕਰਵਟਾਂ ਬਦਲਦਾ-ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਸਹਿਣ ਕਰਦਾ, ਭਾਰਤ ਉਤੇ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਬਾਹਰੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੋਇਆ, ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦਾ ਹੋਇਆ ਇਹ ਖੁਦ ਸੁੰਗੜ ਤਾਂ ਗਿਆ ਹੀ ਪਰ ਇਸ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਇਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆ ਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਅਨਾਜ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਸਥਿਤੀਆਂ ਕਾਫੀ ਬਦਲ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ ਬੇਹਾਲ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਨੌਜਵਾਨ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਪ੍ਰਵਾਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਆ ਪੱਖੋਂ ਕਾਫੀ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅੱਜ ਐਮ. ਟੈਕ, ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ., ਐਮ. ਐਸ. ਸੀ. ਪੜ੍ਹੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਆਪਣਾ ਭਵਿੱਖ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ। ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹਨ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਵਾਂ ਰਸਤਾ ਮਿਲਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਰਹੇ। ਇਸ ਨਿਰਾਸ਼ਾਮਈ ਮਾਹੌਲ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਅਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕਿਰਤ ਅਤੇ ਕਲਾ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਿਖਾਵੇਬਾਜ਼ੀ ਅਤੇ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੇ ਆਡੰਬਰ ਬਹੁਤ ਵੱਧ ਗਏ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤਿਆਂ ਲਈ ਮੁਸੀਬਤ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਮਾਜ ਬੁਰਾਈਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਅਗਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਆਡੰਬਰ ਦਾ ਆਪਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਸਬੰਧ ਨਹੀਂ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਹੋਣ ਦਾ ਮਤਲਬ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਬੁਰਾਈ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹਾਲ ਦੇ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵਧੀ ਹੈ। ਦੂਜੀ ਹੈ ਤਕਨੀਕੀ ਸਿੱਖਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਤਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਕਿੱਲ ਡਿਵੈਲਪਮੈਂਟ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਪੁਰਾਣਾ ਵਿਰਸਾ ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿੱਸਰ ਹੀ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੰਧਾਂ ਤੇ ਵੇਲਾਂ-ਬੂਟੇ ਬਣਾਉਣਾ, ਕੰਧੋਲੀਆਂ ਲਿੱਪਣੀਆਂ, ਦਰੀਆਂ, ਫੁਲਕਾਰੀਆਂ, ਪੱਖੀਆਂ ਕੱਢਣਾ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ ਲਈ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਧਦੀ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੱਡੀ ਮੁਸੀਬਤ ਹੈ।

-ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਐਮ ਏ

Balbir Singh M.A.
Editor in Chief & Publisher
e-mail: bsma54@gmail.com
Tel : 510-938-7771, Ph : 510-516-3536
36415 RUSCHIN DR. NEWARK, CA 94560
Pardes Times (2nd office)
Ranjit Kandola ,Managing Editor
530-315-1020, email-Kandola@macloans.net
Buta Ram joshi Staff Reporter, Fresno 559-803-0055
Web designed www.pardestimes.com
by Aman Bansil 510-589-2245

The Pardes Times And People Associated With It Are Not Responsible For Any Claims Made By The Advertisers And Don't Endorse Any Product Or Services Advertised In The Pardes Times. Please Consult Your Attorney Before , Buying/Hiring Contracting Through The Ads Published In The News Paper. The Pardes Times Is In Business Of Selling Spaces And Claims Made By Advertisers Are Not Tested/Confirmed By An Independent Source.

ਡਾਰਵਿਨ ਸਿਧਾਂਤ 'ਤੇ ਉਂਗਲਾਂ ਉਠੀਆਂ

Sinder Singh Pasiana
(Advocate)
Email - sindersingh2009@gmail.com
(91-86991-19745 M)

ਚਾਰਲਸ ਡਾਰਵਿਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸਵਾਦ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਸਰੋਤ ਮੰਤਰੀ ਸਤਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਬਾਂਦਰ ਤੁਹਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਮੂੰਗਫਲੀ ਜਾਂ ਕੋਈ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਵਾਲੀ ਚੀਜ਼ ਖੋਹ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਇਕ ਚਿਪੈਂਜ਼ੀ ਤੁਹਾਡੀ ਨਕਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਬਣੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ। ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਂਦਰ ਅਤੇ ਚਿੰਪੈਂਜ਼ੀ ਸਾਡੀ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਾਂ ਸਾਡੇ ਨਸਲ ਵਿਚੋਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਸਾਡੇ ਸਮਕਾਲੀਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖ, ਬਾਂਦਰ, ਚਿੰਪੈਂਜ਼ੀ, ਗੁਰੀਲਾ, ਓਰੈਂਗਊਟਾਨ ਵਰਗੇ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਪੂਰਵਜ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਵਿਕਾਸ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਵਿਚ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਸਿੱਧਾ ਇਕ ਹੀ ਤਣੇ ਵਿਚ ਨਹੀਂ, ਟਾਹਣੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਕਲ ਵਿਚ ਵੀ। ਅੱਜ ਦਾ ਇਨਸਾਨ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅੱਜ ਦਾ ਪਿਓ ਵੀ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪਿਓ ਵਰਗਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਲੋਕ ਜਿਹਨਾਂ ਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਜਾਨਵਰਾਂ ਅਤੇ ਪੌਦਿਆਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਘੱਟ ਜਾਂ ਅਧੂਰੇ ਹਨ। ਜੀਵ-ਜਾਤੀ ਅੱਗੇ ਵੱਧ ਕੇ ਬਦਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਪਿਛਲਾ ਪੁਰਾਣਾ ਹੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਚ ਇਹੀ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਦੀ ਇਕ ਤਣੇ ਤੋਂ ਨਿਕਲੇ ਸੀ ਅਤੇ ਅੱਜ ਟਾਹਣੀਆਂ-ਸਬ ਟਾਂਹਣੀਆਂ ਵਿਚ ਵੰਡਦੇ-ਵੰਡਦੇ ਇੱਥੇ ਆ ਪਹੁੰਚੇ। ਕਿਸਮ-ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਂਦਰ, ਮਨੁੱਖ, ਚਿੰਪੈਂਜ਼ੀ, ਓਰੈਂਗਾਊਟੈਨ ਆਦਿ ਸਾਰੇ ਅਨੁਵੰਸ਼ਕੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਿਲਦੇ-ਜੁਲਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਡੀ. ਐਨ. ਏ. ਦੇ ਫਰਕ ਹਨ, ਉਹ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਬਿਠਾਉਣ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਅਤੇ ਇਸ ਕਰਕੇ ਡੀ. ਐਨ. ਏ. ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਬਦਲਦੀ ਚਲੀ ਗਈ। ਹਰੇਕ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆਈਆਂ। ਫਿਰ ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ-ਅਲੱਗ ਜੀਵ ਹੋ ਗਏ। ਕਰੋੜਾਂ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਇਨਸਾਨਾਂ, ਚਿੰਪੈਂਜ਼ੀਆਂ, ਗੁਰੀਲਿਆਂ, ਬਾਂਦਰਾਂ ਦਾ ਜੋ ਉਹ ਪੂਰਵਜ ਸੀ, ਉਹ ਨਾ ਮਨੁੱਖ ਸੀ, ਨਾ ਚਿੰਪੈਂਜ਼ੀ, ਨਾ ਗੁਰੀਲਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਬਾਂਦਰ। ਉਹ ਅੱਜ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਬਾਂਦਰਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਅਸੀਂ ਹਾਂ ਕਿ ਆਪਣੇ ਅੱਜ ਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਭੂਤਕਾਲ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਰਚਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਦੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣ-ਸਮਝ ਕੇ ਸੋਚਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਜ਼ਾਰਾਂ-ਲੱਖਾਂ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਜੀਵ-ਜੰਤੂ, ਦਰਖਤ-ਪੌਦੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ।

ਸਾਰੇ ਜੰਤੂਆਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪੂਰਵਜ ਇਕ ਹੈ- ਇਹ ਗੱਲ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੂਲ ਵਿਚ ਹੈ। ਉਹ ਪਹਿਲਾ ਜੀਵ ਇਕ ਜਿਉਂਦਾ ਕੋਸ਼ਿਕਾ ਸੀ, ਉਸ ਇਕ ਕੋਸ਼ਿਕੀ ਜੀਵ ਤੋਂ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਿਕਲੇ ਹਾਂ। ਸਾਰੇ ਪੌਦੇ, ਫਫੂੰਦੀ, ਸਾਰੇ ਕੀਟ-ਪਤੰਗੇ, ਪਸ਼ੂ-ਪੰਛੀ, ਜੰਗਲੀ ਜੀਵ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਇਕ ਪਹਿਲੇ ਜੀਵ ਦੀ ਸੰਤਾਨ ਹਨ। ਉਹ ਵਧਿਆ, ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ, ਵੰਡਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਰੂਪ ਬਦਲਣ ਵਿਚ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਜੀਵਨ ਵਾਂਗ ਜਟਿਲ ਹੋਣ ਵਿਚ ਅਰਬਾਂ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਏ।

> **ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸਵਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਘੰਟੇ, ਇਕ ਦਿਨ, ਇਕ ਮਹੀਨੇ, ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਕੁਦਰਤ ਚੋਣ ਕਰਦੀ ਹੈ- ਇਸਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਛਾਂਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਕੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਦੈਵੀ ਸੱਤਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਤਾਕਤਵਰ ਦਾ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਕਰਕੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਬਦਲਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੀਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਚੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਕਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਜੋ ਬਦਲ ਸਕਣਗੇ, ਉਹ ਅੱਗੇ ਜਿਉਂ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਤਾਨਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।**

ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਜਦੋਂ ਆਪਣਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਵਕਤ ਨਾ ਡੀ. ਐਨ. ਏ. ਦੀ ਖੋਜ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੀਨ ਦਾ ਪਤਾ ਸੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਤੱਕ ਤਾਂ ਜੈਨੇਟਿਕਸ ਦਾ ਜਨਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਡਾਰਵਿਨ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਆਦਮੀ ਸਿਰਫ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖ-ਸਮਝ ਕੇ ਇੰਨੀ ਡੂੰਘਾਈ ਨਾਲ ਸੋਚ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੈਮਾਰਕ ਨੇ ਜਿਰਾਫ ਦੀ ਲੰਮੀ ਗਰਦਨ ਦੀ ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਕੇ ਸੰਨ 1809 ਵਿਚ ਸਾਫਟ ਮਿਊਟੇਸ਼ਨ ਦੀ ਥਿਊਰੀ ਸਾਹਮਣੇ ਰੱਖੀ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਜਿਸ ਅੰਗ ਦਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਹ ਤਾਕਤਵਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਨਾਲ ਹੀ ਉਸ ਅੰਗ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਉਹ ਜੀਵ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਯਾਨਿ ਜਦੋਂ ਉਸਦੇ ਬੱਚੇ ਹੋਣਗੇ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚ ਉਹ ਅੰਗ ਪਿਛਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮਿਲਣਗੇ। ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਜਿਰਾਫ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਲੰਮੀ ਗਰਦਨ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿੱਤੀ। ਲੈਮਾਰਕ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜਿਰਾਫਾਂ ਦੀ ਗਰਦਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਲੰਮੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸ-ਪਾਸ ਭੋਜਨ ਦੀ ਕਮੀ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਅਤੇ ਉਹ ਉਚਾਈ 'ਤੇ ਹੀ ਮਿਲਣ ਲੱਗਿਆ ਤਾਂ ਜਿਰਾਫਾਂ ਨੇ ਗਰਦਨ ਉਚੀ ਕਰਨੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਗਰਦਨ ਲੰਮੀ ਹੁੰਦੀ ਚਲੀ ਗਈ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਆ ਗਈ।

ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਨਾਲ ਵਿਕਾਸਵਾਦ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਕਰੋੜਾਂ-ਅਰਬਾਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਾਂ, ਉਸਨੂੰ ਇਕ ਘੰਟੇ, ਇਕ ਦਿਨ, ਇਕ ਮਹੀਨੇ, ਇਕ ਸਾਲ ਵਿਚ ਸਾਹਮਣੇ ਵਾਪਰਦਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦੇ। ਕੁਦਰਤ ਚੋਣ ਕਰਦੀ ਹੈ- ਇਸਦਾ ਇਹ ਅਰਥ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ ਜੋ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਛਾਂਟੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਦਰਤ ਕੋਈ ਕੁਦਰਤੀ ਜਾਂ ਦੈਵੀ ਸੱਤਾ ਨਹੀਂ, ਜੋ ਤਾਕਤਵਰ ਦਾ ਰਾਜ ਤਿਲਕ ਕਰਕੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਬਦਲਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਜੀਨਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਵਿਚੋਂ ਬਿਹਤਰ ਜੀਵਨ ਕਾਲਾਂ ਨੂੰ ਛਾਂਟ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਤਰੀਕਾ ਹੈ। ਜੋ ਬਦਲ ਸਕਣਗੇ, ਉਹ ਅੱਗੇ ਜਿਉਂ ਸਕਣਗੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਜਨਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਰਗੀਆਂ ਸੰਤਾਨਾਂ ਪੈਦਾ ਕਰ ਸਕਣਗੇ।

ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ' ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲੇ

ਕਾਂਗਰਸ ਵੀ ਅਜੀਬ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਅਕਸਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਜੇ ਮਣੀਸ਼ੰਕਰ ਅਈਅਰ ਨੇ 2014 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਅਜਲਾਸ 'ਚ ਚਾਹ ਦਾ ਸਟਾਲ ਦੇਣ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ ਨਾ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਕੀ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਇੰਨਾ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੁੰਦਾ?

ਅਈਅਰ ਦੀ ਕੜੀ 'ਚ ਹੀ ਹੁਣ ਚਿਦਾਂਬਰਮ ਅੱਗੇ ਆ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੇ 'ਪਕੌੜਾ ਪ੍ਰੇਮ' ਨੂੰ ਕੈਸ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ ਪਕੌੜੇ ਵੇਚਣਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਭੀਖ ਮੰਗਣਾ ਵੀ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜਾ ਇਹ ਨਿਕਲਿਆ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਫਿਰ ਉਲਟੀ ਗੰਗਾ ਵਗਣ ਲੱਗੀ। ਦੇਸ਼ ਭਰ ਤੋਂ ਪਕੌੜੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਸਗੋਂ ਅਜਿਹੇ ਹੋਰ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਜਾਂ ਵਪਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਅਪਮਾਨ ਸਮਝ ਕੇ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਭਲਾ ਆਪਣੀ ਤੁਲਨਾ ਕਿਸੇ ਭਿਖਾਰੀ ਨਾਲ ਕੌਣ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੇਗਾ?

ਅਸਲ 'ਚ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਅੰਦਰ ਦੋ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਕ ਤਾਂ ਉਹ, ਜਿਹੜੇ ਮੂੰਹ ਵਿਚ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਚੱਮਚ ਲੈ ਕੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਉਹ, ਜਿਹੜੇ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗਰੀਬ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਇਹੋ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਮਿਹਨਤ ਅਤੇ ਸਮਝਦਾਰੀ ਸਦਕਾ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਅੱਗੇ ਨਿਕਲਣ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਹਲਦੀਰਾਮ ਬ੍ਰਾਂਡ ਦੇ ਹਲਦੀਰਾਮ ਇਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਧਾਰਨ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਭੁਜੀਆ ਬਣਾਉਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਕੰਮ ਸੀ।

ਉਹ ਭੁਜੀਏ ਦੀਆਂ ਪੁੜੀਆਂ ਬਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸਾਰੇ ਮੈਂਬਰ ਇਸ ਕੰਮ 'ਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਅੱਜ ਦੇਖੋ, ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ 'ਚ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਮਿਲਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਸਾਲਾ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਐਮ. ਡੀ. ਐਚ. ਦੇ ਮਹਾਸ਼ਾ ਜੀ ਵੀ ਬ੍ਰਾਂਡ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਾਬਾ ਰਾਮਦੇਵ ਨੂੰ ਦੇਖ ਲਓ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀ ਕੋਈ ਜੱਦੀ-ਪੁਸ਼ਤੀ ਜਾਇਦਾਦ

ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਪਤੰਜਲੀ ਨੇ ਦੁਨੀਆ ਭਰ ਦੇ ਨਾਮੀ ਬ੍ਰਾਂਡਾਂ ਦੇ ਨੱਕ ਵਿਚ ਦਮ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਇਹ ਗੱਲ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਭਾਰਤ 'ਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਤਮ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਵੀ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਕੀ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ: ਤੱਥ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੇਵਾ ਜਾਂ 'ਨੌਕਰੀ' ਕਰਨ ਲਈ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਲਾਰਡ ਮੈਕਾਲੇ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਬਦਨਾਮ ਸਿੱਖਿਆ ਚਲਾਈ ਕਿ ਲੋਕ ਨੌਕਰੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣ ਲੱਗੇ ਤੇ ਉਹੀ ਕਾਬਲੀਅਤ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਬਣ ਗਈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੱਜ ਤਕ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਹੀ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੈ। ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਕਿਹੜੀ—ਸਰਕਾਰੀ।

ਕਿਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਹਿਕਮੇ 'ਚ ਚਪੜਾਸੀ ਜਾਂ ਕਲਰਕ ਤਕ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਵੀ ਪਰਿਵਾਰ 'ਚ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਲੈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਚਾਹੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਉਸ ਨਾਲੋਂ ਕਈ ਗੁਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਮਾਉਂਦਾ ਹੋਵੇ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ 'ਚ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵੀ ਮੋਦੀ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਸਮੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣ ਦਾ ਜੋ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਹ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਜ਼ਰਾ ਸੋਚੋ, ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ ਕੀ ਇੰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਚਾਹ-ਪਕੌੜੇ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਅਜਿਹਾ ਹੀ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸਾਡੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਭੀਖ ਮੰਗਦਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ?

ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਛੋਟਾ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਜਾਗੀਰਦਾਰੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਜਾਂ ਐਸ਼ੋ-ਆਰਾਮ ਵਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾਉਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਕੀ ਸਮਝਣਗੇ?

ਨੌਕਰੀ ਦਾ ਬਦਲ: ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ 'ਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡਾ ਹੱਥ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਹੈ, ਜੋ ਗਲੀ-ਮੁਹੱਲੇ ਜਾਂ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ 'ਚ ਘੁੰਮ-ਫਿਰ ਕੇ ਸਾਮਾਨ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਹਨ। ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕਿਸ ਦਿਨ ਲੱਗੇਗਾ, ਇਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸਭ ਨੂੰ

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 22 'ਤੇ)

ਅਮਰੀਕੀ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੀ 'ਦਹਾੜ' ਹੀ ਸਟਾਕ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਬੈਠੀ

ਬੀਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਟਾਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਲੜਖੜਾ ਗਏ ਅਤੇ ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸੋਮਵਾਰ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। ਡਾਊ ਦਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤਾਂ ਇਕ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ 1600 ਅੰਕ ਹੇਠਾਂ ਖਿਸਕ ਗਿਆ ਸੀ, ਭਾਵ ਕਿ 46 ਫੀਸਦੀ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਹ ਕੁਝ ਸੰਭਲ ਗਿਆ ਅਤੇ ਗਿਰਾਵਟ ਸਿਰਫ 1100 ਅੰਕ ਰਹਿ ਗਈ।

ਸਿਰਫ ਇਕ ਹਫਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਥਾਪੜ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਸਟਾਕ ਬਾਜ਼ਾਰ ਉੱਪਰ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਪਰ ਬੀਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਹੇਠਾਂ ਖਿਸਕਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਹਨ, ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ੁਬਾਨ ਤਕ ਨਹੀਂ ਖੋਲ੍ਹੀ।

ਟਰੰਪ ਦੇ ਆਲੋਚਕਾਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਅਸਫਲਤਾ ਜਾਂ ਸਫਲਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਟਰੰਪ ਲਈ ਮਜ਼ਾਕ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਉਂਝ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਡੀਰੈਗੂਲੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਟੈਕਸ ਕਟੌਤੀ ਵਰਗੇ ਟਰੰਪ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਉਤਸ਼ਾਹ ਵਰਗੇ ਕਦਮਾਂ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਦੇ ਹੋਣ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਦਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਅਸਫਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਮੂਧੇ-ਮੂੰਹ ਡਿੱਗ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਸਲੀਅਤ ਤਾਂ ਇਸ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਉਲਟ ਹੈ।

ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਹੈ ਕਿ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਟਰੰਪ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਇਥੋਂ ਤਕ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨਾਲ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਲੋੜ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਰਮਾਹਟ ਫੜ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਫੈਡਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ (ਭਾਵ ਅਮਰੀਕੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਠੰਡੀ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਆਜ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਵੱਧ ਅਤੇ ਕਿਤੇ ਛੇਤੀ।

ਕਦੇ-ਕਦੇ ਹਾਲਾਤ ਅਜਿਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਤੁਹਾਡੀਆਂ ਪੌ-ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬੀਤੇ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਜਿਸ ਗੱਲ ਨੇ ਗਿਰਾਵਟ ਦਾ ਰੁਝਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਸੀ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਉਮੀਦ ਨਾਲੋਂ ਕਿਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਵਾਧਾ। ਉਂਝ ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ 'ਦਰੁਸਤੀ' ਦੀਆਂ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਤਕਨੀਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਦਰੁਸਤੀ 10 ਫੀਸਦੀ ਜਾਂ ਇਸ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਦੀ ਹੈ।

ਬਾਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਰਾਵਟ ਬੇਸ਼ੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਦਿਖਾਈ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦਿੰਦੀ ਹੋਵੇ ਪਰ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਗਿਰਾਵਟ ਸਿਰਫ 8.5 ਫੀਸਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗਿਰਾਵਟ ਦੀ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿਚ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮੱਧ ਵਾਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਪਹੁੰਚ ਗਈ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਾਛਾਂ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਵਾਧੇ ਕਾਰਨ ਖਿੜੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ।

ਬਾਜ਼ਾਰ ਤਾਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੇਜ਼ ਸਫਲਤਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਡਿੱਗਣੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ ਗੋਲਡਮੈਨ ਸਾਕਸ ਦੇ ਗਲੋਬਲ ਇਕਵਿਟੀ ਮੁੱਖ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਪੀਟਰ ਓਪਨ-ਹਾਈਮਰ ਨੇ ਇਹ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ''ਚੰਗਿਆਈ ਬੇਸ਼ੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਰਨ ਭੜਕੇ ਪਰ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਰੁਸਤਗੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਪੱਕੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।''

ਆਸ਼ਾਵਾਦ ਦੇ ਢੋਲ-ਨਗਾਰੇ ਵਜਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਨਿਵੇਸ਼ਕ ਮੱਧਮ ਸੁਰ ਵਿਚ ਇਹ ਸੁਝਾਅ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੇ ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਟਾਕ ਮਾਰਕੀਟ ਨੇ ਮਹਿੰਗੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਿਚ ਸਥਿਤ ਹੈਜ ਫੰਡ 'ਸਿਟਾਡੈਲ' ਦੀ ਸਹਿ-ਬਾਨੀ ਕੇਨ ਗ੍ਰਿਫਨ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਨੂੰ ਕੀਤੀ ਇਕ ਟਿੱਪਣੀ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਸੀ—''ਗਲੋਬਲ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਦਹਾੜ ਅਤੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿਚ ਵਧਦੀ ਤੰਗੀ ਕਾਰਨ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਲਈ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਸਭ ਕੁਝ ਨੂੰ ਉਲਟਾ-ਪੁਲਟਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ।''

ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਦਾਵੋਸ 'ਚ ਜੇ. ਪੀ. ਮੋਰਗਨ ਸ਼ੇਜ਼ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੈਮੀਡਿਮੋਨ ਨੇ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ''ਸਭ ਕੁਝ ਇੰਨਾ ਵਧੀਆ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਾਲ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਸਿਰਫ 1 ਸਾਲ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਇਥੇ ਹੀ ਬੈਠੇ ਆਪਣਾ ਸਿਰ ਖੁਰਕ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ, ਮੱਥਾ ਪਿੱਟ ਰਹੇ ਹੋਵਾਂਗੇ ਕਿ ਮੁਦਰਾਸਫੀਤੀ ਇੰਨੀ ਉੱਚੀ ਕਿਉਂ ਚਲੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਇੰਨੀਆਂ ਕਿਉਂ ਵਧਾਉਣੀਆਂ ਪਈਆਂ ਹਨ।''

ਆਸ਼ਾਵਾਦ ਇਕ ਆਰਥਿਕ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਗੁਗਨਹਾਈਮ ਪਾਰਟਨਰਜ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਕਾਟ ਮਿਨਰਡ ਨੇ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਲਈ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੀ, ''ਗਲੋਬਲ ਆਰਥਿਕ ਵਾਧੇ ਬਾਰੇ ਦਾਵੋਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਇੰਨਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਆਸ਼ਾਵਾਦ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਚਿੰਤਾ ਹੋਣ ਲੱਗੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਗਲੋਬਲ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਲਗਾਤਾਰ ਤੇਜ਼ੀ ਫੜ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿੰਤ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਆਸ਼ਾਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦਿਆਂ ਦੇਖ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਅਣਹੋਣੀ ਦਾ ਖਦਸ਼ਾ ਸਤਾਉਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।''

ਬਿਖਰੀ ਪਈ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਹੀ ਮੋਦੀ ਨੂੰ 2019 ਵਿਚ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਵੇਗੀ

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਇਹ ਬੂ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਕਿ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਜਿਸ ਲਹਿਰ 'ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਭਾਜਪਾ 4 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਈ ਸੀ, ਉਹ ਲਹਿਰ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਲੱਕ ਬੰਨ੍ਹਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦੇਣ ਅਤੇ 2018 'ਚ ਕੁਝ ਸੂਬਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਭਵਸਾਗਰ ਤੋਂ ਪਾਰ ਉਤਰਨ ਦੀ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂ. ਪੀ. ਏ. ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਹਫਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀਆਂ 19 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਨੇਤਾਵਾਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦੀ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਉਪ-ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਿਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 2 ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ 1 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਇਸ ਨੂੰ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਵਾਰਭਾਟੇ ਦਾ ਰੁਖ਼ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਅਹਿਮ ਸਮੱਸਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੰਡੀ ਹੋਈ ਹੈ।

ਚੋਣ ਮਾਹਿਰ ਆਪਣੇ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੇ ਸੂਚਕਅੰਕ (ਆਈ. ਓ. ਯੂ.) ਉਤੇ ਫੋਕਸ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। 2019 ਵਿਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦੀ ਬਜਾਏ ਇਸ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਕਲੇਸ਼ ਦਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ (ਆਈ. ਓ. ਡੀ.) ਹੀ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੁੜ ਜਿੱਤਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਗਾਰੰਟੀ ਹੋਵੇਗਾ।

ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਜ਼ਰਾ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਜੇਤੂ ਰੱਥ ਆਪਣਾ ਵੇਗ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਗੁਆ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਰਾਜਗ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਗੱਠਜੋੜ ਦੀਆਂ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕਦੇ-ਕਦਾਈਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਬਗਾਵਤ 'ਤੇ ਉਤਰ ਆਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਤੇਲਗੂਦੇਸ਼ਮ ਪਾਰਟੀ ਵੀ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ 'ਚ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਬਿਹਾਰ ਵਿਚ ਲੋਕ ਜਨਸ਼ਕਤੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਨੇਤਾ ਰਾਮਵਿਲਾਸ ਪਾਸਵਾਨ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੈ ਕਿ ਯੂ. ਪੀ. ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਅਹਿਮੀਅਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ।

ਪੰਜਾਬ 'ਚ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਗ ਵਿਚ ਕੋਈ ਖਾਸ ਵੁੱਕਤ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਜਦਕਿ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦਾ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂ) ਦੋਗਲੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਦਾ ਹੈ। ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਕੇ. ਸੀ. ਤਿਆਗੀ ਹਰ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਕੌਮੀ ਜਨਰਲ ਸਕੱਤਰ ਪਵਨ ਵਰਮਾ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੰਦੇ।

ਉੱਤਰ-ਪੂਰਬ 'ਚ ਰਾਜਗ ਸਮਰਥਕ 'ਨਾਰਥ ਈਸਟ ਡੈਮੋਕ੍ਰੇਟਿਕ ਅਲਾਇੰਸ' (ਨੇਡਾ) ਦੇ ਕਈ ਉਮੀਦਵਾਰ ਅਗਲੇ ਕੁਝ ਹਫਤਿਆਂ 'ਚ ਨਾਗਾਲੈਂਡ, ਮੇਘਾਲਿਆ ਤੇ ਮਣੀਪੁਰ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਆਜ਼ਾਦ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਗੱਠਜੋੜ ਬਣਨਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ੁੱਭ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ ਤੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਸਿਵਾਏ ਆਪਣੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਸੱਤਾ ਦੇ ਨਸ਼ੇ ਜਾਂ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਕਾਰਨ ਰਾਜਗ ਦੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਾਂ ਨੂੰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਕਰ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਪੈਰ ਜਮਾਉਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੱਤੇ ਬਹੁਤ ਮੁਸਤੈਦੀ ਨਾਲ ਖੇਡੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਸੰਬਰ 2017 ਦੀਆਂ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਤਕੜੀ ਟੱਕਰ ਦੇਣ ਲਈ ਓ. ਬੀ. ਸੀ. ਤੇ ਪਟੇਲ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਜਾਤ-ਆਧਾਰਿਤ ਗੱਠਜੋੜ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਸੰਜੀਦਾ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਵਜੋਂ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਲਿਆ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨੇਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਵਾਸੀ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨਾਲ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ ਵਧਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਗਲੋਬਲ ਪ੍ਰੋਫਾਈਲ ਨੂੰ ਚਾਰ ਚੰਨ ਲਾ ਦਿੱਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਨੌਜਵਾਨ ਤੇ ਤੇਜ਼-ਤਰਾਰ ਮੀਡੀਆ ਹਸਤੀ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈਆਂ ਹਨ। ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਚਿੜਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਦੇ-ਕਦੇ ਬੇਸ਼ੱਕ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਅਕਸਰ ਉਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਚੰਗਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਹੱਥਕੰਡਾ ਸੀ ਮੰਦਿਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨ ਕਰ ਕੇ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਸ਼ਰਧਾਵਾਨ ਹਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਅਨਿਵੇਸ਼ਿਕ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਨਸਲਾਂ ਦਾ ਸੁਮੇਲ ਹਨ, ਜੋ ਅੱਜ ਦੀ ਗਲੋਬਲੀਕ੍ਰਿਤ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਬਹੁਤ ਲਾਭ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਰਾਹੁਲ ਲਈ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਇਥੇ ਹੀ ਮੁੱਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਭਾਰਤ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਕਦੇ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਭਰਿਆ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। 1996-98 ਦੌਰਾਨ ਦੇਵੇਗੌੜਾ ਤੇ ਇੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਗੁਜਰਾਲ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਸਾਂਝਾ ਮੋਰਚਾ ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਵਲੋਂ ਹੀ ਡੇਗੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰੋਂ ਹਮਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ 10 ਜਨਪਥ ਵਿਚ ਬੁਲਾਈ ਗਈ 19 ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚੋਂ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦਾ ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਰਹਿਣਾ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਂਝ ਤਾਂ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਵੀ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨਾਲ ਇਕਜੁੱਟਤਾ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਡੈਰੇਕ ਓ ਬ੍ਰਾਇਨ ਵਰਗੇ ਬੜਬੋਲੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਭੇਜ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੇ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਦਾ ਮੂਡ ਖਰਾਬ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਹੱਥੋਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਹੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦਾ ਚਿਹਰਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਦੋ-ਟੁੱਕ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕਿਹਾ, ''ਇਹ ਬਹੁਤ ਅਹਿਮ ਹੈ ਕਿ 2019 ਦੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਿਸੇ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਤੇ ਪਰਖੇ ਹੋਏ ਨੇਤਾ ਨੂੰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਜਾਂ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਰਹਿ ਚੁੱਕਾ ਹੋਵੇ।'' ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਰਾਹੁਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹੀ ਖੂਬੀਆਂ ਤੋਂ ਖਾਲੀ ਹਨ।

ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਖੇਡ

ਮਮਤਾ ਦੀ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਦੀ ਬਸਪਾ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ 2019 ਵਿਚ ਸੱਤਾ 'ਚ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗਣਿਤ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਿਤਾ ਸਕਦਾ। 2019 ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਯੂ. ਪੀ. ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਵਰਗੀ ਜਿੱਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਦਾ ਬਿਹਤਰੀਨ ਦਾਅ ਇਹੋ ਹੈ ਕਿ ਬਸਪਾ, ਸਪਾ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਮਿਲ ਕੇ ਚੋਣਾਂ ਲੜਨ ਪਰ ਜੇ ਇਹ ਤਿੰਨੋਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅੱਡ-ਅੱਡ ਚੋਣਾਂ ਲੜਦੀਆਂ ਹਨ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਸੂਬੇ ਦੀਆਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ 60 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਗੱਠਜੋੜ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਤਾਂ ਉਹ 38-40 ਸੀਟਾਂ ਤਕ ਸਿਮਟ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਮੁੜ ਆਪਣੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਬੂਰ ਨਹੀਂ ਪਵੇਗਾ।

ਇਸ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਖੁਸ਼ਕਿਸਮਤੀ ਹੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਾਇਮ ਤੇ ਮਾਇਆਵਤੀ ਵਿਚਾਲੇ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਸਮਝੌਤਾ ਲੱਗਭਗ ਅਸੰਭਵ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਮਾਇਆਵਤੀ ਵਾਂਗ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੀ ਮਾਲਕ ਹੈ। 2019 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਾਰਟੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 30 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ 30 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹਰ ਹਾਲ 'ਚ ਹੋਵੇਗੀ।

ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਦੋ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਦਮ 'ਤੇ ਇਹ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 80 ਤੋਂ 90 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇੰਨੀਆਂ ਘੱਟ ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚ ਕੋਈ ਜੋੜ-ਤੋੜ ਕਰ ਕੇ ਵੀ 272 ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਉਸ ਦੇ ਲਈ ਅਮਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸੰਭਵ ਹੋਵੇਗਾ। ਜੇ ਰਾਜਗ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ 'ਚੋਂ ਦਲਬਦਲੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਇਹ ਜੁਗਾੜ ਕਰ ਵੀ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੁਰਸੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ।

ਮੋਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿਚ ਜੇ ਇਸ ਇਕੱਲੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਾਰਿਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤਾਂ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਵੋਟਰ ਮੁੜ ਮੋਦੀ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਦਾਅ-ਪੇਚ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਕਈ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਿਆ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਉਹ ਸਥਾਈ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਜਾ ਰਹੇ ਕਿਉਂਕਿ ਕਿਸੇ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਇਹ ਬੇਮਿਸਾਲ ਗੱਲ ਹੈ।

ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਮੈਂਬਰਾਂ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੇ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸੰਸਦ ਵਿਚ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਿੱਧ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੇ। ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀ ਮੰਡਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਦਾ ਅਕਾਲ ਪਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਚ ਬੇਸ਼ੱਕ ਨੌਕਰਸ਼ਾਹਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਭਰਤਾ ਬਹੁਤ ਵਧੀਆ ਸਿੱਧ ਹੋਈ ਹੋਵੇ ਪਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਇਹ ਦਾਅ ਉਲਟਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਤਾਕਤਾਂ ਹਨ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਤੇ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਮੋਦੀ ਦੀਆਂ ਢੇਰ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਇਕਦਮ ਨਵੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰੇ ਚੜ੍ਹਾਉਣਾ ਮੋਦੀ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸਿੱਧ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਤਾਂ ਮੋਦੀ ਬੇਜੋੜ ਹਨ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਇਕੋ-ਇਕ ਖੂਬੀ ਹੁਣ ਕਾਫੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਦੇਸ਼ ਅੱਗੇ ਵਧ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰੀ ਨਹੀਂ, ਕੁਝ ਠੋਸ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਜਾਦੂਗਰੀ ਤੇ ਟੋਟਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਦਿਨ ਹੁਣ ਲੱਦ ਗਏ ਹਨ।

ਹੱਥ ਤੇ ਕਾਗਜ਼ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ 1 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਕਰੋ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਤਾ

ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਲਈ ਡਾਕਟਰ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਰਿਸਰਚ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਅਜਿਹਾ ਟੈਸਟ ਦੱਸਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿਸਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਤੁਸੀਂ ਘਰ 'ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਹੈਲਥ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਟੋਰਾਂਟੋ ਦੀ ਸਹਾਇਕ ਪ੍ਰੋਫੈਸਰ ਅਤੇ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟ ਮੈਡੀਕਲ ਜਰਨਲਿਸਟ ਡਾ. ਜੋਲੀਨ ਹੂਬਰ ਨੇ ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਕਰਕੇ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਪੇਪਰ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੈਲਥ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਅਸੀਂ ਇਸੇ ਖੋਜ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਦੱਸ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੇ ਵੀ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਟੈਸਟ ਨੂੰ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਕ ਏ4 ਸਾਈਜ਼ ਦੇ ਪੇਪਰ ਦੀ ਲੋੜ ਪਵੇਗੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥਾਂ ਨੂੰ ਸਾਹਮਣੇ ਇੱਕਦਮ ਸਿੱਧਾ ਰੱਖੋ। ਹੁਣ ਇਸ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕਿਸੇ ਇਕ ਹੱਥ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਭਾਗ 'ਤੇ 1 ਮਿੰਟ ਦੇ ਲਈ ਰੱਖ ਦਿਓ। ਜੇਕਰ ਹੱਥ ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਪੇਪਰ ਕੰਬਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਤੁਹਾਨੂੰ ਥਾਈਰਾਈਡ, ਨਰਵਸ ਸਿਸਟਮ ਵਿਚ ਖਰਾਬੀ ਜਾਂ ਪਾਰਕਿਨਸਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਵਜਨ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਵਾਰ-ਵਾਰ ਗਰਮੀ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਥਾਈਰਾ.ਡ ਦੇ ਓਵਰ ਐਕਟਿਵਹੋਣ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਤੁਰੰਤ ਡਾਕਟਰੀ ਸਲਾਹ ਲੈ ਕੇ ਟ੍ਰੀਟਮੈਂਟ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਸਮਝਦਾਰ ਦਿਮਾਗ਼ ਦੇ ਬੇਸਮਝ ਰੁਝੇਵੇਂ

ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਡਾ.)

ਅਸੀਂ ਬੇਬੁਨਿਆਦ ਖ਼ਬਤਾਂ ਦੇ ਗ਼ੁਲਾਮ ਬਣੇ ਜਿਉਂ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਨਿਖੇਧੀ ਕਰਦਿਆਂ ਮਰਨ-ਮਾਰਨ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਰੇਜ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ 1925 'ਚ ਬਰਟਰੈਂਡ ਰੱਸਲ ਨੇ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਲਗਪਗ ਇੱਕ ਸਦੀ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਅੱਜ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਹਿਣ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ, ਪਿਛਲੇ 92 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਬਹੁਤ ਸਮ੍ਰਿਧ ਹੋਇਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਅਲੌਕਿਕ ਚਮਤਕਾਰ ਬਣ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਧਾਰਿਆ। ਇਹ ਅੱਜ ਤੋਂ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਅਰਬ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਯਮਾਂ ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਥਵੀ ਉਪਰ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਹੁੰਗਾਰਾ ਭਰਦਾ ਹੋਇਆ, ਪੁੰਗਰਿਆ ਸੀ। ਪੁੰਗਰਨ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀ ਸਰਲ ਅਵਸਥਾ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਅਤੇ ਉਲਝਣਾਂ 'ਚ ਘਿਰਦੀ ਰਹੀ। ਜਿਹੜੇ ਜੀਵ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਸਭ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਰ ਚੁੱਕੇ ਜੀਵਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਹਾਂ, ਬਿਲਕੁਲ ਉਜ ਹੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਵੀ ਹੋਰ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਚਰੇ ਜੀਵਾਂ ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਸਾਧਾਰਨ ਬਣਤਰ ਜਟਿਲ ਬਣਦੀ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਵੀ ਹੋਰਨਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨਾਲ ਜੀਨਾਂ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਾਂਝ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨਿਰੋਲ ਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹਾਂ।

ਵਿਚਾਰਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣਾ ਸੁੱਝ ਭਾਵੇਂ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਅਜਿਹਾ ਹੋਏ ਹੋਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਾਂ ਨਾਲ ਸਿੱਧ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਿਉਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਵਾਪਰਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ 1859 ਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ 100 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਉਪਰੰਤ, ਜਦੋਂ ਜੀਨ (ਡੀ.ਐਨ.ਏ.) ਦੇ ਕ੍ਰਿਆਵੀ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵਾਟਸਨ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿੱਕ ਨੇ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਸੂਝ ਬਦਲੀ ਅਤੇ ਧੁਰੋਂ ਬਣੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹੇਠ-ਉਤਾਂਹ ਹੋਈਆਂ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਬਾਰੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ। ਹਾਲੇ ਅਜੇ ਵੀ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਨਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸੁਹਿਰਦ ਹੋ ਕੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਹੂਸ਼ ਜੰਗਲੀ ਹਰਕਤਾਂ ਕਿਉਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ? ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ: ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਨਸਲ ਦੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਤਾਬ ਹੋ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਜਿਹੜੇ ਸਮੁੱਚੀ ਮਾਨਵਤਾ ਲਈ ਮੌਤ ਦਾ ਪੈਗ਼ਾਮ ਹਨ? ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਆਪਣੀ ਵਸੋਂ ਨੂੰ ਉਸ ਹੱਦ ਤਕ ਪਸਰਨ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਜਿੱਥੇ ਜਿਉਣਾ ਤੇ ਨਰਕ ਭੋਗਣਾ ਇਕਸਮਾਨ ਹੋਣਗੇ? ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਆਪਣਾ ਆਲਾ-ਦੁਆਲਾ ਅਤੇ ਹਵਾ-ਪਾਣੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰ ਛੱਡੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਸਾਡੀ ਪਰਵਰਿਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਡੇ ਲਈ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ? ਇਹੋ ਨਹੀਂ, ਨਿਰੋਲ ਸਾਡੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਾਰਨ ਮੌਸਮ ਅਤੇ ਰੁੱਤਾਂ ਵੀ ਬਦਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਅਸੀਂ ਕਿਉਂ ਕਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਰਹੇ ਕਿ ਜਿਸ ਰਾਹ ਪਏ ਅਸੀਂ ਸਰਪਟ ਦੌੜੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਉਸ ਦੀ ਸਦੀਵੀ ਬਣੇ ਰਹਿਣਾ ਮੰਜ਼ਿਲ ਨਹੀਂ, ਉਸ ਦੀ 'ਪਰਲੋ' ਮੰਜ਼ਿਲ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁਭਾਅ ਤੋਂ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਕੇ ਭਾਵੇਂ ਅਜਿਹੇ ਰਾਹ ਚੁਣ ਰੱਖੇ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਡਾ ਸੋਚ-ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਯੋਗ, ਸੂਝਵਾਨ ਦਿਮਾਗ਼ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਅਰਬਾਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉਪਰੰਤ ਸਾਡੇ ਹਿੱਸੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਇਸ ਅੰਗ ਦਾ ਸਹੀ ਉਪਯੋਗ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਹੇ। ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਦੀ ਤਾਂ ਸੋਚਣ ਦੀ ਵੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ, ਅਸੀਂ ਲਾਈਲਗ ਬਣੇ, ਬਿਨਾਂ ਸੋਚੇ-ਸਮਝੇ, ਉਹ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੀ ਹਾਂ ਜੋ ਆਲੇ-ਦੁਆਲੇ ਹੋਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਨਾਲ ਨਿਭਦੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਬਚਪਨ ਦੌਰਾਨ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰ ਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਪਰਖ ਆਧਾਰਿਤ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਤਰਕ ਜਾਂ ਦਲੀਲਾਂ। ਮਨ ਅੰਦਰ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਸਮਾਅ ਚੁੱਕੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਅਧੀਨ ਅਸੀਂ ਜਿਉਂ ਨਹੀਂ ਰਹੇ, ਸਿਰਫ਼ ਦਿਨ ਕੱਟ ਰਹੇ ਹਾਂ।

ਆਦਿਵਾਸੀ ਅਤੇ ਕਬਾਇਲੀ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਅਸੀਂ ਬਹੁਤ ਪਿੱਛੇ ਛੱਡ ਆਏ ਹਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਸਮਝ ਉਸੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਆਪਕ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਬਾਣਾ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ, ਰਹਿਣ-ਸਹਿਣ ਬਦਲ ਲਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਡੀ ਸੋਚ ਨਹੀਂ ਬਦਲੀ। ਪਰਾਏ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿਚਾਰ, ਪਰਾਈਆਂ ਜ਼ਾਤਾਂ, ਪਰਾਈਆਂ ਕੌਮਾਂ, ਪਰਾਏ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਅਨੁਭਵ। ਇਹ ਸਾਡੇ ਲਈ ਪਰਾਏ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਵੈਰੀ ਸਮਝ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਆਪਣੇ-ਆਪ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦੀ ਘਾਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਸੀਂ ਜੁੰਡਲੀਆਂ 'ਚ ਜੁੜ ਕੇ ਅਤੇ ਅਣਉਚਿਤ ਢੰਗ ਅਪਣਾ ਕੇ ਸੁਆਰਥ ਪੂਰੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੁੰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਧਰਮ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਧਰਮ ਹੀ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਵਿਵਾਦ ਖੜ੍ਹੇ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਪੱਖਪਾਤ ਪਾਲੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਤਿਵਾਦ ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਅਰਪਣ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ।

ਸਾਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਇਹ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਝ ਕੁ ਕੋਲ ਲੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ, ਇੰਨਾ ਵੱਧ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਿਵੇਂ ਉਪਯੋਗ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਵਾਧੂਪਣ ਸ਼ਹਿਰ ਸ਼ਹਿਰ ਬੁਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ, ਬਹੁਤੇ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਲੋੜਾਂ ਵੀ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀਆਂ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਧਿਰਾਂ ਆਪੋ-ਆਪਣੀ ਥਾਵੇਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਇਸ ਲਈ ਹੁਸੜਿਆ ਅਨੁਭਵ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕਨਾਂ ਨੂੰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਉਪਲੱਬਧ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਨਹੀਂ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਨਹੀਂ।

ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਆਪਣੀ ਥਾਵੇਂ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਸੁਭਾਵਿਕ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਨਿੱਘਰਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਅਸੀਂ ਪਰਲੇ ਦਰਜੇ ਦੇ ਚਾਪਲੂਸ ਬਣਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਹੱਦ ਤਕ ਖ਼ੁਸ਼ਾਮਦੀ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਇਆ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਝੱਟ ਉਸ ਦੇ ਗੋਡੇ ਛੋਹੇ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਅਜਿਹੇ ਸੁਭਾਅ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਦੀ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਵਾਰਤਾਲਾਪ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਇੱਕ ਵਾਈਸ ਚਾਂਸਲਰ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਕਦੀ ਸਲਾਹਕਾਰ ਰਹੇ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸਿਹਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਅੱਗੋਂ ਉੱਤਰ ਮਿਲਿਆ: ''ਪਹਿਲਾਂ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ ਗੋਡੇ ਛੋਂਹਦੇ ਰਹੇ ਸੀ, ਇਹ ਨਰਮ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ ਸਪਰਸ਼ ਨੂੰ ਤਾਂਘਦੇ ਹੋਏ, ਆਕੜੇ ਪਏ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ।''

ਅੱਜ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਗੋਡੇ ਛੂਹਾ ਰਹੇ ਅਤੇ ਛੋਹ ਰਹੇ ਵਰਗਾਂ 'ਚ ਭਲੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਵੰਡਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਕਰਨ ਦੀ ਜਾਚ ਵਿਸਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਬਹੁਤਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਈ ਉਸ ਸਤਿਕਾਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਵਤੀਰੇ ਦੁਆਰਾ ਜਚਾ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਯੋਗ ਪੁਰਸ਼ ਹਨ। ਫਿਰ, ਹਰ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋ ਬੇੜੀਆਂ 'ਚ ਸਵਾਰ ਹੈ; ਸੂਝ-ਸਮਝ ਦੀ ਬੇੜੀ 'ਚ ਅਤੇ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਦੀ ਬੇੜੀ 'ਚ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਬੇੜੀਆਂ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਨਾਲ ਠਹਿਕਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਚਿੱਤੀਆਂ 'ਚ ਘਿਰੇ ਅਸੀਂ ਨਾ ਇੱਧਰ ਦੇ ਰਹਿ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਨਾ ਉੱਧਰ ਦੇ। ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਪਰਸਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕਸੁਰ ਕਰਨ ਦੇ ਯਤਨ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਧਰਮ ਟਿੱਲ ਲਾ ਚੁੱਕੇ, ਫਿਲਾਸਫਰ ਸੋਚ ਥੱਕੇ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰ ਬੈਠੇ, ਪਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਯਤਨ, ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਹੱਦ ਨਾ ਫਲਾਂਗ ਸਕੇ। ਸੂਝ ਅਤੇ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਤਕਰਾਰ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ, ਅੱਜ ਵੀ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਸੂਝ ਸਾਨੂੰ ਭਲੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉੱਥੇ ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸੁਆਰਥੀ ਘੇਰੇ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆਉਣ ਦੇ ਰਹੀਆਂ। ਲਾਲਸਾਵਾਂ ਸਾਨੂੰ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਾਡੇ ਉਪਰ ਸਹਿਜ ਹਾਵੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂਕਿ ਸੂਝ ਵਿਰਸੇ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦੀ, ਇਸ ਦੀ ਸਾਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਆਰੀ ਸੂਝ ਨਾਲ ਮੋਹ ਪਾਲਣ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੁਆਰਾ ਟੁੰਬ-ਟੁੰਬ ਹਲੂਣਦੇ ਰਹਿਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਯੋਗ ਸਾਡੇ 'ਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਪ੍ਰਗਤੀ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਸੁਖਾਲਾ ਜੀਵਨ ਬਿਤਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ। ਵਿਆਪਕ ਸਥਿਤੀ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਹੈ, ਉਸ ਨਾਲ ਉਹ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਹੀਂ; ਉਸ ਦੀਆਂ ਅਪੂਰਨ ਸੱਧਰਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਗੋਚ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਵਾਉਂਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਥੱਕਦੀਆਂ। ਗ਼ਾਲਿਬ ਨੇ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਇਉਂ ਬਿਆਨਿਆ:

ਹਜ਼ਾਰੋਂ ਖ਼੍ਵਾਹਿਸ਼ੇਂ ਐਸੀ ਕਿ ਹਰ ਖ਼੍ਵਾਹਿਸ਼ ਪੇ ਦਮ ਨਿਕਲੇ,
ਬਹੁਤ ਨਿਕਲੇ ਮੇਰੇ ਅਰਮਾਨ,
ਲੇਕਿਨ ਫਿਰ ਕੀ ਕਮ ਨਿਕਲੇ।

ਸੱਚ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਨਾ ਗਿਆਨ ਬਿਨਾਂ ਢੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਸਿਆਣਪ ਬਿਨਾਂ ਸੂਝ ਸੰਚਾਰੀ। ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਕਬਾਇਲੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉਭਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਲਾਂਭੇ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ-ਆਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾ ਤਰਕ ਦਾ ਬਦਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਨਾ ਸੂਝ-ਸਮਝ ਦਾ। ਸਾਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਮਾਨਵ ਹਾਂ ਤਾਂ ਫਿਰ ਕਿਉਂ ਅਸੀਂ ਵਣਾਂ 'ਚ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਮਾਨਸ ਵਾਂਗ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਾਂ?

ਡਾਰਵਿਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮੋਦੀਕਰਨ

ਡਾ. ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧੀਰ

ਮੈਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਦੋਸਤ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 51-ਏ (ਐਚ) ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੇ ਪਸਾਰ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ। ਇਸ ਵਚਨਬੱਧਤਾ ਨਾਲ ਮਜ਼ਾਕ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਆਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। 68ਵੇਂ ਗਣਤੰਤਰ ਦਿਵਸ ਤੋਂ ਇੱਕ ਹਫ਼ਤਾ ਪਹਿਲਾਂ 19 ਜਨਵਰੀ 2018 ਨੂੰ ਔਰੰਗਾਬਾਦ (ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ) ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ ਵਿਕਾਸ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਸਤਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਵੈਦਿਕ ਸੰਮੇਲਨ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਚੌਂਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਡਾਰਵਿਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੇਦ ਪੁਰਾਣ, ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਬਾਂਦਰKਲੰਗੂਰ (ਏਪ) ਤੋਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ। ਸਾਡੇ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰੇK ਨਾਨੀK ਦਾਦੀ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਲੰਗੂਰKਬਾਂਦਰ ਦੇ ਘਰ ਬੰਦਾ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਕਿਸੇ ਨੇ ਲੰਗੂਰ ਨੂੰ ਬੰਦਾ ਬਣਦੇ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ। ਇਸ ਗ਼ਲਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਕੂਲਾਂKਕਾਲਜਾਂ ਤੇ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਅਧਿਆਪਨ ਬੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੜੇ 'ਸੂਝਵਾਨ' ਹਨ ਇਹ ਮੰਤਰੀ ਜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖ਼ੂਬ ਵਿਰੋਧ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਕੀ ਪ੍ਰਵਾਹ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਆਪ ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੰਬਈ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਸਾਇੰਸ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿੱਚ ਬਾਹਾਂ ਉਲਾਰ ਕੇ ਕਹਿ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ 'ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਲਾਸਟਿਕ ਸਰਜਰੀ ਇੰਨੀ ਵਿਕਸਿਤ ਸੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰ ਟਰਾਂਸਪਲਾਂਟ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਾਂ।' ਇਸ਼ਾਰਾ ਉਹ ਗਣੇਸ਼ ਭਗਵਾਨ ਵੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ''ਅਸੀਂ ਕਲੋਨਿੰਗ ਨਾਲ ਸੌ ਬੰਦੇ ਪੈਦਾ ਕਰ ਲੈਂਦੇ ਸਾਂ।'' ਇਸ਼ਾਰਾ ਸੌ ਕੌਰਵ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵੱਲ ਸੀ। ''ਅਸੀਂ ਭਾਂਤ ਭਾਂਤ ਦੇ ਜਹਾਜ਼, ਰਾਕੇਟ ਤੇ ਬੰਬ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਸਾਂ।'' ਇਸ਼ਾਰਾ ਪੌਰਾਣਿਕ ਅਗਨ ਬਾਣਾਂ ਤੇ ਪੁਸ਼ਪਕ ਵਿਮਾਨਾਂ ਵੱਲ ਸੀ। ਰਾਸ਼ਟਰੀ/ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਉਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਗੌਰਵ ਨਾਲ ਇਹ ਮਜ਼ਾਕ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਸੀ। ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿ ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਗੁਰੂਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਖੋਜ ਉਸ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤੀ ਵਿਗਿਆਨੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਸਨ।

ਵਿਗਿਆਨ ਹਰਫ਼-ਏ-ਆਖ਼ਿਰ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਨਵੀਂ ਖੋਜ ਵਿਗਿਆਨਕ ਲੱਭਤਾਂ/ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੋਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ 'ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ' (ਸੁਧਾਈ) ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਖੋਜ ਤੇ ਦਲੀਲ ਨਾਲ 'ਮੋਡੀਫਿਕੇਸ਼ਨ' ਜੀਅ ਸਕਦੇ ਕਰਨ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੋਦੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਨਾ ਉਡਾਉਣ। ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨਾਂ ਉਪਰੰਤ ਲੋਕ ਸਾਡੀਆਂ ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈਣਗੇ।

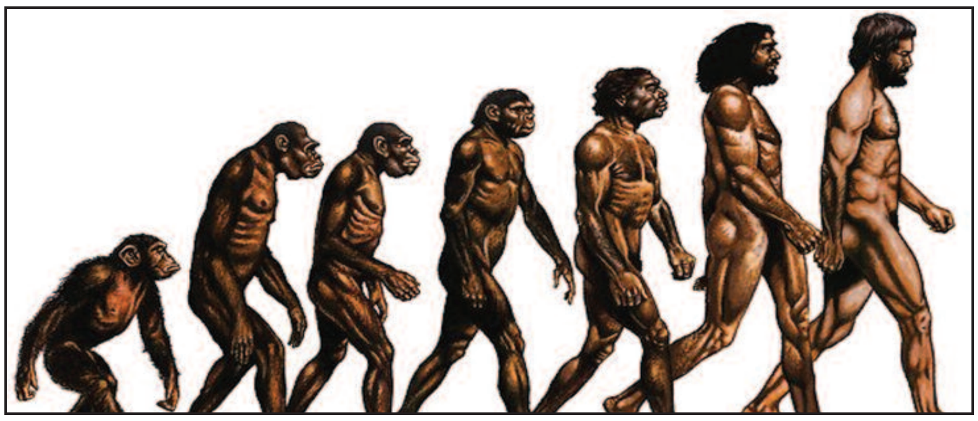

ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਨਿਊਟਨ ਦੇ ਨੇਮ ਵੀ ਗ਼ਲਤ ਹਨ ਕਿਉਂ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਵੇਦਾਂ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ। ਆਇੰਸਟਾਈਨ ਦੇ ਸਾਪੇਖਤਾ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਕੁਆਂਟਮ ਥਿਊਰੀ ਗ਼ਲਤ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ-ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਕਦੇ ਦੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਚੰਨK ਮੰਗਲ ਜਾਂ ਪੁਲਾੜ ਵਿੱਚ ਕਿਸੇ ਗ੍ਰਹਿ ਉਤੇ ਪਾਣੀKਮਨੁੱਖ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਹੇਠਾਂ ਡਿੱਗਦੇ ਸਾਨੂੰ ਕਦੋਂ ਦੇ ਦਿਸ ਜਾਂਦੇ। ਕੀ ਕਹੀਏ? 'ਸਰੇ ਤਸਲੀਮ ਖ਼ਮ ਹੈ ਜੋ ਮਜ਼ਾਜੇ ਯਾਰ ਮੇਂ ਆਏ।' ਵਿਚਾਰੇ ਡਾਰਵਿਨ ਨਾਲ ਇੰਨੀ ਮਾੜੀ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਹੋਈ ਹੋਵੇ। ਚਲੋ ਉਸ ਬਾਰੇ ਵੀ ਆਮ ਭਾਰਤੀਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਦੱਸ ਦੇਈਏ ਜਿਸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਦਾ ਕਸ਼ਟ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਡਾਰਵਿਨ 12 ਫਰਵਰੀ 1809 ਨੂੰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਉਸੇ ਦਿਨ ਜੰਮਿਆ ਜਿਸ ਦਿਨ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਅਬਰਾਹਮ ਲਿੰਕਨ। ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਵੱਡੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਹੀ ਕਿ ਮਨੁੱਖ, ਪਸ਼ੂ ਤੋਂ ਵੀ ਹੇਠਲੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੋਂ ਤੁਰ ਕੇ ਇੱਥੇ ਤਕ ਪੁੱਜਾ ਹੈ। ਨਾਨਕੇ ਦਾਦਕੇ ਦੋਵਾਂ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਉਹ ਚੰਗੇ ਨਾਂਅ-ਥਾਂ ਵਾਲਾ ਸੀ। ਦਾਦਾ 18ਵੀਂ ਸਦੀ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਸੀ ਇਰੈਸਮਸ ਡਾਰਵਿਨ। ਨਾਨਾ ਜੋਸੀਆ ਵੈਜਵੁਡ ਚੰਗਾ ਵਪਾਰੀ। ਪਿਤਾ ਨੇ ਡਾਰਵਿਨ ਨੂੰ ਡਾਕਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਐਡਿਨਬਰਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਸਕੌਟਲੈਂਡ) ਵਿੱਚ ਦਾਖ਼ਲ ਕਰਾਇਆ। ਉੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਦਿਲ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਛੱਡ ਕੇ ਧਾਰਮਿਕ ਵਿੱਦਿਆ ਲਈ ਕੈਂਬਰਿਜ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ ਤਾਂ ਕਿ ਸਿਖਲਾਈ ਲੈ ਕੇ ਚਰਚ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰੇ। ਕੈਂਬਰਿਜ ਵਿੱਚ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਵਿਗਿਆਨ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਿਆ। ਬਾਟਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰੋਫ਼ੈਸਰ ਜੌਹਨ ਹੈਂਸਲੋ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਐਚ.ਐਮ.ਐਸ. ਬੀਗਲ ਨਾਂ ਦੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜਹਾਜ਼ ਉਤੇ ਬਿਨਾਂ ਤਨਖ਼ਾਹ ਅਪਰੈਂਟਿਸ ਲਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਲੰਬੀ ਯਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਕੀਟ-ਪਤੰਗੇ, ਪੌਦੇ, ਚੱਟਾਨਾਂ, ਮਿੱਟੀ ਆਦਿ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨੇ ਸਨ। ਇਸ ਆਸਰੇ ਹੀ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ।

ਉਸ ਨੇ ਜੀਅ-ਜੰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰੰਤਰ ਵਾਪਰੇ ਸੂਖਮ ਪਰਿਵਰਤਨਾਂ ਨੂੰ ਮੂਟੇਸ਼ਨ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹਰ ਪੜਾਅ ਉਤੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੀਆਂ ਨਸਲਾਂ ਹੀ ਅੱਗੇ ਤੁਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅੰਗ, ਗੁਣ, ਲੱਛਣ ਉਸ ਦਾ ਮੁਹਾਂਦਰਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਲਾਈਲ ਦੀ ਕਿਤਾਬ 'ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲਜ਼ ਆਫ ਜ਼ਿਆਲੋਜੀ' ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਪਥਰਾਟਾਂ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਹ ਮਾਲਥਸ ਦੇ ਜਨਸੰਖਿਆ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਬਾਰੇ ਪੇਸ਼ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਿਧਾਂਤ ਐਵੇਂ ਤਤਫਟ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਵੀਹ ਸਾਲ ਸੋਚਿਆ। ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਸ ਵਰਗੇ ਹੀ ਵਿਚਾਰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਐਲਫਰੈਡ ਰਸਲ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 22 'ਤੇ)

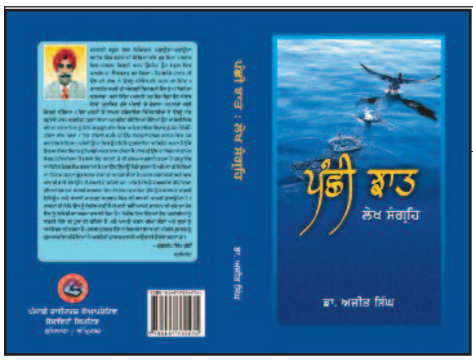

ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ

ਡਾਕਟਰ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਕੋਟਕਪੂਰਾ
drsinghajit@gmail.com
585-305-0443

ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਚਲ ਪਏ । ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁੱਜੇ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਵਿਖੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਗਏ ਤਾਂ ਮਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਥੜੇ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ ਜਿਥੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਥੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ। ਮਾਝੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ। ਉਸ ਸਥਾਨ ਉਪਰ ਵੀ ਧੀਰ ਮਲੀਏ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਡਾ ਬੰਦਾ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਬਖਸ਼ ਦਿਓ । ਆਪ ਜੀ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਹਰ ਹੁਕਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਾਰਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ । ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਸੰਤ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਬੈਰਾਗੀ ਦੇ ਸਨ ਜਿਸ ਵਲੋਂ ਚੋਜੀ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਪਰ ਚਲਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਜੰਤਰ ਮੰਤਰ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਧੀਨਗੀ ਕਬੂਲ ਲਈ ਸੀ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਰਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਰਹਿਤ ਅਤੇ ਅਸੂਲਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿਤੀ । ਉਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕਰਕੇ ਪੰਜਵੇਂ ਅਤੇ ਨੌਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ, ਵੱਖ ਵੱਖ ਲੜਾਈਆਂ, ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਵੱਡੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ, ਹਿੰਦੂਆਂ ਅਤੇ ਸਿਖਾਂ ਉਪਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਤੇ ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਦੱਸਿਆਂ । ਇਹ ਸਾਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲੈਣ ਨਾਲ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਬੀਰ-ਰਸ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਮੰਗੀ ਸੀ।

ਚੁ ਕਾਰ ਅਜ਼ ਹਮਹ ਹੀਲਤੇ ਦਰ ਗੁਜ਼ਸ਼ਤ ॥
ਹਲਾਲ ਅਸਤ ਬੁਰਦਨ ਬ ਸ਼ਮਸ਼ੀਰ ਦਸਤ ॥੨੨॥

ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸ ਸਮੇਂ ਤਲਵਾਰ ਉਠਾ ਲੈਣੀ ਠੀਕ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਮਨ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦਿਤੀ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੇ ਜਥੇਦਾਰ ਬਣ ਕੇ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ ਪਿੰਡ ਰਾਜੌਰੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੱਛਮੀ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਰਾਜ ਪੁੰਛ ਵਿਚ ਹੈ, ਕਤਕ ਸੁਦੀ ੧੩ ਸੰਮਤ ੧੭੨੭ ਅਰਥਾਤ ਸੰਨ ੧੬੭੦ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਿਤਾ ਰਾਜਪੂਤ ਰਾਮਦੇਵ ਜੀ ਇਕ ਵਾਹੀਕਾਰ ਸਨ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਨਾਮ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਰਖਿਆ । ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਹੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਣਾ, ਘੋੜ ਸਵਾਰੀ, ਸ਼ਸਤਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਸੀ । ਨਰਮ ਦਿਲ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਤੋਂ ਇਕ ਵਾਰ ਸ਼ਿਕਾਰ ਖੇਡਦਿਆਂ ਹਿਰਨੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਰ ਦੇ ਟੋਟੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਪੇਟ ਵਿਚੋਂ ਦੋ ਬਚੇ ਨਿਕਲੇ ਸਨ। ਜੋ ਕਿ ਲਛਮਣ ਦਾਸ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਤੜਫ ਤੜਫ ਕੇ ਮਰ ਗਏ ਸਨ । ਇਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨੇ ਉਸ ਉਪਰ ਡੂੰਘਾ ਅਸਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਘਰ ਬਾਰ ਛੱਡ ਗਏ ਅਤੇ ਸਾਧੂ ਬਣ ਗਏ । ਸਾਧੂ ਹੋ ਕੇ ਜਾਨਕੀ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਬੈਰਾਗੀ ਨਾਮ ਦਿਤਾ। ਬੈਰਾਗੀਆਂ ਦੀ ਮੰਡਲੀ ਨਾਲ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਪੰਜਾਬ ਪੁੱਜਾ ਜਿਥੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਧੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਤੋਂ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਿਆ ਪਰੰਤੂ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਈ । ਸਾਧੂ ਬਾਣੇ ਵਿਚ ਘੁੰਮਦਾ ਹੋਇਆ ਗੋਦਾਵਰੀ ਦੇ ਕੰਢੇ ਨਾਸਿਕ ਪੁੱਜ ਗਿਆ ਉਥੇ ਔਘੜ ਨਾਥ ਦਾ ਚੇਲਾ ਬਣ ਗਿਆ । ਉਸ ਪਾਸੋਂ ਜੋਗ ਰਾਹੀਂ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਸਿਖੇ ਅਤੇ ਕਮਾਏ ਆਪਣੇ ਗੁਰੂ ਔਘੜ ਨਾਥ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਜਾਣ ਪਿਛੋਂ ਮਾਧੋ ਦਾਸ ਨੰਦੇੜ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਉਥੇ ਉਸ ਨੇ ਇਕ ਕੁਟੀਆ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਤਪ (ਭਜਨ) ਕਾਰਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰ ਦਿਖਾ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰਸਿਧੀ ਵਧਾ ਲਈ ਅਤੇ ਇਕ ਵੱਡਾ ਮੱਠ ਜਾਂ ਡੇਰਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਪ ਉਸ ਡੇਰੇ ਦਾ ਮਹੰਤ ਬਣ ਗਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਸੰਤ ਸਾਧੂ ਆਉਂਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੰਤਰਾਂ ਮੰਤਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਖੂਬ ਮੌਜੂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮਹਾਂਬਲੀ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸਤਿਗੁਰੂ ਉਸ ਡੇਰੇ ਵਿਚ ਪੁੱਜੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਪਰ ਰਿਧੀਆਂ ਸਿਧੀਆਂ ਜੰਤਰਾਂ ਮੰਤਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅਸਰ ਨਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾ ਤੋਂ ਖਿਮਾਂ ਮੰਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੰਦਾ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦਸਮੇਸ਼ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਪਿਆਰੇ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਬਾਜ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਦਯਾ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਰਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵੀਹ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਦੇ ਕੇ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਤੋਰ ਦਿਤਾ । ਲੜਾਈ ਲਈ ਆਪਣੇ ਭੱਥੇ ਵਿਚੋਂ ਪੰਜ ਤੀਰ, ਇਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਅਤੇ ਇਕ ਨਗਾਰਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ । ਵਿਦਾਈ ਸਮੇਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੁਝ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਦਾਇਤਾਂ ਵੀ ਦਿਤੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਦਾਇਤਾਂ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਚਲਦੇ ਰਹੋਗੇ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਅੰਗ ਸੰਗ ਰਹੇਗਾ।

੧. ਜਤ ਰਖਣਾ, ੨. ਪਰਾਈ ਇਸਤਰੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਜਾਣਾ, ੩. ਸਿਖੀ ਰਹਿਤ ਵਿਚ ਪੱਕੇ ਰਹਿਣਾ, ੪. ਮਨ, ਬਚਨ ਅਤੇ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਹਿਣਾ, ੫. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦਾ ਦਾਸ ਸਮਝਣਾ, ੬. ਪੰਥ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਰਹਿਣਾ, ੭. ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਨਾ ਮੰਨਣਾ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗੁਰੂ ਆਖਵਾਉਣਾ, ੮. ਹਰ ਸਮੇਂ ਪੰਜ ਪਿਆਰਿਆਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਨਾਲ ਚਲਣਾ, ੯. ਦੀਨਾਂ ਅਨਾਥਾਂ ਅਤੇ ਦੁਖੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ, ੧੦. ਵੰਡ ਕੇ ਛਕਣਾ, ੧੧. ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਉਪਰ ਭਰੋਸਾ ਰਖਣਾ, ੧੨. ਜਦੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਭੀੜ ਬਣੇ ਅਰਦਾਸ ਕਰਨੀ ਗੁਰੂ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਿਆ । ਰਸਤੇ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸੁਨੇਹੇ ਭੇਜ ਦਿਤੇ ਕੇ ਸਰਹਿੰਦ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਦਦਗਾਰ ਸੁਚਾ ਨੰਦ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਸਿਆ ਕੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਮਾਇਆ ਸੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸੋਧਿਆ ਜਾਵੇਗਾ । ਸਿੰਘ ਵਹੀਰਾਂ ਘੱਤ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨਾਲ ਆ ਰਲੇ । ਬਾਬ ਜੀ ਸਰਹਿੰਦ ਵਲ ਵਧ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨਾਲੋ ਨਾਲ ਫੌਜ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। 26 ਨਵੰਬਰ 1709 ਨੂੰ ਸਮਾਣੇ ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਮਾਣੇ ਦੇ ਜਲਾਲਦੀਨ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦਾ ਸੀਸ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਕਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਥੋਂ ਦੇ ਪਠਾਣਾਂ ਨੇ ਛੋਟੇ ਸਾਹਿਬਜ਼ਾਦਿਆਂ ਦੇ ਸੀਸ ਕਟੇ ਸਨ ਇਸ ਕਾਰਣ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਰੰਜ ਸੀ । ਮੁਗਲਾਂ ਨੇ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹਾਰ ਗਏ ਜ਼ਾਲਮਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਅਗੇ ਵਲ ਵਧੇ।

ਸ਼ਾਹਬਾਦ, ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਕੁੰਜਪੁਰਾ, ਮੁਸਤਫਾਬਾਦ ਆਦਿ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਕੇ ਕਪੂਰੀ ਪੁੱਜ ਗਏ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਬਦਚਲਣ ਹਾਕਮ ਕਦਮਦੀਨ ਲੋਕਾਈ ਉਪਰ ਬਹੁਤ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਪੂਰੀ ਨੂੰ ਜਿਤ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਢੌਰੇ ਵਲ ਗਏ ਇਥੋਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਉਸਮਾਨ ਖਾਂ ਨੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸੇਵਕ ਸੱਯਦ ਬੁੱਧੂ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਭੰਗਾਣੀ ਦੇ ਯੁਧ ਵਿਚ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਢੌਰੇ ਉਪਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਕੇ ਹਾਕਮ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਫਾਹੇ ਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੋਧ ਲਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਰਹਿੰਦ ਵਲ ਵਧਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਖਾਲਸਾ ਜੋਸ਼ ਨਾਲ ਸਰਹਿੰਦ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਮਾਝੇ ਅਤੇ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਸਿੱਖ ਵੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਆਣ ਮਿਲੇ ਸੂਬਾ ਸਰਜਹੰਦ ਨੇ ਸਿੱਖ ਫੌਜਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਨਵਾਬ ਮਲੇਰਕੋਟਲਾ ਨੂੰ ਆਖਿਆ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਫੌਜ ਲੈ ਕੇ ਰੋਪੜ ਵਲ ਵਧਿਆ । ਉਸ ਥਾਂ ਉਪਰ ਦੋ ਦਿਨ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ। ਖਾਲਸਾ ਮਾਰੋ ਮਾਰ ਕਰਦਾ ਸਰਹਿੰਦ ਵਲ ਵਧ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਗੋਂ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਭਾਰੀ ਫੌਜ ਨਾਲ ਟਾਕਰੇ ਲਈ ਆ ਗਿਆ ਸਰਹੰਦ ਤੋਂ ਲਗਭਗ ੧੦ ਕੋਹ ਦੀ ਦੂਰੀ ਉਪਰ ਚਾਪੜ-ਚਿੜੀ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਵਿਚ ੧੨ ਮਈ ੧੭੧੦ ਨੂੰ ਬੜੀ ਸਖਤ ਲੜਾਈ ਹੋਈ ਵਜ਼ੀਰ ਖਾਂ ਨੂੰ ਹਾਰ ਹੋਈ ਉਓਹ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਕੀ ਮਾਰੀ ਸਰਹਿੰਦ ਦੀ ਇੱਟ ਨਾਲ ਇੱਟ ਖੜਕਾਈ । ਪਾਪੀ ਸੁੱਚਾ ਨੰਦ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਸ਼ਟਾਂ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਕਿਸੇ ਭਲੇਮਾਨਸ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਸ਼ੇਖ ਮੁਹਮਦ ਅਲਫਸਾਨੀ ਦੀ ਮਜ਼ਾਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਯਾਦਗਾਰਾਂ ਨੂੰ ਨਾ ਛੇੜਿਆ ਗਿਆ । ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਕਰਨਾਲ ਤੋਂ ਲੁਧਿਆਣਾ ਤਕ ਦਾ ਸਰਹਿੰਦ ਸੂਬਾ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿਚ ਹੋ ਗਿਆ ਇਸ ਦੀ ਸਾਲਾਨਾ ਆਮਦਨੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਲਗਭਗ 36 ਲਖ ਸੀ। ਬਾਬਾ ਬਾਜ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸਰਹਿੰਦ ਦਾ ਸੂਬਾ ਲਾਇਆ ਗਿਆ । ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਢੌਰੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਮੁਖਲਿਸਪੁਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਟਿਕਾਣਾ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੀ ਮੁਰੰਮਤ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਨਾਮ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ । ਰਾਜ ਸੰਭਾਲਿਆ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚਲਾਇਆ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਜਿਤਾਂ ਦਾ ਹਾਲ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਣ ਤੇ ਬਹਾਦੁਰ ਸ਼ਾਹ ਦੱਖਣ ਵਲੋਂ ਆਇਆ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਫੌਜਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਵਧਣ ਲਈ ਹੁਕਮ ਦਿਤਾ । ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਦਸੰਬਰ ੪, ੧੭੧੦ ਨੂੰ ਲੋਹਗੜ੍ਹ ਦੇ ਨੇੜੇ ਪੁੱਜੀ ਖਾਲਸੇ ਨੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਫੌਜ ਦੇ ਪੈਰ ਉਖੜ ਗਏ । ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਦੁਆਲੇ ਸਠ ਹਜ਼ਾਰ ਫੌਜ ਨੇ ਘੇਰਾ ਪਾ ਲਿਆ ਪਰ ਹਮਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਾ ਹੋਈ, ੧੦ ਦਸੰਬਰ ਦੀ ਰਾਤ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੈਰੀ ਦਲ ਨੂੰ ਕੱਟਦੇ ਕੱਟਦੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚੋਂ ਨਿਕਲ ਗਏ ਅਤੇ ਨਾਹਨ ਦੀਆਂ ਪਹਾੜੀਆਂ ਵਲ ਚਲੇ ਗਏ। ਹੋਰ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ੇ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਪਾਸਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਇਕੱਠੇ ਹੋਣ ਲਗੇ। ਪਹਿਲਾਂ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨਾਲ ਟਾਕਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਚੰਬੇ ਦੇ ਰਾਜੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰਾਣੇ ਦੀ ਲੜਕੀ ਬਾਬਾ ਜੀ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦਿਤੀ ਜਿਸ ਦੀ ਕੁੱਖ ਵਿਚੋਂ ਅਜੈ ਸਿੰਘ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਇਥੇ ਰੁਕੇ ਅਤੇ ਰਾਇਪੁਰ, ਬੇਹਰਾਮਪੁਰ, ਕਲਾਨੌਰ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸੋਢੀ ਗੁਰੂ ਬਣ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਉਹ ਫੈਸਲਾ ਨਾ ਕਰ ਸਕਿਆ ਕਿ ਅਸਲ ਗੁਰੂ ਕਿਹੜਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਹਰ ਮੰਜੀਦਾਰ ਨੂੰ ਦੋ-ਦੋ ਮੋਹਰਾਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿਤੀਆਂ ਪਰੰਤੂ ਮਨ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਨਾ ਹੋਈ ਉਸ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਕ ਹੋਰ ਸੋਢੀ ਵੀ ਹੈ ਜੋ ਭੋਰੇ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕਿ ਭਗਤੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ । ਜਦੋਂ ਉਥੇ ਪੁਜਾ ਤਾਂ ਮਾਤਾ ਗੁਜਰੀ ਜੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਨਹੀਂ ਪਰੰਤੂ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਦਾ ਬੂਹਾ ਖੁਲ੍ਹਵਾਇਆ । ਦੋ ਮੋਹਰਾਂ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਅਤੇ ਜਾਣ ਲਗਾ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਬੋਲੇ ਭਗਤਾ ਗੁਰੂ ਦੀ ਅਮਾਨਤ ਦੇਣੀ ਹੀ ਠੀਕ ਹੈ, 1000 ਵਿਚੋਂ ਕੇਵਲ ਦੋ ਮੋਹਰਾਂ ਹੀ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈਂ । ਇਸ ਤੇ ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਬਾਕੀ ਮੋਹਰਾਂ ਵੀ ਮੱਥਾ ਟੇਕ ਦਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਦੱਸ ਦਿਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਲੱਭ ਪਿਆ ਹੈ । ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਸੰਗਤਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਆ ਗਈਆਂ । ਜਿਹੜਾ ਸਿੱਖ ਦਿੱਲੀ ਤੋਂ ਪੰਜ ਪੈਸੇ ਅਤੇ ਨਾਰੀਅਲ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਸੀ ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਬਾਬਾ ਬੁਢਾ ਜੀ ਦੇ ਪੋਤਰੇ ਬਾਬਾ ਗੁਰਦਿੱਤਾ ਜੀ ਨੇ ਤਿਲਕ ਦਿਤਾ ਇਸ ਦਿਨ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਦੀ 20 ਤਾਰੀਖ ਸੀ ਅਤੇ ਸੰਨ ੧੬੬੫ ਦਾ ਸੋਮਵਾਰ ਸੀ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਜਦੋਂ ਗੁਰਗੱਦੀ ਸੰਭਾਲ ਲਈ ਤਾਂ ਇਹ ਗਲ ਧੀਰ ਮਲ ਦੇ ਮਨ ਨੂੰ ਨਾ ਜੱਚੀ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀਆਂ ਅਤੇ ਮਸੰਦਾ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਜਾਨੋਂ ਮਾਰਨ ਦੀ ਵਿਉਂਤ ਬਣਾਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਮਸੰਦ ਸ਼ੀਹੇਂ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਸਫਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਉਪਰ ਗੋਲੀ ਚਲਾ ਦਿਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਜ਼ਖਮ ਹੋ ਗਿਆ ਪਰੰਤੂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਨਾ ਕੀਤਾ। ਧੀਰ ਮਲ ਦੇ ਸਾਥੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਕਾਫੀ ਸਾਮਾਨ ਲੁੱਟ ਕੇ ਲਈ ਗਏ । ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਇਸ ਦੀ ਖਬਰ ਹੋ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਥੀ ਲੈ ਕੇ ਧੀਰ ਮਲ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਘੇਰ ਕੇ ਸਾਰਾ ਸਾਮਾਨ ਵਾਪਸ ਲੈ ਲਿਆ ਪਰੰਤੂ ਜਦੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਕੇ ਧੀਰ ਮਲ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ ਜਾਣ । ਸਿਖਾਂ ਨੇ ਸਾਰੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਮੋੜ ਦਿਤੀਆਂ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬੀੜ ਵਾਪਸ ਨਾ ਕੀਤੀ ਜਿਹੜੀ ਬਾਦ ਵਿਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿਤੀ ਸੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਜਾਣੀ ਜਾਣ ਸਨ ਅਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰਖ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਹੀ ਸੇਧ ਦੇਣ ਲਈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਚਲ ਪਏ । ਤਰਨ ਤਾਰਨ ਸਾਹਿਬ, ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ੍ਰੀ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਪੁਜੇ । ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਸਰੋਵਰ ਵਿਖੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਸ੍ਰੀ ਹਰਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਦਰਸ਼ਨਾਂ ਲਈ ਗਏ ਤਾਂ ਮਸੰਦਾਂ ਅਤੇ ਪੁਜਾਰੀਆਂ ਨੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਬੰਦ ਕਰ ਲਏ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਥੜੇ ਤੋਂ ਹੀ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਆਏ ਜਿਥੇ ਗੁਰਦਵਾਰਾ ਥੜ੍ਹਾ ਸਾਹਿਬ ਸੁਸ਼ੋਭਿਤ ਹੈ । ਮਾਝੇ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਸਿੱਖੀ ਪਰਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀਰਤਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਗਏ । ਉਸ ਸਥਾਨ ਉਪਰ ਵੀ ਧੀਰ ਮਲੀਏ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪਨੇ ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਇਸ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਰਾਜਾ ਕਹਿਲੂਰ ਪਾਸੋਂ ਪਿੰਡ ਮਾਖੋਵਾਲ ਦੀ ਜ਼ਮੀਨ ਖਰੀਦ ਕੇ ਸਤਿਲੁਜ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਡੇ ਨਗਰ ਚੱਕ ਨਾਨਕੀ ਵਸਾਇਆ ਜੋ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਬਣਿਆ ਅਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਨੇ ਇਸ ਨਗਰ ਵਿਚ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਸਿਰਜਨਾ ਕੀਤੀ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਕ ਖਾਸ ਮੰਤਵ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਚੱਕਰ ਲਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਮੰਤਵ ਇਹ ਸੀ ਕੇ ਜਿਥੇ ਸਿੱਖੀ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਥੇ ਹਾਲੇ ਨਹੀਂ ਪੁੱਜ ਸਕੀ ਉਥੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਰਾਜ ਵਿਚ ਅਤਿਆਚਾਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਤੀਰਥਾਂ ਤੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਪਰਚਾਰ ਕੀਤਾ । ਸਾਰੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਪਟਨਾ ਪੁਜੇ ਤਾਂ ਸੰਗਤਾਂ ਵਲੋਂ ਚੰਗਾ ਸਵਾਗਤ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਥੇ ਛੱਡ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਬੰਗਾਲ ਅਤੇ ਆਸਾਮ ਦੇ ਵਲ ਚਲ ਪਏ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਢਾਕੇ ਵਿਚ ਹੀ ਸਨ ਜਦੋਂ ਬਾਲ ਗੋਵਿੰਦ ਰਾਏ ਦੇ ਜਨਮ ਦੀ ਖਬਰ ਮਿਲੀ।

ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਤਖ਼ਤ ਸੰਭਾਲ-ਦਿਆਂ ਹੀ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਆਦੇਸ਼ ਦਿਤਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਕੁਰਾਨ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਹਿੰਦੂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ਿਰ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਬਰਦਸਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣਾਇਆ ਜਾਣ ਲਗਾ। ਹਿੰਦੂ ਮੰਦਰ ਅਤੇ ਸਿਖ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਢਾਹ ਕੇ ਮਸੀਤਾਂ ਬਣਵਾਈਆਂ ਗਈਆਂ। ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਉਪਰ ਟੈਕਸ ਲਗਾਏ ਗਏ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਸਿਖਾਂ ਉਪਰ ਜ਼ੁਲਮ ਢਾਇਆ ਜਾਣ ਲਗਾ। ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਹੋਈ ਸੀ । ਲੋਕ ਰੱਬ ਦਾ ਭਾਣਾ ਮੰਨ ਕੇ ਜਰ ਰਹੇ ਸਨ । ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਕੁਝ ਚਿਰ ਰਹਿਣ ਪਿਛੋਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵੀ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਗੋਵਿੰਦ ਰਾਏ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਲਿਖ-ਾਈ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਦਿਤਾ।

ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿਚ ਸਖਤੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ, ਮੁਗਲ ਇਸ ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਰਰਗ ਨੂੰ ਨਿਰੋਲ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਸਥਾਨ ਬਨਾਉਣਾ ਲੋਚਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਦੀ ਮੋਹਲਤ ਲੈ ਲਈ ਜਿਸ ਤੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਹਾਕਮ ਨੇ ਤਾੜਨਾ ਕੀਤੀ ਕੇ ਜੇਕਰ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਨਾ ਅਪਣਾਇਆ ਤਾਂ ਸਿਰ ਕਲਮ ਕਰ ਦਿਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਡਿਤ ਇਕਠੇ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਕੋਲ ਪੁਜੇ ਅਤੇ ਮਸਲੇ ਦਾ ਹੱਲ ਪੁਛਿਆ ਜਿਸ ਉਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਦੇ ਦਿਉ ਕਿ ਜੇਕਰ ਸਾਡਾ ਧਾਰਮਿਕ ਗੁਰੂ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਧਾਰਨ ਕਰ ਲਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ।

ਇਸ ਕਥਨ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਬਾਲ ਗੋਵਿੰਦ ਰਾਏ ਵਲੋਂ ਵੀ ਕੀਤੀ ਗਈ । ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸੂਬੇ ਨੂੰ ਖਬਰ ਕਰ ਦਿਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਾਰੀ ਗਲ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਤਕ ਪੁੱਜਦੀ ਕਰ ਦਿਤੀ। ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਕੇ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਕੇ ਆਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿਤੇ।

ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੂੰ ਸੰਦੇਸ਼ਾ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਜਾਗ੍ਰਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਦਾ ਟਾਕਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਤਿਆਰੀ ਕੱਸ ਲਈ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਤੂਫਾਨੀ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ । ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਿਖ-ਾਇਆ ਕਿ ਨਾ ਡਰੋ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਡਰਾਉ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਲੋਕ ਜੋ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਅੰਗ ਉਪਰ ਸੁਭਾਏਮਾਨ ਹਨ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਹੈ ਕਿ :

ਭੈ ਕਾਹੂ ਕਉ ਦੇਤ ਨਹਿ ਨਹਿ ਭੈ ਮਾਨਤ ਆਨ ॥
ਕਹੁ ਨਾਨਕ ਸੁਨਿ ਰੇ ਮਨਾ ਗਿਆਨੀ ਤਾਹਿ ਬਖਾਨਿ ॥੧੬॥

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜ਼ੁਲਮ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਸਹਾਰਨਾ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਗਲਤ ਹਨ । ਲੋਕ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਸੁਣਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰ ਅਮਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਰਹੇ ਸਨ। ਲੋਕ ਹੁੰਮ-ਹੁਮਾ ਕੇ ਪੁਜਦੇ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਭੇਟਾ ਵੀ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਇਕੱਠ ਵੇਖ ਕੇ ਹਾਕਮ ਨੂੰ ਖਬਰਾਂ ਪੁਚਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਇਕ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਪੈਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਹਕੂਮਤ ਲਈ ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤਾਂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਡਿਤਾਂ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਹੋਏ ਆਪਣਾ ਵਚਨ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਗੁਰੂ ਜੀ ਆਗਰੇ ਪੁੱਜ ਗਏ ਉਸ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਸੰਗਤ ਨਾਲ ਸੀ । ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਪੰਜ ਸਿਖਜ਼ਦੀਵਾਨ ਮਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਸਤੀ ਦਾਸ ਜੀ, ਭਾਈ ਦਿਆਲਾ ਜੀ, ਭਾਈ ਊਦਾ ਜੀ ਅਤੇ ਭਾਈ ਚੀਮਾ ਜੀ ਨੂੰ ਨਾਲ ਰੱਖ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਮੁੜ ਜਾਣ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ। ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਮੌਕਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਸ਼ਹੀਦ ਆਪਣੇ ਉਦੇਸ਼ ਵਲ ਅਗੇ ਵਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਆਗਰੇ ਪੁੱਜ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਕਿਲ੍ਹੇ ਦੇ ਫੌਜਦਾਰ ਵਲੋਂ ਇਕ ਸੌ ਸਵਾਰ ਭੇਜ ਕੇ ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ । ਦਿੱਲੀ ਖਬਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ 1200 ਸਵਾਰ ਆ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਪੰਜ ਸਾਥੀਆਂ ਸਮੇਤ ਦਿੱਲੀ ਲੈ ਗਏ ਅਤੇ ਉਥੇ ਕਰੜੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਹੇਠ ਕੈਦ ਕਰ ਲਿਆ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਈ ਲਾਲਚ ਦਿਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਸਖਤੀ ਵੀ ਵਰਤੀ ਗਈ ਜਿਹੜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਡੁਲਾ ਨਾ ਸਕੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਰਾਵਲਪਿੰਡੀ ਵਲ ਲੜਾਈ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕਾਹਲੀ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਕਾਫੀ ਦੇਰ ਸਖਤੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ। ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਯਤਨ ਸਫਲ ਹੁੰਦਾ ਨਾ ਲਗਾ ਤਾਂ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲ ਆਏ ਸਿਖਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਖਤਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮੰਨ ਜਾਣਗੇ ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਿਆ। ***(ਚਲਦਾ)***

Issue- 288, Vol-12, February 14, 2018

ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਹੋਈ ਵਿੱਤੀ ਵਧੀਕੀ ਜਿਉਂ ਦੀ ਤਿਉਂ

ਨਿਰਮਲ ਸੰਧੂ

ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਸਾਲ 2018-19 ਵਾਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ ਨੂੰ "ਕਿਸਾਨ ਪੱਖੀ" ਆਖਿਆ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਬਾਦਲ ਨੇ ਕੇਂਦਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਤਾਰੀਫ਼ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਕਿਹਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਿਲ ਬਹਿਲਾਉਣ ਵਾਲਾ ਹੀ ਹੈ: "ਬਜਟ ਉਤੇ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਛਾਪ ਸਾਫ਼ ਦਿਸ ਰਹੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਆਮ ਕਰਕੇ, ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਫ਼ਿਕਰ" ਝਲਕਦਾ ਦਿਸਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਉਹੀ ਜੇਤਲੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ 2016 ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ ਪੈਸਾ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਵੱਡਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਇਹ ਉਹੀ ਜੇਤਲੀ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਭੰਨੇ ਪੰਜਾਬ ਲਈ ਕੇਂਦਰੀ ਪੈਕੇਜ ਬਾਰੇ ਬਾਦਲ ਵੱਲੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਮੰਗ ਖ਼ਾਰਿਜ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਛੱਡਦਿਆਂ ਚਾਰ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ- ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ, ਤਾਮਿਲ ਨਾਡੂ ਤੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਨੂੰ 1082 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਇਮਦਾਦ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਉਤੇ ਲੂਣ ਛਿੜਕ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਜਿਸ ਬੰਦੇ ਦਾ ਸਮੁੱਚਾ ਸਫ਼ਲ ਸਿਆਸੀ ਕਰੀਅਰ "ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ" ਵਾਲੇ ਰਾਗ ਉਤੇ ਉਸਰਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਸ ਨੇ 2014 ਵਿੱਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਸਾਰਾ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਾਵਰਾ ਹੀ ਬਦਲ ਛੱਡਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੇਇਨਸਾਫ਼ੀਆਂ ਦੀ ਫਹਿਰਿਸਤ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਨਾ ਦੇਣਾ ਅਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਨੂੰ ਬਾਸ਼ਰਤ ਕੇਂਦਰੀ ਇਮਦਾਦ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ, ਦੀ ਪੰਡ ਬੰਨ੍ਹ ਕੇ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ।

ਬਾਦਲ ਮੋਦੀ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਸਾਊ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡਰਨ ਤੇ ਝੁਕਣ ਵਾਲੇ ਭਾਈਵਾਲ ਹਨ। "ਕੁਲੀਸ਼ਨ ਧਰਮ" ਨਿਭਾਉਣਾ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਅਨੁਸ਼ਾਸਨ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਤਾਂ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਠੀਕ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੈ, ਪਰ ਸੱਤਾ ਖ਼ਾਤਿਰ ਰਾਜ ਦੇ ਹਿਤ ਹੀ ਵੇਚ ਦੇਣੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਗੁੱਠੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੀ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੋਣ ਅਤੇ ਉਹੀ ਹਿੰਦੁਤਵ ਸਿਆਸਤ ਵਾਲਾ ਪੱਤਾ ਖੇਡ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਆਪੂ ਮੋਦੀ ਭਗਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂ ਮੋਦੀ ਨੀਤੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਕਦੀ ਚੂੰ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਬਜਟ ਬਾਰੇ ਜੋ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਹਨ, ਉਹ ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਹਨ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ: "ਜਿਹੜੀ ਸਰਕਾਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਫ਼ਨੇ ਦਿਖਾ ਕੇ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਸੀ, ਉਹ ਹੁਣ ਵੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹੀ ਸੁਫ਼ਨੇ ਦਿਖਾ ਰਹੀ ਹੈ"।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਭਾਈਵਾਲ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਐਨ ਚੰਦਰਬਾਬੂ ਨਾਇਡੂ, ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਛੱਡੀ। ਦਰਅਸਲ, ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 2014 'ਚ ਬਣਾਏ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਪੁਨਰਗਠਨ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਵਾਅਦਿਆਂ ਦਾ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਤੇਲਗੂ ਦੇਸਮ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਇਉਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤਾ: "ਹੁਣ ਸਾਡੀ ਸਿੱਧੀ ਲੜਾਈ ਹੈ, ਤੇ ਅਸੀਂ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਲੈਣ ਲਈ ਅਖ਼ੀਰ ਤੱਕ ਲੜਾਂਗੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਕੰਮ ਕਰਵਾ ਸਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ਼ ਆਰਐੱਸਐੱਸ ਦੀ ਹੀ ਸੁਣਦੀ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸਭ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ"।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੀਡਰ, ਅਕਾਲੀ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀ, ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਹਿੱਤਾਂ ਨੂੰ ਅਣਡਿੱਠ ਕਰਨ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ 'ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਜੋ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫ਼ੈਸਲੇ ਕਰਨ ਦਾ ਜੋ ਕੇਂਦਰੀਕ੍ਰਿਤ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਅਪਨਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅਹਿਮ ਮੁੱਦੇ ਉਤੇ ਕਦੀ ਦਖ਼ਲ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਡਾਢੇ ਭਾਈਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਬਖ਼ਸ਼ੀ ਗਈ ਥਾਂ ਦੀ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ।

ਅਜਿਹੇ ਪੈਂਤੜੇ ਅਤੇ ਪਹੁੰਚ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਤਾਂ ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਨਿਕਲਣੇ ਹੀ ਹਨ। ਅਕਤੂਬਰ 2016 ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਗਰੰਟੀ ਵਾਲੇ ਬੈਂਕ ਬਕਾਏ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਹਿਤ 31 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਬਾਂਹ ਮਰੋੜੀ। ਉਸੇ ਸਾਲ ਅਪਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਨੇ ਬੈਂਕਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਸੁਣਾਇਆ ਕਿ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਕਰਜ਼ੇ ਨੂੰ ਮਾੜੇ ਕਰਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਰਕਮ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਅਨਾਜ ਸਟਾਕ ਹੈ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਇਸ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਤੂਫ਼ਾਨ ਖੜ੍ਹਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੜਬੜੀ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਲਟਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੇ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ 26 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਲੈਣੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਬਾਦਲ ਦਾ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਯੂ-ਟਰਨ ਆਇਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੱਬਵੀਂ ਸੁਰ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਦੀ ਇਸ ਮੰਗ ਨੂੰ ਸਰਾਸਰ ਧੱਕਾ ਦੱਸਿਆ। 12 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਾਲਾ ਪਾੜਾ ਵਧ ਕੇ 31 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੋ ਗਿਆ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਨਾ ਢੰਗ ਨਾਲ ਬਾਦਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜੇਤਲੀ ਨੇ।

ਅਜਿਹਾ ਖ਼ਰੀਦ ਸੀਜ਼ਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਐਨ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰਿਆ ਅਤੇ ਬਾਦਲ ਜ਼ਾਹਿਰਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬਖੇੜਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਸਤੀਫ਼ਾ ਦੇਣ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਵੀ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਜੇਤਲੀ ਵੱਲੋਂ ਬਲੈਕਮੇਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਦਲ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਕੇਂਦਰ ਦਾ ਬਕਾਇਆ ਚੁਕਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਨਾਜ ਦੀ ਖ਼ਰੀਦ ਲਈ ਨਵੇਂ ਸਿਰਿਓਂ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਪੈਸਾ ਲਿਆ। ਜਿਵੇਂ ਆਸ ਹੀ ਸੀ, ਬਾਦਲ ਦੀ ਇਸ ਪੰਜਾਬ-ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਨੇ ਕੋਈ ਉਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੰਜਾਬ ਉਤੇ ਇਸ ਵੱਡੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦਾ ਬੋਝ ਪੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਗਲੇ ਵੀਹ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ, ਹਰ ਸਾਲ 3500 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਸਾਲਾਨਾ ਵਿਆਜ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। "ਪੰਥ ਰਤਨ ਫ਼ਖ਼ਰ-ਏ-ਕੌਮ" ਨੇ ਮਾੜੇ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਉਤੇ ਪਰਦੇ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਉਤੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਲੱਦ ਦਿੱਤਾ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਨੀਲ ਜਾਖੜ ਨੇ ਬੁਲੰਦ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਵਕਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ: "ਜੇਤਲੀ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ ਅਨਾਜ ਘੁਟਾਲਾ ਲੁਕਾ ਲਿਆ"। ਇਸ ਵੇਲੇ ਉਹ ਪੰਜਾਬ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਨ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਬਣਿਆਂ ਇਕ ਸਾਲ ਹੋ ਚੱਲਿਆ ਹੈ, ਤੇ ਉਹ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹਨ। ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਇਮੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਵ੍ਹਾਈਟ ਪੇਪਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਉੱਤੇ ਪਏ ਅਣਚਾਹੇ ਬੋਝ ਦਾ ਸਾਰਾ ਭਾਂਡਾ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਸਿਰ ਭੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਬੜੇ "ਬੇਅਸਰ" ਜਿਹੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਪਿਛਲੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਜ ਦੇ ਸੋਮਿਆਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਦੀ ਪੁਣ-ਛਾਣ ਲਈ ਖ਼ਰਚਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਬਣਾਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੇਸ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਪਾਏ ਅੜਿੱਕੇ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਤੀਜੀ ਧਿਰ ਵੱਲੋਂ ਆਡਿਟ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਅਗਲਿਆਂ ਵ੍ਹਾਈਟ ਪੇਪਰ ਅਤੇ ਖ਼ਰਚਾ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੇਸ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹੇ ਅਤੇ ਦਲੀਲਾਂ ਰੱਖੇ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਇਹ ਤਾਂ ਕਹੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਾਦਲਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਖ਼ਾਲੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਅਤੇ ਬੇਅੰਤ ਕਰਜ਼ਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਪੱਖੋਂ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਤੱਕ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਕਰੇ ਅਤੇ ਦੱਸੇ ਕਿ ਪੈਸੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦ ਵਾਲੇ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ 'ਚ ਫ਼ਰਕ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵਧ ਕੇ 31 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣ ਗਏ।

ਹੁਣ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੂੰ ਉਹ ਕੁਝ ਤਾਂ ਕਰਨਾ ਹੀ ਪੈਣਾ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵ੍ਹਾਈਟ ਪੇਪਰ ਵਿੱਚ ਬਾਦਲ ਸਰਕਾਰ ਉਤੇ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਹੈ: ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਗੜਬੜੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੈਅ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਕਾਲੀਆਂ, ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ "ਬਦਲਾਖੋਰੀ ਵਾਲੀ ਸਿਆਸਤ" ਨਾ ਕਰਨ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਨਾ ਕਹਿਣ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਝੂਠੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਪਰ ਉਹ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜੋ ਗੜਬੜੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਸ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਤਾਂ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਖ਼ਰਾਬ ਕੀਤੇ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਤਾਂ ਠੀਕ ਕਰਨ ਤਾਂਕਿ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਫਿਰ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ।

ਉਂਜ, ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਕੈਪਟਨ ਅਮਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਐਨਫੋਰਸਮੈਂਟ ਡਾਇਰੈਕਟੋਰੇਟ (ਈਡੀ) ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਕਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਜੇਤਲੀ ਦੇ ਹੱਥ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕੀ ਉਹ ਜੇਤਲੀ ਨਾਲ ਸਿੱਧੀ ਅੱਖ ਮਿਲਾ ਕੇ ਇਹ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨਾਲ ਜੋ ਵਧੀਕੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਹ ਦਰੁਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਸ਼ਾਇਦ ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਹਰਿਆਣਾ ਨੇ ਕੋਈ ਮਹਾਨ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਬੰਸੀ ਲਾਲ ਨੂੰ ਹਰਿਆਣਾ ਦਾ ਨਿਰਮਾਤਾ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਰਾਜ ਦਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਕਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਹਰਿਆਣਾ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਖ਼ਰੀਦ ਸਦਾ ਹੀ ਆਮ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ।

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਹੁਣ ਆਖ਼ਰੀ ਗੇੜ ਵਿੱਚ ਪੁੱਜ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਜੇ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੇ ਇਸ ਕਰਜ਼ੇ ਬਾਬਤ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਹੁਣ ਵੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਨਾ ਤੋਰੀ ਗਈ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਸਰਕਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੋਦੀ ਦੀ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ "ਨਜਿੱਠ ਲਿਆ ਗਿਆ" ਸਮਝ ਕੇ ਇਸ ਵੱਲ ਘੱਟ ਹੀ ਤਵੱਜੋ ਦੇਵੇਗੀ।

ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਾਲੀ ਮਿਸਾਲ: ਕੁਝ ਅਹਿਮ ਪੱਖ

ਏ ਆਰ ਬਾਬੂ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਸੇਵਾ-ਮੁਕਤ ਆਈਏਐਸ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ 'ਗ਼ੈਰਸੰਵਿਧਾਨਿਕ' ਨਿਯੁਕਤੀ ਰੱਦ ਕਰਨ ਬਾਬਤ ਪੰਜਾਬ ਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਹੋਏ ਪੁਰਾਣੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਤੋਂ ਐਨ ਉਲਟ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀਆਂ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਕੋਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਰਜ਼ੀ ਦੇ ਸਟਾਫ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ- ਭਰੋਸੇਯੋਗ, ਇਮਾਨਦਾਰ ਅਤੇ ਕਾਰਜ-ਕੁਸ਼ਲ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫ਼ੈਸਲਾ ਹੈ ਕਿ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਅਫ਼ਸਰ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਉਤੇ ਨਹੀਂ ਬੈਠ ਸਕਦਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਕੰਮ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦਾ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਵਧੀਕ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਮੀਤ ਕੌਮੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸਲਾਹਕਾਰ, ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਤੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ, ਸਾਰੇ ਦੇ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਏਐੱਸKਆਈਪੀਐੱਸ ਅਫ਼ਸਰ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਲ ਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦਾ ਸਕੱਤਰ ਵੀ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਏਐਸ ਅਫ਼ਸਰ (ਬੈਚ 1981) ਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਅਹੁਦੇ ਉਤੇ ਸਦਾ ਹੀ ਆਈਏਐੱਸ ਅਥਫ਼ਸਰ ਤਾਇਨਾਤ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਕੁਝ ਅਫ਼ਸਰ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਦੂਜੇ ਮੁਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝੌਤਿਆਂ ਉਤੇ ਦਸਤਖ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ, ਪੀ.ਸੀ. ਅਲੈਗਜ਼ੈਂਡਰ, ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਮਿਸ਼ਰਾ ਅਤੇ ਟੀਕੇਏ ਨਾਇਰ ਵਰਗੇ ਖ਼ਾਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਸਾਰੇ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਏਐਸ/ ਆਈਐਫਐਸ ਅਫ਼ਸਰ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਬਤੌਰ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਟਾਫ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੀ ਇਮਦਾਦ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ।

ਪਬਲਿਕ ਆਫਿਸ ਕੀ ਹੈ?: ਇਹ ਚੇਤੇ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਪਬਲਿਕ ਆਫਿਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਜਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸਟਾਫ਼ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੱਖਰਾ ਪਬਲਿਕ ਆਫਿਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤੀ ਹੋਈ। ਅਜਿਹੇ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰKਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਪੁੱਜਦੀਆਂ ਫ਼ਾਈਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਾਗਜ਼ਾਤ ਦੇ ਨਬੇੜੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਕੇਸ: ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਪਬਲਿਕ ਆਫਿਸ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਨਤਕ ਅਹੁਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸਹਾਇਤਾ ਖ਼ਾਤਿਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਟਾਫ਼ ਅਫ਼ਸਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਕਾਂਟਰੈਕਟ 'ਤੇ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੱਥ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਨਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਆਪਣੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਨਾਲ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਏਐਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 166 ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਾਈ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਕਿਹੜੀਆਂ ਫ਼ਾਈਲਾਂ ਭੇਜਣੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਾਂਟਰੈਕਟ ਵਾਲੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਵਾਨਗੀ ਵਜ਼ਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਫਿਰ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫ਼ਾਈਲਾਂ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਸਿਰਫ਼ ਵਜ਼ਾਰਤ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਏਜੰਡਾ ਅਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਰਾਜਪਾਲ ਕੋਲ ਭੇਜੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਵਾਲੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਕਮੇਟੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ ਕਰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੁਕਮ ਸਬੰਧਤ ਅਫ਼ਸਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਫਾਈਲਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਭੇਜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਨਿਯੁਕਤੀ ਲਈ ਸ਼ਰਤਾਂ: ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਹੀਨੇਵਾਰ ਤਨਖ਼ਾਹ ਮਿਲੇਗੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਹੂਲਤਾਂ ਤੇ ਭੱਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਹੜੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਪੈਨਸ਼ਨ ਦੀ ਕਟੌਤੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਬਨਿਟ ਸਕੱਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਸਮਾਨਤਾ ਨਾਲ ਸਕੱਤਰੇਤ ਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭਰਪਾਈ ਦਾ ਕੰਮ ਸੁਖਾਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੌਰਾਨ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਦਰਕਿਨਾਰ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਜੂਨੀਅਰ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਆਈਏਐੱਸ ਅਫ਼ਸਰ ਨੂੰ ਉਪ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਪੂਰੀ ਤਨਖ਼ਾਹ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਦੀ ਤਾਂ ਪੈਨਸ਼ਨ ਕਟੌਤੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਕੰਮ ਵੰਡ: ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮ ਵਜੋਂ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਿਸੇ ਵਿਭਾਗ ਜਾਂ ਮਹਿਕਮੇ ਦਾ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਤਹਿਤ ਵੱਖ ਵੱਖ ਸਟਾਫ਼ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਅਤੇ ਵਿਭਾਗ ਵੰਡੇ ਗਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਇੱਕ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ, ਇਸ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮKਨਿਰੀਖਣKਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਕੌਣ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਵਿਭਾਗਾਂKਮਹਿਕਮਿਆਂ ਨੂੰ ਫਾਈਲਾਂ ਵਾਪਸ ਭੇਜਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਹੁਕਮ ਅਤੇ ਸਟਾਫ ਅਫ਼ਸਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਂਦੇ ਤੱਥਾਂ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਾ ਰਹੇ। ਤਿੰਨ ਸਟਾਫ ਅਫ਼ਸਰਾਂ- ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਤੇਜਵੀਰ ਸਿੰਘ ਤੇ ਗੁਰਕਿਰਤ ਕ੍ਰਿਪਾਲ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਫਾਈਲਾਂ ਉਤੇ ਸਹੀ ਪਾਉਣ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ। ਇਸ ਤੋਂ ਅਗਾਂਹ, ਨਿਰਵਿਘਨ ਤੇ ਪਾਰਦਰਸ਼ੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਕੰਮ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਮ ਦੇ ਨਬੇੜੇ ਲਈ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਸਾਫ਼ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕਿਤੇ ਬਾਹਰ ਹਨ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਮਾਮਲੇ ਜਾਂ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਫੋਨ ਉਤੇ ਹੁਕਮ ਲੈਣਗੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣਗੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੂਚਨਾ ਸਬੰਧਤ ਅਥਾਰਿਟੀ ਨੂੰ ਦੇਣਗੇ। ਵਾਪਸੀ ਉਤੇ ਇਹ ਫਾਈਲਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਕੋਲ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ।

ਇਸ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਰਾਜ ਦੇ ਵਜ਼ੀਰ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਹਿਕਮੇ ਦੇ ਆਪਣੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਵਾਲੇ ਮਹਿਕਮਿਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਉਭਰੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਕ, ਜੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਦਫ਼ਤਰ ਨੂੰ ਸਲਾਹ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸਥਾਈ ਹੁਕਮਾਂ ਤਹਿਤ ਬਣਾਏ ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਮੁਤਾਬਕ ਅਜਿਹਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੱਕ, ਜਮਹੂਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀਆਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੁੰਝਲਾਂ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਫ਼ਤਰ ਦੇ ਕੰਮ-ਕਾਰ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ, ਵਿਧੀ-ਵਿਧਾਨ ਅਤੇ ਢਾਂਚਾ, ਇੱਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਜੋਂ ਸਵੀਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੁਰੇਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਵਿਸਥਾਰ ਸਹਿਤ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ ਦੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਇਕ ਵਿਹਾਰਕ ਪੱਖ

ਰਾਮ ਹਰਸਿਮਰਨ ਸਿੰਘ ਐਮ. ਏ
510-355-2040

ਜੇਕਰ ਅਸੀਂ ਇਕ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਬੀਜ ਤੋਂ ਫੁੱਲ-ਫਲ ਲੈਣੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰਿਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਸ ਬੀਜ ਨੂੰ ਬੀਜਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਪਾਣੀ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਫਿਰ ਉਸਦੀ ਕਾਂਟ-ਛਾਂਟ, ਦਵਾਈ-ਬੂਟੀ, ਖਾਦ ਅੰਤ ਉਹ ਫਲ ਦੇ ਦੇਵੇਗਾ। ਬਿਲਕੁਲ ਇਸੇ ਹੀ ਤਰਜ਼ 'ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅੰਤ ਸੁਆਰਨਾ ਚਾਹੋਗੇ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਵਿਹਾਰਕ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਦੁੱਖ-ਸੁੱਖ, ਉਚਾ-ਨੀਵਾਂ ਤਾਂ ਚਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਸੜਕ ਨੱਕ ਦੀ ਸੇਧ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਵਲ-ਵਲੇਵੇਂ, ਟੋਏ ਆਦਿ ਆਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਵਿਹਾਰਿਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਹੋ ਤਾਂ ਮੰਜ਼ਿਲ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਵੋਗੇ।ਵਿਹਾਰਕ ਹੋਣਾ ਕੋਰਾਪਣ ਨਹੀਂ ਹੈ ਬਲਕਿ ਉਸ ਇਮਾਰਤ ਦੀ ਪੱਕੀ ਨੀਂਹ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਸਿਖਰਲੇ ਚੁਬਾਰੇ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣਾ ਆਸਣ ਲਾਉਣਾ ਹੈ। ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਸਿੱਧਾ ਹੈ ਕਿ ਬੁਢਾਪੇ ਵਿਚ ਅਨੰਦ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਵਿਹਾਰਿਕ ਹੋਣਾ ਪਵੇਗਾ।ਭਾਵੇਂ ਪੈਸੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੋਵੇ, ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕੋਈ ਵੀ ਰੂਪ, ਜਿਸਦਾ ਮੁੱਲ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ ਪੈਸਿਆਂਨਾਲ ਤੋਲਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਬਿਰਧ ਆਸ਼ਰਮ ਵਿਚ ਅਕਸਰ ਉਹ ਬਜ਼ੁਰਗ ਹੀ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਆਸ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸਾਡੀ ਦੇਖਭਾਲ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ ਪਰ ਬਅਦ ਵਿਚ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਬਾਤ ਨਾ ਪੁੱਛੀ ਪਰ ਕਿਤੇ ਉਹੀ ਬਾਪੂ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਆਪਣੇ ਖੀਸੇ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਤਾਂ ਕਹਾਣੀ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਮਾਰ ਉਹ ਖਾਂਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਕਿਤੇ ਵੀ ਚਲੇ ਜਾਓ, ਜਿਹੜੇ ਮਰਜ਼ੀ ਦਫਤਰ,ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਕ ਵਿਹਾਰਕ ਅਮਲ ਮਿਲੇਗਾ।ਤੁਹਾਨੂੰ ਗੱਡੀ ਚਲਾਉਣੀ ਆਉਂਦੀ ਵੀ ਹੋਵੇ, ਲਾਇਸੈਂਸ ਲੈਣਾ ਤਾਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਹੀ ਚਲਾ ਸਕੋਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਵਧੀਆ ਹਕੀਮ ਹੋਵੋ ਪਰ ਡਾਕਟਰੀ ਦੀ ਡਿਗਰੀ ਤਾਂ ਲੈਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਵਿਹਾਰ ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਧੀਆਂ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਸਭ ਕੁਝ ਦੇ ਦਿੱਤਾ, ਕੁਝ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ, ਬਹੁਤੇ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਥੋੜਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਪਤਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ, ਭਈ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਕਰ ਲਈ। ਜਦੋਂ ਇਕ ਰੋਟੀ ਚੋਪੜੀ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਵੀਹ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਕਿਉਂ ਪੈਨਸ਼ਨਾਂ ਲਗਾਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਮਸਲੇ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਹਾਰਕ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਉਸੇ ਤਰਤੀਬ ਨਾਲ ਚਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਈ ਵਾਰ ਅਸੀਂ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਯੋਜਨਾ ਜਾਂ ਰਿਟਾਇਰਮੈਂਟ ਪਲਾਨ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ ਜੋ ਕਿ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਭੁੱਲ ਹੈ। ਇਹੀ ਯੋਜਨਾ ਬੁਢਾਪੇ ਵੇਲੇ ਸਾਡਾ ਅਸਲੀ ਮਿੱਤਰ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੀ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪੱਖ ਇਹਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਾਰਜ ਹੀ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਕਰ ਜਾਵੋ ਕਿ ਲੋਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਰਾਹਾਂ ਵਿਚ ਪਲਕਾਂ ਵਿਛਾਈ ਰੱਖਣ। ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੰਮ ਆਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਦਾ ਦੁੱਖ ਵੰਡਾਉਣਾ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨੀ। ਇਹ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਉਲਟ ਤਾਂ ਹੈ ਪਰ ਕਈ ਵਾਰੀ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋ ਨਿੱਬੜਦੀ ਹੈ। ਮਦਦ ਕਰਕੇ ਆਸ ਨਾ ਰੱਖਣਾ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਮਦਦ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਦੁੱਗਣੀ ਹੋ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਬਰੂਹਾਂ 'ਤੇ ਆਣ ਖੜ੍ਹਦੀ ਹੈ। ਜਿਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਦੀ ਬਾਤ ਪੁੱਛੀ, ਫਿਰ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਬਾਤ ਪੁੱਛਣ ਵੀ ਆ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ। ਸੱਜਣਾ ਬਣਾ ਕੇ ਵਿਹਾਰ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਗੁੜ ਜਿੰਨਾ ਸਵਾਦ ਆਵੇ ਤੇ ਜੇ ਦਿਖਾਵਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਬੇਸੁਆਦਾ।

ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਦੋਸਤੋ ਵਿਹਾਰ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ ਹੈ। ਜਿੜੀ ਵਸਤੂ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਹੈ ਉਹ ਵਿਹਾਰ 'ਤੇ ਟਿਕੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਰਮਾਤਮਾ ਨਾਲ ਵਿਹਾਰ ਨਹੀਂ ਪਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਤਾਂ ਇਕ ਅਹਿਸਾਸ ਹੈ। ਉਥੇ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਅਰਦਾਸ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਅਰਦਾਸ ਵਿਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਡੇ ਵੱਡੇ ਵਡੇਰਿਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਾਮੀ ਭਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਪੈਸੇ-ਧੇਲੇ, ਜ਼ਮੀਨ ਜਾਇਦਾਦ ਤੋਂ ਉਪਰ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਵਿਹਾਰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਐਸੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਸੁੱਖ ਹੀ ਸੁੱਖ ਹੈ। ਫਿਰ ਭਾਵੇਂ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤਰ ਦਵਾਈ ਨਾ ਦੇਣ, ਰੋਟੀ ਨਾ ਮਿਲੇ ਤਾਂ ਵੀ ਮਨ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੈਨਸ਼ਨ ਲੈਣ ਦੀ ਕਦੇ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ, ਜਿਹਨਾਂ ਦਾ ਹੱਥ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਿਰਤੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਹਾਰ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਉਚਾ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਗੱਲ ਠੀਕ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਚੰਗਾ ਬੁਢਾਪਾ ਜਿਊਣਾ ਹੈ, ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਅੱਡਣਾ, ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਆਪਣੇ ਕਮਾਏ ਹੋਏ ਪੈਸਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਨੂੰ ਸਿੱਧਾ ਉਸ ਖਾਤੇ ਵਿਚ ਪਾ ਦੇਵੋ, ਜਿਸਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਵੇਖਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ। ਰੂਪ ਭਾਵੇਂਧੀਆਂ ਪੁੱਤਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਸਾਕ-ਸਬੰਧੀਆਂ ਜਾਂਫਿਰ ਅੰਦਰੂਨੀ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਹੋਵੇ, ਆਤਮਾ ਵਿਹਾਰਕ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਅਤੇ ਆਦਰਮਈ ਕਰਨ ਲਈ ਹਮੇਸ਼ਾ ਪ੍ਰੇਰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੱਤਕਾ ਖੇਡ ਨੂੰ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ- ਗਰੇਵਾਲ

ਸੁਨਾਮ/ਸੰਗਰੂਰ- ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ, ਪਤਿੱਤਪੁਣੇ ਤੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਖਾਤਰ ਪਿੰਡ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਗੱਤਕੇਬਾਜ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਿਆਂ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੱਤਕਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਸਮੂਹ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਦੀ ਮਾਣਮੱਤੀ ਖੇਡ ਅਪਨਾਉਣ ਦਾ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਗੱਤਕਾ ਪ੍ਰੋਮੋਟਰ ਸ. ਗਰੇਵਾਲ ਨੇ ਅੱਜ ਨੇੜਲੇ ਪਿੰਡ ਜਖੇਪਲ ਸਥਿਤ ਬਾਬਾ ਪਰਮਾਨੰਦ ਕੰਨਿਆਂ ਮਹਾਂਵਿਦਿਆਲਾ ਵਿਖੇ ਤਿੰਨ ਰੋਜਾ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪਟਿਆਲਾ ਅੰਤਰ-ਕਾਲਜ ਗੱਤਕਾ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਦੀ ਅਰੰਭਤਾ ਮੌਕੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੇ ਕਾਲਜਾਂ ਦੀਆਂ 11 ਲੜਕਿਆਂ ਅਤੇ 8 ਲੜਕੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗੱਤਕਾ ਟੀਮਾਂ ਭਾਗ ਲੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਟੂਰਨਾਂਮੈਂਟ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨ ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ ਸ. ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ, ਉਘੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਮੀ ਬਾਈ, ਕਾਲਜ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਬਾਬਾ ਪ੍ਰੀਤਮ ਦਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਉਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ। ਸ. ਗਰੇਵਾਲ, ਜੋ ਕਿ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਵੀ ਚੇਅਰਮੈਨ ਹਨ, ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਮਾਣਮੱਤੀ ਖੇਡ ਗੱਤਕਾ ਨੂੰ ਕੌਮੀ ਅਤੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਾਂਗ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਦਿਵਾਈ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਜੋ ਗੱਤਕਾ ਖਿਡਾਰੀ ਵੀ ਦੂਜੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਾਂਗ ਆਪਣਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਅਤੇ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਹਾਸਲ ਕਰ ਸਕਣ। ਉਨਾ ਗੱਤਕਾ ਖੇਡ ਨੂੰ ਅਮੀਰ ਵਿਰਸੇ ਪੱਖੋਂ ਅਤੇ ਖੇਡ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਸਬੰਧੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਵਿਰਾਸਤੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਘਰ-ਘਰ ਦੀ ਖੇਡ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸਮੂਹ ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪੂਰਨ ਸਹਿਯੋਗ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਖੇਡ ਦੀ ਮਕਬੂਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵਾਧਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ।

ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਘੇ ਲੋਕ ਗਾਇਕ ਪੰਮੀ ਬਾਈ ਨੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ, ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗੱਤਕਾ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿੱਚ ਪੱਛਮੀ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਆਏ ਲੜਕੇ-ਲੜਕਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਰਾਸਤੀ ਖੇਡ ਅਪਨਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਵਿਸਰ ਰਹੀ ਇਸ ਪੁਰਾਤਨ ਖੇਡ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਲਈ ਸਾਂਭਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਨਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹਰ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਕ ਰੁਚੀਆਂ ਵਿੱਚ ਜਰੂਰ ਭਾਗ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਉਂਕਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੰਬੋਧਨ ਦੌਰਾਨ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਵਿਰਸੇ ਦੀ ਸੰਭਾਲ ਅਤੇ ਗੱਤਕਾ ਖੇਡ ਦੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤਾ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਵਿਰਸੇ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਸਵੈ-ਰੱਖਿਆ ਲਈ ਗੱਤਕੇ ਦੀ ਖੇਡ ਨਾਲ ਜੁੜ ਕੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਰਹਿਣ। ਉਨਾ ਅਖਿਆ ਕਿ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਉਸਾਰੂ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਮੋੜ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਵਿਦਿਆ ਅਤੇ ਖੇਡਾਂ ਵੱਲ ਲਾਉਣਾ ਅੱਜ ਸਮੇਂ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖੇਡ ਭਾਵਨਾ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹੋਏ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਦਿਖਾਕੇ ਆਪਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਰਾਜ ਦਾ ਨਾਮ ਉਚਾ ਚੁੱਕਣ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਸਿੱਖ ਮਾਰਸ਼ਲ ਆਰਟ ਅਕੈਡਮੀ ਦੇ ਉਪ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਗੱਤਕਾ ਕੋਚ ਸਕੱਤਰ ਉਦੈ ਸਿੰਘ, ਵਿੱਤ ਸਕੱਤਰ ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੈਣੀ, ਸੰਯੁਕਤ ਸਕੱਤਰ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਸਕਰੌਦੀ, ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਬਠਿੰਡਾ, ਸਕੂਲ ਦੇ ਪਿੰਸੀਪਲ ਦਰਸ਼ਨ ਖਾਨ, ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਕਣਕਵਾਲ, ਕੋਚ ਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ, ਪ੍ਰੋ. ਸੁਖਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੁੱਖੀ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ।

ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਕਾਰ ਤੇ ਸਮਾਜ ਸੇਵਕ ਸਰਦਾਰ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ 'ਕਾਹਮਾ' ਜੋ ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਨਾ.ਲ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਮਿਸ਼ਨ ਮੈਡੀਕਲ ਐਂਡ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਟ੍ਰਸਟ ਢਾਹਾਂ-ਕਲੇਰਾਂ (ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਚੁਣੇ ਗਏ ਹਨ !
(ਫੋਟੋ ਤੇ ਵੇਰਵਾ- ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ 'ਦੁਪਾਲ ਪੁਰ')

ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਭਾਰਤੀ ਰਾਜਦੂਤ ਸ੍ਰੀ ਨਵਤੇਜ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਨਵੀਂ ਪੁਸਤਕ ਸਫਰਨਾਮਾ 'ਵਾਈਟਹਾਊਸ ਫੇਰੀ' ਸਿਲੀਕਾਨ ਆਂਧਰਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਮਿਲਪੀਟਸ ਵਿਖੇ ਭੇਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਇਹ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 22 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਮੌਕੇ ਦਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਵੀ ਹਾਜ਼ਰ ਸਨ। ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ ਕਰੀਬ 20 ਪੰਜਾਬੀ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲਿਖ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਤੁਰ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ

ਤੁਰ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ।
ਰੁੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਚਨਾਬ ਦੇ ।

ਦਿਨ-ਰਾਤ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਧੀਆਂ-ਪੁੱਤ ਸੀ ਪਾਲੇ ।
ਧੀ ਨੂੰ ਛੱਡ, ਪੁੱਤ ਨੂੰ ਦਿਤੇ ਅੰਡੇ, ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਆਲੇ ।
ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਹਲ ਵਾਉਣਾਂ, ਧੀ ਨੇ ਉਣਨੇ ਨਾਲੇ ।
ਪੜ੍ਹਦੇ-ਲਿਖਦੇ ਰਾਹ ਭੁਲ ਗਏ, ਚਲੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪਰਨਾਲੇ ।
ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਨਗੇ, ਮਾਂ-ਪਿਉ ਦੇ ਰਹ ਗਏ ਵਹਿਮ ਸੀ ਪਾਲੇ ।
ਚਿੱਟੇ ਦੇ ਕੇਸ ਪੈ ਗਏ, ਜਿਨ੍ਹਾ ਦੇ ਮਾਪੇ ਬੈਠੇ ਸੀ ਵਿਚ ਖੁਆਬ਼ ਦੇ ।
ਤੁਰ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ।
ਰੁੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਚਨਾਬ ਦੇ ।

ਖੁਦਗਰਜੀਆਂ ਭਾਰੂ, ਕਨੂੰਨ-ਕੈਦੇ ਸ਼ਿੱਕੇ ਟੰਗ ਤੇ ।
ਜਿਹਦਾ ਸੂਤ ਆਇਆ, ਉਹਨਾਂ ਕੌਲੇ-ਕੋਠੇ ਰੰਗ ਤੇ ।
ਫੋਕੇ ਟੌਰ ਵਿਚ, ਕੋਠੀ ਉਤੇ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਟੰਗ ਤੇ ।
ਵੇਖੋ-ਵੇਖੀ ਭੇਡ ਚਾਲੇ ਪੈ ਗਏ, ਰਹਿੰਦੇ-ਖੂੰਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਨੇ ਡੰਗ ਤੇ ।
ਚਿੱਟਾ, ਗੋਲੀ, ਕੈਪਸੂਲ ਖਾਣ, ਜਿਹੜੇ ਖਾਂਦੇ ਸੀ ਕਿਲੋ-ਕਿਲੋ ਗੁੜ ਬੈਠ ਗੰਡ ਤੇ ।
ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕੇਸ, ਕਰਜ਼ੇ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦੀ ਦਲਦਲ, ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਵਾਬ ਦੇ ।
ਤੁਰ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ।
ਰੁੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਚਨਾਬ ਦੇ ।

ਪੁਲਿਸ ਤੇ ਗੈਂਗ ਆਹਮੋਂ-ਸਾਹਮਣੇ, ਕਹਿੰਦੇ ਬਦਲਾ ਲੈਣਾ ।
ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਨੌਜ਼ਵਾਂਨ ਘਿਰ ਗਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਏਥੇ ਰਹਿਣਾ ।
ਜੇ ਬਾਹਰ ਦੀ ਕੁੜੀ ਮਿਲਜੇ, ਕਰਜਾ ਚੁੱਕ ਪਾ ਦਿਆਂਗੇ ਗਹਿਣਾ ।
ਜੇ ਰਿਸਤੇ ਵਿਚ ਧੋਖਾ ਹੋ ਗਿਆ, ਫੇਸਬੁਕ ਤੇ ਕਹਿਣਾ ।
ਜੇ ਮੈਨੂੰ ਇਨਸਾਫ ਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਮੈਂ ਹੈ ਫਾਹਾ ਲੈਣਾ ।
ਫਿਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਭਾਂਵੇਂ ਐਡਮੀਸ਼ਨ ਜਾਂ ਵੈਡੀਂਗ, ਅਸੀਂ ਹੁਟੇ ਲੈਣੇ ਨੇ ਜਹਾਜ਼ ਦੇ
ਤੁਰ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ।
ਰੁੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਚਨਾਬ ਦੇ ।

ਖੇਤੀ ਖਰਚੇ ਬਹੁਤੇ, ਭਾਅ ਨੇ ਥੋੜੇ, ਤਾਂਇਓਂ ਕਿਸਾਂਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ
।ਪੜ੍ਹਾਈ ਹੈ ਜਾਂ ਦੁਕਾਂਨਦਾਰੀ, ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰ ਬੈਠਾ ਹੈ ਧਰਨੇ ਦੀ ਜਗਾ ਤੇ ।
ਨਸ਼ਾ, ਰਿਸ਼ਵੱਤ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਚਲੀ ਹੀ ਜਾਂਦੀ, ਪਹਿਰੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਪਨਾਹ ਤੇ ।
ਬੁੱਧੀਜੀਵੀ ਵੀ ਚੁੱਪ ਬੈਠਾ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਗੌਰ ਕਰਦਾ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ।
ਖੋਜ਼ੀ ਪੱਤਰਕਾਰ ਵੀ ਸਿਆਣੇ ਹੋ ਗਏ, ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਲਾਂਉਦਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਤੇ ।
ਜੇ ਪੁੱਤ ਬਚਾਉਣੇ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹਿਸਾ ਪਾਉ, ਕੱਲੇ ਵੱਸ ਨਹੀ ਜਨਾਬ਼ ਦੇ ।
ਤੁਰ ਦੇ ਜਾਂਦੇ ਗੱਭਰੂ ਪੁੱਤ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ।
ਰੁੜਦੇ ਜਾਂਦੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਵਿਚ ਚਨਾਬ ਦੇ ।

ਡਾ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਨੂ
408-646- 3597

ਵੈਲੇਨਟਾਈਨ ਡੇ

ਪਿਓ ਦੀ ਪੱਗ ਵੀਰ ਦੀ ਰੱਖੜੀ
ਕਿਵੇਂ ਮਿੱਟੀ ਚ ਰੁਲਾ ਦਿਆਂ
ਤੇਰੇ ਚਾਰ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਪਿਆਰ ਪਿੱਛੇ
ਕਿਵੇਂ ਪਿਆਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭੁਲਾ ਦਿਆਂ
ਸਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਰਕੇ ਨੀਵਾਂ
ਦੱਸ ਕਿਵੇਂ ਵੈਲੇਨਟਾਈਨ ਮਨਾ ਲਵਾਂ

ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਧੀ ਬਣਦੀ ਏ ਹੀਰ
ਤਾਂ ਦਸ ਕੁੱਖ ਵਿੱਚ ਮਰਦੀਆਂ ਨੇ
ਇਸ ਇੱਜ਼ਤ ਤੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਦਾ
ਦੱਸ ਕਿਵੇਂ ਕਤਲ ਕਰਾਂ ਦਿਆਂ
ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਧੀਆਂ ਖਤਰੇ ਚ ਪਾ ਕੇ
ਦੱਸ ਕਿਵੇਂ ਵੈਲੇਨਟਾਈਨ ਮਨਾ ਲਵਾਂ

ਇਹ ਰੋਜ਼ ਡੇ, ਪਰਪੋਜ਼ ਡੇ
ਚਾਰ ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੇ
ਧੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਜ ਬਾਬਲ ਦਾ
ਕਿਵੇਂ ਸ਼ਾਨ ਨੂੰ ਦਾਗ ਮੈਂ ਲਾ ਦਵਾਂ
ਬਲੀ ਚੜਾ ਕੇ ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਸੱਧਰਾਂ
ਦੱਸ ਕਿਵੇਂ ਵੈਲੇਨਟਾਈਨ ਮਨਾ ਲਵਾਂ

– ਅਮਰਦੀਪ ਕੌਰ

ਅਫ਼ਗਾਨਿਸਤਾਨ ’ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨੀ ਦਹਿਸ਼ਤ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ

ਜੀ. ਪਾਰਥਾਸਾਰਥੀ

ਜਨਵਰੀ 2018 ਵਿੱਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲਿਆਂ ਨੇ ਸਮੁੱਚੇ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਫ਼ਿਕਰ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਰਾਜਧਾਨੀ ਕਾਬੁਲ ਸਮੇਤ ਮੁਲਕ ਦੇ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ’ਤੇ ਕੋਈ ਕੰਟਰੋਲ ਹੈ ਵੀ ਕਿ ਨਹੀਂ? ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਫ਼ੌਜ ਲਈ ਪਿਛਲਾ ਵਰ੍ਹਾ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਦੁਖਦਾਈ ਰਿਹਾ। ਉਸ ਦੇ 30 ਹਜ਼ਾਰ ਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਤੋਂ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ। ਉੱਤਰੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਮਜ਼ਾਰ-ਏ-ਸ਼ਰੀਫ਼, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਾਲਿਬਾਨ-ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਵਿੱਚ ਸਤੰਬਰ 2017 ਦੌਰਾਨ ਫ਼ੌਜੀ ਕੈਂਪ ’ਤੇ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ 140 ਫ਼ੌਜੀ ਮਾਰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਅਤੇ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਕਾਬੁਲ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਵੱਡੇ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਪਹਿਲਾ ਹਮਲਾ ਬੇਹੱਦ ਸੁਰੱਖਿਆ ਨਾਲ ਲੈਸ ਇੰਟਰਕੌਂਟੀਨੈਂਟਲ ਹੋਟਲ ਉੱਤੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 22 ਬੰਦੇ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦੇ ਐਨ ਵਿਚਕਾਰ ਐਂਬੂਲੈਂਸ ਨੂੰ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉੱਥੇ 104 ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾਂ ਦੀ ਜਾਨ ਚਲੀ ਗਈ। ਪਿਛਲੇ ਹੀ ਮਹੀਨੇ ਕਾਬੁਲ ਵਿੱਚ ਇਸਲਾਮਿਕ ਸਟੇਟ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹਮਲਾ ਫ਼ੌਜੀ ਅਕੈਡਮੀ ’ਤੇ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ 14 ਫ਼ੌਜੀ ਜਵਾਨ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ।

2014 ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਹੀ ਉੱਥੇ ਸਿਆਸੀ ਵਿਵਾਦ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕੀਤੇ ਫ਼ਿਕਰ ਕਾਰਨ, ਅਮਰੀਕੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਜੌਨ ਕੇਰੀ ਨੇ ਵਿੱਚ ਪੈ ਕੇ ਸਮਝੌਤਾ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਅਸ਼ਰਫ਼ ਗ਼ਨੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਬਣੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਉੱਥੇ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਸ਼ਾਸਨ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਸਰਕਾਰ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਚੱਲਣਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੀ, ਇਸੇ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੀ ਰਵਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਲੋਇਆ ਜਿਰਗਾ ਦੀ ਮੀਟਿੰਗ ਸੱਦਣ ਦੀ ਕਦੇ ਕੋਈ ਲੋੜ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ। ਇਹੋ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਖੇਤਰੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰੀ ਬਲਖ਼ ਸੂਬੇ ਦਾ ਤਾਕਤਵਰ ਤੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰੇ ਤਾਜਿਕ ਗਵਰਨਰ ਅਤਾ ਮੁਹੰਮਦ ਨੂਰ, ਉਜ਼ਬੇਕ ਕਮਾਂਡਰ ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਉਪ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਹੇ ਰਸ਼ੀਦ ਦੋਸਤਮ, ਅਬਦੁੱਲਾ ਅਬਦੱਲਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਹਾਜੀ ਮੁਹੰਮਦ ਮੋਹਾਕਿਕ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ ਮੰਤਰੀ ਸਲਾਹ-ਉਦ-ਦੀਨ ਰੱਬਾਨੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿਹੜੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਪਿੱਛੇ ਪੈ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਤੇ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋ ਰਹੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਆਗੂਆਂ ਦਾ ਕੀ ਪੈਂਤੜਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਇਹ ਦੇਖਣਾ ਅਜੇ ਬਾਕੀ ਹੈ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਉਦੋਂ ਵਾਪਰਨਗੇ, ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਸ਼ਈਦ ਖ਼ਕਾਨ ਅੱਬਾਸੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਗਰਾਫ ਸਿਮਟਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਲ ਮੁਲਕ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਫ਼ੌਜ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਜੋਗੀ ਪਾਇਆਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਹੁਣ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਅਸਥਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੂਰਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀ ਹਮਾਇਤ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਪਿੱਛੇ ਜਿਹੇ ਜਦੋਂ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਟਿਕਾਣਿਆਂ ’ਤੇ ਹਮਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਬਿਆਨ ਜਾਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ ਜੇ ਡਰੋਨ ਹਮਲੇ ਹੋਏ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫੁੰਡ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਖਿਆਲ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਹੁਣ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ-ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਹਮਲਿਆਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਧਮਕੀ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗਾ। ਦਰਅਸਲ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਮਰੀਕੀ ਫ਼ੌਜੀ ਬਲਾਂ ਲਈ ਸਾਰੀ ਸਪਲਾਈ ਇਸ ਵੇਲੇ ਸਿਰਫ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਰਾਹੀਂ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਤੇ ਪਾਕਿ-ਸਤਾਨ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਰਹੱਦ ’ਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਹਮਲੇ ਹੋਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਲਾਈ ਡੱਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਟਰੰਪ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਚਿਤਾਵਨੀ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਨੂੰ ਪਨਾਹ ਦੇਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਗੰਭੀਰ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰੰਪ ਨੇ ਉੱਤਰੀ ਕੋਰੀਆ ਤੇ ਚੀਨ ਨੂੰ ਵੀ ਕਈ ਵਾਰ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕੋਈ ਗੰਭੀਰ ਜਾਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਲਈ ਉਹ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਖਿਲਾਫ ਵੀ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰਨਗੇ। ਉਂਜ, ਹੁਣ ਸੀਆਈਏ ਦੇ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਮਾਈਕ ਪੌਂਪੀਓ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੇ ’ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਟਿਕਾਣੇ’ ਤਬਾਹ ਨਾ ਕੀਤੇ, ਤਾਂ ਅਮਰੀਕਾ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ। ਸੀਆਈਏ ਮੁਖੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੀ ਚਿਤਾਵਨੀ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਹੋ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੁਕਵੀਂ ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇਗਾ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ, ਟਰੰਪ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨਾਲ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗੱਲਬਾਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਗਰਦੀ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਦਾ। ਓਬਾਮਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਇਹ ਵੱਡੀ ਤਬਦੀਲੀ ਵੇਖਣ ਵਿੱਚ ਆਈ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਓਬਾਮਾ ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਤੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚਾਲੇ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇੰਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤੀ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਤਿਆਗਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਬਿਠਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਭਾਰਤ ਤੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਨੀਤੀ ਇਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢੀ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦਾਂ ਤੇ ਦਹਿਸ਼ਤ-ਗਰਦੀ ਨਾਲ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ਰਤ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦਬਾਅ ਪਾਵੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਉਹ ਹੁਣ ਤੱਕ ਹਮਾਇਤ ਕਰਦਾ ਆਇਆ ਹੈ।

ਇੱਧਰ ਭਾਰਤ ਨੇ ਉਹ ਸਾਰੇ ਵੇਰਵੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜੱਗ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕਿੰਨੀ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏਗਾ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਫ਼ੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਕਾਬੁਲ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀ ਸ਼ਹਿ-ਪ੍ਰਾਪਤ ਦਹਿਸ਼ਤਗਰਦੀ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ’ਤੇ ਨਿੱਠ ਕੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਤੇ ਅਮਰੀਕੀ ਤੇ ਹੋਰ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਅਮਰੀਕਾ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਆਰਥਿਕ ਤੇ ਫ਼ੌਜੀ ਸਹਾਇਤਾ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਵੇਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦਾ ਵਪਾਰਕ ਘਾਟਾ ਭਾਵੇਂ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਕਿੱਲਤ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉੱਤੇ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਲਈ ਇੰਜ ਕਰਨਾ ਉਕਾ ਹੀ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਵਿੱਤੀ ਸਹਾਇਤਾ ਬੰਦ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਜਾਪਾਨ ਸਮੇਤ ਆਪਣੇ ਯੂਰੋਪ ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ, ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਤੇਲ ਉਤਪਾਦਕ ਮੁਲਕਾਂ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼ ਤੇ ਏਸ਼ੀਆਈ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਜਿਹੇ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜੱਗ-ਜਹਾਨ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਚੀਨ ਤੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਲਈ ਆਧੁਨਿਕ ਮਸ਼ੀਨਰੀ, ਕਰੰਸੀ ਤੇ ਕਾਮੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਅਜਿਹੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਭੰਡਾਰ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਾਧਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਚੀਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਛੇਤੀ ਹੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਦੇ ਭੰਡਾਰਾਂ ਨੂੰ ਖੋਰਾ ਲੱਗਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਕਰੰਸੀ ਵਿੱਚ ਕਰਨਾ ਪੈਣਾ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਾਥੀਆਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਰਥਿਕ ਦਬਾਅ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਵੇਗਾ ਤੇ ਉਹ ਉਦੋਂ ਹੀ ਅਲੱਗ-ਥਲੱਗ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ, ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਤੇ ਅਮਰੀਕਾ ਮਿਲ ਕੇ ਪੂਰੀ ਇੱਕਜੁੱਟਤਾ ਨਾਲ ਉਸ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਦਬਾਅ ਵਧਾਉਣਗੇ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਦਰਲੀਆਂ ਫੁੱਟਾਂ ਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦੀਆਂ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਦਾ ਹੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਫ਼ਾਇਦਾ ਉਠਾਉਂਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖ਼ੁਦ ਦੇ ਘਰ ਸ਼ੀਸ਼ੇ ਦੇ ਹੋਣ, ਉਹ ਹੋਰਨਾਂ ’ਤੇ ਪੱਥਰ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਦੇ ਹੁੰਦੇ। ਓਬਾਮਾ ਨੇ ਉਦੋਂ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਗ਼ਲਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਕਤਰ ਵਿੱਚ ਖੋਲ੍ਹਣ ਲਈ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਹੱਲਾਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇੰਜ ਤਾਲਿਬਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਮਾਨਤਾ ਮਿਲ ਗਈ ਸੀ। ਕਤਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਦਫ਼ਤਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਨਾ ਦੇਵੇ। ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਅਰਬ ਅਮੀਰਾਤ ਜਿਹੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਤਾਲਿਬਾਨ ਸਮਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਖ਼ਲ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ। ਤਾਲਿਬਾਨ-ਪੱਖੀ ਅਨਸਰਾਂ ਉੱਤੇ ਚੌਕਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਇਦਾਦਾਂ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਆਖਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਕੁਝ ਅਜਿਹੇ ਮਸਲੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਵਾਸ਼ਿੰਗਟਨ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਤੇ ਕਾਬੁਲ ਨੂੰ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਰੱਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਿਸਤਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਜੇ ਅਫ਼ਗ਼ਾਨਾਂ ਨੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਤੇ ਤਾਲਿਬਾਨ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ’ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰੂਨੀ ਮੱਤਭੇਦ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨੇ ਪੈਣਗੇ ਤੇ ਆਪਸੀ ਗੱਲਬਾਤ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਅੰਦਰਲੇ ਮਸਲੇ ਹੱਲ ਕਰਨੇ ਹੋਣਗੇ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ: ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਵੱਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਗੂਣੀ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ (ਡਾ.)* ਤੇ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ (ਡਾ.)

ਭਾਰਤ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਥੋਂ ਦਾ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ 130 ਕਰੋੜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਅੰਨ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ 54 ਫੀਸਦ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋ-ਤਿਹਾਈ ਪੇਂਡੂ ਲੋਕ ਇਸ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਹਨ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਵੱਡਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੈਕਟਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਰ 2008 ਤੋਂ 2012 ਦੌਰਾਨ 2.20 ਫੀਸਦ ਸਾਲਾਨਾ ਸੀ ਜੋ ਖਿਸਕ ਕੇ 1.40 ਫੀਸਦ ਸਾਲਾਨਾ ਆ ਗਈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਕਾਫੀ ਪਿੱਛੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਖੇਤੀ ਉਪਰ ਨਿਰਭਰ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੈਕਟਰਾਂ ਵਿਚਲੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਪਾੜਾ ਲਗਾਤਾਰ ਵਧ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਨੂੰ ਬਣਦੀ ਤਰਜੀਹ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅਨਾਜ ਦੀ ਘਾਟ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ 1965-66 ਵਿਚ ਕਣਕ ਅਤੇ ਝੋਨੇ ਦੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ’ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰੀਦ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ। ਫਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਏ-2 ਅਤੇ ਸੀ-2 ਲਾਗਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਾਗਤ ਏ-2 ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਕਦ ਭੁਗਤਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਾਰੇ ਖਰਚ ਜਾਂ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਜਿਵੇਂ ਬੀਜ, ਖਾਦ, ਰੂੜੀ ਖਾਦ, ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ, ਲੇਬਰ, ਸਿੰਜਾਈ ਕੀਮਤ, ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਦੀ ਕੀਮਤ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ, ਸੰਦਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ, ਪੂੰਜੀ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬੀਜ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਆਪਣੀ ਰੂੜੀ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਮਸ਼ੀਨ ਲੇਬਰ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੈ। ਸੀ-2 ਲਾਗਤ ਵਿਚ ਏ-2 ਲਾਗਤ ਵਾਲੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੀ ਹਨ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਲੇਬਰ, ਸਥਿਰ ਪੂੰਜੀ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਡਾ. ਐਮ.ਐਸ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ 2008 ਵਿੱਚ ਸੌਂਪੀ ਆਪਣੀ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ, ਸੀ-2 ਲਾਗਤ ਉਪਰ 50 ਫੀਸਦ ਮੁਨਾਫੇ ਦੇ ਆਧਾਰ ’ਤੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਮੰਨੀ ਨਹੀਂ ਗਈ, ਬਲਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੇ ਇਸ ਫਾਰਮੂਲੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਲਿਖਤੀ ਬਿਆਨ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਨੂੰ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ 50 ਫੀਸਦ ਮੁਨਾਫਾ ਜੋੜ ਕੇ ਤੈਅ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਇਹ ਕਿਸ ਧਾਰਨਾ ’ਤੇ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਬਜਟ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਹੈ। ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਹਾੜ੍ਹੀ 2017-18 ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਉਪਰ 50 ਫੀਸਦ ਮੁਨਾਫ਼ਾ ਜੋੜ ਕੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਤਾਂ ਇਉਂ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਸੀ-2 ਲਾਗਤ ਤੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਤੈਅ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ’ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਕਿਸਾਨੀ ਸੰਕਟ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਯੋਗ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਲਈ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਵਾਲੀ ਕੀਮਤ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਸੰਜੀਵਨੀ ਬੂਟੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 34 ਫੀਸਦ (ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 85 ਫੀਸਦ) ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਪੰਜ ਏਕੜ ਤੋਂ ਘੱਟ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਵੇਚਣ ਲਈ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਸਲ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੀਜ, ਖਾਦ, ਸਪਰੇਅ ਅਤੇ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਉਪਰ ਸਬਸਿਡੀ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵਿਚ ਸਮਾਂਬੱਧ ਵਾਧਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਖਰੀਦ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਕਟਾਈ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਫ਼ਸਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕੇ, ਖਰੀਦ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਸੌਖਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਭੰਡਾਰਨ ਦੌਰਾਨ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਵੀ ਘਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਬਜਟ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅਣਗੌਲਿਆਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੁਖੀ ਨੂੰ ਸਿੱਖਿਅਤ ਕਾਮਾ ਮੰਨਣਾ, ਵਿਆਜ ਅੱਧੇ ਸੀਜ਼ਨ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਰੇ ਸੀਜ਼ਨ ਲਈ ਨਿਸ਼ਚਤ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਦੀ ਥਾਂ ਪੂਰਾ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ, ਢੋਆ-ਢੋਆਈ, ਸਫ਼ਾਈ, ਗਰੇਡਿੰਗ ਅਤੇ ਪੈਕੇਜਿੰਗ ਦੇ ਖਰਚੇ ਵੀ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵਿੱਚ ਜੁੜਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਨੂੰ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਸੀ-2 ਲਾਗਤਾਂ ’ਤੇ ਡਾ. ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ ਗੰਨੇ ਸਮੇਤ 24 ਫ਼ਸਲਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਕਣਕ, ਝੋਨੇ ਸਮੇਤ ਸਿਰਫ਼ ਛੇ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਹੀ ਖਰੀਦ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਬਜਟ ਵਿਚ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਵਧਾਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਦੀ ਖਰੀਦ ਬਾਰੇ ਬਜਟ ਚੁੱਪ ਹੈ। ਜੇ ਕੁੱਝ ਫ਼ਸਲਾਂ ਖਰੀਦਣ ਦਾ ਮੌਜੂਦਾ ਸਿਸਟਮ ਇਉਂ ਚੱਲਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਤਰ-ਪੱਛਮੀ ਖੇਤਰਾਂ ’ਚ ਫ਼ਸਲੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਵੱਡੀ ਠੇਸ ਲੱਗੇਗੀ।

ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਬਹੁਤ ਗੰਭੀਰ ਅਤੇ ਗੁੰਝਲਦਾਰ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਹੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਘੱਟ ਤਵੱਜੋ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। 2017-18 ਵਿਚ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਕੌਂਸਲ ਨੂੰ ਬਜਟ ਵਿੱਚੋਂ 6992 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਸਨ, ਜਿਹੜੇ ਇਸ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਵਧ ਕੇ ਸਿਰਫ 7800 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਹੋਏ ਹਨ। ਇਹ ਨਿਗੂਣਾ ਵਾਧਾ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਨਾਕਾਫ਼ੀ ਹੈ।

(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 22 ‘ਤੇ)

1984 ਦਾ ਕਤਲੇਆਮ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ ਲਈ ਭਟਕਦੇ ਲੋਕ

ਬੇਗੁਨਾਹਾਂ ਦੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਦਾਗ਼ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਮਿਟਦੇ। ਨੋਬੇਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਜੇਤੂ ਲਾਤੀਨੀ ਅਮਰੀਕੀ ਲੇਖਕ ਮਾਰੀਓ ਵਰਗਸ ਲੋਸਾ ਦੇ ਇਹ ਸਤਰ ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਦੀ ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਢੁੱਕਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ 1984 ਦੇ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਉੱਤੇ ਪਰਦਾਪੋਸ਼ੀ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਹੁਣ ਤਕ ਨਾਕਾਮ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਮੁੱਦਾ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਦੀ ਪਿਛਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਨੂੰ ਵੀ ਜਿੱਚ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦਾ ਵੀ ਓਨੀ ਦੇਰ ਤਕ ਪਿੱਛਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਣ ਵਾਲਾ ਜਦੋਂ ਤਕ ਕਤਲੇਆਮ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਪਾਰਟੀ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵੀਂ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਆਗੂ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਮੁਹਿੰਮ ਨੇ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਤਲੇਆਮ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਉਠਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ, ਜੋ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਸਕੱਤਰ ਜਨਰਲ ਵੀ ਹਨ, ਨੇ ਸਿਫ਼ਰ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਜਗਦੀਸ਼ ਟਾਈਟਲਰ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇੱਕ ਟੀ.ਵੀ. ਚੈਨਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਉਂਕਿ ਸਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਵੀਡੀਓ ਇਹ ਸੰਕੇਤ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਤਲੇਆਮ ਨੂੰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸ਼ਹਿ ਹਾਸਲ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਵੀਡੀਓ ਦੀ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਵਾ ਕੇ ਕਤਲੇਆਮ-ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਜਿਸ ਵੀਡੀਓ ਦਾ ਸ੍ਰੀ ਢੀਂਡਸਾ ਨੇ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ, ਉਹ ਕੁਝ ਨਿਊਜ਼ ਚੈਨਲਾਂ 'ਤੇ ਦਿਖਾਈ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ (ਡੀਐੱਸਜੀਐੱਮਸੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀਕੇ ਨੇ

ਚਾਰ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਜੀਕੇ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਸੀ ਕਿ ਸਟਿੰਗ ਅਪਰੇਸ਼ਨ 2011 ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਵੀਡੀਓ ਵਿੱਚ ਟਾਈਟਲਰ 100 ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਬੂਲਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ 'ਦਾਅਵਾ' ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕ 'ਫ਼ੋਕੀ' ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਿਗਾੜ ਸਕਿਆ। ਉਹ ਨਿਆਂਪਾਲਿਕਾ ਨਾਲ ਆਪਣੇ 'ਸਬੰਧ' ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਵੀ ਦਿੱਸਦੇ ਹਨ। ਟਾਈਟਲਰ ਦਾ ਪੱਖ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਜਾਅਲੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ 'ਜਾਅਲੀ' ਵੀਡੀਓ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਦੱਸਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੋਰ ਨੇਤਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਨ ਪਿੱਛੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੋਣ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਏ ਹਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਬੁੱਧਵਾਰ ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਦੋਵਾਂ ਸਦਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਕਰੀਰ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖ ਕਤਲੇਆਮ ਦਾ ਚਾਰ ਵਾਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕਰਨ ਨੂੰ ਵੀਡੀਓ ਦੇ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਨਾਲ ਜੋੜ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਲਾਮਬੰਦੀ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ।

ਇਹ ਦੋਸ਼ ਸਹੀ ਹੈ ਕਿ 1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਪੀੜਤਾਂ ਦੇ ਜ਼ਖ਼ਮਾਂ ਤੇ ਜਜ਼ਬਿਆਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ, ਰਾਜਸੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤਦੀ ਆਈ ਹੈ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਰਤੇਗੀ, ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਵੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕਤਲੇਆਮ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣ ਤਕ ਉਹ ਪਾਕ-ਦਾਮਨ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਵਿਚਰ ਸਕਦੀ। ਉਹ ਟਾਈਟਲਰ ਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਸੱਜਣ ਕੁਮਾਰ ਦੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਨਿਰੰਤਰ ਜਾਰੀ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੱਕਾ ਕਰਦੀ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਹ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਕੋਈ ਰਹੱਸ ਨਹੀਂ ਕਿ 1984 ਦੇ ਕਤਲੇਆਮ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚੋਂ ਉਜਾੜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜੀਵ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਜ਼ੋਰ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਕੇ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿਵਾਉਣ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਸਬੂਤ ਮਿਟਾਉਣ 'ਤੇ ਰਿਹਾ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤਕ ਮਹਿਜ਼ 11 ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕੇ ਲੰਮੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੀੜਤਾਂ ਦਾ ਸਬਰ ਵੀ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸਦਾ ਕਾਂਗਰਸ-ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਰਾਜਸੀ ਲਾਭ ਲਿਆ ਜਾਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਹੈ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ: ਵਿਆਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਲੇਵਾ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ

ਰਫ਼ੀਆ ਜ਼ਕਾਰੀਆ

ਅਸਮਾ ਰਾਣੀ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਕੋਹਾਟ ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਆਈ ਸੀ। ਉਹ ਐਬਟਾਬਾਦ ਦੇ ਮੈਡੀਕਲ ਕਾਲਜ ਵਿੱਚ ਤੀਜੇ ਵਰ੍ਹੇ ਦੀ ਵਿਦਿਆਰਥਣ ਸੀ। ਹੋਰ ਦੋਂਹ ਸਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਡਾਕਟਰ ਬਣ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਆਮ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਕੈਮਰੇ ਵੱਲ ਸਿੱਧਾ ਝਾਕਦੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ; ਮੁਸਕਰਾਉਂਦੀ ਹੋਈ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਸ਼ਰਮਾਉਂਦੀ ਹੋਈ; ਪਰ ਚਿਹਰੇ ਅਤੇ ਤੱਕਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹਤਾ ਅਤੇ ਸਵੈ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਝਾਤੀਆਂ ਮਾਰਦਾ ਜਾਪਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੁਖਾਂਤ ਦਾ ਤਾਂ ਉੱਕਾ ਹੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਨਾਮ-ਓ-ਨਿਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦਾ ਜਿਸ ਨੇ ਉਹਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਪਲਾਂ ਨੂੰ ਦਰਦ ਨਾਲ ਭਰ ਦੇਣਾ ਸੀ।

ਉਹ ਆਖ਼ਰੀ ਪਲ ਜਿਹੜੇ ਵੀਡੀਓ ਅੰਦਰ ਕੈਦ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਉੱਤੇ ਨਸ਼ਰ ਕੀਤੇ ਗਏ, ਬਹੁਤ ਹੌਲਨਾਕ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮਰ ਰਹੀ ਇਹ ਮੁਟਿਆਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਮਾਰੀ ਗਈ ਸੀ, ਆਪਣੇ ਕਾਤਲ ਮੁਜਾਹਿਦ ਅਫ਼ਰੀਦੀ ਦਾ ਨਾਂ ਲੈ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸਮਾ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਗੋਲੀ ਇਸ ਕਰਕੇ ਮਾਰੀ ਗਈ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸ਼ਾਦੀ ਦਾ ਪ੍ਰਸਤਾਵ ਸਵੀਕਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀਡੀਓ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਬਹੁਤੀ ਦੇਰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਬਚ ਨਾ ਸਕੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮਰਦ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, ਉਸ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਲੱਖੀ ਮਰਵਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਅੱਗੇ ਪਈ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਸਪੁਰਦ-ਏ-ਖ਼ਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਸਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁਤਾਬਕ ਪੁਲਿਸ ਕਤਲ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਇਹ ਛਾਪੇ ਆਮ ਵਾਂਗ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸਮਾ ਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਜਾਹਿਦ ਅਫ਼ਰੀਦੀ ਜਿਹੜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ਼ (ਪੀ ਟੀ ਆਈ) ਦੇ ਮੁਕਾਮੀ ਲੀਡਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ, ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਬੱਚੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵੀ ਬਚ ਨਾ ਸਕੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮਰਦ ਦੀਆਂ ਇੱਛਾਵਾਂ ਅੱਗੇ ਝੁਕਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਅਗਲੇ ਹੀ ਦਿਨ, ਉਸ ਦੇ ਜੱਦੀ ਪਿੰਡ ਲੱਖੀ ਮਰਵਾਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਇਕੱਠ ਅੱਗੇ ਪਈ ਉਸ ਦੀ ਦੇਹ ਸਪੁਰਦ-ਏ-ਖ਼ਾਕ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਈਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਸਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਮੁਤਾਬਕ ਪੁਲਿਸ ਕਤਲ ਤੋਂ ਛੇਤੀ ਬਾਅਦ ਸਬੰਧਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਛਾਪੇ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਉਂਜ, ਇਹ ਛਾਪੇ ਆਮ ਵਾਂਗ ਫ਼ਜ਼ੂਲ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਅਸਮਾ ਦਾ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਜਾਹਿਦ ਅਫ਼ਰੀਦੀ ਜਿਹੜਾ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤਹਿਰੀਕ-ਏ-ਇਨਸਾਫ਼ (ਪੀਟੀਆਈ) ਦੇ ਮੁਕਾਮੀ ਲੀਡਰ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਹੈ, ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕੁਝ ਮੁਕਾਮੀ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਸੀ ਕਿ ਅਫ਼ਰੀਦੀ ਖਾੜੀ ਚਲਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਵੀ ਇਹ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਹ ਖ਼ਬਰ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਊਦੀ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਉਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੂਹ ਮਿਲੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਾਂ ਉਥੋਂ ਦੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਪਰਕ ਹੋਇਆ ਵੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਦੋਂ ਪੁਲਿਸ ਆਮ ਕਰਕੇ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਤੋਂ ਟਾਲਾ ਵੱਟਦੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਮੁਲਕ ਅੰਦਰ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਤਾਂ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਲਕ ਵਿਚੋਂ ਫ਼ਰਾਰ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਕੋਈ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਵੀ ਗਈ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰੀਏ ਤਾਂ ਸਪਸ਼ਟ ਦਿਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਔਰਤ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਅਪਰਾਧ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਮਾ ਰਾਣੀ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਭਰਜਾਈ ਦੇ ਐਨ ਸਾਹਮਣੇ ਕਤਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ; ਜਿਹੜੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਾਦੀ ਹੋਣੀ ਸੀ, ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਲਕਦੀ ਮਰ ਗਈ। ਉਸ ਵਕਤ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਸਬੇ ਕੋਹਾਟ, ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਭਾਣਾ ਵਰਤਿਆ, ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਵੀ ਬਥੇਰੇ ਜਣੇ ਸਨ। ਐਨ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, ਐੱਮ ਫਿ.ਲ ਗਰੈਜੂਏਟ ਹਿਨਾ ਸ਼ਾਹਨਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਿਨਾ ਸ਼ਾਹਨਵਾਜ਼ ਗ਼ੈਰ-ਸਰਕਾਰੀ ਸੰਸਥਾ (ਐੱਨਜੀਓ) ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਭਰਾ ਦੀ ਮੌਤ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਆਪਣੀ ਵਿਧਵਾ ਅੰਮੀ ਅਤੇ ਭਰਜਾਈ ਨਾਲ ਰਹਿ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਕਾਤਲ ਉਸ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਕਜ਼ਨ, ਮਹਿਬੂਬ ਆਲਮ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਮੁਜਾਹਿਦ ਅਫ਼ਰੀਦੀ ਵਾਂਗ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਭਲਾ ਕੀ ਸੀ? ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਹਿਨਾ ਨਾਲ ਸ਼ਾਦੀ ਕਰਵਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਹਿਨਾ ਨੇ ਸ਼ਾਦੀ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਠੁਕਰਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਇਹੀ ਨਹੀਂ, ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਵੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਆਲਮ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅੱਪਵਾਦ ਹੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਬਥੇਰੇ ਕੇਸ ਹੋਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਾਤਲ ਸ਼ਰੇਆਮ ਦਨਦਨਾਉਂਦੇ ਘੁੰਮਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅਫਰੀਦੀ ਨੂੰ ਫਰਾਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਇਕ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪੁਲਿਸ ਰਿਮਾਂਡ ਲੈ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਦਿਨ ਖ਼ਬਰਾਂ ਛਪਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕਰ ਕੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਸ਼ਾਂਤ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਵਾਪਰਿਆ ਹੈ।

ਦੋ ਸਾਲ, ਦੋ ਕਤਲ ਅਤੇ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਖ਼ਾਮੋਸ਼ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਯਕਲਖ਼ਤ ਵੱਢ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜੰਮੇ-ਪਲੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰਦਾਂ ਵੱਲੋਂ ਮੇਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਰੇਡੀਓ-ਟੈਲੀਵਜ਼ਨ ਅਤੇ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬੇਕਸੂਰ ਮੁਟਿਆਰ ਦੀ ਮੌਤ 'ਤੇ ਹਾਹਾਕਾਰ ਮੱਚੀ ਪਈ ਹੈ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਲੋਕ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਅਜਿਹੇ ਕਾਰਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਂਦੇ ਹੋਣ। ਮਰਦ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸਮਾਜ ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਦੇ ਮਰਦ ਇਹ ਜਚਾਉਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ, ਖਾਸਕਰ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੀ ਵੀ ਨਾਂਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਉੱਤੇ ਜ਼ੁਲਮ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਰੀ ਹਨ।

ਅਸਮਾ ਰਾਣੀ ਦੇ ਕਤਲ ਦੇ ਹੌਲਨਾਕ ਵਰਤਾਰੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਆਖ਼ਰੀ ਪਲਾਂ ਵਾਲੀ ਭਿਆਨਕ ਵੀਡੀਓ ਦੇ

(ਬਾਕੀ ਸਫ਼ਾ 23 'ਤੇ)

Quick Lube & Smog
We rent U-HAUL
OIL CHANGE & SMOG CHECK STATION
SUKHWINDER BHELLA
gogibhella@gmail.com
691 W. Tennyson Rd
Hayward, CA 94544
PH 510-757-6775
FAX 510-292-0330

ਫਰੀ ਡਿਲੀਵਰੀ

Haller's PHARMACY

Since 1957

* Free Delivery * Open 7 days a week

* $5 credit on over-the-counter products for newly transferred patients

* ਅਸੀਂ ਫਰੀਮਾਂਟ, ਯੂਨੀਅਨ ਸਿਟੀ ਤੇ ਨਿਊਆਰਕ ਸ਼ਹਿਰਾਂ 'ਚ ਦਵਾਈਆਂ ਘਰੋ-ਘਰੀ ਵੀ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਾਂ।
* ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਫਾਰਮੇਸੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਦਵਾਈਆਂ ਦੀ ਪਰਚੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਸਿਰਫ ਸਾਨੂੰ ਫੋਨ ਕਰੋ, ਅਸੀਂਆਪ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਖਾਤਾ ਇੱਥੇ ਲੈ ਆਵਾਂਗੇ।
* ਦਵਾਈਆਂ ਨਕਦ ਲੈਣ ਸਮੇਂ ਦੂਸਰੀਆਂ ਫਾਰਮੇਸੀਆਂ, ਜਿੰਨਾ ਹੀ ਰੇਟ ਅਸੀਂ ਵੀ ਮੈਚ ਕਰਾਂਗੇ।

ਇਕ ਵਾਰ ਮੌਕਾ ਜ਼ਰੂਰ ਦਿਓ, ਤੁਹਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਆਪਣੀ ਫਾਰਮੇਸੀ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ: (510) 797-2772

37323 Fremont Blvd, Fremont, CA 94536

MOON indian cuisine

Moon Indian Cuisine

510-780-9233

ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਤੋਂ ਖਾਣਾ ਪੈਕ ਕਰਵਾ ਕੇ ਵੀ ਲੈ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ,
ਕੇਟਰਿੰਗ ਵੇਲੇ ਤੰਦੂਰ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਹੈ, ਕੇਟਰਿੰਗ ਵਾਸਤੇ ਕਾਲ ਕਰੋ ਜੀ

* 100 ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਤੱਕ
* ਗੁਰੂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਕੇਟਰਿੰਗ ਲਈ 10 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਤੱਕ ਛੋਟ
* ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਜ਼ਰਬੇਕਾਰ ਕੁੱਕ

Paul
510-978-7170

Fish Pakora
ਮੱਛੀ ਪਕੌੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ
ਲੱਛੂ, ਜਲੇਬੀ, ਬਰਫੀ, ਗੁਲਾਬ ਜਾਮੁਨ ਤੇ ਵਿਆਹ ਸ਼ਾਦੀ ਮੌਕੇ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਠਿਆਈ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਘੱਟ ਕੀਮਤ 'ਤੇ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ।

Gill
510-709-5285

Over 30 Years Experience in Restaurant & Catering Business

ਇੰਡੀਅਨ-ਫਿਜੀ, ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਕੁਜ਼ੀਨ

ਮੂਨ ਇੰਡੀਅਨ ਕੁਜ਼ੀਨ (ਹੇਵਰਡ)

600 West Harder Rd. Hayward, CA 94544
Phone (510)780-9233 Fax (510) 780-9812

www.moonindiancuisine.net

TEC Equipment

Your Best Business Partner

ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਟਰੱਕ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਮਿਲੋ

ਅਸੀਂ ਟਰੱਕਾਂ ਲਈ ਫਾਈਨਾਂਸ ਵੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ

Harjinder Singh Bal

Direct (510) 577-5509

Cell (510) 613-3573

hsingh@tecequipment.com

8099 S Coliseum Way
Oakland, CA 94621

www. tecequipment.com

Preet Fabrics & Appliance

ਅਸੀਂ ਹੋਲਸੇਲ ਅਤੇ ਰੀਟੇਲ ਵਿਚ ਨਵੇਂ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਸੂਟ, ਜਿਊਲਰੀ, ਫੈਸ਼ਨ ਦਾ ਹੋਰ ਸਾਮਾਨ, ਵਿਆਹ ਲਈ ਲਹਿੰਗੇ ਅਤੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਲਈ ਵਿਆਹ ਵਾਸਤੇ ਸ਼ੇਰਵਾਨੀ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਨਵੇਂ ਚਲੇ ਡਿਜ਼ਾਇਨਾਂ ਦੇ ਕੱਪੜੇ ਵੀ ਰੱਖਦੇ ਹਾਂ।
ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਕਲਗੀ, ਸਿਹਰਾ, ਚੂੜਾ, ਹਾਰ, ਜਾਗੋ, ਰੁਮਾਲੇ ਤੇ ਹੋਰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਵੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

YOUR ONE-STOP CENTER FOR BOTH FABRICS & APPLIANCES

5156 mowry AVE. Fremont, CA 94538

TEL : 510-797-7111 FAX : 510-739-6350

(For More Info. Call Onkar)

APPLIANCES

WE CARRY ALL MAJOR BRANDS!!

SONY, SANY, JVC, PANASONIC, LUGGAGE CROSS, PARKER PENS, OSTER BLENDERS

- Tvs, VCRs, DVD
- Tape Recorders
- Camcorders
- DVD Players
- Cordless Phones
- Watches (Seiko, Citizen & Swistar)
- Shavers & Trimmers
- Cellular Phones
- Medical Equipment
- Calling Cards

Raja

New Introducing Chaat Corner

King of Sweets Now Presents

Come and Enjoy Mouth Watering Chaat All Day

ਹੁਣ ਸ਼ੁਗਰ ਦੇ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਵਾਸਤੇ ਵੀ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਿਠਾਈ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹੋ

- BHEL PAPDI CHAAT
- FALUDA KULFI
- GOL GAPPE (PANI PURI)
- KHASTA KACHORI

RAJA SWEETS & INDIAN CUISINE

31583 Alvarado Blvd. Union City, CA 94587

Phone : (510) 489-9100

ਵਿਹਾਰਕ ਨਹੀਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਤਜਵੀਜ਼

ਜੀ.ਐੱਸ. ਗੁਰਦਿੱਤ

ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ। ਕੁਝ ਕੁ ਸਮੇਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦੇਈਏ ਤਾਂ ਪਿਛਲੇ ਸੱਤਰ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਲੋਕਤੰਤਰੀ ਢਾਂਚਾ ਤਕਰੀਬਨ ਸਫਲਤਾ ਨਾਲ ਹੀ ਚੱਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਇਕ ਵਾਰੀ 1975 ਵਿੱਚ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਲਾ ਕੇ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੋਕ ਲਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਐਮਰਜੈਂਸੀ ਕਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਗੈਰਜ਼ਰੂਰੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਯਾਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਫ਼ੌਜੀ ਰਾਜ ਲੱਗਣ ਦੀ ਨੌਬਤ ਨਹੀਂ ਆਈ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਸਮੇਂ 29 ਰਾਜਾਂ ਅਤੇ 2 ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਕੁੱਲ 31 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਚੋਣਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਪੰਚਾਇਤ, ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾਵਾਂ ਆਦਿ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੀ ਗਿਣ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਹਰ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾਲ ਹੀ ਕੋਈ ਸਾਲ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਲੰਘਦਾ ਹੈ। ਇੰਨੀਆਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਉਲਝਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੇ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ-ਜ਼ਾਬਤਾ ਲੱਗਣ ਕਾਰਨ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੱਛੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਨਿਯੁਕਤੀਆਂ, ਆਰਥਿਕ ਲੈਣ-ਦੇਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ, ਗ਼ਰੀਬ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ ਆਦਿ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤੇ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਫ਼ਸਰਸ਼ਾਹੀ ਨੂੰ ਕੰਮ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਵੀ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਹੀ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ, ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਰੋਡ-ਸ਼ੋਅ, ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਜਾਮ, ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਲੜਾਈਆਂ-ਝਗੜੇ ਆਦਿ ਸ਼ਾਂਤ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਘਨ ਪਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ।

ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਮੁੱਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨਾ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਕਰਵਾ ਲਈਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਪੰਜ ਸਾਲ ਸਰਕਾਰਾਂ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਦੇਣ। ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਰਾਮ ਨਾਥ ਕੋਵਿੰਦ ਨੇ ਵੀ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਬੈਠਕ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਹਾਲੀਆ ਭਾਸ਼ਣ 'ਚ ਇਸ ਪਾਸੇ ਧਿਆਨ ਦਿਵਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਜੇ ਤਕ ਇਸ ਬਾਰੇ ਇਕਸੁਰ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਨਵੀਂ ਖੇਡ ਨਾਲ ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਵੀ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਬਣੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ, ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜਨਤਕ ਮੰਚਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਚਰਚਾ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਜਿਵੇਂ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਨਾਲ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਲੋਕ ਉਸ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਇਸ ਨਾਲ ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੁਝ ਗ਼ਲਤ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇੰਜ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਅਤੇ ਆਪਮੁਹਾਰੇ ਫ਼ੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ ਨਿਜਾਤ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਬੱਝਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੋਈ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣਗੀਆਂ ਤਾਂ ਸਰਕਾਰ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੀ ਵਰਤਾਓ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪੰਜ ਸਾਲ ਤਕ ਉਸ ਨੂੰ ਵੋਟਰਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਡਰ ਨਹੀਂ ਰਹੇਗਾ। ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਦੋ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਚੁਣਨੀ ਆਮ ਵੋਟਰ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਸੌਖੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਆਪਣੇ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਚੁਣਨ ਲਈ ਮਨ ਬਣਾਉਣਾ ਹੋਏਗਾ। ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਖ਼ੁਸ਼ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਔਖਾ। ਸੂਬਾਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵੇਲੇ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵਿਧਾਇਕ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਹੋਏਗਾ ਨਾ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਆਪੀ ਮੁੱਦਿਆਂ ਬਾਰੇ। ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ, ਇੱਕ ਹੀ ਚੋਣ ਬੂਥ ਉੱਤੇ ਦੋ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਦੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖਰੇ ਬਟਨ ਦਬਾਉਣ ਵਿੱਚ ਉਹ ਉਲਝਣ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਛੋਟੀ-ਮੋਟੀ ਗਰਾਂਟ ਲੈਣ ਵਾਸਤੇ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਮੂੰਹ ਵੱਲ ਵੇਖਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਕਸਰ ਹੀ ਕੇਂਦਰ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਦੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ 'ਮਤਰੇਈ ਮਾਂ ਵਾਲਾ ਸਲੂਕ' ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਉਂ ਜਿਹੜੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਉਲਟ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣਨਗੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜ ਸਾਲ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਰਹਿਮੋ-ਕਰਮ ਉੱਤੇ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਪਏਗਾ। ਅਗਲੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਜੇਕਰ ਫਿਰ ਕਹਾਣੀ ਉਲਟੀ ਵਾਪਰ ਗਈ ਅਰਥਾਤ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਉਲਟ ਸਰਕਾਰਾਂ ਬਣ ਗਈਆਂ ਤਾਂ ਉਹ ਸੂਬਾ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਵਿੱਚ ਪੱਛੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਕਸਰ ਵੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਾਰੋ ਵਾਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਕਾਰਨ ਉਹ ਹਲਕੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੱਛੜ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉੱਥੋਂ ਜੇਤੂ ਵਿਧਾਇਕ ਜਾਂ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ, ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗਰਾਂਟਾਂ ਨਹੀਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਸਾਂਝੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕਾਰਨ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਮੱਸਿਆ ਵੀ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਉੱਥੋਂ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਡਿੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਫਿਰ ਉੱਥੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੰਮ ਚੱਲੇਗਾ? ਕੀ ਉੱਥੇ ਨਾਲੋ-ਨਾਲ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਬਾਕੀ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤਕ ਉਡੀਕ ਕਰਨੀ ਪਏਗੀ? ਇਹ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜ ਹੋਣ ਜਿੱਥੇ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰਾਂ ਡਿੱਗ ਪੈਣ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਉਸ ਵੇਲੇ ਆ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਹੀ ਡਿੱਗ ਪਵੇ। ਕੀ ਫਿਰ ਕੇਂਦਰ ਵਿੱਚ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਸਾਰੇ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਵੀ ਬਿਨਾਂ ਕਸੂਰੋਂ ਹੀ ਡੇਗ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਾਈਆਂ ਜਾਣਗੀਆਂ? ਕੀ ਇੰਜ ਕਰਨ ਨਾਲ ਨਵੇਂ ਬਖੇੜੇ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਜਾਣਗੇ?

ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਕ ਤਾਂ ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਇੱਕੋ ਦਿਨ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਕੱਲੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਉੱਤੇ ਹੀ ਮਹੀਨਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਤਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ, ਭਾਵੇਂ ਪੰਜ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਹੀ ਸਹੀ, ਪਰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੋਣਾਂ ਹੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਪੂਰੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਇੰਨੇ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵੋਟਿੰਗ ਅਮਲੇ, ਵੋਟਿੰਗ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਅਮਲੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨਾ ਹਾਲ ਦੀ ਘੜੀ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਜਾਪਦਾ। ਇਹ ਉਹੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਹੈ ਜਿਸ ਕੋਲ ਨਵੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਅਮਲਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮ ਕਰਕੇ ਸਕੂਲਾਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਛੱਡ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਸੁਧਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ। ਕੀ ਇੰਨੇ ਸੀਮਤ ਸਾਧਨਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾ ਸਕੇਗਾ?

ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇੱਕ ਜੁਮਲਾ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇੰਜ ਕਰਕੇ ਇਹ ਪਾਰਟੀ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤਾਂ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਟੈਕਸਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਨੂੰ ਫਾਲਤੂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਉੱਤੇ ਰੋੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਬਚਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਹ ਇੱਕ ਚੰਗਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਤਿਆਰੀ, ਮਿਹਨਤ, ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਅਜੇ ਤਕ ਤਾਂ ਇੰਨਾ ਹੀ ਬਹੁਤ ਹੈ ਕਿ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਾਜਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਇੱਕੋ ਸਮੇਂ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਸਤੇ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਤਾਂ ਕਿ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੀ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਰਖੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਇੰਨਾ ਤਾਂ ਕਰ ਲਈਏ ਕਿ ਇੱਕ ਸੂਬੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਹੀ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਚੋਣ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਿਬੇੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਕਈ ਕਈ ਮਹੀਨੇ ਚੋਣ ਜ਼ਾਬਤਾ ਨਾ ਲੱਗਾ ਰਹੇ।

ਰਾਹਤਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਯੋਜਨਾ

ਕੁਲਜੀਤ ਬੈਂਸ

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਚਾਹੇ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਦੀਆਂ ਤਨਖ਼ਾਹਾਂ ਵੇਲੇ ਸਿਰ ਦੇ ਸਕੇ ਜਾਂ ਨਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤਕ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਜ਼ਰੂਰ ਵਿੱਢ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਾਂਹ-ਪੱਖੀ ਪੱਖ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ 'ਤੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਰਚ ਕਾਰਨ ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਕਾਸ ਕਾਰਜ, ਕੇਂਦਰ ਤੇ ਰਾਜ ਦੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਸਕੀਮਾਂ ਅਤੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਹਾਸ਼ੀਏ 'ਤੇ ਗਈ ਹੋਈ ਉਧਾਰ ਲੈਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਪੱਟੜੀਓਂ ਲੱਥਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ। ਸੂਬੇ ਵੱਲੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਖ਼ਰਚ ਵੱਲ ਵੇਖ ਕੇ ਇਹ ਤਵੱਕੋ ਤਾਂ ਕੀਤੀ ਹੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਕਦਮ ਜੇਕਰ ਮੰਦਹਾਲੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਤਾਂ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਤਾਂ ਕਰੇਗਾ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਇਸ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਨਵੇਂ ਰੂਪ 'ਚ ਘੜਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹੁਣ ਸਰਕਾਰ ਕੋਲ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਾਰੇ ਨੁਕਤਿਆਂ ਦੀ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚ-ਪੜਤਾਲ ਕਰੇ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਆਖ਼ਿਰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕੀ ਹੈ? ਕੀ ਇਹ ਕਿਸਾਨ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਕਦਮ ਹੈ, ਜੋ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਵੱਧ ਦਬਾਅ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਸਿਰਫ਼ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਵਿੱਤੀ ਬੋਝ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੁਕਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਰਾਹ ਹੈ? ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੇਵਲ ਆਪਣਾ ਚੋਣ ਵਾਅਦਾ ਪੁਗਾਉਣ ਦੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੈ? ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਿਸ ਕੱਚੇ-ਪਿੱਲੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਲਾਂਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੇ ਉਸ ਨੁਕਤੇ ਤੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ, ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਵੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਫਾਇਦਾ ਕੀਹਨੂੰ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਤੀਜਾ ਨੁਕਤਾ ਵੱਧ ਸਹੀ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚੋਣ ਵਾਅਦੇ ਵਾਲੀ ਮੁਸੀਬਤ ਆਪਣੇ ਗਲੋਂ ਲਾਹੁਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਚਲੋ, ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਮੰਨ ਵੀ ਲੈਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਨਾਲ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਕੇਸਾਂ 'ਤੇ ਸਰਸਰੀ ਜਿਹੀ ਝਾਤ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਪੰਜਾਬ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਖੋਜੇ ਗਏ ਹਨ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ, ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਦੀ ਹੱਦ ਤੋਂ ਕਿਤੇ ਉਤਾਂਹ ਹੈ ਤੇ ਦੂਜੀ ਗੱਲ ਬਹੁਤੇ ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਅਧੀਨ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਬੇਜ਼ਮੀਨੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਸਰਕਾਰ ਵਾਸਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵੱਡਾ ਝਟਕਾ ਹੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਗਿਰਾਵਟ ਨਹੀਂ ਆਵੇਗੀ।

ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਰਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਤਕੜੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਰੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦਾ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਹੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰਿਕ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦਿੱਕਤਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਣਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸੰਭਾਵਤ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਰਕਮ) ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮਾਲ ਅਫ਼ਸਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਦੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਚੁੱਕੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ, ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਹੱਥੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਲਾਲਤ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਹੱਲ ਤਹਿਤ ਸਮਾਜਿਕ ਨੁਮਾਇੰਦੇ ਉਸ ਦਾ ਹੌਸਲਾ ਵਧਾ ਕੇ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਘੜੀ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਕੋਈ ਰਾਹ ਤਲਾਸ਼ਣ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਬਸ਼ਰਤੇ ਇਹ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਚਾਹੇ ਕਿਸਾਨ ਦੁਆਰਾ ਖ਼ੁਦ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਉਪਜਾਈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੀਮਾਂ ਬਾਰੇ ਗਿਆਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵਾਲਾ ਸਹਾਇਕਾ ਢਾਂਚਾ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਯੂਨੀਅਨਾਂ ਵੀ ਵੱਡਾ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿਣ 'ਚ ਕੋਈ ਅਤਿਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਕਿਸਾਨ ਆਗੂ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ 'ਚ ਉਸਾਰੂ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸਤ ਚਮਕਾਉਣ 'ਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਲਝੇ ਹੋਏ ਹਨ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਜੇ ਸਰਕਾਰ ਵਾਕਈ ਹੀ ਸਮੁੱਚੇ ਕਿਸਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਦੇ ਰੌਅ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਕੱਲੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਸਕੀਮ ਅਸਰਦਾਰ ਸਾਬਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ 'ਚ ਯਕੀਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸੁਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਪੈਸੇ ਬਰਬਾਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵਰਤਾਰਾ ਹੋ ਨਿਬੜੇਗਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਹਾਵਤ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮੱਛੀ ਫੜਨੀ ਸਿਖਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕਰਨਾ ਸਿਖਾਉ, ਮੱਛੀ ਉਸ ਦੇ ਹੱਥ ਨਾ ਫੜਾਉ। ਅਸਲ ਲੋੜ ਅਜਿਹਾ ਸਹਾਇਕ ਵਾਤਾਵਰਨ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ 'ਚ ਸਹਾਈ ਸਿੱਧ ਹੋ ਸਕੇ- ਚਾਹੇ ਉਹ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਾਹੀਂ ਵਧਾਈ ਜਾਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਸੀਲੇ ਰਾਹੀਂ। ਝੋਨੇ ਦੇ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਨੇ ਜੋ ਸੱਟ ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਤੇ ਕਿਸਾਨ ਨੂੰ ਮਾਰੀ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਸਾਰੇ ਭਲੀ-ਭਾਂਤ ਜਾਣਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਪਿਛਲੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਾਫ਼ੀ ਘੋਖਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਇਸ ਦਾ ਬਦਲ ਤਲਾਸ਼ਣ ਦੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਯਤਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੂਬਾਈ ਵਿਸ਼ਾ ਹੈ, ਪਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ (ਐੱਮਐੱਸਪੀ) ਪ੍ਰਣਾਲੀ 'ਤੇ ਇੰਨੀਆਂ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਗਈਆਂ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੂਬੇ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੂੰ ਸਮੇਂ ਦੀ ਮੰਗ ਮੁਤਾਬਕ ਢਾਲੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਮੁੱਢੋਂ ਹੀ ਵਿਸਾਰ ਦਿੱਤੀ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਰਾਜ ਦੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੁਝਾਰੂ ਤੇ ਖੋਜੀ ਜਜ਼ਬੇ ਦੀ ਪੁਨਰ ਸੁਰਜੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਉਹ ਰਲ ਕੇ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤੀ ਰਵੱਈਆ ਤਿਆਗਣ। ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਸਿੱਝਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਤੇ ਹੁਣ ਸਿੱਝਣਾ ਵੀ ਅਸੰਭਵ ਨਹੀਂ।

ਲਗਪਗ ਸਾਰੇ ਕਿਸਾਨ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਹੱਦ ਤਕ ਕਰਜ਼ਦਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਕਰਜ਼ੇ ਕਾਰਨ ਤਕੜੇ ਦਬਾਅ ਹੇਠ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਰੇ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਦਾ ਰਾਹ ਬੰਦਾ ਕੁਝ ਖ਼ਾਸ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਹਾਲਤਾਂ 'ਚ ਹੀ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸਰੀਰਿਕ ਜਾਂ ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਜਾਂ ਹੋਰ ਪਰਿਵਾਰਕ ਦਿੱਕਤਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਕੋਈ ਹੱਲ ਨਜ਼ਰ ਨਾ ਆਉਣਾ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਦੋ ਲੱਖ ਰੁਪਏ (ਸੰਭਾਵਤ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਰਕਮ) ਦਾ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਚਾਉਣ ਨਾਲ ਕੋਈ ਲੈਣਾ-ਦੇਣਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਇੱਕਜੁਟ ਹੋ ਕੇ ਇਹ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਬੰਦਾ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡਾਂ ਦੀਆਂ ਪੰਚਾਇਤਾਂ ਤੇ ਸਥਾਨਕ ਮਾਲ ਅਫ਼ਸਰ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਮਾਲੀ ਇਮਦਾਦ ਦੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ, ਚੁੱਕੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਚ ਸਹਾਇਤਾ, ਆੜ੍ਹਤੀਏ ਹੱਥੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਜ਼ਲਾਲਤ ਤੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ, ਮਾਨਸਿਕ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ।

ਨਿਤਾਣਿਆਂ ਦੇ ਤਾਣ ਵਾਲਾ ਭਰਮ ਸਿਰਜਣ ਦੀ ਕਲਾ

ਹਰੀਸ਼ ਖਰੇ

ਵੀਰਵਾਰ ਨੂੰ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਜਦੋਂ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਖਿੱਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਆਉਣੇ ਆਰੰਭ ਹੋ ਗਏ। ਉੱਥੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਟ ਉਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਪਛੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਦੋਵੇਂ ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਨ- ਇੱਕ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਤੇ ਦੂਜਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ- ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ, ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਸਿਰੇ ਲੱਗ ਚੁੱਕੀ ਸੀ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਪਛਾੜ ਵੱਜੀ ਸੀ। ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਪਛਾੜ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਸੀ; ਉੱਥੇ ਉਲਬੇਰੀਆ ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟ 'ਤੇ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਫ਼ਰਕ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਨੇੜੇ (2,89,557) ਜਾ ਪੁੱਜਾ ਸੀ।

ਇਸੇ ਲਈ ਲੱਖਾਂ ਦਾ ਸਵਾਲ ਇਹ ਬਣਿਆ: ਕੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦੇ 2018-19 ਵਾਲੇ ਬਜਟ ਨੇ ਇਹ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਐਨਡੀਏ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਪਾਰਟੀਆਂ ਕੋਲ ਇਸ ਵੇਲੇ ਜੋ ਕੁਝ ਹੈ, ਅਗਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਦੋਂ ਵੀ ਇਹ ਹੋਣ, ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਲੱਗ ਜਾਵੇਗਾ? ਇਸ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜਾਂ ਬੁੱਝਣਾ ਏਨਾ ਆਸਾਨ ਨਹੀਂ। ਹਾਂ, ਬਹੁਤ ਪੱਖਪਾਤੀ ਬੰਦਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਜਵਾਬ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲੀਆ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਵਾਲੇ ਨਤੀਜੇ ਵੀ ਤਾਂ ਹਨ ਜੋ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ ਵਿੱਚ ਆਏ ਸਨ। ਦੱਸਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੱਲੋਂ ਅੱਡੀ-ਚੋਟੀ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਥੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਸਿਰਫ ਆਪਣੀ ਲਾਜ ਹੀ ਬਚਾ ਸਕੀ। ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਚਿੱਟੇ ਦਿਨ ਵਾਂਗ ਸਾਫ਼ ਸੀ। ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਰੱਖਣ ਵਾਲਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਕ ਇਹ ਥਾਹ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ: ਦਿਹਾਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਸੀ, ਕਿਸਾਨ ਮੰਦੇਹਾਲੀ ਸਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਪਾਰਟੀ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਆਪਣਾ ਗੁੱਸਾ ਕੱਢਣ ਤੇ ਨਾਖ਼ੁਸ਼ੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇਕ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਚੋਣਾਂ ਨਤੀ-ਜਆਂ ਦੇ ਸਾਏ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਦੀ ਵੀਰਵਾਰ ਵਾਲੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਉਤੇ ਸਾਫ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਹੁਣ ਗ਼ਰੀਬ ਲੱਭ ਲਏ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਗੁੱਸਾ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਹੋ ਗਏ ਹਨ; ਐਨ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ ਕਿ ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ ਵਰਗ, ਖਾਸ ਕਰ ਤਨਖਾਹ ਵਾਲਾ ਵਰਗ, ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਸ਼ਤਰੰਜ ਖੇਡੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਸ਼ਹਿਰੀ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਹੋਰ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਹੈ; ਸਗੋਂ ਇਸ ਵਰਗ ਨੂੰ ਤਾਂ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਧੀਆ ਰਾਜ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਤਸੱਲੀ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਹੀ ਕੁਝ ਤਾਂ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਐਨ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਸਿਆਸੀ ਕੀਮਤ ਤਾਰਨੀ ਪਵੇ, ਇਹ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਲੀਹ ਉੱਤੇ ਲਿਆਵੇਗੀ; ਇਕ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਬੜਾ ਬਹਾਦਰੀ ਵਾਲਾ ਬਿਆਨ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ, ਇਹ ਸ਼ਨਾਖ਼ਤ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਬਜਟ ਮੋਟੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕਤਾ ਨੂੰ ਉਤਾਂਹ ਚੁੱਕਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲਾਂ-ਬਾਤਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਬਜਟ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਹਰ ਇੱਕ, ਭਾਵ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰੀਆਂ, ਅਖੌਤੀ ਮਾਰਕਿਟ ਮਾਹਿਰਾਂ, ਵਪਾਰਕ ਚੈਂਬਰਾਂ, ਆਰਥਿਕ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ, ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਚੈਨਲਾਂ, ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਹਜੂਮ, ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੰਤਰੀਆਂ ਅਤੇ ਚੇਲੇ ਚਾਟੜਿਆਂ ਆਦਿ ਲਈ 'ਵਿਕਾਸ' ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੀ ਚੰਗੀ ਨੀਅਤ ਦੇ ਕਸੀਦੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣ ਅਤੇ 'ਭਾਰਤ' ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਅਪਣਾਈਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਲਾਹਿਆ ਜਾਵੇ।

ਜਿੰਨੇ ਵਿਰਾਟ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਸਕੀਮਾਂ ਲਿਆਂਦੀਆਂ ਗਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕਾਰਕਰਦਗੀ ਜਾਂ ਸਮਰੱਥਾ ਉਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਣੇ ਤਾਂ ਮਾੜੀ ਪਿਰਤ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਪਰ ਲੁਕਵਾਂ -ਜਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਘੱਟ ਲੁਕਵਾਂ- ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੀ ਸਿਆਸੀ ਤੋਰ ਨੂੰ ਤਿੱਖੀ ਕਰਨਾ ਹੀ ਹੈ। ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ, ਮੌਜੂਦਾ ਐਨਡੀਏ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਇਸ ਪੱਖ ਤੋਂ ਤਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਾਹਾ ਲੈਣ ਦੀ ਕਲਾ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਗਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ, ਸਿਆਸੀ ਧੋਖਾਧੜੀ ਅਤੇ ਸ਼ੋਸ਼ੇਬਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਆਖ਼ਰਕਾਰ, ਹਰ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਇਹ ਬੁਨਿਆਦੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਸਭ ਦੀ ਭਲਾਈ ਖ਼ਾਤਿਰ, ਕੌਮੀ ਸੋਮਿਆਂ ਅਤੇ ਪੈਸੇ-ਟਕੇ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਣ।

ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਤੀਬਰ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਘਿਰੇ ਹੋਏ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਾਅਰਿਆਂ ਤੋਂ ਅਲਹਿਦਾ ਹੋਣ ਜਾਂ ਅਣਭਿੱਜ ਰਹਿਣ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨਹੀਂ ਆਈ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਹ ਹੈਰਾਨੀ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਰਤਾ ਨਿਰਾਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੀ ਹੈ, ਕਿ ਆਪਣੇ ਬਜਟ ਭਾਸ਼ਨ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਨਿਮਰ ਪਿਛੋਕੜ ਨੂੰ ਸਿਜਦੇ ਕਰਨੇ ਪਏ।

ਲੋਕ ਲੁਭਾਊ ਦਬਾਅ ਤੇ ਚੋਣ ਗਿਣਤੀ-ਮਿਣਤੀ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਪਾਸੇ ਹੀ ਰੱਖ ਦਿਓ, ਕੋਈ ਵੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਵਾਲੇ ਹਿਤਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖੋਂ-ਪਰੋਖੇ ਕਰਨ ਦਾ ਹੀਆ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਿਆ; ਤੇ, ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਬਾਹਰਲਿਆਂ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ, ਸੰਸਾਰ ਬੈਂਕKਕੌਮਾਂਤਰੀ ਮੁਦਰਾ ਕੋਸ਼, ਰੇਟਿੰਗ ਏਜੰਸੀਆਂ ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਨੂੰ ਬੰਨ੍ਹ ਮਾਰਨ ਲਈ ਆਪਣੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਇੱਛਾ ਦਾ ਮੁਜ਼ਾਹਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਅਹੁਲਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਇਹ ਸਿਹਰਾ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਇਸ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਲੁਟਾਉਣ ਵਰਗੇ ਲੋਭ ਅੱਗੇ ਗੋਡੇ ਨਹੀਂ ਟੇਕੇ।

ਫਿਰ ਵੀ, ਚੋਣਾਂ ਤਾਂ ਜਿੱਤਣੀਆਂ ਹੀ ਪੈਣੀਆਂ ਹਨ। ਤੇ, ਹਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਨਫ਼ੇ-ਨੁਕਸਾਨਾਂ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹੀ ਰੰਗ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲ ਤੋਂ "ਨਿਵੇਸ਼ਕ" ਭਾਈਚਾਰੇ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੂੰ ਪੂੰਜੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਮਾਉਣ, ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਲਿਆਉਣ, ਦਾਵੋਸ ਵਿੱਚ "ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ" ਲਈ ਤਰਲੇ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ "ਪੂੰਜੀਨਿਵੇਸ਼" ਵਾਲੀ ਤਖ਼ਤੀ ਪਿਛਾਂਹ ਕਰੇ ਬਗ਼ੈਰ ਭਾਰਤੀ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ, ਇਹ ਉਸ ਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਬਜਟ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਯਕੀਨ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਸ਼ਾਸਨ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਦਾ ਸਾਰਾ ਮਾਲ ਵੇਚ-ਵੱਟਣ ਵਾਲੀ ਬਿਰਤੀ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ।

ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਜਟ ਨੂੰ ਡਾ. ਸੁਬਰਾਮਨੀਅਨ ਸਵਾਮੀ (ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਖ਼ਜ਼ਾਨਾ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨ ਦੇ ਬਹੁਤ ਚਾਹਵਾਨ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਕੀਮ ਮੁਤਾਬਕ ਨੌਰਥ ਬਲਾਕ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵੀ ਨਾ ਢੁੱਕਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ) ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਪਰਖਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਗ਼ੈਰ-ਵਾਜਬ ਹੋਵੇਗਾ। ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਜੋ ਖ਼ੁਦ ਨੂੰ ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਗਿਆਨਵਾਨ ਅਰਥ-ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਮੰਨਦੇ ਹਨ, ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਇਕੱਲੇ ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਚੋਣਾਂ ਨਹੀਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ।

ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਕੋਲ 2019 ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਰਾਹ ਹਮਲਾਵਰ ਹਿੰਦੂਤਵ ਰੁਖ਼ ਹੀ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਦਾ ਮਤਲਬ ਕਾਸਗੰਜ ਵਾਲਾ ਬਦਲ ਹੈ। ਇਸ ਪੱਖੋਂ ਡਾ. ਸਵਾਮੀ ਵੱਲੋਂ ਜੇਤਲੀ ਉੱਤੇ ਭਾਰੀ ਪੈਣ ਦੀ ਪੱਕੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਨਹੀਂ, ਵਿਸ਼ਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰੋ

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਖੱਟੜਾ

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਕੁਮਾਰ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸਕੱਤਰ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਸੰਭਾਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤੰਤਰ ਲਗਾਤਾਰ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਹਰ ਗਿਆਨੀ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੰਤਰ ਨੂੰ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਪ੍ਰਯੋਗੀ ਮੇਜ਼ਾਂ 'ਤੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਨੁਸਖੇ ਪਰਖਣ ਲਈ ਕਾਹਲੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨੁਸਖਾ ਆਇਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਬਲਾਕ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਸਕੂਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਛੋਟ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਬਾਕੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਪਿੱਛੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਵੱਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣਾ ਹੈ। ਮੁੱਢਲੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਕਰਕੇ ਹੀ ਲੰਗੜਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਿੱਖਿਆ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਦਰਸ਼ ਅਤੇ ਮਿਆਰੀ ਮੰਨ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਅਮਲ ਦੀ ਮੁੱਢਲੀ ਕਾਰਵਾਈ ਹਾਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੀ ਹੋਈ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਸ ਉੱਤੇ ਜਲਦਬਾਜ਼ੀ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਕੇ ਠੰਢੇ ਮਨ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਉੱਤੇ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਕਈ ਪੱਧਰਾਂ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪਰ ਸਹੀ ਇਹੀ ਰਹੇਗਾ ਕਿ ਚਰਚਾ ਦੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਤੰਦਾਂ ਇੱਕ ਹੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸਮੇਟੀਆਂ ਜਾਣ। ਹਾਲੇ ਤਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਿੱਖਿਆ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਨੇ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਲਈ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੂਜੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪ੍ਰੋੜ੍ਹਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਗਿਆਨ ਹਾਸਲ ਕਰਨਾ ਆਸਾਨ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ, ਇਸ ਹਾਸਲ ਗਿਆਨ ਉੱਤੇ ਮੌਲਿਕ ਚਿੰਤਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੋਂ ਨਵਾਂ ਗਿਆਨ ਸਿਰਜਣ ਦੀਆਂ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਨਾਰਾਜ਼ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬੀ ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਹਾਲੇ ਉਚੇਰੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦੀਆਂ ਵਾਹਕ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕੀਆਂ ਪਰ ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ ਦੇਣ ਦੀ ਮੁਕੰਮਲ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਦਸਵੀਂ ਜਮਾਤ ਤਕ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਹੀ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਜਿਵੇਂ ਜਮਾਤਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਹੈ, ਹਰ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮੁੱਢਲਾ ਗਿਆਨ, ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਨ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਕ-ਸਿਤ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਚੇਰੀਆਂ ਜਮਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਸੌਖੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਗਲੋਬਲ ਲੋੜ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲਈ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇਣਾ, ਹੋਰ ਕੁਝ ਵੀ ਹੋਵੇ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਸਕੂਲਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਹਾਰ ਹੈ। ਇਸ ਬੇਲੋੜੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਖ਼ੁਦ ਕੁੱਦ ਪਈ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਜਮਾਤ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇਣ ਦਾ ਭਾਵ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਦੋ ਅਧਿਆਪਕ ਦੇਣੇ ਜੋ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ। ਅਕਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ ਨੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਲੀ ਜਮਾਤ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਨਹੀਂ ਚੱਲ ਸਕੀ। ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਦਸ਼ਾ ਸਭ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੱਧਰ ਦਾ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਕੀਤਾ ਪਰਖ ਸਰਵੇਖਣ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਲਤ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹੈ।

ਸਿੱਖਿਆ ਅਜਿਹਾ ਕਾਰਜ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਿਗਾੜ ਤਾਂ ਕੱਚੇ ਦੁੱਧ ਵਾਂਗ ਮਾਮੂਲੀ ਅਣਗਹਿਲੀ ਨਾਲ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਵਧੀਆ ਹੈ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਦੂਰ ਕਰ ਕੇ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ। ਅਸਲ 'ਚ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਹੀ ਦੋਸ਼ਪੂਰਨ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਉਂ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦਾ ਮਿਆਰ ਉੱਚਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਸਰਕਾਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਿਆਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਆਏਗਾ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਅੰ-ਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਆਮ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਬਜਟ ਨਾਲੋਂ ਚੌਥਾ ਹਿੱਸਾ ਬਜਟ ਨਾਲ ਮਸਲਾ ਹੱਲ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਾਤ ਭਾਸ਼ਾ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਵੀ ਪਹਿਲ ਮਿਲੇਗੀ।

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਮਾਮੂਲੀ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਨਾਲ ਕੁਝ ਪ੍ਰਬੰਧਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਹਾਈ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਇਲੈਕਟਿਵ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਰੈਜੂਏਸ਼ਨ ਜਾਂ ਐਮਏ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਬੀ-ਐਡ ਅਧਿਆਪਕ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੌਜੂਦਾ ਐਸਐਸ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਲਈ 60:40 (ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਪੀਰੀਅਡਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੈ) ਵਿੱਚ ਵੰਡ ਕੇ ਮੌਜੂਦਾ ਐਸਐਸ ਮਾਸਟਰਾਂ ਤੋਂ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵੱਲ ਜਾਣ ਦੀ ਚੋਣ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਲ ਨਹੀਂ ਆਏਗੀ। ਜਿਹੜੇ ਵੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਚੋਣ ਦੇਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਨਾਪੂਰਤੀ ਵਾਲੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸੱਚ-ਮੁੱਚ ਦੀਆਂ ਵਰਕਸ਼ਾਪਾਂ ਲਾ ਕੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਪਰੋਕਤ ਅਨੁਪਾਤ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਐਸਐਸ ਮਾਸਟਰਾਂ ਦੀ ਭਰਤੀ ਰੋਕ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਵੀ ਐਸਐਸ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਖਾਲੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕੇਵਲ ਉਪਰੋਕਤ ਯੋਗਤਾ ਵਾਲੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਧਿਆਪਕ ਹੀ ਭਰਤੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ। ਹਰ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣ।

ਕਮਾਲ ਦੀ ਚੋਰੀ, ਉਸਨੇ ਸੜਕ ਚੋਰੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਵੇਚ ਦਿੱਤੀ

ਪੂਰਬੀ ਚੀਨ ਦੇ ਜਿਨਾਗਸੂ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸਾਨਕੇਸ਼ੂ ਪਿੰਡ ਵਿਚ 24 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਪੁਲਿਸ ਵਾਲੇ ਉਸ ਵਕਤ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ, ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਅਨੋਖੀ ਚੋਰੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ। ਦਿਹਾਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਇਕ ਚੋਰ ਨੇ ਰਾਤੋ ਰਾਤ 800 ਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਕੰਕਰੀਟ ਦੀ ਸੜਕ ਚੋਰੀ ਕਰ ਲਈ ਹੈ।ਰਿਪੋਰਟ ਦਰਜ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮਾਮਲਾ ਚਰਚਾ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਣ ਗਿਆ।

ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਰਹੀ ਕਿ ਆਸ-ਪਾਸ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਚੋਰ ਨੂੰ ਸੜਕ ਪੁੱਟਦੇ ਦੇਖਿਆ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਅਣਐਲਾਨੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਸੜਕ ਮੁਰੰਮਤ ਦਾ ਕੰਮ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕੋਈ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਪਰ ਜਦੋਂ ਪੁੱਟਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੜਕ ਗਾਇਸ਼ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਰਸਤਾ ਨਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਸੜਕ ਚੋਰੀ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਤੁਰੰਤ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਲਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਾਰਨਾਮਾ ਝੂ ਨਾਂ ਦੇ ਇਥ ਆਦਮੀ

ਨਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਸੜਕ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਇਕ ਖੁਦਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਟਰੱਕ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਥੋਂ ਨਿਕਲਣ ਵਾਲੀ ਕੰਕਰੀਟ ਨੂੰ ਸਟੋਨ ਮਟੀਰੀਅਲ ਫੈਕਟਰੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ-ਾਇਆ, ਜਿਸਨੇ ਉਸਨੂੰ ਖਰੀਦਿਆ।

ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲੀ ਕਿ ਝੂ ਦੇ ਕੋਲ ਪੈਸੇ ਦੀ ਕਮੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਕਮਾਈ ਦਾ ਰਸਮਾ ਖੋਜ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੜਕ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਕੰਕਰੀਟ ਵੇਚਣ ਨਾਲ ਚੰਗੀ ਆਮਦਨ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਖੁਦ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਰਸਤੇ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਉਸਨੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਕਿਉਂ ਨੇ ਇਸੇ ਸੜਕ ਨੂੰ ਕੱਟ ਕੇ ਉਹ ਸੀਮਿੰਟ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਵੇਚ ਦੇਵੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਕਮਾਈ ਕਰ ਲਵੇ। ਉਹ ਕਮਾਈ ਹੋਈ ਵੀ ਸੜਕ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 500 ਟਨ ਕੰਕਰੀਟ ਦੇ ਸਲੈਬ ਕੱਢੇ। ਇਸਨੂੰ ਫੈਕਟਰੀ ਮਾਲਕ ਨੇ ਚੀਨੀ ਮੁਦਰਾ ਦੇ 5 ਹਜ਼ਾਰ ਯੂਆਨ ਜੋ ਕਿ ਲੱਗਭੱਗ 51 ਹਜ਼ਾਰ ਰੁਪਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਵਿਚ ਖਰੀਦ ਲਿਆ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਵਾਇਰਲ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਚੀਨ ਦੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਹਾਈਵੇ ਚੋਰੀ ਦੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਮੈਂਟ ਆਏ।

ਹਾਲੇ ਵੀ ਬਚਾ ਲਈਏ ਆਪਣੇ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ...

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂਰਪੁਰ

ਕੁਝ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉੱਚੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਰੱਖਤਾਂ 'ਤੇ ਗਿਰਝਾਂ, ਇੱਲਾਂ, ਬਾਜ਼ ਆਲ੍ਹਣੇ ਪਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਬੋਹੜਾਂ, ਪਿੱਪਲਾਂ, ਟਾਹਲੀਆਂ, ਕਿੱਕਰਾਂ ਦੇ ਉੱਚੇ ਵਿਸ਼ਾਲ ਦਰੱਖਤਾਂ 'ਤੇ ਇਹ ਪੰਛੀ ਅੰਡੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਵੱਖ ਵੱਖ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਦੇ ਸਨ। ਇੱਲਾਂ ਗਿਰਝਾਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਸਫ਼ਾਈ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪੰਛੀ ਸਨ। ਇੱਲਾਂ ਗਿਰਝਾਂ ਆਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਉੱਡਦੀਆਂ ਚੱਕਰ ਕੱਢਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ। ਇਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਸੀ। ਖੇਤਾਂ ਵਿੱਚ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਝਿੜੀਆਂ ਸਨ। ਰੁੱਖਾਂ 'ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਡਾਰਾਂ ਬੈਠਦੀਆਂ ਸਨ। ਕੰਧਾਂ, ਕੌਲਿਆਂ, ਖੋਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਖੁੱਡਾਂ ਨੂੰ ਤੋਤੇ ਗਟਾਰਾਂ ਆਲ੍ਹਣੇ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤਦੇ। ਕਿੱਕਰਾਂ ਨਾਲ ਬਿਜੜਿਆਂ ਦੇ ਲਮਕਦੇ ਆਲ੍ਹਣੇ ਦਿਸਦੇ ਸਨ। ਇੱਥੇ ਨਹਿਰਾਂ ਨਦੀਆਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਕਾਹੀਂ, ਸਰ, ਕਾਨੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਥੋੜ੍ਹੀ ਵਿੱਥ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਜਾਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਵੱਡੇ ਦਰੱਖਤਾਂ 'ਤੇ ਸ਼ਹਿਦ ਦੀਆਂ ਮੱਖੀਆਂ ਦੇ ਛੱਤੇ ਅਕਸਰ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੈਠਿਆਂ ਛਾਂ ਛਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਆਉਣ ਲੱਗਣੀ ਤਾਂ ਉਪਰ ਦੇਖਣ 'ਤੇ ਪਤਾ ਚੱਲਣਾ ਕਿ ਕੋਈ ਡੂੰਮਣਾ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਦਲਣ ਲਈ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਹੁਣ ਲੋਪ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਾਂ ਇੰਜ ਕਹਿ ਲਈਏ ਕਿ ਇਸ ਸਭ ਕੁਝ ਦਾ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਸਫ਼ਾਇਆ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀ ਬਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਜੰਤੂ ਸਾਡੀ ਧਰਤੀ ਨੂੰ ਅਲਵਿਦਾ ਆਖ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਜੜਾ ਇੱਕ ਬੜਾ ਪਿਆਰਾ ਪੰਛੀ ਹੈ। ਕਦੇ ਇਹ ਸਾਡੇ ਖੇਤਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਦੇ ਘਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ। ਇੱਲਾਂ, ਗਿਰਝਾਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਕਰੀਬਨ ਲੋਪ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੋਤੇ, ਕਬੂਤਰ, ਘੁੱਗੀਆਂ, ਗਟਾਰਾਂ ਅਤੇ ਕਾਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੰਛੀ ਕੀਟਨਾਸ਼ਕਾਂ ਵਾਲਾ ਆਨਾਜ ਖਾਂਦੇ, ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਪਾਣੀ ਪੀਂਦੇ ਜਾਂ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਚੋਗਾ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਮਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਚਮਗਿੱਦੜ ਅਤੇ ਉੱਲੂ ਵਰਗੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਘੱਟ ਸੀ। ਸੋ ਇਹ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ। ਧਰਤੀ ਦੇ ਸਮੁੱਚੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨਤਾ ਦੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਇੱਕ ਰਿਸ਼ਤਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਜਾਂ ਅਸਿੱਧੇ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੂਜੇ ਜੀਵਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਿਆ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕੜੀ 'ਚੋਂ ਜੇ ਇੱਕ ਜਾਤੀ ਲੋਪ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ 10 ਤੋਂ 20 ਹੋਰ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਵੰਨ ਸੁਵੰਨਤਾ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਲਈ ਬੜੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੇ। ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਮਝ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦਾ ਜਿੰਨਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸਾਨੂੰ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਓਨਾ ਹੀ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ। ਮਨੁੱਖ ਨੇ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਜੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਜਿਊਣ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਖੱਲਲ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ, ਗਿਰਝਾਂ ਇੱਲਾਂ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਤੇ ਆਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਇਕਦਮ ਵਧ ਗਈ। ਮਰੇ ਪਸ਼ੂਆਂ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਤੇ ਹਿੰਸਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਵਾਰਾ ਕੁੱਤਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਲੋਕਾਂ ਖ਼ਾਸਕਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਢ ਖਾਣ ਕਿੰਨੀਆਂ ਹੀ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਾਪਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਧ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਉਦਾਹਰਣ ਨਾਲ ਗੱਲ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਕੁਝ ਮੀਲ ਦੂਰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਹਿਰਨ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਸਾਡੇ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਵੀ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੱਲ ਪੜ੍ਹਨ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਅਟਪਟੀ ਜਿਹੀ ਲੱਗਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਖ਼ਮਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੇ ਹੋਣ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਹਿਰਨ, ਬਾਰਾਂਸਿੰਙੇ ਆਦਿ ਜਾਨਵਰ ਵੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਣ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਜੰਗਲ 'ਚੋਂ ਕੁਝ ਸ਼ਿਕਾਰੀ ਲਾਲਚਵੱਸ ਹਿਰਨਾਂ, ਬਾਰਾਂਸਿੰਙਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਕਰਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕਗਾਰ ਤਕ ਲੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਸ ਨਾਲ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਘਟਣ ਲੱਗੇਗੀ। ਸ਼ੇਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਜੰਗਲ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਵਧ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਨਾਲ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜੰਗਲ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਜੰਗਲ ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ 'ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਬੁਰੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹਨ। ਸਾਡੀ ਔਸਤ ਉਮਰ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕੋਪ ਵਧੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਧਰਤੀ 'ਤੇ ਜੀਵਾਂ ਜਾਂ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਘਟਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪੰਛੀ ਜਿਵੇਂ ਤਿੱਤਰ, ਬਟੇਰੇ, ਕਿੱਲੀਠੋਕੇ, ਲੰਮੀ ਪੂਛ ਵਾਲੀ ਕਾਲੀ ਚਿੜੀ, ਘਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀਆਂ ਚਿੜੀਆਂ ਆਦਿ ਬੜੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਖ਼ਤਮ ਹੋਏ ਹਨ।

ਉਂਜ, ਇਹ ਵੀ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਜੀਵ ਜਾਤੀਆਂ ਲੁਪਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਡਾਰਵਿਨ ਦੇ ਜੀਵ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੁਪਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਸ ਪਸਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਆਪਸੀ ਘੋਲ ਚਲਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਘੋਲ ਵਿੱਚ ਜੇਤੂ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤ ਆਪਣਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੀਵਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੋਪ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਜੀਵ ਜਾਤੀਆਂ ਵੀ ਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਅਮਲ ਬੜਾ ਸੁਸਤ ਸੀ। ਕੋਈ 200 ਤੋਂ 500 ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਕਫ਼ੇ ਮਗਰੋਂ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਕੋਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰਜਾਤੀ ਲੋਪ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਸਾਡੇ ਅਖੌਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਦੌਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਮਲ ਬੜਾ ਤੇਜ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਅਰਸੇ ਦੌਰਾਨ 762 ਜੀਵ ਜਾਤੀਆਂ ਇਕੱਲੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਅਤੇ 41,000 ਪ੍ਰਜਾਤੀਆਂ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੋਪ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਜੀਵਨ ਕੜੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵੀ ਉਘੜ ਦੁੱਘੜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਨੁੱਖ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਲਾਲਚ, ਖ਼ੁਦਗਰਜ਼ੀ ਅਤੇ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ ਦੇ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਘਾਤਕ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।

ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਅਤੇ ਬਨਸਪਤੀ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦੀ ਭਿੰਨਤਾ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਦਿੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਵਿਗਾੜ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬੇਸ਼ੱਕ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਇੱਥੇ ਪੰਜ ਦਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਸਹਾਇਕ ਨਦੀਆਂ ਵੀ ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਵਹਿੰਦੀਆਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਸਿਆ ਜਨ ਜੀਵਨ ਵੀ ਤਬਾਹ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਵੰਨ-ਸੁਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੇ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਦੀ ਬੜੀ ਵੱਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਵਿਵਸਥਾ ਉੱਥੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਿਸ ਰਾਹ 'ਤੇ ਤੋਰਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਦੇਰ ਸਵੇਰ ਓਧਰ ਤੁਰ ਹੀ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਨਵੰਬਰ ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਝੋਨੇ ਦੀ ਫ਼ਸਲ ਵੱਢਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਦਾਇਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪਰਾਲੀ ਨਾ ਸਾੜੋ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਰਾਲੀ ਨੂੰ ਬਿਲੇ ਲਾਉਣਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਲਈ ਵੀ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ।

ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੈਨੂੰ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਖ਼ਾਤਰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੀ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਕਣਕ ਝੋਨੇ ਦੇ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਫ਼ਸਲੀ ਚੱਕਰ ਤੋਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਛੁਟਕਾਰਾ ਤਾਂ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੂਜੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਲਾਹੇਵੰਦ ਭਾਅ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ, ਪਰ ਸਰਕਾਰਾਂ 'ਤੇ ਕਿਸ ਦਾ ਜ਼ੋਰ ਚਲਦਾ ਹੈ?

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਖੇਤਾਂ ਦੀ ਰਹਿੰਦ ਖੂੰਹਦ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਵੀ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਮਿੱਤਰ ਕੀੜਿਆਂ ਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਯਾਦ ਰੱਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਾਡੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਜੀਵ ਜੰਤੂਆਂ ਅਤੇ ਪੰਛੀਆਂ ਲਈ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਇਹ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਹੀ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵੀ ਘਾਤਕ ਸਿੱਧ ਹੋਣਗੇ। ਅੱਜ ਸਿਰਜੇ ਗਏ ਵਾਤਾਵਰਣਕ ਮਾਹੌਲ ਅਸੀਂ ਸਭ ਵੀ ਧੀਮੀ ਮੌਤ ਮਰ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਸਾਡੀ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਵੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗੁਆਚਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਸਿਹਤ ਸਿਰਫ਼ ਸਾਡੇ ਸਰੀਰ ਤਕ ਹੀ ਸੀਮਿਤ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਇਹ ਮਾਨਸਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਡਾ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੰਦਰੁਸਤ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ ਅਸੀਂ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਨਸਿਕ ਵਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਰੋਗਾਂ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਸ਼ਾਇਦ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ ਭਰਮ ਵਿੱਚ ਹਾਂ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਵਿਕਾਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਮਾਹੌਲ ਦਾ ਵਿਨਾਸ਼ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਵਿਕਾਸ ਸਾਡੇ ਲਈ ਵਿਨਾਸ਼ ਹੀ ਸਾਬਤ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਲਗਾਤਾਰ ਘਟਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਅੱਜ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਵੱਡਾ ਸੰਕਟ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਬਦਲ ਰਹੀਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹ-ਮਣਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ।

ਅਸੀਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅਨੁਸਾਰ ਢਾਲਣ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤਕ ਕਾਮਯਾਬ ਹੋ ਗਏ ਹਾਂ, ਪਰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਸਾਡੇ ਜ਼ਿਹਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਜੀਵਨ ਲਈ ਸਾਜ਼ਗਾਰ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਖਾਤਰ ਸਾਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜ਼ਿਹਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਵੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਭਾਅ ਨਿਯਤ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਧਰਤੀ ਹੇਠਲੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਪਿੰਡ, ਨਗਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੀਸਾਈਕਲਿੰਗ ਪਲਾਂਟ ਲਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਕਟਾਈ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਨਵੇਂ ਹੋਰ ਪੌਦੇ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਮੁਹਿੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੀਟਨਾਸ਼ਕ ਦਵਾਈਆਂ, ਸਪਰੇਆਂ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਇਹ ਬੜਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੀਆਂ ਨਦੀਆਂ, ਛੱਪੜਾਂ, ਤਲਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਢਿਆਂ 'ਤੇ ਵੱਡੀ ਤਾਦਾਦ ਵਿੱਚ ਬੂਟੇ ਲਗਾਏ ਜਾਣ।

ਤੋਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇਹ ਵੇਲ੍ਹ ਵੀ ਕਰਦੀ ਹੈ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਗੱਲ

ਫਰਾਂਸ ਵਿਚ ਇਕ ਕਿਲਰ ਵੇਲ੍ਹ ਮੱਛੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੇ ਇਨਸਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਆਰੰਭ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਉਹ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਵੇਲ੍ਹ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੁਣ ਉਹ ਕੁਝ ਹੀ ਸ਼ਬਦ ਬੋਲ ਪਾਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸਨੂੰ ਇਨਸਾਨ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਸਮਝਦਾਰ ਮੰਨੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਕਿਲਰ ਵੇਲ੍ਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਇਸ ਕਾਬਲੀਅਤ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਕੀਤਾ ੈ। ਇਹ ਮਾਦਾ ਕਿਲਰ ਵੇਲ੍ਹ ਮੱਛੀ ਇਸ ਵਕਤ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਮਰੀਨਲੈਂਡ ਐਕਵੇਰੀਅਮ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ 'ਹੈਲੋ' ਅਤੇ 'ਬਾਏ-ਬਾਏ' ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਵਿੱਕੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੱਛੀ ਨੂੰ ਇਹ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦ ਇਕ ਟਰੇਨਰ ਨੇ ਸਿਖੋ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਤਾਂ ਕਦੀ ਕਦੀ ਜੰਗਲ, ਟਰੂ, ਥਰੀ ਅਤੇ ਐਮੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਦੁਹਰਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਕਿਲਰ ਵੇਲ੍ਹ ਸਮੁੰਦਰੀ ਡਾਲਫਿਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਮੱਛੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵਾਂ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਸਮਝਦਾਰ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਇਸਨੇ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਇਨਸਾਨਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੇ ਗਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੁਹਰਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਸਮੁੰਦਰੀ ਜੀਵ ਦੁਆਰਾ ਇਨਸਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਅਨੋਖਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਈ ਜੀਵ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਵੇਲ੍ਹ 'ਤੇ ਅੱਗੇ ਵੀ ਖੋਜ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਗੇ।

ਵਿੱਕੀ ਨਾਂ ਦੀ ਇਹ ਕਿਲਰ ਵੇਲ੍ਹ ਇਨਸਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਜੋ ਕੁਝ ਵੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਉਸਦੇ ਲਈ ਉਹ ਆਪਣਾ ਮੂੰਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਚੀਖਦੀ ਹੈ। ਵੇਲ੍ਹ ਦੇ ਮੂੰਹ ਤੋਂ ਹੈਲੋ, ਬਾਏ ਵਰਗੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਉਸਦੇ ਟਰੇਨਰ ਅਤੇ ਦਰਸ਼ਕ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਹਨ। ਇਸ ਵੇਲ੍ਹ 'ਤੇ ਰਿਸਰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਆਫ ਸੇਂਟ ਐਂਡਰਿਊਜ਼ ਦੇ ਖੋਜਕਾਰ ਡਾ. ਜੋਸੇਫ ਕਾਲ ਮੁਤਾਬਕ ਵਿੱਕੀ ਪਾਣੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਮੂੰਹ ਕੱਢ ਕੇ ਇਹ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਦੀ ਹੈ, ਪਾਣੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਉਸਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂਕੁਝ ਅਲੱਗ ਜਿਹੀਆਂ ਸੁਣਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਵੀਡੀਓ ਦੇਖ ਕੇ ਜੇਕਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੈਰੀ ਪੋਟਰ ਦੇ ਜਲਮਾਨੁਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਹੋਗਵਰਡਸ ਦੇ ਹੈਡਮਾਸਟਰ ਡੰਬਲਡੋਰ ਦੀ ਯਾਦ ਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਹੈਰਾਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਵੈਸੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸਿਰਫ ਇਸੇ ਵੇਲ੍ਹ ਤੇ ਖੋਜ ਹੋਈ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋ ਜਾਂ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਵੇਲ੍ਹ ਵੀ ਅਜਿਹੀਆਂ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਕੱਢ ਸਕਣਗੀਆਂ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਵਿੱਕੀ ਦੇ ਇਯ ਅੰਦਾਜ਼ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਅਤੇ ਹੈਰਾਨ ਕੁਝ ਵਿਗਿਆਨਕ ਇਕ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਇਨਸਾਨ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਨਾ ਕਿ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ। ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿੱਕੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਇਸ ਖੋਜ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਵਿਗਿਆਨੀ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਵਿੱਖ ਵਿਚ ਇਸ ਵੇਲ੍ਹ ਦੇ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰ ਸਕੋਗੇ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਹੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਪੇਨ ਦੇ ਫੇਮਸ ਵਿਗਿਆਨਕ ਡਾ. ਜੋਸ ਅਬ੍ਰਾਮਸਨ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੀਵਾਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਨਾਂ ਵਾਂਗ ਟਰੇਨਿੰਗ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿਖਾਉਣਾ ਆਸਾਨ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਉਸ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਨੂੰ ਅਸਲੀ ਫਾਇਦਾ ਤਾਂ ਉਦੋਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਵੇਲ੍ਹ ਸਮੇਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਸਮਝ ਸਕੀਏ।

ਅੱਧੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁੰਗਫਲੀ ਖੁਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਰਦਾਰ ਸਿਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਰਦਾਰ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਝੰਡੇ ਗੱਡਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਸਿਮਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਪਾਲ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦਾ ਪੀਨਟਸ ਕਿੰਗ ਯਾਨਿ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦਾ ਰਾਜਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿੰਗਾਪੁਰ ਬੇਸਡ ਕੰਪਨੀ ਓਲਮ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਮੂੰਗਫਲੀ ਐਕਸਪੋਰਟ ਹੈ। ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਹੈਕੇਅਰ ਖੇਤਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਸਿਮਰਪਾਲ ਮੂੰਗਫਲੀ, ਸੋਇਆ, ਮੱਕੀ ਅਤੇ ਚਾਵਲ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਐਕਸਪੋਰਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਦੇ ਸਿਮਰਪਾਲ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਖੇਤੀ ਵਿਚ ਬੀ. ਐਸ. ਸੀ. ਆਨਰਸ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਫਿਰ ਗੁਜਰਾਤ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਆਫ ਰੂਰਲ ਮੈਨੇਜਮੈਂਟ ਤੋਂ ਐਮ. ਬੀ. ਏ. ਕੀਤੀ। ਅਫਰੀਕਾ, ਘਾਨਾ, ਆਈਵਰੀ ਕੋਸਟ ਅਤੇ ਈਸਟ ਮੋਜੰਬਿਕ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ 2005 ਵਿਚ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਜਾ ਕੇ ਵੱਸ ਗਿਆ।

ਇਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਵਿਚ ਸਿਮਰਪਾਲ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨਾ ਰਿਸਕ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਵੀ ਭਾਰੀ ਰਕਮ ਦੇ ਕੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿਚ 40 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜਮੀਨ ਕਈ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਲਈ ਖਰੀਦ ਲਈ। ਅੱਜ ਉਹ 20 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਜਮੀਨ 'ਤੇ ਮੂੰਗਫਲੀ ਦੀ ਖੇਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। 10 ਹਜ਼ਾਰ ਹੈਕਟੇਅਰ ਤੇ ਸੋਇਆ ਅਤੇ ਮੱਕੀ ਉਗਾਉਂਦਾ ਹੈ। 1700 ਹੈਕਟੇਅਰ ਜਮੀਨ ਚਾਵਲ ਦੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਪੱਟੇ ਤੇ ਦੇ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਸਿਮਰਪਾਲ ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਇੰਡੀਅਨ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ, ਬਲਕਿ ਮਸ਼ੀਨਾਂ ਤੋਂ ਕੰਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ।

ਓਲਮ ਇੰਟਰਨੈਸ਼ਨਲ ਦਾ ਹੈਡਕੁਆਰਟਰ ਸਿੰਗਪੁਰ ਵਿਚ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਸੀ. ਈ. ਓ. ਅਤੇ ਗਰੁੱਪ ਮੈਨੇਜਿੰਗ ਡਾਇਰੇਕਟ+ ਭਾਰਤੀ ਮੂਲ ਦੇ ਸਨੀ ਜਾਰਜ ਵਰਗੀਸ ਹਨ। ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਸਾਲਾਨਾ ਰੈਵੇਨਿਊ 8 ਖਰਬ ਦਾ ਹੈ। ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਕੋਲ 47 ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਉਤਪਾਦਨ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੰਪਨੀ ਦੇ 70 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ 17 ਹਜ਼ਾਰ ਕਰਮਚਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਫਿਸ ਵਿਚ 200 ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਦੋ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਸਿਮਰ ਕੰਮ ਦੌਰਾਨ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸਪੈਨਿਸ਼ ਬੋਲਦੇ ਹਨ ਪਰ ਫੈਮਲੀ ਵਿਚ ਦੇਸੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰਾਜਧਾਨੀ ਬਿਊਨਸ ਆਇਰਸ ਵਿਚ ਸਿਮਰ ਦੀ ਲੋਕਪ੍ਰਿਅਤਾ ਕਾਰਨ ਭਾਰਤੀਆਂ ਦੇ ਲਈ ਦਰਜਨਾਂ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟ ਖੁੱਲ੍ਹ ਚੁੱਕੇ ਹਨ।

ਸਿਮਰਪਾਲ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਦੇ ਲੋਕ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਸ ਜਾਂ ਕਿੰਗ ਕਹਿ ਕੇ ਬੁਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੱਗੜੀ ਦਾ ਫੈਨ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੱਗੜੀ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲਾ ਅਮੀਰ ਅਤੇ ਸ਼ਾਹੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਹੈ।

ਸਿਮਰ ਮੁਤਾਬਕ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਚਪਨ ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਦੁਰਗਾਪੁਰ ਵਿਚ ਬੀਤਿਆ ਜੋ ਰਾਜ ਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨਗਰ ਹੈ। ਉਹ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਅਰਜਨਟੀਨਾ ਫੁਟਬਾਲ ਟੀਮ ਦਾ ਸਮਰਥਕ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਇਕ ਦਿਨ ਇੱਥੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਆਵੇਗਾ।

ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬੇਟੀਆਂ, ਜੋ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ

ਇਹ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਵਿਚ ਬੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਨੂੰਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਬਾਵਜੂਦ ਇਸਦੇ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਅਤੇ ਕਰੀਨਾ ਕਪੂਰ ਨੇ ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਪਰ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਦੀ ਭੈਣ ਰਿਦਿਮਾ ਕਪੂਰ ਸਕ੍ਰੀਨ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੀ ਰਹੀ। ਉਹ ਬਿਜਨਸ ਵੂਮੈਨ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਜਵੈਲਰੀ ਅਤੇ ਫੈਸ਼ਨ ਡਿਜਾਇਨਿੰਗ ਦਾ ਬਿਜਨਸ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਰਿਦਿਮਾ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਇਕ ਗੱਲ ਹੋਰ ਹੈ ਜੋ ਹਮੇਸ਼ਾ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਇਹ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ ਬਣਦੀ। ਦੋਵੇਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਤੱਕ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਕਪੂਰ ਖਾਨਦਾਨ ਕਾਫੀ ਵੱਡਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਕੁਝ ਦੇ ਤਾਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਰਿਲੇਸ਼ਨ ਹਨ, ਪਰ ਕੁਝ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਖਾਨਦਾਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਨੂੰਹਾਂ ਬਬੀਤਾ ਅਤੇ ਨੀਤੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਨਾ ਬਣੀ। ਦੋਵੇਂ ਆਪਸ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰਨਾ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਵੀ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਟੀਆਂ ਦੀ ਵੀ ਅਪਸ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਬਣੀ। ਨੀਤੂ ਸਿੰਘ ਦੀ ਲੜਕੀ ਰਿਦਿਮਾ ਅਤੇ ਬਬੀਤਾ ਦੀ ਲੜਕੀ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਅੱਜ ਵੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ।

ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਦੀ ਭੈਣ ਰਿਦਿਮਾ ਕਪੂਰ

ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਕਪੂਰ

ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼

ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਚਪਨ ਵਿਚ ਤਾਂ ਦੋਵੇਂ ਭੈਣਾਂ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਵੀ ਦੋਵੇਂ ਇਕ ਈਵੈਂਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਤਾਂ ਇਕ-ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਨਜਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਸਨ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾ ਬਣਨ ਦੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਉਦੋਂ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ ਜਦੋਂ ਇਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਵਿਆਹ ਵਿਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ। ਰਿਦਿਮਾ ਦੇ ਭਰਾ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਆਪਣੀਆਂ ਦੋਵੇਂ ਕਜ਼ਨ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਅਤੇ ਕਰੀਨਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਦੌਰ ਵਿਚ ਕਰੀਨਾ-ਕਰਿਸ਼ਮਾ, ਰਿਦਿਮਾ ਅਤੇ ਰਣਬੀਰ ਕਪੂਰ ਨਾਲ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਜਿੱਥੇ ਰਣਬੀਰ ਕਰੀਨਾ ਅਤੇ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆ ਗਿਆ, ਰਿਦਿਮਾ ਅਤੇ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਵਿਚਕਾਰ ਦੂਰੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ।

ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਮੀਡੀਆ ਵਿਚ ਆਈਆਂ ਖਬਰਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਰਿਦਿਮਾ ਨੇ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪਤੀ ਸੰਜੈ ਕਪੂਰ ਦੀ ਪਤਨੀ ਪ੍ਰਿਆ ਸਚਦੇਵ ਦੇ ਨਾਲ ਹੱਥ ਮਿਲਾਇਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਉਸ ਨਾਲ ਜਵੈਲਰੀ ਬਿਜਨਸ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਰਿਦਿਮਾ ਅਤੇ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਵਿਚਕਾਰ ਰਿਸ਼ਤੇ ਵਿਗੜ ਗਏ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾ ਰਿਦਿਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਰਿਸ਼ਮਾ ਤੋਂ ਕੋਈ ਪ੍ਰਾਬਲਮ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਕਦੀ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਨੋਟਾਂ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਕਿਲੋ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਨੋਟ ਵੇਚੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਆਓ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਇਕ ਅਜਿਹੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬਾਰੇ। ਇਕ ਅਫਰੀਕੀ ਦੇਸ਼ ਸੋਮਾਲੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨੋਟਾਂ ਦੇ ਬੰਡਲ ਵਿਕਦੇ ਹਨ। 1991 ਵਿਚ ਗ੍ਰਹਿ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਬਾਅਦ

ਸੋਮਾਲੀਆ ਤੋਂ ਅਲੱਗ ਹੋ ਕੇ ਇਕ ਨਵਾਂ ਦੇਸ਼ ਬਣਿਆ ਸੋਮਾਲੀਲੈਂਡ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੇ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਤਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ। ਜਾਹਿਰ ਹੈ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਬੇਹੱਦ ਗਰੀਬੀ ਨਾਲ ਜੂਝ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਨਾ ਕੋਈ ਸਰਕਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਗੂ ਏ ਸਕੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ। ਸੋਮਾਲੀਲੈਂਡ ਦੀ ਮੁਦਰਾ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਹੈ, ਜਿਸਦੀ ਕਿਸੇ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਕੋਈ ਕੀਮਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕੋਲ ਮੁਦਰਾ ਪਸਾਰਾ ਇੰਨਾ ਵੱਧ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬ੍ਰੈਡ ਵੀ ਖਰੀਦਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਬੋਰੇ ਵਿਚ ਭਰ ਕੇ ਨੋਟ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਸਿਰਫ 500 ਅਤੇ 1000 ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਨੋਟ ਹੀ ਚਲਦੇ ਹਨ।

ਤੋਲ ਕੇ ਖਰੀਦੋ ਕਰੰਸੀ

ਸੋਮਾਲੀਲੈਂਡ ਦੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿਚ 1 ਅਮਰੀਕੀ ਡਾਲਰ ਦੇ ਬਦਲੇ 9 ਹਜ਼ਾਰ ਸ਼ਿਲਿੰਗ ਮਿਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਖਬਰ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਕਰੀਬ 650 ਰੁਪਏ ਵਿਚ 50 ਕਿਲੋ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦ ਸ਼ੀਲਿੰਗ ਖਰੀਦੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਫਾਇਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਕ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਲਿਆਉਣਾ-ਲਿਜਾਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਉਪਰ ਤੋਂ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸਮਾਨ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਥੇ ਸੋਨੇ ਦਾ ਛੋਟਾ ਨੈਕਲੇਸ ਖਰੀਦਣ ਦੇ ਲਈ 10 ਤੋਂ 20 ਲੱਖ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਬੈਂਕ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ ਇੱਥੇ ਕੋਈ ਬੈਕਿੰਗ ਸਿਸਟਮ ਜਾਂ ਏ. ਟੀ. ਐਮ. ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਕੈਸ਼ ਲੈਸ ਵਿਵਸਥਾ ਲਈ ਹੁਣ ਵੀ ਜੱਦੋ ਜਹਿਦ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਥੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇਸ਼ ਸੋਮਾਲੀਲੈਂਡ ਵਿਚ ਦੋ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਮੋਬਾਇਲ ਬੈਕਿੰਗ ਇਕਾਨਮੀ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨੀ ਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਹੋਏ ਹੀ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਖੜ੍ਹੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਪੈਸੇ ਕੰਪਨੀ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਫੋਨ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਫੋਨ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਹੀ ਸਮਾਨ ਵੇਚਿਆ ਜਾਂ ਖਰੀਦਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੈਸਿਆਂ ਨੂੰ ਕੈਰੀ ਕਰਨਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਲੋਕ ਕੈਸ਼ਲੈਸ ਸਿਸਟਮ ਅਪਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਨਿਰਯਾਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਕਮਾਈ ਦੇ ਲਈ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੈਰ ਸਪਾਟੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹਨ।

80 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਮਕਾਨ, ਖਰੀਦੋਗੇ ਤੁਸੀਂ

ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਹੋਵੇਗਾ ਜੋ ਆਪਣਾ ਘਰ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਉਪਰ ਤੋਂ ਜੇਕਰ ਉਹ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਤੋਂ ਵੀ ਸਸਤਾ ਹੋਵੇ। ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਅਜਿਹੀ ਹੀ ਜਗ੍ਹਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਿਰਫ 80 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਮਕਾਨ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਥੇ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਇਕ ਕਸਬਾ ਹੈ ਓਲੋਲਾਈ ਟਾਊਨ, ਇਸ ਕਸਬੇ ਦੇ ਲੋਕ ਲਗਾਤਰ ਇੱਥੋਂ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚ ਵੱਸ ਰਹੇ ਹਨ। ਇੱਥੋਂ ਦੀ ਆਬਾਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਸੀ ਜੋ ਬੀਤੇ 50 ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਘੱਟ ਕੇ ਸਿਰਫ 1300 ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਲੋਕ ਘਰ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਵੀਰਾਨ ਪਏ ਹਨ। ਇਸੇ ਚਿੰਤਾ ਵਿਚ ਇਹ ਕਸਬਾ ਇਕ ਦਿਨ ਕਿਤੇ ਗੋਸਟ ਟਾਊਨ ਨਾ ਬਣ ਜਾਵੇ, ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੇ ਵੀਰਾਨ ਪਏ ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ 80 ਰੁਪਏ ਵਿਚ। ਮੇਅਰ ਨੇ ਅਜਿਹੇ 200 ਮਕਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਕ ਖਾਸ ਸ਼ਰਤ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੇ ਲਈ ਇਹ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਸੱਦਾ ਹੈ, ਬੱਸ ਇੱਥੇ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਇਕ ਸ਼ਰਤ ਹੈ। ਉਸ ਅਸਾਨ ਜਿਹੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਕਰਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਥੇ ਕੇਵਲ 80 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਇਕ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਰਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਮਕਾਨ ਦੀ ਰੈਨੋਵੇਸ਼ਨ ਕਰਾਉਣੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਹਿਸਦੀ ਰਕਮ ਵੀ ਉਥੋਂ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਤਹਿ ਕਰ ਰੱਖੀ ਹੈ। ਰਕਮ ਹੈ 16 ਲੱਖ ਰੁਪਏ। ਓਲੀਲਾਈ ਦੇ ਮੇਅਰ ਨੇ ਇਸ ਸ਼ਰਤ ਦੇ ਪਿੱਤੇ ਕਾਰਨ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਲਗਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਜ਼ਰੂਰ ਰਹਿਣਗੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਮਕਾਨ ਨੂੰ ਸੁੰਦਰ ਬਣਾ ਕੇ ਵੀਰਾਨ ਛੱਡਣ ਦੇ ਲਈ ਤਾਂ ਕੋਈ ਖਰਚ ਕਰੇਗਾ ਨਹੀਂ।

ਵਿਕੇ ਮਕਾਨ

ਸਥਾਨਕ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇੰਨੀ ਰਕਮ ਖਰਚ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਕਾਨ ਸੁੰਦਰ ਦਿੱਸਣ ਲੱਗਣਗੇ। ਸ਼ਰਤ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਤਿੰਨ ਸਾਲ ਦਾ ਵਕਤ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਖਬਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਲੋਕ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਇੱਥੇ ਮਕਾਨ ਖਰੀਦਣ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਦਿਖਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਤੱਕ 3 ਮਕਾਨ ਵਿਕ ਵੀ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਦੇਖਣਾ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਮਕਾਨ ਵਿਕਣ ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਵਕਤ ਲੱਗੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕ

ਇਹਨਾਂ ਮਕਾਨਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਰਨਗੇ। ਯਾਨਿ ਖੁਦ ਰਹਿਣਗੇ ਜਾਂ ਇਸਨੂੰ ਟੂਰਿਸਟਾਂ ਦੇ ਲਈ ਕਿਰਾਏ ਤੇ ਦੇਣਗੇ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਮਾੜਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਖਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਵੀਰਾਨ ਹੁੰਦੇ ਸ਼ਹਿਰ ਨੂੰ ਆਬਾਦ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਅਜਿਹਾ ਕਦਮ ਚੁੱਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੋ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ 2015 ਵਿਚ ਵੀ ਇਟਲੀ ਵਿਚ ਗਾਂਗੀ ਦੇ ਸਿਸਲੀਅਨ ਟਾਊਨ ਦੇ ਮਕਾਨ ਸਿਰਫ 65 ਰੁਪਏ ਵਿਚ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ। ਦੋਵੇਂ ਕਸਬਿਆਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਔਸਤਨ ਇਥੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। ਇਟਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕੁਝ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਮਕਾਨ ਵੇਚੇ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿੰਨੀ ਸੀ ਇਸਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲ ਸਕੀ ਹੈ।

ਕਿਉਂ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਦਿਲ ਦਾ ਦੌਰਾ

ਮਿਹਨਤ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਹਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਬਿਮਾਰੀਆਂ ਦੇ ਰੋਗ ਵਧੇਰੇ ਘੇਰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਚਿਕਨਾਈ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਸਾਲੇਦਾਰ ਭੁੰਨਿਆ-ਤਲਿਆ ਖਾਣਾ ਵੀ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਜ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰੇ ਆਰਾਮ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਤੇਜ਼ ਦਰਦ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਠੀਕ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਟਹਿਲਣ, ਮਾਲਿਸ਼ ਕਰਨ, ਹਲਕੇ ਆਸਨ ਜਿਵੇਂ ਘੱਟ ਦਬਾਅ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਦੌਰੇ 'ਚ ਕੋਈ ਰੁਕਾਵਟ ਨਾ ਪੈਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖਾਣ-ਪੀਣ 'ਚ ਵੀ ਫਲ ਤੇ ਸਬਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਚਿਕਨਾਈ ਵਾਲੀਆਂ ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਘੱਟ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਦੁੱਧ ਦੀ ਮਲਾਈ ਕੱਢ ਕੇ ਹੀ ਲੈਣਾ ਚੰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੂਨ ਵਿੱਚ ਘੁਲਣਸ਼ੀਲ ਪ੍ਰੋਟੀਨ 'ਫਰਾਈ ਵ੍ਰਿਨੋਜਨ' ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੱਟ ਲੱਗਣ 'ਤੇ ਰੂਪ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਖ਼ੂਨ ਵਿੱਚ ਮਕੜੀ ਦੇ ਜਾਲੇ ਵਾਂਗ ਬੁਣਾਈ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਕਣ ਉਸ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਅਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹੀ ਉਹ ਥੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੱਟ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਵਗਦੇ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਰਸਤਾ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਰੋਕਦਾ ਹੈ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਸਰੀਰਕ ਵਿਕਾਰਾਂ ਕਾਰਨ ਵੀ ਖ਼ੂਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਥੱਕੇ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਬਣਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਖ਼ੂਨ ਨਾੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਘੁੰਮਦੇ ਹੋਏ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੀ ਸੁਭਾਵਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਥੱਕੇ ਜਿੱਥੇ ਅਟਕ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਬੇਚੈਨੀ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੱਥ ਤੇ ਪੈਰ, ਦਿਲ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੱਕਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਥੋਂ ਦੇ ਹਲਕੇ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿਆਦਾ ਠਹਿਰਣ ਅਤੇ ਰੁਕਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਲਸਰੂਪ ਜ਼ਰਾ ਜਿੰਨੀ ਗੱਲ 'ਤੇ ਹੱਥਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਵਿੱਚ ਝਰਨਾਹਟ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਮਿਲਣ ਦਾ ਇਹੀ ਕਾਰਨ ਹੈ ਕਿ ਦਬਾਉਣ ਨਾਲ ਉਹ ਥੱਕੇ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟ-ਪੀਸ ਕੇ ਇੱਕ ਹੱਦ ਤਕ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਦੌਰੇ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਾਇਕ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਡਾਕਟਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਖ਼ੂਨ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਥੱਕਿਆਂ ਨੂੰ 'ਥ੍ਰਾਂਬੋਸਿਸ' ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਦੇ ਕਦੇ ਦਿਲ ਦੀ ਨਾੜੀ 'ਚ ਜਾ ਪਹੁੰਚਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਿਲ ਦੇ ਦੌਰੇ (ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ) ਜਿਹਾ ਜਾਨਲੇਵਾ ਸੰਕਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਜੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਕੁਝ ਮਿੰਟ ਵੀ ਖ਼ੂਨ ਦਾ ਦੌਰਾ ਰੋਕ ਦੇਵੇ ਤਾਂ ਜਾਨ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਦੀ ਰੁਕਾਵਟ ਵੀ ਭਿਆਨਕ ਛਟਪਟਾਹਟ ਪੈਦਾ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਰੀਜ਼ ਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮਰਨ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਨਾਲ ਉਨੀਂਦਰਾ, ਕਮਜ਼ੋਰੀ, ਬੇਹੋਸ਼ੀ, ਦੌਰੇ ਪੈਣਾ, ਬਦਹਜ਼ਮੀ, ਬੁਰੇ ਸੁਪਨੇ, ਪਸੀਨੇ ਦਾ ਵਧਣਾ ਆਦਿ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਖ਼ੂਨ ਵਿੱਚ ਖਟਾਈ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਵਧਣਾ, ਸਰੀਰ ਤੇ ਦਿਮਾਗ ਦਾ ਉਤੇਜਿਤ ਰਹਿਣਾ ਅਤੇ ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਗਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨੀ ਊਰਜਾ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਉਹ ਮਿਲ ਨਹੀਂ ਰਹੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਦਵਾਈਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸੰਜਮ ਨਾਲ ਹੀ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਨੂੰ ਰੋਕਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਹਾਈ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ, ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ, ਉਨੀਂਦਰਾ, ਸ਼ੱਕਰ ਰੋਗ ਆਦਿ ਜਿਹੇ ਜਾਨਲੇਵਾ ਰੋਗਾਂ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਦਹਜ਼ਮੀ ਤੋਂ ਬਚ ਕੇ ਵੀ ਬਲੱਡ ਪਰੈਸ਼ਰ ਅਤੇ ਹਾਰਟ ਅਟੈਕ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

– ਡਾ. ਸੰਦੀਪ ਚੋਪੜਾ (98155-45715)

ਮਸ਼ਰੂਮ ਸਰੀਰ ਦੀਆਂ ਕਈ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੜ੍ਹ ਤੋਂ ਖਤਮ

ਮਸ਼ਰੂਮ ਖਾਣ 'ਚ ਸੁਆਦ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਹਤ ਲਈ ਵੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਉਂਝ ਤਾਂ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ ਸਬਜ਼ੀ ਹਰ ਕੋਈ ਖਾਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕੋਈ ਇਸ ਦੇ ਫਾਇਦੇ ਜਾਣਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਐਂਟੀ-ਆਕਸੀਡੈਂਟਸ, ਪ੍ਰੋਟੀਨ, ਵਿਟਾਮਿਨ ਡੀ, ਸੇਲੇਨਿਯਮ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਕ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਦਵਾਈਆਂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਤੁਹਾਡੇ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਕਈ ਖਤਰਨਾਕ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਮਊਨ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਈ ਗੁਣਾਂ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਤੁਸੀਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਬੀਮਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਬਚ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ...

1. ਕੈਂਸਰ ਦਾ ਖਤਰਾ

ਇਸ 'ਚ ਬੀਟਾ ਗਲਾਈਸੀਨ ਅਤੇ ਲਿਨਾਲਿਕ ਐਸਿਡ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪ੍ਰੋਸਟੇਟ ਅਤੇ ਬ੍ਰੈਸਟ ਕੈਂਸਰ ਦੇ ਖਤਰੇ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਦਾ ਹੈ।

2. ਭਾਰ ਘੱਟ ਕਰਨਾ

ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰ ਜਲਦੀ ਘੱਟ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਉਬਾਲ ਕੇ ਬ੍ਰੇਕਫਾਸਟ 'ਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

3. ਸ਼ੂਗਰ ਲੈਵਲ

ਮਸ਼ਰੂਮ 'ਚ ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਹ ਬਲੱਡ ਸ਼ੂਗਰ ਲੈਵਲ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਡਾਇਬਿਟੀਜ਼ ਮਰੀਜ਼ਾਂ ਲਈ ਇਹ ਸਭ ਤੋਂ ਚੰਗਾ ਫੂਡ ਹੈ।

4. ਇਮਊਨ ਪਾਵਰ

ਸੇਲਿਨਿਯਮ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਰਦੀ-ਖਾਂਸੀ ਅਤੇ ਜੁਕਾਮ ਵਰਗੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਮਦਦ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

5. ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗ

ਇਸ 'ਚ ਮੌਜੂਦ ਪੋਸ਼ਕ ਤੱਤ ਅਤੇ ਅੰਜਾਇਮ ਦਿਲ ਦੇ ਰੋਗਾਂ ਦਾ ਖਤਰਾ ਘੱਟ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਹਫਤੇ 'ਚ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ 3 ਵਾਰ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰ ਕਰੋ।

6. ਪੇਟ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

ਕਾਰਬੋਹਾਈਡ੍ਰੇਟਸ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਮਸ਼ਰੂਮ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਅਪਚ, ਪੇਟ ਦਰਦ, ਗੈਸ ਅਤੇ ਐਸੀਡਿਟੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੋ ਇਹ ਘਰੇਲੂ ਉਪਾਅ

ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ 10-30 ਸਾਲ ਤਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਗਲਤ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਲਾਈਫ ਸਟਾਈਲ ਹੈ। ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਸਾਡੀ ਅੰਤੜੀਆਂ ਦਾ ਇਕ ਛੋਟਾ ਜਿਹਾ ਹਿੱਸਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਦੇ ਦੋ ਸਿਰੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਇਕ ਸਿਰਾ ਬੰਦ ਅਤੇ ਇਕ ਖੁੱਲ੍ਹਾ। ਜੇ ਕਦੇਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਿਰੇ ਨਾਲ ਖਾਣਾ ਅੰਦਰ ਚਲਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਬੰਦ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਹੀਂ ਆ ਪਾਉਂਦਾ। ਇਸ ਨਾਲ ਅਪੈਂਡਿਕਸ 'ਚ ਇਨਫੈਕਸ਼ਨ ਹੋਣ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਪੇਟ ਦੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਸੋਜ ਅਤੇ ਦਰਦ ਹੋਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਦ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਲੋਕ ਆਪਰੇਸ਼ਨ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਵਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਬਹੁਤ ਦਰਦ ਸਹਿਣ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ 'ਚ ਤੁਸੀਂ ਘਰੇਲੂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੇ ਲੱਛਣ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਉਪਾਅ ਬਾਰੇ ਦੱਸਣ ਜਾ ਰਹੇ ਹਾਂ ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ...

ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੇ ਲੱਛਣ

* ਪਿੱਠ 'ਚ ਦਰਦ।
* ਭੁੱਖ 'ਚ ਕਮੀ।
* ਚੱਕਰ ਅਤੇ ਉਲਟੀ ਆਉਣਾ।
* ਦਸਤ ਜਾਂ ਕਬਜ਼।
* ਯੂਰਿਨ ਆਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਦਰਦ।
* ਠੰਡ ਲੱਗਣਾ ਜਾਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਕੰਬਣਾ।

ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੇ ਘਰੇਲੂ ਉਪਾਅ

1. ਅਦਰਕ

ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੇ ਦਰਦ ਅਤੇ ਸੋਜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਦਰਕ ਰਾਮਬਾਣ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ 2 ਵਾਰ ਅਦਰਕ ਦੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਫਰਕ ਦਿਖਾਈ ਦੇਣ ਲੱਗੇਗਾ।

2. ਪਾਲਕ

ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਪਾਲਕ ਦੀ ਸੂਪ ਜਾਂ ਸਬਜ਼ੀ ਬਣਾ ਕੇ ਖਾਓ। ਪਾਲਕ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਿਹਤਮੰਦ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।

3. ਸੇਂਧਾ ਨਮਕ

ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਦਾ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ 1 ਟਮਾਟਰ ਕੱਟ ਕੇ ਉਸ 'ਚ ਸੇਂਧਾ ਨਮਕ ਪਾ ਕੇ ਖਾਓ। ਇਸ ਨਾਲ ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ 'ਚ ਪੇਟ ਦਾ ਦਰਦ ਘੱਟ ਹੋਣ ਲੱਗੇਗਾ।

4. ਤੁਲਸੀ

ਤੁਲਸੀ ਪੇਟ ਦੇ ਲਈ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਤੁਲਸੀ ਵਾਲੀ ਚਾਹ ਪੀਣ ਨਾਲ ਪੇਟ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਚਾਹੋ ਤਾਂ ਸਵੇਰੇ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਤੁਲਸੀ ਨੂੰ ਚਬਾ-ਚਬਾ ਕੇ ਵੀ ਖਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਨਾਲ ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਮਿਲਦੀ ਹੈ।

5. ਲੱਸੀ

ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਘਰੇਲੂ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਰਾਹਤ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਲੱਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਓ। ਅਪੈਂਡਿਕਸ ਦੇ ਦਰਦ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਪਾਉਣ ਲਈ ਲੱਸੀ 'ਚ ਕਾਲਾ ਨਮਕ ਮਿਲਾ ਕੇ ਪੀਣਾ ਲਾਭਕਾਰੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਨਾਲ ਸਰੀਰ 'ਚ ਜਮ੍ਹਾ ਗੰਦਗੀ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਫ੍ਰੈਂਚਫ੍ਰਾਈਜ਼ ਖਾਓ ਵਾਲ ਝੜਨੇ ਹਟ ਜਾਣਗੇ

ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿਚ ਵਾਲ ਝੜਨ ਵਰਗੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨੀ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਲੋਕ ਵਾਲ ਝੜਨ ਤੋਂ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹੇਅਰ ਪੈਕ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਪਿਆਜ਼ ਦਾ ਰਸ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਫ੍ਰੈਂਚਫ੍ਰਾਈਜ਼ ਖਾਣ ਨਾਲ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਝੜਨ ਤੋਂ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ ਜੋ ਕਾਫੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਲ ਝੜਨ ਵਾਲਿਆਂ ਲਈ ਖੁਸ਼ਖਬਰੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਪਾਨ ਦੀ ਯੋਕੋਹਾਮਾ ਨੈਸ਼ਨਲ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਹ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਫ੍ਰੈਂਚਫ੍ਰਾਈਜ਼ ਰੀ-ਗ੍ਰੋਥ ਹੋਣ 'ਚ ਲਾਹੇਵੰਦ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡਿਮੇਥਾਈਲਪਾਲੀਸਿਲੋਕਸੇਨ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਕੈਮੀਕਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੈਕਡਾਨਲਡ ਦੇ ਫ੍ਰੈਂਚਫ੍ਰਾਈਜ਼ ਵਿਚ ਭਾਰੀ ਮਾਤਰਾ ਵਿਚ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕੈਮੀਕਲ ਵਾਲਾਂ ਨੂੰ ਉਗਾਉਣ ਵਿਚ ਵੀ ਲਾਹੇਵੰਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਫ੍ਰਾਈਜ਼ ਨੂੰ ਕੁਰਕੁਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਨੇ ਚੂਹਿਆਂ 'ਤੇ ਟੈਸਟ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਹੇਅਰ ਫਾਸਿਲ ਜਰਮਸ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੋਜਕਾਰਾਂ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਇਹ ਤਕਨੀਕ ਵਾਲਾਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਟਵਿਟਰ 'ਤੇ ਯੂਜ਼ਰਸ ਨੇ ਇਸ ਖੋਜ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਪ੍ਰਗਟਾਈ ਹੈ।

ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਬਜ਼

ਕਬਜ਼ ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਆਮ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਬਜ਼ ਹੋਣ 'ਤੇ ਰੁਟੀਨ ਵਿਚ ਕੁਝ ਸੁਧਾਰ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਘਰੇਲੂ ਉਪਾਵਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਬਜ਼ ਹੋਣ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ— ਅਨਿਯਮਿਤ ਭੋਜਨ, ਬੇਹਾ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ, ਘੱਟ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ, ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਅ, ਜ਼ਿਆਦਾ ਚਿਕਨਾਈ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅੰਤੜੀਆਂ ਦੀ ਕਮਜ਼ੋਰੀ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਤੋਂ ਬਚਿਆ ਵੀ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਖਾਲੀ ਪੇਟ ਸੇਬ ਖਾਧਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਸਰੀਰ ਦੀ ਗੰਦਗੀ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗੀ ਅਤੇ ਊਰਜਾ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲੇਗੀ। ਅਦਰਕ ਨੂੰ ਅੌਸ਼ਧੀ ਗੁਣਾਂ ਲਈ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਵਿਟਾਮਿਨਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਇਰਨ, ਕੈਲਸ਼ੀਅਮ, ਆਇਓਡੀਨ, ਕਲੋਰੀਨ ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਕਈ ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਤੱਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਅਦਰਕ ਪਾਚਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਪੇਟ ਵਿਚ ਮਰੋੜ ਅਤੇ ਬਦਹਜ਼ਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਠੀਕ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਬਜ਼ ਦੂਰ ਕਰਨ 'ਚ ਨਿੰਬੂ ਵੀ ਕਾਫੀ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਕਬਜ਼ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਰਾਤ ਨੂੰ ਸੌਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਕ ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਵਿਚ ਨਿਚੋੜ ਕੇ 2 ਚਮਚ ਸ਼ੱਕਰ ਪਾ ਕੇ ਪੀਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇੰਝ ਕਰਨ ਨਾਲ ਕਬਜ਼ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਠੀਕ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

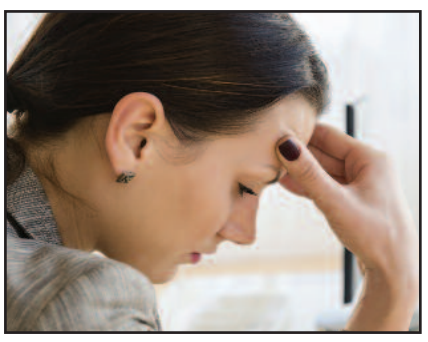

ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਦਿੱਸਣ ਇਹ ਨਿਸ਼ਾਨ ਤਾਂ ਤੁਰੰਤ ਬੁਲਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪੁਲਿਸ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੀ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੀ ਹਥੇਲੀ ਤੇ ਕਾਲਾ ਡਾਟ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਫੋਟੋ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਦੇਖੀ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਚਿੰਤਾ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਰੰਤ ਪੁਲਿਸ ਬੁਲਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿਚ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਔਰਤਦੀ ਹਥੇਲੀ 'ਤੇ ਬਲੈਕ ਡਾਟ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਬੇਹੱਦ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਇੱਥੇ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਬਲੈਕ ਡਾਟ ਦੇਖਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਔਰਤ ਸੰਕਟ ਵਿਚ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਬਲੈਕ ਡਾਟ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਔਰਤ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਉਸ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰ ਰੱਖ

ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦੀ।

ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ ਮੁਹਿੰਮ

ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਦੇ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਇਸ ਕੰਪੇਨ ਦਾਨਾਂ ਬਲੈਕ ਡਾਟ ਹੀ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ। ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਲੋਕਾਂ ਤੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਔਰਤ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿਚ ਅਜਿਹਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਇਹ ਮੁਹਿੰਮ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਫੈਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਇਸ ਪੋਸਟ ਨੂੰ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਕੇ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਇਸਨੂੰ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਸ਼ੇਅਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਸੰਕਟ ਜਾਂ ਘਰੇਲੂ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਔਰਤ ਨੂੰ ਬਚਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਇਕਅਮਰੀਕੀ ਔਰਤ ਨੇ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜੋ ਪ੍ਰੈਗਨੈਂਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਦੀ ਹਿੰਸਾ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਮਦਦ ਮੰਗਣਦੇ ਲਈ ਇਸ ਸਕੀਮ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਸੀ।

ਹਰ 6 ਮਹੀਨੇ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਮੁਲਕ ਬਦਲਦਾ ਹੈ ਇਹ ਆਈਲੈਂਡ - ਬਹੁਤ ਦਿਲਚਸਪ ਹੈ ਇਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਇਕ ਪਾਸੇ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਕਸ਼ਮੀਰ ਬਾਰੇ ਜੰਗ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣਾਈ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਦੋ ਦੇਸ਼ ਅਜਿਹੇ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਸੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਨਾਲ ਸਾਲਾਂ ਪੁਰਾਣੀ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਪੇਨ ਅਤੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਫੈਸੈਂਸ ਨਾਂ ਦਾ ਇਕ ਆਈਲੈਂਡ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਦੋਵੈਂ ਮੁਲਕ ਇਸ ਆਈਲੈਂਡ ਦੀ ਅਦਲਾ-ਬਦਲੀ ਕਰਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਹ ਆਈਲੈਂਡ 6 ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਲਈ ਸਪੇਨ ਦੇ ਕੋਲ ਹੈ। ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਸਪੇਨ 4 ਹਜ਼ਾਰ ਵਰਗ ਮੀਨਰ ਦੀ ਇਸ ਜਮੀਨ ਨੂੰ ਫਰਾਂਸ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਪ੍ਰੰਪਰਾ ਪਿਛਲੇ 350 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਹ ਆਈਲੈਂਡ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਦੀ ਸੀਮਾ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਬਿਦਾਸੋਆ ਨਦੀ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ।

ਫਰਾਂਸ ਦਾ ਸਪੇਨ ਦੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਆਖਰੀ ਸ਼ਹਿਰ ਹੈਂਡੇਈ ਹੈ। ਇਹ ਫਰਾਂਸੀਸੀ ਬਾਸਤ ਬੀਚ ਰਿਜ਼ਾਰਟ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਸੈਂਕੜੇ ਮੀਲ ਦਾ ਜਮਾਵੜਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ। ਉਥੇ ਹੀ ਇਸਦੇ ਦੂਜੇ ਹਿੱਸੇ 'ਤੇ ਇਕ ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਡੈਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਪੇਨ ਦਾ ਇਰੂਨ ਸ਼ਹਿਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ, ਜੋ ਫਰਾਂਸ ਨਾਲ ਲੱਗਣ ਵਾਲੀ ਸੀਮਾ 'ਤੇ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋਵੇਂ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਬਿੰਦਾਸੋਆ ਨਦੀ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਲੱਗ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫੈਸੇਂਸ ਆਈਲੈਂਡ ਇਸੇ ਨਦੀ ਵਿਚਕਾਰ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਹ

ਮੈਨਮੇਡ ਆਈਲੈਂਡ ਬਿਲਕੁਲ ਨਿਰਜੀਵ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਸੀਮਾ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸਨੂੰ ਨਿਊਟਰਲ ਟੈਰੀਟਰੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਸ ਆਈਲੈਂਡ ਦਾ ਵੱਡਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਵ ਹੈ। ਇੱਕੇ 1859 ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਅਤੇ ਸਪੇਨ ਵਿਚਕਾਰ ਜੰਗ ਖਤਮ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲਬਾਤ ਇਸੇ ਆਈਲੈਂਡ ਤੇ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਇਕ ਪੀਸ ਟ੍ਰੀਟੀ ਵੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਪਾਈਨੀਸ ਦੀ ਸੰਧੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੰਧੀ ਸ਼ਾਹੀ ਵਿਆਹ ਦੇ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਹੋਈ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕਿੰਗ ਲੂਈਸ 15ਵੇਂ ਨੇ ਸਪੇਨ ਦੇ ਕਿੰਗ ਫਿਲਿਪ ਚੌਥੀ ਦੀ ਬੇਟੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ।

ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਇਹ ਵੀ ਤਹਿ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਇਸ ਆਈਲੈਂਡ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਦੇਸ਼ ਮਿਲ ਕੇ ਸ਼ੇਅਰ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਆਈਲੈਂਡ 1 ਫਰਵਰੀ ਤੋਂ 31 ਜੁਲਾਈ ਤੱਕ ਸਪੇਨ ਦੇ ਕੋਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੇ ਛੇ ਮਹੀਨੇ ਫਰਾਂਸ ਦੇ ਕੋਲ। ਇਹ ਟੈਰੇਟਰੀ 200 ਮੀਟਰ ਲੰਮੀ ਅਤੇ 40 ਮੀਟਰ ਚੌੜੀ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਈ ਹੈਰੀਟੇਜ਼ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਮੌਕਿਆਂ 'ਤੇ ਹੀ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦੇ ਵਹਾਅ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਰੱਖਣ ਵਿਚ ਹੋ ਰਹੀ ਲਾਪਰਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਨ ਇਸਨੇ ਪਿਛਲੀਆਂ ਕਈ ਸਦੀਆਂ ਵਿਚ ਆਪਣਾ ਕਰੀਬ ਅੱਧੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹਿੱਸਾ ਗਵਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਆਕਾਰ ਵਿਚ ਘਟਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਨਦੀ ਦਾ ਪਾਣੀ ਘਟਦਾ-ਵਧਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਪਾਣੀ ਦਾ ਪੱਧਰ ਘਟਣ ਕਾਰਨ ਕਈ ਵਾਰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਪੈਦਲ ਹੀ ਚੱਲ ਕੇ ਸਪੇਨ ਜਾਂ ਫਰਾਂਸ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹਰ ਘਰ ਬਣਿਆ ਕਰੋੜਪਤੀ

ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਲਿਸਟ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਪਿੰਡ ਦੇਖਿਆ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਕਰੋੜਪਤੀ ਹੋਵੇ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ? ਪਰ ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਮੁਲਕ ਵਿ ਹੀ ਇਕ ਅਜਿਹਾ ਪਿੰਡ ਹੈ,

ਜਿਸ ਦੀਆਂ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਚਰਚਾਵਾਂ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਵਾਂਗ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਬੀਮਾਂਜਾ ਪਿੰਡ ਏਸ਼ੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਅਮੀਰ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਫੌਜ ਨੇ ਇਕ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਆਰੰਭ ਕਰਨ ਲਈ ਪਿੰਡ ਤੋਂ ਜਮੀਨ ਲਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਕਈ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮਿਲੇ ਹਨ।

ਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਬਕ ਖੋਮਜਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਆਰਮੀ ਤਵਾਂਗ ਗੈਰਸਨ ਦੀ ਇਕ ਹੋਰ ਯੂਨਿਟ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੇ ਲਈ ਡਿਫੈਂਸ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਜਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਹਰ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ-ਇਕ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕੁੱਲ 200,056 ਏਕੜ ਜ਼ਮੀਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਪਿੰਡ ਦੇ 31 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਮੰਤਰਾਲੇ ਵੱਲੋਂ 40.8 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਚੈਂਕ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ। ਅਰੁਣਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪੇਮਾ ਖਾਂਡੂ ਨੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਰਕਮ ਦਿੱਤੀ।

31 ਵਿਚੋਂ 29 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਖਾਤੇ ਵਿਚ 1.09 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਰਕਮ ਆਈ, ਜਦਕਿ ਬਾਕੀ ਦੋ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਨੂੰ 2.4 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ 1 ਕਰੋੜ ਤੋਂ ਵੱਧ ਰਕਮ ਮਿਲੀ ਹੈ।

ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ੀ ਕੈਂਟੀਲੀਵਰ ਪੁਲ ਹੈ ਹਾਵੜਾ ਬ੍ਰਿਜ

ਹਾਵੜਾ ਨੂੰ ਕੋਲਕਾਤਾ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਵਾਲਾ ਹਾਵੜਾ ਬ੍ਰਿਜ 75 ਸਾਲ ਪੂਰੇ ਕਰ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਹ ਛੇਵਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਜ਼ੀ ਕੈਂਟੀਲੀਵਰ ਬ੍ਰਿਜ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਕ ਵੀ ਨਟ-ਬੋਲਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗਿਆ ਹੈ, ਬਲਕਿ ਪੂਰਾ ਆਕਾਰ ਰਿਬੇਟ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ 1939 ਵਿਚ ਬਣਨਾ ਆਰੰਭ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ 1943 ਵਿਚ 3 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਜਨਤਾ ਦੇ ਲਈ ਖੋਲ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। 1984 ਵਿਚ ਇਸ ਪੁਲ ਦਾ ਨਾਂ ਨੋਬਲ ਪੁਰਸਕਾਰ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਰਵਿੰਦਰਨਾਥ ਟੈਗੋਰ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਰਵਿੰਦਰ ਸੇਤੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਪੁਲ 333 ਕਰੋੜ ਦੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ 1862 ਵਿਚ ਈਸਟ ਇੰਡੀਆ ਕੰਪਨੀ ਨੇ ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਚੀਫ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਜਾਰਜ ਟਰਨਬੁਲ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਸੀ। ਪੁਲ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਲਈ 26,500 ਟਨ ਸਟੀਲ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਹਰ ਦਿਨ ਇਸ ਪੁਲ ਤੋਂ ਕਰੀਬ 1 ਲੱਖ ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ 1.3 ਲੱਖ ਲੋਕ ਪੈਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸਦਾ ਡਿਜਾਇਨ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਡਿਜਾਇਨਰ ਰੈਂਡੇਲ,

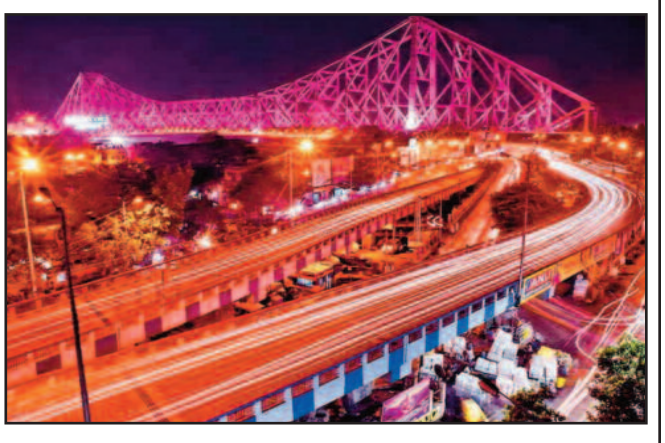

ਪਾਮਰ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਈਟਨ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। 705 ਮੀਟਰ ਲੰਮੇ ਅਤੇ 21.6 ਮੀਟਰ ਚੌੜੇ ਪੁਲ ਤੇ ਫਿਲਮ ਵੀ ਬਣ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

Matrimonial

Sikh family looking for a suitable match for their 34 years old daughter, Height: 5' 7". Completed MBA and worked for multinationals as Business Analyst. Currently in the bay area on work permit. Looking for a suitable match: American Citizen, Green Card Holder or H1B preferred.
Contact: singh_yogendra@yahoo.com or call 650-999-1803

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ

ਜੱਟ ਸਿੱਖ ਅਮਰੀਕਨ ਸਿਟੀਜ਼ਨ 42 ਸਾਲਾ ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ, ਜਿਸ ਕੋਲ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਹੈ, ਲਈ ਲੋੜਵੰਦ ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਤਲਾਕਸ਼ੁਦਾ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਲਦੀ ਰਿਸ਼ਤੇ ਲਈ ਫੋਨ ਕਰੋ: ਸੁਰਿੰਦਰ ਦਿਓਲ 408-799-7545

R.PAL SINGH TAX PROFESSIONAL
ENROLLED AGENT
BOOKKEEPING ACCOUNTS PAYROLLS
TAX-INDIVIDUAL FAMILY, BUSINESS, TRUCKING, BOOKKEEPING ACCOUNTS, PAYROLLS & INCORPORATION, INSURANCE LIFE Only-Agent. NOTARY, REAL ESTATE (SVA), EXPECTING REFUND : GET MONEY BACK FAST!
E.A.
Open 7 Days
Weekends/Evenings
(Year Round Service)
Resonalbe Rates
Call for Appointment
CALL: R. PAL. SINGH EA- 510-750-3464
EA 00097224, CRTP A44237 Realtor#148514,
Insurance Life- Only Agent #0G76896
39159 Paseo Padre Pkwy # 115, Fremont, CA 94538
Email:singhrpal@sbeglobal.net Singhtax.com

ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਬਿਆਸ ਕੁੰਡ

ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਅਜੋਕੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਦਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ। ਇਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਜਨਮ ਰੋਹਤਾਂਗ ਦੱਰੇ ਦੇ ਆਸਪਾਸ ਅਤੇ ਬਿਆਸ ਕੁੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਹੁੰਦਾ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਨਾਲੀ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਮਨਾਲੀ ਦਾ ਸਫ਼ਰ 12-13 ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਰਾਤ ਮਨਾਲੀ ਰੁਕ ਕੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਪੈਦਲ ਹੀ ਸੋਲਾਂਗ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ। ਸੋਲਾਂਗ ਸੜਕ ਮਾਰਗ ਰਾਹੀਂ 12 ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦਾ ਸਫ਼ਰ ਹੈ। ਰੋਹਤਾਂਗ ਵਾਲੀ ਸੜਕ ਹੀ ਪਲਚਨ ਨਾਮੀ ਕਸਬੇ ਤੋਂ ਸੋਲਾਂਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਸੜਕ ਮਾਰਗ ਦੀ ਬਜਾਏ ਮਨਾਲੀ ਤੋਂ ਹੀ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦੇ ਖੱਬੇ ਹੱਥ ਹੋ ਗਏ ਤਾਂ ਕਿ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਪੇਂਡੂ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਰਹਿਣ-

ਸਹਿਣ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣ ਲਈ ਇਹ ਵਧੀਆ ਰਸਤਾ ਹੈ। ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸੋਲਾਂਗ ਨੌਂ ਕੁ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿਨ ਵਿੱਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸੋਲਾਂਗ ਘਾਟੀ ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਹੀ ਆਪਣੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਹੀ ਹੈ। ਗਰਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਹਰ ਵੇਲੇ ਮੇਲੇ ਵਰਗਾ ਮਾਹੌਲ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਥੇ ਸਕੀਇੰਗ ਦੇ ਕੋਰਸ ਚਲਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੀਇੰਗ ਲਈ ਇੱਥੇ ਬਿਹਤਰੀਨ ਢਲਾਣਾਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਕਈ ਕਈ ਫੁੱਟ ਬਰਫ਼ ਜੰਮ੍ਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸੋਲਾਂਗ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਬਿਆਸ ਦੇ ਕੰਢੇ ਕੰਢੇ ਅੱਠ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਸੜਕ ਧੂੰਡੀ ਤਕ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੇ ਰੋਹਤਾਂਗ ਦੱਰੇ ਹੇਠੋਂ ਬਣ ਰਹੀ ਸੁਰੰਗ ਵੱਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਧੂੰਡੀ ਤੋਂ ਹੀ ਅਸਲ ਟਰੈਕਿੰਗ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਨਿੱਕੀਆਂ ਨਿੱਕੀਆਂ ਪਗਡੰਡੀਆਂ ਵਾਲਾ ਇਹ ਰਸਤਾ ਸੁਹਾਵਣੇ ਤੇ ਹਰਿਆਲੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਬਲੂਤ, ਅਖਰੋਟ ਤੇ ਦੇਵਦਾਰ ਦੇ ਰੁੱਖਾਂ ਵਿਚਦੀ ਹੁੰਦਾ ਹੋਇਆ ਵਲ ਖਾਂਦਾ ਹੋਇਆ ਉੱਪਰ ਨੂੰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਰਸਤੇ ਵਿੱਚ ਜਾਂਦਿਆਂ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਸੱਤ ਭੈਣਾਂ (ਸੈਵਨ ਸਿਸਟਰਜ਼) ਦੀਆਂ ਸੱਤ ਇਕਸਾਰ ਚੋਟੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਚੋਟੀ ਦਿਓ ਟਿੱਬਾ (6,001 ਮੀਟਰ) ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਧੂੰਡੀ ਤੋਂ ਬਖਰਤਾਚ ਦਾ ਪੰਜ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਰਸਤਾ ਬਹੁਤ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਬਖਰਤਾਚ ਤੋਂ ਕੁਝ ਪਹਿਲਾਂ ਘਾਹ ਦੀਆਂ ਚਰਾਂਦਾਂ ਜਿਹੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿੱਥੇ ਭੇਡਾਂ ਬੱਕਰੀਆਂ ਦੇ ਝੁੰਡ ਆਮ ਦੇਖੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕਈ ਵੱਡੇ ਛੋਟੇ ਨਾਲੇ ਲੰਘ ਕੇ ਬਖਰਤਾਚ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹੋ। ਇੱਥੇ ਅਟਲ ਬਿਹਾਰੀ ਵਾਜਪਾਈ ਇੰਸਟੀਚਿਊਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਮਾਊਂਟੇਨੀਅਰਿੰਗ ਦੇ ਬੇਸਿਕ ਅਤੇ ਐਡਵਾਂਸ ਕੋਰਸ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਟੈਂਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਰਜ਼ੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤਲ ਤੋਂ ਉਚਾਈ 3270 ਮੀਟਰ ਹੈ। ਅਗਲੇਰੀ ਯਾਤਰਾ ਲਈ ਇੱਥੇ ਪੜਾਅ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਅਗਲੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਮੋਰੇਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਾੜਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟ ਭੱਜ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਪਏ ਹਨ ਤੇ ਕਿਤੇ ਬੱਜਰੀ ਵਾਂਗ ਬਾਰੀਕ ਪੱਥਰ ਹਨ। ਇੱਥੇ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿਓ ਟਿੱਬਾ ਚੋਟੀ ਇੱਕ ਦਿਓ ਵਾਂਗ ਖੜ੍ਹੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਟੈਂਟੂ ਦੱਰਾ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪੀਰ ਪੰਜਾਲ ਲੜੀ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਫਰੈਂਡਸ਼ਿਪ (5289 ਮੀਟਰ), ਛੋਤੀਧਾਰ (5250 ਮੀਟਰ) ਅਤੇ ਲੱਦਾਖੀ (5345 ਮੀਟਰ) ਚੋਟੀਆਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਚੋਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਸ ਕੈਂਪ ਬਿਆਸ ਕੁੰਢ ਦੇ ਨੇੜੇ ਤੇੜੇ ਹੀ ਲਗਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੱਡੇ ਵੱਡੇ ਪੱਥਰਾਂ 'ਤੇ ਚਾਰ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਚੱਲਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਕਦਮ ਕੁਝ ਉਤਰਾਈ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਵੱਲ ਮੁੜਦਿਆਂ ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ਾਲ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਉਤਰ ਜਾਂਦੇ ਹੋ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਨਿੱਕੇ ਨਿੱਕੇ ਨਾਲੇ ਵਗਦੇ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਿਧਰੇ ਨਿੱਕੇ ਵੱਡੇ ਝਰਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦਿੰਦੇ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।

ਰਮਨਪ੍ਰੀਤ ਅਬਲੂ

ਇਸ ਬੱਜਰੀ ਅਤੇ ਰੇਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨ ਨੂੰ ਪਾਰ ਕਰਦਿਆਂ ਘੰਟੇ ਕੁ ਦਾ ਸਮਾਂ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਅਗਲੇ ਸਿਰੇ ਤੋਂ ਚੋਟੀਆਂ ਵੱਲ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਚੜ੍ਹਾਈ ਚੜ੍ਹਦਿਆਂ ਹੀ ਇਕਦਮ ਇੱਕ ਸ਼ਾਂਤ ਜਿਹੀ ਝੀਲ ਦਿਖਣ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਸ ਕੁੰਢ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਥੋੜ੍ਹੀ ਜਿਹੀ ਉਤਰਾਈ ਉਤਰ ਕੇ ਤੁਸੀਂ ਝੀਲ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਦਾ ਨਿਰਮਲ ਤੇ ਠੰਢਾ ਪਾਣੀ ਇੱਕ ਅਜੀਬ ਅਹਿਸਾਸ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਖ਼ੂਬਸੂਰਤੀ ਕਠਿਨ ਰਸਤਾ ਪਾਰ ਕਰਕੇ ਆਏ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਥਕਾਵਟ ਲਾਹ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਹਾਂਭਾਰਤ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀ ਵੇਦ ਵਿਆਸ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਇਸ ਝੀਲ ਵਿੱਚ ਨਹਾਉਣ ਆਉਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇੱਧਰ ਹੀ ਨੇੜੇ ਕਿਤੇ ਤਪ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਉਪਰੋਂ ਗਲੇਸ਼ੀਅਰਾਂ ਤੋਂ ਬਰਫ਼ ਖੁਰ ਕੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਪੈਂਦਾ ਅਤੇ ਥੱਲੇ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਨਾਲੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਛੋਟਾ ਨਾਲਾ ਹੀ ਹੋਰ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਨਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ ਦਰਿਆ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਸ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਲਈ ਇਸ ਕੁੰਡ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਾਲ ਬਿਆਸ ਦਰਿਆ ਦਾ ਜਨਮਦਾਤਾ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਰਾਤ ਰਹਿਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਇਸਦੇ ਨੇੜੇ ਕੈਂਪਿੰਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜਾਂ ਵਾਪਸ ਬਖਰਤਾਚ ਆ ਕੇ ਕੈਂਪ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਇੱਥੋਂ ਦੇ ਮੌਸਮ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਹੈ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਮੌਸਮ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਫ਼ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂਕਿ ਦੁਪਹਿਰ ਮਗਰੋਂ ਬੱਦਲਵਾਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਮੀਂਹ ਪੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਦਿਨ ਨਿਖਰਿਆ ਵਾਤਾਵਰਨ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ।

ਵਾਪਸੀ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਪੱਥਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਲੰਘਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਪੱਥਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਰਸਤਾ ਭੁੱਲਣ ਦਾ ਡਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਛੋਟੇ ਛੋਟੇ ਪੱਥਰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉਪਰ ਰੱਖ ਕੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਸ਼ਾਨੀ ਬਣਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਦਿਸਦੇ ਰਹਿਣ।

ਦੂਜੇ ਦਿਨ ਅਸੀਂ ਵਾਪਸ ਮਨਾਲੀ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਹੁਸੀਨ ਨਜ਼ਾਰਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦਾਂ ਵਿੱਚ ਸਮੋ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵੱਲ ਚੱਲ ਪਏ।

ਸਰਹੱਦ 'ਤੇ ਨਿੱਤ ਡੁੱਲ੍ਹਦਾ ਖ਼ੂਨ

ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਭਰੋਸਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਰਾਜੌਰੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਗੋਲਾਬਾਰੀ ਕਾਰਨ ਸ਼ਹੀਦ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕੈਪਟਨ ਕੁੰਡੂ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹੋਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਦਾ ਬਦਲਾ ਲਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਨੇ ਇਹ ਭਰੋਸਾ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਾਲੇ ਰਾਜ ਤ੍ਰਿਪੁਰਾ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਇੱਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਸਰਹੱਦ ਅਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ ਉੱਪਰ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਤੋਂ ਚੱਲਦੀ ਆ ਰਹੀ ਕਸ਼ੀਦਗੀ ਦਾ ਭਾਜਪਾ ਸਿਆਸੀ ਲਾਭ ਲੈਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਮੋਰਚੇ 'ਤੇ ਜਾਨਾਂ ਵਾਰਨ ਵਾਲੇ ਫ਼ੌਜੀਆਂ, ਘਰੋਂ ਬੇਘਰ ਹੋਏ ਸਿਵਲੀਅਨਾਂ, ਬੰਦ ਹੋਏ ਸਕੂਲਾਂ ਅਤੇ ਵਿਲਕਦੇ ਬਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਤੇ ਵੀਡੀਓ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਲੱਫਾਜ਼ੀ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਸਿਆਸੀ - ਸਫ਼ਾਰਤੀ ਨਾਕਾਮੀ ਨੂੰ ਚੁਣਾਵੀ ਕਾਮਯਾਬੀ ਦੇ ਹਥਿਆਰ ਵਜੋਂ ਵਰਤਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਾਤਿਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿੱਢੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ।

ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜਨਾਥ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੂਨੀਅਰ ਮੰਤਰੀ ਸਗੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਸੈਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸੈਨਾਪਤੀ ਵੀ ਇਸੇ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਭਾਈਵਾਲ ਬਣ ਗਏ ਜਾਪਦੇ ਹਨ। ਕੈਪਟਨ ਕੁੰਡੂ ਤੇ ਹੋਰ ਸੈਨਿਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਹਾਦਤ ਉਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰਦਿਆਂ ਥਲ ਸੈਨਾ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਚੀਫ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਸੈਨਾ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਥਾਂ ਠੋਕਵੀਂ ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਜਵਾਬ ਦੇਣਾ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਜਵਾਬ ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲੇਗਾ। ਪਾਕਿਤਸਾਨੀ ਵਿਦੇਸ਼ ਦਫ਼ਤਰ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਕੇ ਰੋਸ ਜਤਾਉਣ ਤੋਂ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤੀ 'ਜਵਾਬੀ' ਕਾਰਵਾਈ ਨਾਲ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਪਾਸੇ ਵੀ ਵੱਡਾ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ। ਪਹਿਲੀ ਜਨਵਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਹ 17ਵੀਂ ਵਾਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤੀ ਡਿਪਟੀ ਹਾਈ ਕਮਿਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਰਹੱਦ ਉਪਰਲੀ ਤਪਸ਼ ਦੀ ਸ਼ਿੱਦਤ ਦਾ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਮਕਬੂਜ਼ਾ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ 'ਸਰਜੀਕਲ ਸਟ੍ਰਾਈਕਸ' ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਚੋਖਾ ਭੁਨਾਇਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਤੇ ਇਸਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ 'ਸਟ੍ਰਾਈਕਸ' ਤੋਂ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਕੀ ਫਾਇਦਾ ਹੋਇਆ? ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰਹੱਦ ਜਾਂ ਕੰਟਰੋਲ ਰੇਖਾ 'ਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨੀ ਦਖ਼ਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਰੁਕੀ? ਕੀ ਪਕਿ ਵਾਲੇ ਪਾਸਿਉਂ ਦਹਿਸ਼ਤੀਆਂ ਦੀ ਘੁਸਪੈਠ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹਮੁਖੀ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਆਈ ਤਾਂ ਕੀ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਨਿੱਤ ਦਾ ਖ਼ੂਨ-ਖ਼ਰਾਬਾ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੋਈ ਬਦਲਵੇਂ ਉਪਾਅ ਵਰਤੇ ਜਾਣ? ਪਰ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਬਦਲਵੇਂ ਉਪਾਵਾਂ ਦੀ ਥਾਂ ਸਰਹੱਦ ਹੋਰ ਤੱਤੀ ਰੱਖਣੀ ਵੱਧ ਰਾਸ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਸੋਚ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਸਰਹੱਦ ਤੱਤੀ ਰਹੇਗੀ, ਉਦੋਂ ਤਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਕਿਸਤਾਨ-ਵਿਰੋਧੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪ੍ਰਚੰਡ ਰਹਿਣਗੀਆਂ। ਇਸ ਦਾ ਉਸਨੂੰ ਚੁਣਾਵੀ ਲਾਭ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪਰ ਉਸ ਦੇ ਨੀਤੀਘਾੜੇ ਇਹ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇੱਕੋ ਰਾਗ਼ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਅਲਾਪਣਾ ਅੰਤ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਮਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ 'ਗੋਲੀ ਬਦਲੇ ਗੋਲੀ' ਤੇ 'ਜਾਨ ਬਦਲੇ ਜਾਨ' ਵਾਲੀ ਰਣਨੀਤੀ ਬਹੁਤ ਅਜ਼ਮਾ ਲਈ ਗਈ ਹੈ, ਹੁਣ ਅਮਨਵਾਦੀ ਪੈਂਤੜੇ ਅਪਨਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਪਹਿਲਕਦਮੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ।

ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਰੰਗ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਸਫੈਦ

ਕਦੀ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਵਾਈ ਜਹਾਜ਼ ਦਾ ਰੰਗ ਅਕਸਰ ਸਫੈਦ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਧਿਆਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ ਪਰ ਇਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਈ ਕਾਰਨ ਹਨ, ਜਿਸਨੂੰ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੋਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਉਹਨਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਪੜ੍ਹੋ। ਪਲੇਨ ਦਾ ਰੰਗ ਸਫੈਦ ਹੋਣ ਦੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਅਤੇ ਇਕਨਾਮਿਕ ਕਾਰਨ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਗਿਆਨਕ ਕਾਰਨ ਬਾਰੇ ਜਾਣੋ।

ਪਲੇਨ ਨੂੰ ਸਫੈਦ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਵਜ੍ਹਾ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਪਲੇਨ ਰਨ ਵੇਅ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਸਮਾਨ ਤੱਕ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਸਿੱਧੇ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਪੈਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਕਿਰਨਾਂ ਵਿਚ ਇਨਫਰਾਰੈਡ ਰੇਂਜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਭਿਆਨਕ ਗਰਮੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਪਲੇਨ ਨੂੰ ਗਰਮ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਇਕ ਚੰਗਾ ਰਿਫਲੈਕਟਰਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੂਰਜ ਦੀਆਂ ਕਿਰਨਾਂ ਨੂੰ 99 ਫੀਸਦੀ ਤੱਕ ਰਿਫਲੈਕਟਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਪਲੇਨ ਗਰਮ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸਫੈਦ ਪਲੇਨ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਦਾ ਡੈਂਟ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਕ ਹੋਣ 'ਤੇ ਅਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਸਫੈਦ ਦੀ ਬਜਾਏ ਪਲੇਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਲਰ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਲੁਕ ਜਾਵੇ। ਅਜਿਹਾ ਵਿਚ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਪਲੇਨ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦਗਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਦੀ ਵਿਜੀਬਿਲਟੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਅਸਮਾਨ ਵਿਚ ਸਫੈਦ ਪਲੇਨ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਾਦਸੇ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਅ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਰੰਗਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਦਾ ਵਜਨ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਪਲੇਨ ਨੂੰ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਨਾਲ ਰੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਰੰਗ ਦੇ ਕਲਰ ਕਾਰਨ ਪਲੇਨ ਦਾ ਭਾਰ ਵੀ ਕੁਝ ਘਟਦਾ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰੰਗ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਤੇ ਪਲੇਨ ਦਾ ਵਜਨ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜਾਣਕਾਰਾਂ ਦੀ ਮੰਨੀਏ ਤਾਂ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਦੇ ਜਹਾਜ ਦੀ ਰੀ-ਸੇਲ ਵੈਲਿਊ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਧੁੱਪ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਕੋਈ ਹੋਰ ਰੰਗ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਉਸਦੇ ਖਰਾਬ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਸਫੈਦ ਰੰਗ ਜਲੀਦ ਖਰਾਬ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਪਲੇਨ ਨੂੰ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਪੇਂਟ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ।

ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੀ ਸੀ ਇਸ ਹਾਦਸੇ ਦਾ ਅਸਲੀ ਹੀਰੋ

ਸਮੁੰਦਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਭਿਆਨਕ ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਦੁਰਘਟਨਾ ਵਿਚ 1617 ਲੋਕ ਮਾਰੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਸ਼ਿਪ ਦੇ ਕਪਤਾਨ ਐਡਵਰਡ ਜਾਨ ਸਮਿੱਥ ਤਾਂ ਇਸ ਸ਼ਿਪ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਡੁੱਬ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਹੁਣ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀ ਥਾਮਸ ਐਂਡਰਿਊ ਨੇ ਆਖਰੀ ਵਕਤ ਤੱਕ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਸ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੇ ਥਾਮਸ ਐਂਡਰਿਊ ਨੂੰ ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਦਾ ਅਸਲੀ ਹੀਰੋ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾਹੈ। 7 ਫਰਵਰੀ 1873 ਨੂੰ ਜੰਮੇ ਐਂਡਰਿਊ ਬਿਜਨਸਮੈਨ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸ਼ਿਪਮੇਕਰਵੀ ਸੀ। ਥਾਮਸ ਨੇ ਹੀ ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਨੂੰ ਡਿਜਾਇਨ ਕੀਤਾ ਸੀ। 16 ਅਪ੍ਰੈਲ 1912 ਦੀ ਰਾਤ ਜਦੋਂ ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਆਈਸਬਰਗ ਨਾਲ ਟਕਰਾਇਆ ਤਾਂ ਐਂਡਰਿਊ ਸਮਝ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਜਹਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਬਚੇਗਾ। ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨੀ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ। ਆਈਸਬਰਗ ਨਾਲ ਟਕਰਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਐਂਡਰਿਊਨੇ ਸਾਰੇ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਦੇ ਕਮਰਿਆਂ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਜਗਾਉਣਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਲਾਈਫ ਬੋਟ 'ਤੇ ਜਾਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਉਹ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਕਪਤਾਨ ਜਾਨ ਸਮਿੱਥ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਐਂਡਰਿਊ ਵੀ ਸ਼ਿਪ ਦੇ ਡੁੱਬਦੇ ਵਕਤ ਤੱਕ ਉਸ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਰਹੇ ਅਤੇ ਸ਼ਿਪ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਗਵਾ ਦਿੱਤੀ।

3 ਘੰਟੇ ਵਿਚ ਡੁੱਬਿਆ ਸੀ ਜਹਾਜ਼

ਆਪਣੇ ਵਕਤ ਦੇ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਜਹਾਜ਼ ਬਾਰੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਦੀ ਡੁੱਬ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਹੋਇਆ ਇਹ ਕਿ ਸ਼ਿਪ 15 ਅਪ੍ਰੈਲ 1912 ਨੂੰ ਇਕ ਆਈਸਬਰਗ ਨਾਲ ਟਕਰਾਅ ਕੇ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵੀ ਸਨ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ 15 ਮਿੰਟ ਵਿਚ ਡੁੱਬ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗਲਤ ਹੈ। ਇਸਨੂੰ ਡੁੱਬਣ ਵਿਚ 3 ਘੰਟੇ ਦਾ ਵਕਤ ਲੱਗਿਆ ਸੀ। ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਜਦੋਂ ਅਟਲਾਂਟਿਕ ਮਹਾਸਾਗਰ ਵਿਚ ਖੋਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਤਾਂ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਜਹਾਜ਼ ਸਮੁੰਦਰ ਵਿਚ 12 ਹਜ਼ਾਰ ਫੁੱਟ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿਚ ਮਿਲਿਆ। ਇਸਦੇ ਟੁਕੜੇ ਨੂੰ ਰਾਬਰਟ ਬੇਲਾਰਡ ਨੇ ਲੱਭਿਆ ਸੀ। ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਸ਼ਿਪ ਦੀ ਦਰਦਨਾਕ ਸਟੋਰੀ 1997 ਵਿਚ ਆਈ ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਜ਼ਰ ਆਈ। ਆਈਸਬਰਗ ਜਦੋਂ ਨਜ਼ਰ ਆਇਆ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੇਵਲ 30 ਸਕਿੰਟ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਸ ਗਿਆ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਜਹਾਜ਼ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਬਦਲੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸ਼ਾਇਦ ਸਮੁੰਦਰੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੀ ਇਹ ਭਿਆਨਕ ਘਟਨਾ ਨਾ ਹੁੰਦੀ। ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਸ਼ਿਪ ਵਿਚ ਭਾਫ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਲਈ 4 ਸਮੋਕਸਟੇਕਸ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਹ ਟਾਈਟੈਨਿਕ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਅਭਿੰਨ ਹਿੱਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਹੈਰਾਨੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਸਮੋਕਸਟੇਕਸ ਕੇਵਲ ਡੈਕੋਰੇਟਿਡ ਪੀਸ ਸੀ, ਇਹ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਸਜਾਵਟ ਦੇ ਲਈ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਸਵੇਰੇ, ਬਰਾਤ ਦੁਪਹਿਰੇ...

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਧਨੌਲਾ

ਕੋਈ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਬਰਾਤਾਂ ਦੋ ਦੋ, ਤਿੰਨ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਰਿਹਾ ਕਰਦੀਆਂ ਸਨ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਪਿਆਰ-ਮੁਹੱਬਤ ਡੁੱਲ੍ਹ ਡੁੱਲ੍ਹ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਬਰਾਤ ਆਉਣ ਉਤੇ ਥਾਈਆਂ (ਧਰਮਸ਼ਾਲਾਵਾਂ) ਵਿਚ ਕੜਾਹੇ ਰੱਖੇ ਹੁੰਦੇ। ਛਟੀਆਂ, ਲੱਕੜਾਂ ਵੀ ਰੱਖੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਾਣੀ ਗਰਮ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਆਉਣ ਸਾਰ ਬਰਾਤੀ ਗਰਮ ਪਾਣੀ ਨਾਲ ਨਹਾਉਂਦੇ-ਧੋਂਦੇ, ਤੇ ਫੇਰ ਕਿਤੇ ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਪੀਣ ਜਾਂਦੇ। ਬਰਾਤ ਤੇ ਵਿਆਂਦੜ ਨੂੰ ਕੁੜੀਆਂ-ਬੁੜ੍ਹੀਆਂ ਕੋਠਿਆਂ ਦੇ ਬਨੇਰਿਆਂ 'ਤੇ ਬੈਠੀਆਂ ਦੇਖਦੀਆਂ ਅਤੇ ਲਗਦੇ ਹੱਥ ਸਿੱਠਣੀਆਂ ਵੀ ਦਿੰਦੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਬਰਾਤ ਚਾਹ ਪੀਣ ਜਾਂ ਰੋਟੀ ਖਾਣ ਜਾਂਦੀ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਸਿਆਣੇ ਬਰਾਤੀ (ਫੁੱਫੜ, ਤਾਏ, ਚਾਚੇ) ਨੂੰ ਟੂਮਾਂ (ਗਹਿਣਿਆਂ) ਵਾਲੇ ਟਰੰਕ ਦੀ ਰਾਖੀ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਂਦਾ। ਉਹਦੀ ਚਾਹ, ਰੋਟੀ ਉਚੇਚੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਪਹੁੰਚਾਈ ਜਾਂਦੀ। ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬਰਾਤੀਆਂ ਨੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜਾਂ ਸਮੇਂ ਵਿਆਹ ਵਾਲੀ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਬੈਠਣ ਵਾਲੀਆਂ ਦੇ ਕੱਪੜਿਆਂ ਨੂੰ ਬਸਕੂਏ ਵਗੈਰਾ ਲਾ ਦੇਣੇ। ਬਰਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵੀ ਥਾਪੇ ਲਾਏ ਜਾਂਦੇ। ਇਹ ਥਾਪੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਲਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਕਈ ਵਾਰ ਬੰਦੇ ਜ਼ਨਾਨੀਆਂ ਵਾਲੇ ਕੱਪੜੇ ਪਾ ਕੇ, ਤੇ ਮੂੰਹ-ਸਿਰ ਲਪੇਟ ਕੇ ਐਨਾ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਥਾਪਾ ਮਾਰਦਾ ਕਿ ਅੱਗੇ ਵਾਲਾ ਕਈ ਵਾਰ ਡਿੱਗ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਸੀ। ਥਾਪੇ ਵਾਲੇKਵਾਲੀ ਨੇ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਹਲਦੀ ਅਤੇ ਤੇਲ ਨਾਲ ਰੰਗੇ ਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਜ਼ਮਾਨਾ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਛੇੜਾਂ ਦਾ ਉਦੋਂ ਕੋਈ ਗੁੱਸਾ-ਗਿਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ।

ਇਹ ਸਭ ਉਸ ਵਕਤ ਦੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਸਾਰੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਮਹੀਨਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਜਾਣ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਵਿੱਢ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਨੇੜਲੀਆਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀਆਂ ਹਫ਼ਤਾ-ਦਸ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਪਿੰਡ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਵਿਆਹ ਵਾਲਿਆਂ ਨਾਲ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਵਿਚ ਹੱਥ ਵਟਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਫੇਰ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਵਾਲਾ ਵਿਆਹ ਇਕ-ਦਿਨਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਇਹ ਇਕ ਦਿਨ ਦੀ ਥਾਂ ਕੁਝ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਮਟ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਕੁਝ ਕੁ ਘੰਟਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਮਟੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਕ ਹੋਰ ਹੀ ਰੰਗ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਵਿਆਹ ਵਾਲੇ ਘਰ ਪੁੱਜਣ 'ਤੇ ਆਓ ਭਗਤ, ਚਾਹ-ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਆਂਦੜ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਬਾਪ ਲਾਵਾਂ ਸਮੇਂ ਸਵੇਰੇ ਨਾਲ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰਣਨੀਤੀ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਸੀ: "ਸਵੇਰੇ ਆਪਾਂ ਪੰਜ ਵਜੇ ਲਾਵਾਂ ਲਈ ਜਾਣੈ।"

ਮੈਂ ਅਣਜਾਣਤਾ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰਦਿਆਂ ਪੁੱਛਿਆ, "ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਸਵੇਰੇ ਸਵੇਰੇ ਈ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਹੋਣ ਲੱਗਗੇ!" ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ, "ਅਸਲ 'ਚ ਬਰਾਤਾਂ ਬਹੁਤ ਲੇਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਬਹੁਤੇ ਪਿੰਡਾਂ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤੈ ਕਿ ਦੁਪਹਿਰੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਨਾਲੋਂ ਸਵੇਰੇ ਪੰਜ ਤੋਂ ਸੱਤ ਵਜੇ ਤਕ ਇਹ ਕਾਰਜ ਨਬੇੜ ਲਿਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਵਕਤ ਸ਼ੁਭ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦੈ।" ਉਹਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਗਰਾਰੀ ਫਸ ਗਈ। ਜੇ ਮੁੰਡੇ-ਕੁੜੀ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੇੜੇ ਹੋਣ, ਫਿਰ ਤਾਂ ਅਜਿਹਾ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਦੂਰ ਵਾਲੇ ਕੀ ਕਰਨਗੇ? ਉਹਦਾ ਵਿੰਡ ਹੱਸਿਆ, "ਇਹ ਤਾਂ ਦੂਰ ਵਾਲੇ ਈ ਜਾਣਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਵਾਉਣੇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ, ਸਾਡੇ ਪਿੰਡ ਤਾਂ ਨੇੜੇ ਨੇੜੇ ਈ ਨੇ।"

ਖੈਰ! ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸੁਣ ਕੇ ਅਸੀਂ ਇਕ ਹੋਰ, ਨੇੜਲੀ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀ ਜਾ ਵੜੇ ਤਾਂ ਕਿ ਸਵੇਰੇ ਸਿੱਧੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਵਿਚ ਹੀ ਪਹੁੰਚ ਜਾਈਏ। ਸਵੇਰੇ ਸਾਢੇ ਕੁ ਦਸ ਵਜੇ ਮੈਰਿਜ ਪੈਲੇਸ ਪਹੁੰਚੇ ਤਾਂ ਵੇਟਰ ਅਜੇ ਮੇਜ਼-ਕੁਰਸੀਆਂ ਸੈਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਦੇਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹੋਰ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਵੀ ਪਹੁੰਚਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ, ਪਰ ਬਰਾਤੀਆਂ ਦੀ ਅਜੇ ਕੋਈ ਸੂਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਭ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਘੜੀ-ਮੁੜੀ ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਗੇਟ ਵੱਲ ਲੱਗ ਜਾਂਦੀਆਂ। ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਲੋਕ ਚਾਹ, ਕੌਫੀ ਪੀਣ ਲਈ ਕਦੇ ਅੰਦਰ, ਕਦੇ ਬਾਹਰ ਆ-ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕੁਝ ਖਾਣ-ਪੀਣ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਿਆ, ਤਾਂ ਪ੍ਰਾਹੁਣਿਆਂ ਨੇ ਵੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਅੱਗਿਓਂ ਇੱਕ-ਟੁੱਕ ਜਵਾਬ ਸੀ: "ਹੁਕਮ ਹੈ ਕਿ ਬਰਾਤ ਆਈ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ।"

ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੇ ਢਿੱਡਾਂ ਅੰਦਰ ਚੂਹੇ ਨੱਚ ਰਹੇ ਸਨ, ਨਿਆਣਿਆਂ ਦਾ ਹਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਸੀ। ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਹੁੰਦਾ ਦੇਖ ਇਕ ਬਾਬੇ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਵਿਆਹਾਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕੀਤਾ, "ਕਿਹੜੇ ਜ਼ਮਾਨੇ ਆ ਗਏ ਬਈ। ਆਪਣੇ ਵੇਲੇ ਬਰਾਤੀਆਂ ਦਾ ਆਹ ਹਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੁੰਦਾ ਕਦੀ। ਉਦੋਂ ਤਾਂ ਲੋਕ ਅੱਖਾਂ 'ਤੇ ਬਿਠਾਉਣ ਤੱਕ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਮਜਾਲ ਐ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਕਮੀ-ਪੇਸ਼ੀ ਆ ਜਾਵੇ। ਅਸਲੀ ਕਹਾਣੀ ਤਾਂ ਇਹ ਐ, ਬਈ ਉਦੋਂ ਬਰਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹ ਪਿਆਉਣ ਅਤੇ ਖਾਣਾ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਕੁੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਦੇ ਮੁੰਡਿਆਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਭਾੜੇ ਆਲੇ ਮੁੰਡੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸਿਆਣਦੇ ਈ ਨਹੀਂ।" ਆਖ਼ਰਕਾਰ ਜਦੋਂ ਬਰਾਤ ਦੁਪਹਿਰ ਦੇ ਇਕ ਵਜੇ ਤੱਕ ਵੀ ਨਾ ਅੱਪੜੀ, ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਬੁੜ-ਬੁੜ ਕੁਝ ਵਧੇਰੇ ਹੀ ਵਧ ਗਈ, ਤਾਂ ਲੜਕੀ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਕੰਨ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋ ਗਏ, ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੇਟਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹ, ਕੌਫ਼ੀ ਪਿਆਉਣ ਦੇ 'ਆਰਡਰ' ਦੇ ਦਿੱਤੇ। ਡੇਢ ਕੁ ਵਜੇ ਪੈਲੇਸ ਦੇ ਗੇਟ ਉਤੇ ਬਰਾਤ ਆਉਣ ਉਤੇ ਢੋਲ-ਢਮੱਕਾ ਹੋਣ ਲੱਗਿਆ। ਲੇਟ ਹੋਣ ਬਾਰੇ ਉਹ ਆਖ ਰਹੇ ਸਨ- ਅਖੇ, ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਤਾਂ ਉਹ ਸਵੇਰੇ ਸੱਤ ਵਜੇ ਹੀ ਕਰਵਾ ਕੇ ਮੁੜ ਗਏ ਸਨ, ਬਸ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਹੀ ਲੇਟ ਹੋ ਗਏ।

ਮੈਂ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਕਿ ਜਦ ਆਨੰਦ ਕਾਰਜ ਹੀ ਹੋ ਗਏ, ਕੁੜੀ ਤੇ ਮੁੰਡਾ ਲਾਵਾਂ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰੇ ਵੀ ਚਲੇ ਗਏ, ਫਿਰ ਦੁਬਾਰਾ ਪੈਲੇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਰਹਿ ਗਈ ਸੀ ਭਲਾ? ਬਸ, ਲਾਵਾਂ ਹੋਈਆਂ, ਤੇ ਸਾਰੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਘਰ। ਇਉਂ ਵਿਆਹਾਂ ਮੌਕੇ ਪੈਲੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਪੈਸੇ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਵੀ ਰੁਕੇਗਾ।

ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੀ ਮਾਰ

ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸੰਘ ਦੀ ਮੌਸਮ ਵਿਗਿਆਨ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਜਨਵਰੀ ਵਿੱਚ ਰਿਲੀਜ਼ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮੌਸਮ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਅਨੁਸਾਰ 2016 ਅਤੇ 2015 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 2017 ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਤੀਜਾ ਸੱਭ ਤੋਂ ਗਰਮ ਸਾਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 2016, 2015 ਅਤੇ 2014 ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਲ 2017 ਚੌਥਾ ਗਰਮ ਸਾਲ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਹੈ। 2016 ਵਿੱਚ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਉਦਯੋਗਿਕ ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ 1.2 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਵੱਧ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ 2015 ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਾਧਾ 1.1 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤੇ 2017 ਵਿੱਚ ਇਕ ਡਿਗਰੀ ਅੰਕਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਨਾਲ ਧਰਤੀ ਉਪਰਲੇ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੇਸ਼ੁਮਾਰ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਸਾਲ 2014 ਦੀ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਹੁਣ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਮੁਲਕ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕੇਗਾ। ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਜੇ ਅਸੀਂ ਧਰਤੀ ਉਤਲੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ ਹਾਂ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦੀ ਬਰਕਰਾਰੀ ਲਈ ਸਾਨੂੰ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਅਸੀਂ ਹੁਣ ਵੀ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਕਾਬੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਤਾਂ ਸਮਾਂ ਸਾਡੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਕਿ ਭਾਰਤ ਅਤੇ ਚੀਨ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਖ਼ਤਰਿਆਂ ਦੇ ਸਨਮੁੱਖ ਹੋਣਗੇ। ਭਾਰਤ ਉੱਤੇ ਮੌਸਮ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਾਰ ਪੈਣ ਲਈ ਇਸ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਗ਼ਲਤ ਮਾਡਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ। ਇਸ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਅਤੇ ਉੱਚੇ ਬਰਫ਼ ਨਾਲ ਲੱਦੇ ਪਹਾੜ ਹਨ ਅਤੇ ਦੱਖਣ ਵੱਲ ਤਿੰਨੇ ਪਾਸੇ ਸਮੁੰਦਰ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੁਨੀਆ ਦਾ ਅਜਿਹਾ ਮੁਲਕ ਹੈ ਜਿਸ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਤਕਰੀਬਨ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਇਸ ਉੱਤੇ ਮਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਦਾ 60 ਫ਼ੀਸਦ ਹਿੱਸਾ ਭੂਚਾਲ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਪੈਂਦਾ ਹੈ, 12 ਫ਼ੀਸਦ ਖੇਤਰ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, 8 ਫ਼ੀਸਦ ਖੇਤਰ ਚੱਕਰਵਾਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਸਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 68 ਫ਼ੀਸਦ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੋਕਾ ਵੀ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਾਧਾ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਿਰਦੀਆਂ ਢਿੱਗਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। 2017 ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਅਤੇ ਅਰੁਨਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਢਿੱਗਾਂ ਗਿਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੁਣ ਵੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਤਰਾਸਦੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਆਦਿ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਗਿਰਨ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਉਖੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਨੇ ਸਾਲ 2017 ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਲਈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਬਚਾ ਲਈ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਮੌਸਮ ਵਿਭਾਗ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ (ਸਾਲ 2017) ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ ਵੱਖ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ 20 ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੇ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁੱਖ ਹੜ੍ਹ, ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ, ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਖ਼ਿਸਕਣਾ, ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਗਿਰਨਾ, ਬਰਫ਼ ਦੇ ਪਹਾੜਾਂ ਦਾ ਖਿਸਕਣਾ, ਚੱਕਰਵਾਤ ਆਦਿ ਹਨ। ਜੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਅਤਿ ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਮੌਸਮੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਜੁੜੀਆਂ ਹਨ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਜਨਵਰੀ ਮਹੀਨੇ ਜੰਮੂ ਕਸ਼ਮੀਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰੀ ਬਰਫ਼ਬਾਰੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 24 ਬੰਦੇ ਬਰਫ਼ ਦੇ ਤੋਦਿਆਂ ਦੇ ਥੱਲੇ ਦਬ ਕੇ ਮਰ ਗਏ। ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕਦਮ ਵਾਧਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਔਸਤ ਤਾਪਮਾਨ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਟੁੱਟ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਦਾ ਸੇਕ ਲੱਗਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉੜੀਸਾ ਆਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਤਿਲੰਗਾਨਾ, ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ, ਰਾਜਸਥਾਨ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ। 2015 ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਇਕੱਲੇ ਆਂਧਰਾ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਗਰਮ ਹਵਾਵਾਂ ਨਾਲ 2000 ਤੋਂ ਵੱਧ ਲੋਕ ਮਰ ਗਏ ਸਨ। ਜੁਲਾਈ ਵਿੱਚ ਮੌਨਸੂਨ ਦੇ ਆਉਣ ਨਾਲ ਜਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗਰਮੀ ਤੋਂ ਥੋੜ੍ਹੀ ਰਾਹਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਅਗਲੀ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ (ਹੜ੍ਹਾਂ) ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ।

ਅੱਠ ਰਾਜ- ਰਾਜਸਥਾਨ, ਗੁਜਰਾਤ, ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ, ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਅਤੇ ਅਸਾਮ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੱਖਾਂ ਲੋਕ ਘਰੋਂ-ਬੇਘਰੇ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਹੱਥ ਧੋਣੇ ਪਏ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦਿੱਲੀ, ਮੁੰਬਈ, ਬੰਗਲੌਰ, ਜੈਪੁਰ ਅਤੇ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਸ਼ਹਿਰ ਵੀ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਜਿਸ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਾਰਨ ਥੋੜ੍ਹੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਮੀਂਹ ਪੈਣਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਲਈ ਸਾਡਾ ਮੁਲਕ ਅਜੇ ਵੀ ਜ਼ੁਬਾਨੀ ਤੌਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਤਿਆਰ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਉਂਤਬੰਦੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਹਾਲ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਇੱਕ ਹੜ੍ਹਾਂ ਸੰਬੰਧੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਸਮੇਂ ਰਹਿੰਦੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 25 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੜ੍ਹ ਆਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਗੁਣਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਥੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ (2017) ਜਦੋਂ ਮੌਨਸੂਨ ਪੌਣਾਂ ਤੋਂ ਹੋਈ ਵਰਖਾ ਔਸਤ ਮੌਨਸੂਨ ਵਰਖਾ ਤੋਂ ਘੱਟ ਸੀ ਤਾਂ ਵੀ ਸਾਡੇ ਦੇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਹਿੱਸੇ ਪਾਣੀ ਵਿੱਚ ਡੁੱਬੇ ਰਹੇ ਅਤੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਭੋਗਦੇ ਰਹੇ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮੁਲਕ ਦੇ ਇੱਕ-ਤਿਹਾਈ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ (215) ਸੋਕੇ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ, ਹਰਿਆਣਾ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਸਨ।

ਮੀਂਹ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੈਦਾਨੀ ਇਲਾਕੇ ਹੜ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲਪੇਟ ਵਿੱਚ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਪਹਾੜੀ ਇਲਾਕੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੀਆਂ ਧੱਜੀਆਂ ਉਡਾਉਂਦੀਆਂ ਉਸਾਰੀਆਂ ਕਾਰਨ ਪਹਾੜਾਂ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਗਿਰਦੀਆਂ ਢਿੱਗਾਂ ਦਾ ਸੰਤਾਪ ਝੱਲ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। 2017 ਵਿੱਚ ਵੀ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼, ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਅਤੇ ਅਰੁਨਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਢਿੱਗਾਂ ਗਿਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਜਾਨੀ ਅਤੇ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ। ਜੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਹੁਣ ਵੀ ਕੋਈ ਠੋਸ ਕਦਮ ਨਾ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਸਾਲ 2013 ਵਿੱਚ ਵਾਪਰੀ ਉੱਤਰਾਖੰਡ ਤਰਾਸਦੀ ਵਰਗੀਆਂ ਕਈ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਰ ਸਾਲ ਵਾਪਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਬਿਹਾਰ, ਉੜੀਸਾ, ਮਹਾਂਰਾਸ਼ਟਰ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਆਦਿ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਸਮਾਨੀ ਬਿਜਲੀ ਗਿਰਨ ਦੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਨੇ ਕਾਫ਼ੀ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਇਆ ਹੈ। ਉਖੀ ਚੱਕਰਵਾਤ ਨੇ ਸਾਲ 2017 ਦੇ ਦਸੰਬਰ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਤਾਮਿਲਨਾਡੂ ਅਤੇ ਕੇਰਲਾ ਵਿੱਚ ਮਾਲੀ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸੈਂਕੜੇ ਮਛੇਰਿਆਂ ਦੀ ਜਾਨ ਵੀ ਲਈ। ਮੁਲਕ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹੋਏ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੌਸਮ ਵਿੱਚ ਆ ਰਹੀਆਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਤੋਂ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਨੁਕਸਾਨ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਅਤੇ ਦੂਰਅੰਦੇਸ਼ੀ ਨਾਲ ਦੇਸ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਬਚਾ ਲਈ ਯੋ-ਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਸ ਲਈ ਕੋਈ ਦੂਜੀ ਰਾਇ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੌਸਮੀ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨਾਲ ਖੇਤੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਜਨਜੀਵਨ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਸਮੁੰਦਰ ਸਮੇਤ ਮੁਲਕ ਦਾ ਹਰ ਖੇਤਰ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਕਿ ਇਹ ਸਾਰੀਆਂ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤਾਂ ਦੀ ਮਾਰ ਦੀ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਸਾਡੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਪਣਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਗ਼ਲਤ ਨੀਤੀਆਂ ਕਾਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਦੀ ਸਾਊਥੈਂਪਟਨ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੇ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖੋਜ ਦੇ ਆਧਾਰ ਉੱਤੇ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਿਆ ਕਿ ਜੇ ਕਾਰਬਨ ਦੇ ਨਿਕਾਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਉਪਰਾਲੇ ਨਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤਾਂ ਪੈਰਿਸ ਮੌਸਮ ਸਮਝੌਤੇ ਦੇ ਟੀਚੇ ਤੱਕ ਦਾ 1.5 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਤਾਪਮਾਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਤਾਂ ਅਗਲੇ 17-18 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੋ ਜਾਵੇਗਾ। ਪੈਰਿਸ ਸਮਝੌਤੇ ਮੁਤਾਬਕ ਇਹ ਕੁਝ ਇਸ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਖੋਜਾਰਥੀਆਂ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਖ਼ੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਜੇ ਵਾਤਾਵਰਨ ਵਿੱਚ ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਾਸੀ ਹੁਣ ਵਾਲੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਹੀ ਹੁੰਦੀ ਰਹੀ ਤਾਂ 35-41 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਤਾਪਮਾਨ ਉਦਯੋਗ-ਇਨਕਲਾਬ ਦੇ ਤਾਪਮਾਨ ਤੋਂ 2 ਡਿਗਰੀ ਸੈਲਸੀਅਸ ਵਧ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਲਈ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਲੀਂ-ਬਾਤੀਂ ਵੱਡੀ ਹੋਣ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਕਾਰਬਨ ਨਿਕਾਸ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕਰਨ ਲਈ ਉਪਰਾਲੇ ਕਰੇ ਅਤੇ ਮੁਲਕ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਮੁਲਕ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਰੇ।

ਭਾਰਤ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ: ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਤਵੱਜੋ ਅਜੇ ਵੀ ਨਿਗੂਣੀ

(ਸਫ਼ਾ 10 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਕੌਂਸਲ ਪਿਛਲੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਭਾਰੀ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਆਲ ਇੰਡੀਆ ਕੋਆਰਡੀਨੇਟਿਡ ਰਿਸਰਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਸਿਸਟਮ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਪੈਰੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀਆਂ ਰਾਜ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਖ਼ਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਇਸਦੇ ਤਹਿਤ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਕੌਂਸਲ ਨੇ ਖੋਜ ਫੰਡਾਂ ਵਿਚ ਕਟੌਤੀ ਕਰਕੇ ਪੰਜਾਬ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ (ਪੀਏਯੂ) ਲੁਧਿਆਣਾ ਦੀਆਂ 2014-15 ਤੋਂ ਬਾਅਦ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਪੋਸਟਾਂ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਜੇ ਇਹ ਹਾਲਾਤ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਕੌਂਸਲ ਦੁਆਰਾ ਰਾਜ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਆਂ ਵਿਚੋਂ ਅੱਵਲ ਦਰਜਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਪੀਏਯੂ ਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਸਿਸਟਮ ਦੀ ਹਾਲਤ ਬਾਰੇ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਕੌਂਸਲ ਲਈ ਵਧੇਰੇ ਫੰਡ ਮਹੱਈਆ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ, ਤਾਂ ਕਿ ਇਹ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰਾਜ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖਤਮ ਕੀਤੀਆਂ ਅਸਾਮੀਆਂ ਬਹਾਲ ਕਰ ਸਕੇ, ਸਗੋਂ ਇਸਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਰਾਜ ਖੇਤੀ ਯੂਨੀਵਰਸਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਖੋਜ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰ ਸਕੇ।

ਜਲਵਾਯੂ ਬਦਲਾਓ ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਲਈ ਗੰਭੀਰ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਬਦਲਾਓ ਕਾਰਨ ਸਮੁੱਚੀ ਖੋਜ ਦਾ ਮੁਹਾਣ ਬਦਲਣ ਅਤੇ ਖੋਜ ਨੂੰ ਬਹੁ-ਦਿਸ਼ਾਵੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ ਵਿਚ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਕਾਫ਼ੀ ਫੰਡ ਰੱਖਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਤਾਂ ਕਿ ਖੇਤੀ ਖੋਜ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੇ ਸਨਮੁਖ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੇ ਕਾਬਲ ਹੋ ਸਕੇ।

ਪੰਜਾਬ ਜਿਸ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਨਾਜ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ, ਬਹੁਤ ਨਾਜ਼ੁਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਹੈ ਜਿੱਥੇ 2.08 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੇ ਭਾਰੀ ਕਰਜ਼ ਨੇ ਰਾਜ ਨੂੰ ਵਿੱਤੀ ਸੰਕਟ ਵੱਲ ਧੱਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਖੇਤੀ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਪਰਿਵਾਰ ਕਠਿਨਾਈ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ 16606 (ਦੇਸ਼ ਵਿਚ 3 ਲੱਖ ਤੋਂ ਉੱਪਰ) ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਲਈ ਅਤੇ ਆਤਮ-ਹੱਤਿਆ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮਦਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵੀ ਖੇਤੀ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੇ ਹੀ ਪੀੜਤ ਹਨ, ਪਰ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਇਸ ਗਰੀਬ ਤਬਕੇ ਨੂੰ ਵੀ ਅੱਖੋਂ ਪਰੋਖੇ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੰਸਥਾਈ ਕਰਜ਼ੇ ਦੀ ਸੀਮਾ 10 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਤੋਂ ਵਧਾ ਕੇ 11 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ, ਪਰ ਵਿਆਜ ਦਰ ਘਟਾਈ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿਸਾਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਸਥਾਈ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਲੈਣ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ।

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਿਕਤਾ ਸਭ ਰਾਜਾਂ ਤੋਂ ਵਧ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਇਥੇ ਖੇਤੀ ਆਮਦਨ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਖੇਤੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀ ਸੈਕਟਰ ਤੋਂ ਆਮਦਨ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਸਿਰਫ 9.48 ਫੀਸਦ ਹੈ, ਜਦਕਿ ਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਇਹ 47.9 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਲਈ ਆਮਦਨ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਗ਼ੈਰ-ਖੇਤੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਜਟ ਵਿਚ ਇਸ ਗੱਲ ਵੱਲ ਜ਼ਿਆਦਾ ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਸਰਹੱਦੀ ਸੂਬਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪੈਕੇਜ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪਿਛਲੇ ਕੁਝ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਰਿਆਇਤਾਂ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਨਅਤ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਧੱਕਾ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਖੇਤੀ ਆਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗ ਲਾਉਣਾ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦੇਮੰਦ ਹੈ। ਗੁਆਂਢੀ ਰਾਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਰਿਆਇਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਤੀ-ਆਧਾਰਿਤ ਉਦਯੋਗ ਲਾਉਣ ਲਈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸਰਹੱਦੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿਚ, ਜ਼ਰੂਰ ਮਿਲਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਉਦਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਬਰਾਮਦ ਲਈ ਪੱਛਮੀ ਸਰਹੱਦ ਉਪਰ ਜ਼ਮੀਨੀ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਵਪਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬਜਟ ਵਿਚ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਮੌਜੂਦਾ ਹਾਲਾਤ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਬਜਟ (2018-19) ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਐਲ.ਈ.ਡੀ. ਬਲਬ ਨਾਲ ਘਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਇੰਟਰਨੈਟ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਰੌਸ਼ਨ

ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿਚ 4ਜੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸੇਵਾ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਹਰ ਕੋਈ ਇਸਦਾ ਦੀਵਾਨਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਦੀ ਤਾਂ ਗਤੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਕਦੀ ਨਹੀਂ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਤੇਜ ਚਾਹੀਹਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਲਈ ਮੁਲਕ ਵਿਚ ਐਲ. ਈ. ਡੀ. ਦੇ ਸਹਾਰੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਚਲਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹੋ ਕਿ ਇਸ ਅਜੀਬ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਭਲਾਂ ਤੇਜ਼ ਇੰਟਰਨੈਟ ਕਿਵੇਂ ਮਿਲੇਗਾ? ਤਾਂ ਜਨਾਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਈਏ ਕਿ ਐਲ. ਈ. ਡੀ. ਬਲਬ ਆਧਾਰਿਤ ਇਸ ਨਵੀਂ ਤਕਨੀਕ ਨਾਲ 10 ਜੀ. ਸੀ. ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਿੰਟ ਤੱਕ ਦੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸਪੀਡ ਹਾਸਲ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਹੈ, ਜੋ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਸਭ ਤੋਂ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਿੱਥੇ 4ਜੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਯੂਜ਼ਰਸ ਹੁਣ ਤੱਕ 5 ਜੀ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾਈ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਉਥੇ ਹੁਣ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਸਮੇਂਵਿਚ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅਨੋਖੀ ਸੁਪਰ ਫਾਸਟ ਇੰਟਰਨੈਟ ਸਰਵਿਸ ਮਿਲਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦਾ ਨਾਂ ਹੈ ਲਾਈ ਫਾਈ। ਦਾਅਵਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦੀ ਸਪੀਡ 4 ਜੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿਚ 100 ਗੁਣਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੇਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿਸਦਾ ਸਿੱਧਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਕਿ ਲਾਈ ਫਾਈ ਤੇ ਇੰਟਰਨੈਟ 10 ਜੀ ਬੀ ਪ੍ਰਤੀ ਸਕਿੰਟ ਦੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਕਿਤੇ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਸਕੇਗਾ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿਚ ਕੇਂਦਰ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸੂਚਨਾ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕ ਮੰਤਰਾਲੇ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਲਾਈ ਫਾਈ ਤਕਨੀਕ 'ਤੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਇੰਟਰਨੈਟ ਦਾ ਸਫਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਲਾਈ ਫਾਈ ਤਕਨੀਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਐਲ. ਈ. ਡੀ. ਬਲਬਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤਰੰਗਾਂ ਯਾਨਿ ਲਾਈਟ ਸਪੈਕਟਸ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੀ ਹੈ।ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੁਝ ਕਿਲੋਮੀਟਰ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿਚ 10 ਜੀ. ਬੀ. ਪੀ. ਐਸ. ਦੀ ਸਪੀਡ ਨਾਲ ਇੰਟਰਨੈਟ ਪ੍ਰਸਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਾ ਬ੍ਰਾਡਬੈਂਡ, ਨਾ ਵਾਈ ਫਾਈ, ਨਾ ਫਾਈਬਰ ਆਪਟੀਕਲ ਕੇਬਲ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ 4 ਜੀ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤਕਨੀਕ ਵਿਚ ਇੰਟਰਨੈਟ ਡਾਟਾ ਐਲ. ਈ. ਡੀ. ਦੀਆਂ ਰੋਸ਼ਨੀ ਤਰੰਗਾਂ 'ਤੇ ਹੀ ਤੇਜ਼ ਗਤੀ ਨਾਲ ਯਾਤਰਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।

ਡਾਰਵਿਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਵਿਗਿਆਨ ਦਾ ਮੋਦੀਕਰਨ

(ਸਫ਼ਾ 6 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਵੈਲੇਸ ਦੇ ਵੀ ਹਨ। ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕੀਤਾ। 1858 ਵਿੱਚ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਾਂਝਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। 1859 ਵਿੱਚ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪਹਿਲਾ ਸਿਧਾਂਤਕ ਗ੍ਰੰਥ 'ਆਨ ਦਿ ਓਰਿਜਿਨ ਆਫ ਸਪੀਸ਼ੀਜ਼ ਬਾਈ ਨੈਚੁਰਲ ਸਿਲੈਕਸ਼ਨ' ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ।

ਇਸ ਨਾਲ ਤਰਥੱਲੀ ਮਚ ਗਈ। ਸਾਡੇ ਮੰਤਰੀ ਵਾਂਗ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਕਹਿੰਦੇ ਕਹਾਉਂਦੇ ਬੰਦੇ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਉੱਠ ਖਲੋਤੇ। ਲੰਗੂਰ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਵਡੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਸੌਖਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੰਗੂਰ ਉੱਤੇ ਡਾਰਵਿਨ ਦਾ ਸਿਰ ਲਾ ਕੇ ਕਾਰਟੂਨ ਬਣਾਏ। ਉਸ ਵਿਰੁੱਧ ਜਲੂਸ ਕੱਢੇ। ਇਸੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਵੱਡੇ ਬੰਦੇ ਉਸ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਗੇ ਆਏ। ਟੀ.ਐੱਚ. ਹਕਸਲੇ, ਜੇ.ਬੀ.ਐੱਸ. ਹਾਲਡੇਨ, ਸੀਵਾਲ ਰਾਈਟ ਤੇ ਰੇਨਾਲਡ ਫਿਸ਼ਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਨ। ਤੀਹ ਜੂਨ 1860 ਨੂੰ ਆਕਸਫੋਰਡ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਉੱਤੇ ਬਹਿਸ ਹੋਈ। ਆਰਚਬਿਸ਼ਪ ਵਿਲਬਰਫੋਰਸ, ਡਾਰਵਿਨ ਦਾ ਮਜ਼ਾਕ ਉਡਾਉਂਦਿਆਂ ਹਕਸਲੇ ਨਾ ਤਿੱਖੀ ਨੋਕ ਝੋਕ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਬੈਠਾ। ਉਸ ਨੇ ਹਕਸਲੇ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ: ''ਲੰਗੂਰ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਨਾਨਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਂ ਦਾਦਕਿਆਂ ਵੱਲੋਂ?'' ਹਕਸਲੇ ਦਾ ਉੱਤਰ ਸੀ: ''ਆਕਸਫੋਰਡ ਦੇ ਤੇਰੇ ਜਿਹੇ ਜਾਹਿਲ ਬਿਸ਼ਪ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੋਣ ਨਾਲੋਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਨਾਨਕਿਆਂ ਦਾਦਕਿਆਂ ਦੋਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਲੰਗੂਰ ਦੀ ਨਸਲ ਨਾਲ ਨਾਤਾ ਜੋੜਨਾ ਫ਼ਖਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝਦਾ ਹਾਂ।'' ਹਕਸਲੇ ਨੇ ਥਾਂ ਥਾਂ ਡਾਰਵਿਨ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਣ ਕੀਤੇ।

ਡਾਰਵਿਨ ਤੇ ਵੈਲੇਸ ਦਾ ਰਿਸ਼ਤਾ ਵੀ ਕਮਾਲ ਸੀ। ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਵੈਲੇਸ ਦੇ ਸਿਰ ਬੰਨ੍ਹਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਵੈਲੇਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਪੂਰੇ ਦਾ ਪੂਰਾ ਡਾਰਵਿਨ ਦੀ ਦੇਣ ਹੈ। ਡਾਰਵਿਨ ਸੁਭਾਅ ਪੱਖੋਂ ਚੁੱਪ ਤੇ ਸ਼ਰਮੀਲਾ ਸੀ। 'ਓਰਿਜਿਨ ਆਫ ਸਪੀਸ਼ੀਜ਼' ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਜੌਹਨ ਮਰੇ ਨਾਲ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਡਾਰਵਿਨ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਲਈ ਘਾਟੇਵੰਦੀ ਰਹੇਗੀ। ਉਸ ਨੇ ਜੌਹਨ ਨੂੰ ਲਿਖਿਆ: 'ਹੁਣ ਤਕ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੀ ਕਿਤਾਬ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫਰੋਲ ਕੇ ਸਮਝ ਲਈ ਹੋਵੇਗੀ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਸੌਦਾ ਘਾਟੇਵੰਦਾ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਇਕਰਾਰਨਾਮੇ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਚਾਹੋ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।''

ਲੰਗੂਰ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਸਿੱਧੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ 1859 ਵਾਲੀ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਹੀ। ਇਹ ਉਸ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ 1871 ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਆਪਣੀ ਦੂਜੀ ਕਿਤਾਬ 'ਡਿਸੈਂਟ ਆਫ ਮੈਨ' ਵਿੱਚ ਕਹੀ ਸੀ। ਉਂਜ, ਉਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਪਿੱਛੋਂ ਵੀ ਦੇਰ ਤਕ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਚਰਚ ਤੇ ਡਾਰਵਿਨ ਦੇ ਉਮਰ ਭਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 1882 ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਉਪਰੰਤ ਚਰਚ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੈਸਟਮਿਨ-ਸਟਰ ਐਬੇ ਵਿੱਚ ਨਿਊਟਨ ਦੀ ਕਬਰ ਨੇੜੇ ਸ਼ਾਹੀ ਸਨਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਦਫ਼ਨਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ। 10 ਪੌਂਡ ਦੇ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਨੋਟ ਉੱਤੇ ਡਾਰਵਿਨ ਦੀ ਫੋਟੋ ਛਾਪ ਕੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਕੀਦਤ ਕਾਫ਼ੀ ਦੇਰ ਪਹਿਲਾਂ ਭੇਟ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਡਾਰਵਿਨ ਆਪ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਮਾਨ-ਸਨਮਾਨ ਦੌਰਾਨ ਨਿਮਰ ਤੇ ਸਹਿਜ ਰਿਹਾ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਗਲੈਡਸਟੋਨ ਉਸ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ। ਉਹ ਮਿਲ ਕੇ ਗਿਆ ਤਾਂ ਡਾਰਵਿਨ ਨੇ ਦੋਸਤਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, ''ਗਲੈਡਸਟਨ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿੱਡਾ ਵੱਡਾ ਬੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇੰਜ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਰਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਜਿਹਾ ਸਾਧਾਰਨ ਬੰਦਾ ਹੋਵੇ।'' ਇਹ ਟਿੱਪਣੀ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗਲੈਡਸਟੋਨ ਨੂੰ ਦੱਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, "ਕਮਾਲ ਹੈ, ਮੈਂ ਵੀ ਡਾਰਵਿਨ ਬਾਰੇ ਇਹੀ ਸੋਚ ਰਿਹਾ ਸਾਂ।''

ਡਾਰਵਿਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਵੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇਰ ਤਕ ਸਰਗਰਮ ਰਹੇ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਟੌਮਸ ਸਕੋਪਸ ਉੱਤੇ 1925 ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਸਿਧਾਂਤ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਕਾਰਨ ਮੁਕੱਦਮਾ ਠੋਕ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ ਇਹ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਸਕੋਪਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੌ ਡਾਲਰ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕੀਤਾ। ਅਮਰੀਕੀ ਸੂਬੇ ਟੈਨੇਸੀ ਦਾ ਕਾਨੂੰਨ ਹੀ ਐਸਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ 1967 ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਮੰਤਰੀ ਸਤਿਆਪਾਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਭਰ ਵਿੱਚ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਵਿਰੋਧ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨਾਲ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਨੂੰ ਸੱਟ ਵੱਜੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਛਵੀ ਖਰਾਬ ਹੋਈ ਹੈ। ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਵਿਗਿਆਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਇਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਆਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਹਨ: ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਨੈਸ਼ਨਲ ਸਾਇੰਸ ਅਕੈਡਮੀ, ਬੰਗਲੌਰ ਦੀ ਇੰਡੀਅਨ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਸਾਇੰਸਿਜ਼ ਅਤੇ ਅਲਾਹਾਬਾਦ ਦੀ ਨੈਸ਼ਨਲ ਅਕੈਡਮੀ ਆਫ ਸਾਇੰਸਿਜ਼।

ਅਕੈਡਮੀਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਮਵਰ ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਖ਼ਸੀਅਤਾਂ ਨੇ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬੇਤੁਕੇ ਬਿਆਨ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਨੂੰ ਟਵੀਟਾਂ, ਬਿਆਨਾਂ, ਪੱਤਰਾਂ ਆਦਿ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਦਰਸਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦਰਸਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੇ ਪਸਾਰ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਨੂੰ ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਗ਼ੈਰ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਦੇ ਪਸਾਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਦਾ ਪੂਰੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ 'ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ' ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲੇ

(ਸਫ਼ਾ 4 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਥੇ ਘਰੇਲੂ ਵਰਤੋਂ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।

ਇਕ ਹੋਰ ਹਕੀਕਤ ਸਮਝਣੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਿਹੜਾ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਦੋ-ਚਾਰ ਬੰਦੇ ਵੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਉਹੀ ਬੰਦੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਦਾ ਗੁਰ ਸਿੱਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਪਿੱਛੋਂ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤੇ ਕੁਝ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਵੀ ਖੋਲ੍ਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜ਼ਰਾ ਗੌਰ ਕਰੋ, ਜਿਸ ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਦੀ ਕਲਾ ਸਿੱਖੀ, ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਬੁਰਾ ਨਹੀਂ ਮਨਾਉਂਦਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗੀ ਬਣ ਗਏ ਹਨ, ਸਗੋਂ ਉਹ ਲੋੜ ਪੈਣ 'ਤੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਮਾਉਣ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਦਦ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਚੱਲਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਾਂ ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਾ ਹੋਰ ਮਿਲ ਜਾਵੇਗਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਵੀ ਇਕ ਕਾਰੋਬਾਰੀ ਬਣ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਉਸ ਨਾਲ ਕਰੋ, ਜੋ ਦਫਤਰ 'ਚ ਪੱਕੀ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਡਰ ਲੱਗਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦੀ ਨੌਕਰੀ ਚਲੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੀ ਬਣੇਗਾ? ਅਸਲ 'ਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਾਡੀਆਂ ਹੁਣ ਤਕ ਦੀਆਂ ਸਰਕਾਰਾਂ (ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ) ਨੇ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦਾ ਲਾਲਚ ਦੇ ਕੇ ਸਾਡੇ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਹੀ ਅਜਿਹੀ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਹਰ ਵੇਲੇ ਇਹੋ ਸੋਚਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਨਾ ਰਹੀ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਦਕਿ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦਾ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਦਾ ਮਾਲ ਨਾ ਵਿਕਿਆ ਤਾਂ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ? ਉਹ ਉਸ ਮਾਲ ਨੂੰ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਵੇਚ ਕੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ 'ਚ ਕੋਈ ਹੋਰ ਚੀਜ਼ ਵੇਚਣ ਲਈ ਲੈ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵੰਡ ਹੋਈ ਸੀ, ਉਦੋਂ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਭਾਰਤ 'ਚ ਆਏ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ 'ਸ਼ਰਨਾਰਥੀ' ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਹੀ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰ ਕੇ ਸਮਾਜ 'ਚ ਆਪਣੀ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ। ਅੱਜ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਿੱਕਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਿਸੇ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਨਹੀਂ ਫੈਲਾਇਆ, ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਭੀਖ ਨਹੀਂ ਮੰਗੀ ਤੇ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਇਕ ਵੀ ਦਿਨ ਭੁੱਖੇ ਢਿੱਡ ਨਹੀਂ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ।

ਨੌਕਰੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੰਤਾ ਵੀ ਸਤਾਉਂਦੀ ਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਦੀ ਆਮਦਨ ਰੁਕ ਜਾਣ 'ਤੇ ਘਰ ਕਿਵੇਂ ਚੱਲੇਗਾ? ਅਸਲ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਕੁਝ ਅਜਿਹੀ ਫਿਤਰਤ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਚੰਗੇ ਤੋਂ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਨੂੰ ਵੀ ਇਹ ਸੋਚਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਨੌਕਰੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਕੁਝ ਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਇਹੋ ਵਜ੍ਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਅਪਮਾਨਿਤ ਹੁੰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਵਿਤਕਰੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਅਜਿਹੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਦੇ ਦਮਘੋਟੂ ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬਿਤਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਉਸ ਨੂੰ ਲੱਤ ਮਾਰ ਕੇ ਖ਼ੁਦ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਜਾਂ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਕਰਨ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਜਿਹੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਹੋਣ ਤੋਂ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰੋਕ ਸਕਿਆ।

ਸਾਡੇ ਪੱਛੜਨ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ : ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਏ ਜਾਂ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਵਿਚ ਤਬਾਹ ਹੋਏ ਦੇਸ਼ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਤੋਂ ਇਸ ਲਈ ਅੱਗੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਅਹਿਮੀਅਤ ਦਿੱਤੀ। ਚੀਨ ਤੇ ਜਾਪਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਲੈ ਲਓ, ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਤਾਂ ਦੂਰ, ਆਪਣੇ ਹੀ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਛੋਟੇ-ਛੋਟੇ ਕੰਮ-ਧੰਦੇ ਖੋਲ੍ਹਣ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਤਪਾਦ ਪੂਰੀ ਦੁਨੀਆ 'ਚ ਛਾਏ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਸ਼ ਦੁਨੀਆ ਭਰ 'ਚ ਤਕਨਾਲੋਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਕਿ ਨੌਕਰੀ ਦੀ ਬਜਾਏ ਜ਼ਿਆਦਾ ਜ਼ੋਰ ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਆਦਤ ਪਵੇ।

ਜੋ ਲੋਕ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਦੀ ਵਜ੍ਹਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਥੇ ਤਨਖਾਹਾਂ ਚੰਗੀਆਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ, ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਗਿਆਨੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪੈਸੇ ਦੇ ਲਾਲਚ ਵਿਚ ਅਮਰੀਕਾ ਜਾਂ ਯੂਰਪੀ ਦੇਸ਼ਾਂ 'ਚ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਜ਼ਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ, ਕੀ ਉਥੇ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਨਹੀਂ ਹਨ?

ਹਕੀਕਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਥੋਂ ਦੇ ਲੋਕ ਨੌਕਰੀ ਕਰਨਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਨੌਕਰੀ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਉਹ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਕੰਮ-ਧੰਦਾ ਕਰਨਗੇ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿਆਦਾ ਫਾਇਦਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਨੌਕਰੀ ਲਈ ਤਾਂ ਉਹ ਸਾਡੇ ਵਰਗੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੁਲਾ ਹੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।

ਜੇ ਭਾਰਤ ਤੋਂ ਪਲਾਇਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੋ ਲੋਕ ਪਲਾਇਨ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਾਪਿਸ ਬੁਲਾਉਣ ਲਈ ਇਥੇ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਹਾਲਾਂਕਿ 'ਸਕਿੱਲ ਇੰਡੀਆ' ਜਾਂ 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਚਲਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਇੰਨਾ ਹਲਕਾ ਰਿਹਾ ਕਿ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋਣ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਜਿੰਨੇ ਵੀ ਐਲਾਨ ਹਨ, ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਸਮਾਂ ਆਉਂਦਿਆਂ ਹੀ ਦਮ ਤੋੜ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਅੱਜ ਵੀ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਰਜ਼ਾ ਮਿਲਣਾ ਬਹੁਤ ਟੇਢੀ ਖੀਰ ਹੈ। ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਰਕਾਰ ਤਾਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਰਜ਼ਾ ਤਾਂ ਹੀ ਦੇਵਾਂਗੇ, ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਗਹਿਣੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਕੋਈ ਜ਼ਮੀਨ-ਜਾਇਦਾਦ ਜਾਂ ਹੋਰ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਹੋਵੇਗੀ।

ਜੇਕਰ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਪਵੇਗਾ, ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਫੈਲਾਉਣੀ ਪਵੇਗੀ ਤੇ ਇਹ ਦੱਸਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣੇ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹਨ, ਇਸ ਦੇ ਲਈ ਕੀ-ਕੀ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਪੈਸਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਹ ਸੋਮੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣਾ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਤਕ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਸਰਕਾਰ ਆਪਣਾ ਰਾਗ ਅਲਾਪਦੀ ਰਹੇਗੀ ਤੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਬੇਰੋਜ਼ਗਾਰੀ ਵਧਦੀ ਰਹੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਸਿਰਫ ਨੌਕਰੀਆਂ ਦੇ ਕੇ ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਨਹੀਂ ਕੱਢਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

ਮਾਲਵੇ ਦਾ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੇਲਾ ਛਪਾਰ

ਗੁਰਭਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੁਰੀ
9915727311

ਪੰਜਾਬ ਮੇਲਿਆਂ ਅਤੇ ਤਿਓਹਾਰਾਂ ਦਾ ਦੇਸ਼ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਲੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਂਝੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਕ ਹਨ। ਮੇਲੇ, ਬੋਲੀ, ਨਸਲ, ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਤਕਰੇ ਤੋਂ ਉਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਦਾ ਮਨ- ਭਾਉਂਦਾ ਬਿੰਬ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਵਿਚਲੇ ਪਿੰਡ ਛਪਾਰ ਦਾ ਮੇਲਾ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਕੋਨੇ- ਕੋਨੇ 'ਚ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਮੇਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਵੀ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਬੱਚ ਨਹੀ ਸਕਿਆ। ਜਿੱਥੇ ਸਮਾਜਿਕ ਤਬਦੀਲੀ ਹੋਵੇਗੀ, ਉੱਥੇ ਸਮਾਜ ਦੇ ਸਾਰੇ ਪਹਿਲੂਆਂ 'ਚ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਣਗੀਆਂ। 1970 ਦੇ ਨੇੜੇ- ਤੇੜੇ ਹਰੀ- ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਨੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਂਦਾ। ਹੌਲੀ- ਹੌਲੀ ਇਹ ਵਰਤਾਰਾ ਮੱਧਮ ਤੋਰ ਤੁਰਿਆ। ਸਮਾਜਿਕ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਤਰੇੜਾਂ ਨਜ਼ਰ ਆਉਣ ਲੱਗੀਆਂ। ਛਪਾਰ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਸਰੂਪ ਵੀ ਇਸ ਤਬਦੀਲੀ ਤੋਂ ਅਭਿੱਜ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਛਪਾਰ ਦੇ ਮੇਲੇ 'ਚ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਇੱਕ- ਦੂਜੇ 'ਤੇ ਚਿੱਕੜ- ਉਛਾਲੀ ਵੱਧ ਗਈ। ਪਰ ਉਕਤ ਮੇਲੇ ਦੇ ਬਿੰਬ 'ਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕ ਉਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੀ ਰਹੇ। ਸਾਡਾ ਕਹਿਣ ਦਾ ਇਹ ਭਾਵ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੇਲੇ ਦੇ ਅਸਲ ਸਰੂਪ ਨੂੰ ਕੁੱਝ ਘੱਟ ਗ੍ਰਹਿਣ ਲੱਗਿਆ। ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਤਕਨੀਕਾਂ ਨੇ ਵੀ ਕੁੱਝ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਨਵੇਂ ਕਿਸਮ ਦੇ ਝੂਲੇ- ਖਿਡੌਣੇ, ਵੱਖ- ਵੱਖ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਮਠਿਆਈਆਂ ਆਦਿ ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਵਿਕਣ ਲੱਗ ਪਈਆਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਡਾਂਸ, ਸਰਕਸਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਥਾਂ ਬਣਾ ਲਈ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਮੱਕੀ, ਕਪਾਹ, ਕਮਾਦ, ਚਰੀ, ਸਣ, ਮਾਂਹ- ਮੋਠ, ਹਾੜ੍ਹੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਨਾਲ ਝੂੱਲ- ਝੂੱਲ ਪੈਂਦੇ ਲਹਿਲਹਾਉਂਦੇ ਖੇਤ ਨਾ ਜਲ- ਜੀਰਣੀ, ਨਾ ਪਲ- ਪਲ ਪੌਲਾਂ ਮਾਰ ਕੇ ਦੀਵੇ ਬੁਝਾਉਂਦੀ ਬਿਜਲੀ, ਨਾ ਜ਼ਹਿਰੀਲੀ ਖਾਦ, ਨਾ ਪੱਤਝੜ ਕਾਈ, ਸਾਉਣ ਦੇ ਫ਼ਰਾਟਿਆਂ, ਨਹਿਰੀ ਪਾਣੀ, ਟਿੰਡਾਂ ਗੇੜਦੇ ਟੱਕ- ਟੱਕ ਕਰਦੇ ਕੁੱਤੇ ਵਾਲੇ ਹਲਟ ਤੋਂ ਪੌਣ- ਪਾਣੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਭਲਾ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮੇਲੇ 'ਤੇ

ਗੁੱਗਾ- ਮਾੜੀ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਲੋਕ ਜੁੜਦੇ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣ ਦੀ ਰਸਮ ਅਦਾ ਕਰਕੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਰੂਪ ਧਾਰਨ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੇਲਾ ਪੰਜ ਦਿਨ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਦਿਨ ਢੱਲਦੇ ਨਾਲ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕ ਮੇਲੇ ਦੇ ਜਾਦੂਮਈ ਅਸਰ ਥੱਲੇ ਬੋਲੀਆਂ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਗੱਭਰੂਆਂ ਦੀਆਂ ਢਾਣੀਆਂ ਵੱਲ ਹੋ ਤੁਰਦੇ ਹਨ। ਜਾਂ ਲੋਕ ਕਥਾਵਾਂ, ਪ੍ਰੇਮ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਅਖਾੜਿਆਂ 'ਚ ਗੱਦਿਆਂ ਵਰਗੀ ਮਿੱਟੀ ਉਪਰ ਮੰਤਰ- ਮੁਗਧ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਲੋਕ ਸਾਜ਼, ਢੋਲ- ਢੋਲਕੀਆਂ, ਸਰੰਗੀ, ਬੁਦਗੂ, ਕਾਟੋ, ਸੱਪ ਵੰਡ ਅਲਗੋਜ਼ੇ, ਦਿਲ ਟੁੰਬਵੀਆਂ ਧੁੰਨਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਮਸਤ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਿਤੇ ਢੋਲ ਵੱਜਦਾ ਵੇ ਕਿਤੇ ਚਿਮਟਾ,

ਕਾਟੋ ਦੀ ਪੂੰਛ ਹਿਲਦੀ,

ਕਿਤੇ ਹਿਲਦਾ ਰੁਮਾਲ ਸੱਤ ਰੰਗ ਦਾ,

ਰੰਗਾਂ 'ਚ ਫਿਰੇ ਦੁਨੀਆਂ,

ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤੇਰੇ ਰੰਗ ਦਾ।

ਕਿਤੇ ਢੋਲ ਵੱਜਦਾ ਵੇ ਕਿਤੇ ਚਿਮਟਾ..........।

ਗੁੱਗੇ ਮਾੜੀ ਦੀ ਕਈ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਤਿਹਾਸਕ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾੜੀ ਤੋਂ ਅੱਠ ਰਾਹ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ।ਰਸੀਨ, ਰਸੂਲਪੁਰ, ਮਹੇਰਨਾ ਕਲਾਂ, ਮਹੇਰਨਾ ਖੁਰਦ, ਦਹਿਲੀਜ਼ ਕਲਾਂ, ਦਹਿਲੀਜ਼ ਖੁਰਦ, ਅਹਿਮਦਗੜ੍ਹ ਛਪਾਰ, ਧੂਲਕੋਟ, ਲਤਾਲਾ।

ਇਕ ਦੰਦ ਕਥਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਧਾਰਮਿਕ ਥਾਂ 'ਤੇ ਇੱਕ ਪੰਡਤ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ, ਇਸ ਥਾਂ ਨੇੜੇ ਦੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਪੰਡਤ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਇੱਥੇ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਹੈ ? ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਨੇ ਉੱਤਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਗੁੱਗੇ ਪੀਰ ਦੀ ਥਾਂ ਹੈ, ਜਿੱਥੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਮਨ- ਮਨੌਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਸੁਣ ਕੇ ਮਹਾਰਾਜਾ ਨਾਭਾ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉੱਥੇ ਰੁਕਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮਾੜੀ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ।

ਛਪਾਰ ਮੇਲੇ ਦੀ ਇਹ ਵਿਲੱਖਣਤਾ ਬਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ ਦੋ- ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਕੱਲੇ ਪੰਜਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੇ ਕੋਨੇ- ਕੋਨੇ ਤੋਂ ਲੋਕ ਇੱਥੇ ਗੁੱਗਾ ਪੀਰ ਦੀ ਸਮਾਧ 'ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਮੇਲੇ ਦਾ ਆਨੰਦ ਮਾਨਣ ਲਈ ਇਕੱਠੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮੇਲੇ 'ਤੇ ਆਪੋ- ਆਪਣਾ ਸੌਦਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਅਤੇ ਨਵੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਟੋਰਨ ਲਈ ਲੰਗੋਟ ਕੱਸ ਲੈਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਵਾਰ ਚੋਣਾ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਿਆਸੀ ਡਰਾਮੇਬਾਜੀ ਕੁਝ ਜਿਆਦਾ ਹੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ।

ਬਜਟ: ਕਿਸਾਨਾਂ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਅਤੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨਾਲ ਬੇਵਫ਼ਾਈ

ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਡਾ

ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਆਪਣਾ ਪੰਜਵਾਂ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਪੂਰਾ ਬਜਟ ਉਸ ਸਮੇਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਨਜ਼ਦੀਕ ਆ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਦੇ 'ਅੱਛੇ ਦਿਨ ਆਉਣ', 'ਮੇਕ ਇਨ ਇੰਡੀਆ' ਆਦਿ ਨਾਅਰੇ ਦਮ ਤੋੜ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਰੀਬੀ ਅਤੇ ਅਮੀਰੀ ਵਿਚਕਾਰ ਪਾੜਾ ਵਧ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਦਰਪੇਸ਼ ਸੰਕਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਦੀ ਦੇ ਖਾਸਮ-ਖਾਸ ਗੌਤਮ ਅਡਾਨੀ ਦੀ ਜਾਇਦਾਦ ਪਿਛਲੇ ਇਕ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ 125 ਫੀਸਦ, ਡੀ-ਮਾਰਟ ਦੇ ਮਾਲਕ ਰਾਧਾਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਦਮਾਨੀ ਦੀ 80 ਫ਼ੀਸਦ ਅਤੇ ਮੁਕੇਸ਼ ਅੰਬਾਨੀ ਦੀ 77|53 ਫ਼ੀਸਦ ਵਧ ਗਈ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਇਕ ਫ਼ੀਸਦ ਵੱਡੇ ਘਰਾਣਿਆਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਲਕ ਦੀ 73 ਫ਼ੀਸਦ ਜਾਇਦਾਦ ਕੇਂਦਰਿਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਹ ਘਰਾਣੇ ਸਿਆਸੀ ਆਗੂਆਂ ਦੀ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਸਦਕਾ ਮੁਲਾਜ਼ਮਾਂ ਨਾਲੋਂ ਟੈਕਸਾਂ ਦਾ ਤੀਜਾ ਹਿੱਸਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਨਅਤੀ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ 299 ਮੈਗਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲੇ ਲਟਕੇ ਹੋਣ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 18|33 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦੀ ਪੂੰਜੀ ਫਸੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਵੱਡੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਵੱਟੇ ਖਾਤੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜਨਤਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ 12 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ 'ਸਟਰੈਸਡ' ਅਸਾਸੇ ਹਨ ਜੋ ਬੈਂਕਾਂ ਦੀ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ੀ ਦਾ 15 ਫੀਸਦ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਸਾਸਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਰਚ 2019 ਤੱਕ ਮੁੜ ਢਾਂਚਾਗਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਛੇ ਕਮਜ਼ੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਸੰਕਟ ਮੋਚਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 70,000 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੁੜ-ਪੂੰਜੀਕਰਨ ਲਈ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਵੱਟੇ ਖਾਤੇ ਵਾਲੇ ਕਰਜ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਲੀਕ ਮਾਰੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਰੀਅਲ ਅਸਟੇਟ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰੀਆਂ ਦੇ ਉਸਾਰੀ ਅਧੀਨ ਫਲੈਟ ਅੱਧ ਵਿਚਾਲੇ ਲਟਕ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸ਼ਤਾਂ ਅਦਾ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਮੱਧ ਵਰਗ ਨੂੰ ਫਲੈਟ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਲਈ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਮੰਦੇ ਵਿੱਚੋਂ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਇਸ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ 100 ਫੀਸਦ ਸਿੱਧੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਨਿਵੇਸ਼ ਨੂੰ ਖੁੱਲ੍ਹ ਦੇ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਕਾਰਨ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਰ ਸਨਅਤਾਂ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪੈਸਾ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਆਰਥਿਕ ਮੰਦੇ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਹੁਣ ਤੱਕ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਅਸਮਾਨ ਛੂਹ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਉਭਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਕਾ ਨਾ ਹੋਣ, ਮਿਉਚਲ ਅਤੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੇ ਮੁਨਾਫ਼ਿਆਂ 'ਤੇ ਟੈਕਸ ਲਾਉਣ ਅਤੇ ਸੰਸਾਰ ਆਰਥਿਕਤਾ ਦੇ ਅਸ਼ੁਭ ਸੰਕੇਤਾਂ ਨੇ ਸ਼ੇਅਰ ਬਾਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਦੇ ਬਜਟ ਲਈ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਸਥਾਈ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸੀ। ਸਤੰਬਰ 2015 ਵਿੱਚ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਵਿੱਚ 4|82 ਕਰੋੜ ਦਰਜ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੇਵਲ 0-56 ਫੀਸਦ ਨੂੰ ਨੌਕਰੀ ਮਿਲੀ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ 1|9 ਫੀਸਦ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੈਦਾਵਾਰ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲਗਾਤਾਰ ਘੱਟ ਕੇ 13 ਫੀਸਦ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ; ਪਰ ਅਜੇ ਵੀ ਮੁਲਕ ਦੀ ਦੋ ਤਿਹਾਈ ਵਸੋਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ। ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਮਸ਼ੀਨੀਕਰਨ ਅਤੇ ਰਸਾਇਣੀਕਰਨ ਨਾਲ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਦਿਹਾੜੀ ਦਿਨ ਘਟਣ ਕਰ ਕੇ ਛੋਟੇ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਕਿਸਾਨ ਅਤੇ ਖੇਤ ਮਜ਼ਦੂਰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਧੱਕੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੇਂਡੂ ਵਸੋਂ ਦਾ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵੱਲ ਪਰਵਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ 1950 ਵਿੱਚ 10 ਕਰੋੜ ਖੇਤੀ ਕਾਮੇ ਸਨ, ਉਹ 2011 ਦੀ ਮਰਦਮਸ਼ੁਮਾਰੀ ਮੁਤਾਬਿਕ 26 ਕਰੋੜ ਖੇਤੀ ਕਾਮੇ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ 25 ਲੱਖ ਖੇਤੀ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਪੈਦਾਵਾਰ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਖੇਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਖੇਤੀ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੂ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਮੁਲਕ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਕਾਮੇ ਦੀ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਕਾਮੇ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ 88 ਲੱਖ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਇਹ 26 ਕਰੋੜ ਦਾ ਕੇਵਲ 3|3 ਫੀਸਦ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੀ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਭਾਰਤ ਅੰਦਰ ਖੇਤੀ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਾਡੀ ਖੇਤੀ ਲੋੜ ਨਾਲੋਂ ਫਿਰ ਵੀ ਵਾਧੂ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਕਾਮਿਆਂ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਪੇਂਡੂ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਐਨਐਸਐਸਓ ਅਨੁਸਾਰ ਖੇਤੀ ਛੱਡਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ 45 ਫੀਸਦ ਕਿਸਾਨਾਂ ਕੋਲ ਕੋਈ ਬਦਲ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬਜਟ ਵਿੱਚ 70 ਲੱਖ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਸਾਲ 1-20 ਕਰੋੜ ਨਵੇਂ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੈਦਾ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨ 27 ਕਰੋੜ 50 ਲੱਖ ਟਨ ਰਿਕਾਰਡ ਪੈਦਾਵਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 12|60 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਖੇਤੀ ਲਾਗਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਨੇ 2016-17 ਵਿੱਚ ਖਾਦਾਂ ਤੋਂ 1255 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ, ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਪੰਪਾਂ ਤੋਂ 125 ਕਰੋੜ, ਟਰੈਕਟਰਾਂ ਤੋਂ 5300 ਕਰੋੜ, ਕੀੜੇਮਾਰ ਦਵਾਈਆਂ ਤੋਂ 900 ਕਰੋੜ, ਬੀਜਾਂ ਤੋਂ 85 ਕਰੋੜ ਅਤੇ ਕੋਲਡ ਸਟੋਰਾਂ ਤੋਂ 7200 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਮੁਨਾਫ਼ੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਤੋਂ ਨਿਚੋੜੇ ਹਨ।

ਨੋਟਬੰਦੀ, ਜੀਐਸਟੀ ਅਤੇ ਆਧਾਰ ਕਾਰਡ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ 'ਤੇ ਧੱਕੇ ਨਾਲ ਠੋਸਣ ਦੇ ਨਾਂਹ ਪੱਖੀ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਲਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਮੋਦੀ ਨੇ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਪਰ ਗੁਜਰਾਤ ਤੇ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਸਮੇਂ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਬਦਲੇ ਮਿਜ਼ਾਜ ਨੇ ਮੋਦੀ ਦੇ ਗੁਜਰਾਤ ਮਾਡਲ ਦੀਆਂ ਚੂਲਾਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਮੋਦੀ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਬਜਟ ਪੇਂਡੂ ਨੁਹਾਰ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਡੇਢ ਗੁਣਾਂ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਦੇ ਜੁਮਲੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ; ਹਾਲਾਂਕਿ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਹਲਫਨਾਮਾ ਦੇ ਕੇ ਸਵਾਮੀਨਾਥਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਉਤਪਾਦਕ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਡੇਢ ਗੁਣਾਂ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਸ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਰਬੀ ਦੀਆਂ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਡੇਢ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਚੁੱਕੇ ਹੋਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਵੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਅਰੁਣ ਜੇਤਲੀ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਲਈ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ ਦੇਣ ਲਈ ਗ਼ਲਤ ਫਾਰਮੂਲੇ ਏ-2 ਦੀ ਚੋਣ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਏ-2 ਵਿੱਚ ਕਿਸਾਨ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਖ਼ਰਚੇ ਜਿਵੇਂ ਬੀਜ, ਖਾਦ, ਤੇਲ, ਰਸਾਇਣ, ਮੁੱਲ ਦੀ ਲੇਬਰ, ਸਿੰਜਾਈ ਦੀ ਕੀਮਤ, ਠੇਕੇ 'ਤੇ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ, ਸੰਦਾਂ ਦੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਤੇ ਘਸਾਈ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀ ਸਾਂਭ ਸੰਭਾਲ ਖ਼ਰਚੇ, ਪੂੰਜੀ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸੀ-2 ਵਿੱਚ ਏ-2 ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਖ਼ਰਚਿਆਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਪਣੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਠੇਕਾ, ਸਥਿਰ ਪੂੰਜੀ ਉਪਰ ਵਿਆਜ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੇਬਰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਡਾ: ਰਮੇਸ਼ ਚੰਦ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸੀ-2 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪਰਿਵਾਰਕ ਲੇਬਰ ਨੂੰ ਟੈਕਨੀਕਲ ਲੇਬਰ ਮੰਨਣ, ਵਿਆਜ ਪੂਰੇ ਫ਼ਸਲੀ ਸੀਜ਼ਨ ਦਾ ਪਾਉਣ, ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੰਡੀ ਪ੍ਰਚਲਤ ਠੇਕਾ ਪਾਉਣ, ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੇ ਮੰਡੀਕਰਨ, ਫ਼ਸਲ ਦੇ ਸਫ਼ਾਈ ਖ਼ਰਚੇ, ਢੋਅ ਢੁਆਈ ਖ਼ਰਚੇ, ਪੈਕਿੰਗ ਖ਼ਰਚੇ ਪਾਉਣ ਦੀ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਮੁਤਾਬਕ, ਕਣਕ ਦੀ ਲਾਗਤ 2408 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਮਰਥਨ ਮੁੱਲ 1625 ਰੁਪਏ ਦੇ ਕੇ 783 ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਇੰਟਲ ਘਾਟਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਏ-2 ਫਾਰਮੂਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫ਼ਸਲਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਗਤਾਂ ਦਾ ਡੇਢ ਗੁਣਾਂ ਮੁੱਲ ਦੇ ਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਨੂੰ ਗੁੰਮਰਾਹ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਕੇ ਇਕ ਹੋਰ ਜੁਮਲਾ ਛੱਡਿਆ ਹੈ।

ਮੁਲਕ ਦੀ 65 ਫੀਸਦ ਜ਼ਮੀਨ ਬਰਸਾਤ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਪਰ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਿੰਜਾਈ ਕਰਨ ਲਈ 1260 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਹੀ ਰੱਖੇ ਹਨ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀ ਪਰਿਵਾਰ ਖ਼ਰਚਾ 4700 ਰੁਪਏ ਅਤੇ ਆਮਦਨ 3600 ਰੁਪਏ ਹੈ। ਕਿਸਾਨਾਂ ਸਿਰ 12|60 ਲੱਖ ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਢੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਕਿਸਾਨ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਪਰ ਬਜਟ ਵਿੱਚ ਨਾ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀ ਕਰਜ਼ਾ ਮੁਆਫ਼ੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਖੁਦਕੁਸ਼ੀਆਂ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੇ ਪੀੜਤ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਹਤ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਨਪੀੜੇ ਖੇਤKਪੇਂਡੂ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਬਜਟ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ, ਜ਼ਰੱਈ ਤੇ ਸਨਅਤੀ ਅਤੇ ਸੇਵਾ ਖੇਤਰ ਦੇ ਸੰਕਟ ਦੀਆਂ ਵਿਰਾਟ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਖਾਕਾ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਅੰਗਰਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਅਤੇ ਦਸਤਕਾਰੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਕਿਰਤ ਦੀ ਸਥਾਈ ਵੰਡ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਸੀ। ਜ਼ਮੀਨ ਦੀ ਸਾਂਝੀ ਮਾਲਕੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ, ਪਰ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਜ਼ਮੀਨ 'ਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕਬਜ਼ਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਜਨਤਕ ਜਲ ਸਪਲਾਈ (ਨਹਿਰਾਂ) ਖੇਤੀ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਡ ਸਵੈ-ਨਿਰਭਰ ਇਕਾਈਆਂ ਸਨ।

ਪਾਕਿਸਤਾਨ: ਵਿਆਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਲੇਵਾ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ

(ਸਫਾ 11 ਦੀ ਬਾਕੀ)

ਬਾਵਜੂਦ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਕਈ ਜਣੇ ਪੀੜਤਾ ਨੂੰ ਹੀ ਇਸ ਸਭ ਕਾਸੇ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਠਹਿਰਾਉਣਗੇ: ਜਿਹੜੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਦੂਜੇ ਸ਼ਹਿਰ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਮਰਦ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੁੜੀ ਦੋਸ਼ੀ ਹੀ ਮੰਨੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸਮਾ ਰਾਣੀ ਅਤੇ ਹਿਨਾ ਸ਼ਾਹਨਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਪਰ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬਚ ਗਈਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਜੀਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਹੋਇਆ ਪਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਕੁੜੀਆਂ ਇਸ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਜਿਊਂਦੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਵੀ ਮਰੀਆਂ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਇਹ ਉਹ ਸਮਾਜ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਕ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਹੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਨਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਾਂਹ ਕਰਨ ਦਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜ਼ੈਨਬ ਤੇ ਹਿਨਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਹੋਰ ਕੁੜੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨਸਾਫ਼ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ, ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤੁਰ ਜਾਣਗੀਆਂ, ਇਨਸਾਫ਼ ਦੀ ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਆਸ ਨਹੀਂ। ਪੁਲਿਸ ਆਪਣੀ ਕਹਾਣੀ ਪਾਏਗੀ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਚੱਲਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਵੀ ਬਦਲੇਗਾ ਨਹੀਂ। ਖ਼ੈਬਰ ਪਖਤੂਨਖਵਾ ਅਸੈਂਬਲੀ ਵਿੱਚ "ਕਤਲ ਦੀ ਨਿੰਦਾ" ਵਾਲਾ ਮਤਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ; ਅਜਿਹੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਤੇ ਵੀ ਪਾਸ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਝੂਠੇ ਦਿਲਾਸੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣਗੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮਰਦ ਇਹ ਜਚਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨਗੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਇਹ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਮਾੜਾ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ਼ ਮਿਲਣ ਦੀ ਕੋਈ ਸੰਭਾਵਨਾ ਬਣੇ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਮਿਸਾਲ ਕਾਇਮ ਹੋਵੇ ਜੋ ਔਰਤਾਂ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਜ਼ੁਲਮਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੰਧ ਬਣ ਸਕੇ।

ਸਾਲ 2018 ਵਾਲੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ, ਤਬ-ਦੀਲੀ ਦੀ ਕੋਈ ਉਮੀਦ ਘੱਟ ਹੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਜਾਪਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕਾਤਲਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸਜ਼ਾ ਮਿਲ ਵੀ ਸਕੇਗੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜ ਅੰਦਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮਿੰਦਗੀ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੀ ਥਾਂ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਔਰਤਾਂ ਇਸ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇੰਨਾ ਕੁਝ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਤੱਕ ਕਹਿਣ ਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਨਾ ਹੀ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਹੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਕਰ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਸਮੁੱਚਾ ਸੰਸਾਰ ਔਰਤਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੰਗ-ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਰਦਾਂ ਦੇ ਖ਼ਿਲਾਫ਼ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਅਤੇ ਜੱਦੋ-ਜਹਿਦਾਂ ਦੇ ਰੂ-ਬ-ਰੂ ਹੈ, ਤਾਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਮਰਯਾਦਾ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਨਾਂਹ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਸਮਾ ਰਾਣੀ ਇਸ ਸਨਮਾਨ ਖ਼ਾਤਿਰ ਮਰ ਗਈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਇਹ ਕੋਈ ਵੱਡਾ ਦੁਖਾਂਤ ਹੋਣਾ ਸੀ; ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਆਮ ਜਿਹੀ ਕੋਈ ਗੱਲ ਬਣ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਹੀ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਰਦ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ('ਡਾਅਨ' ਦੇ ਧੰਨਵਾਦ ਸਹਿਤ)

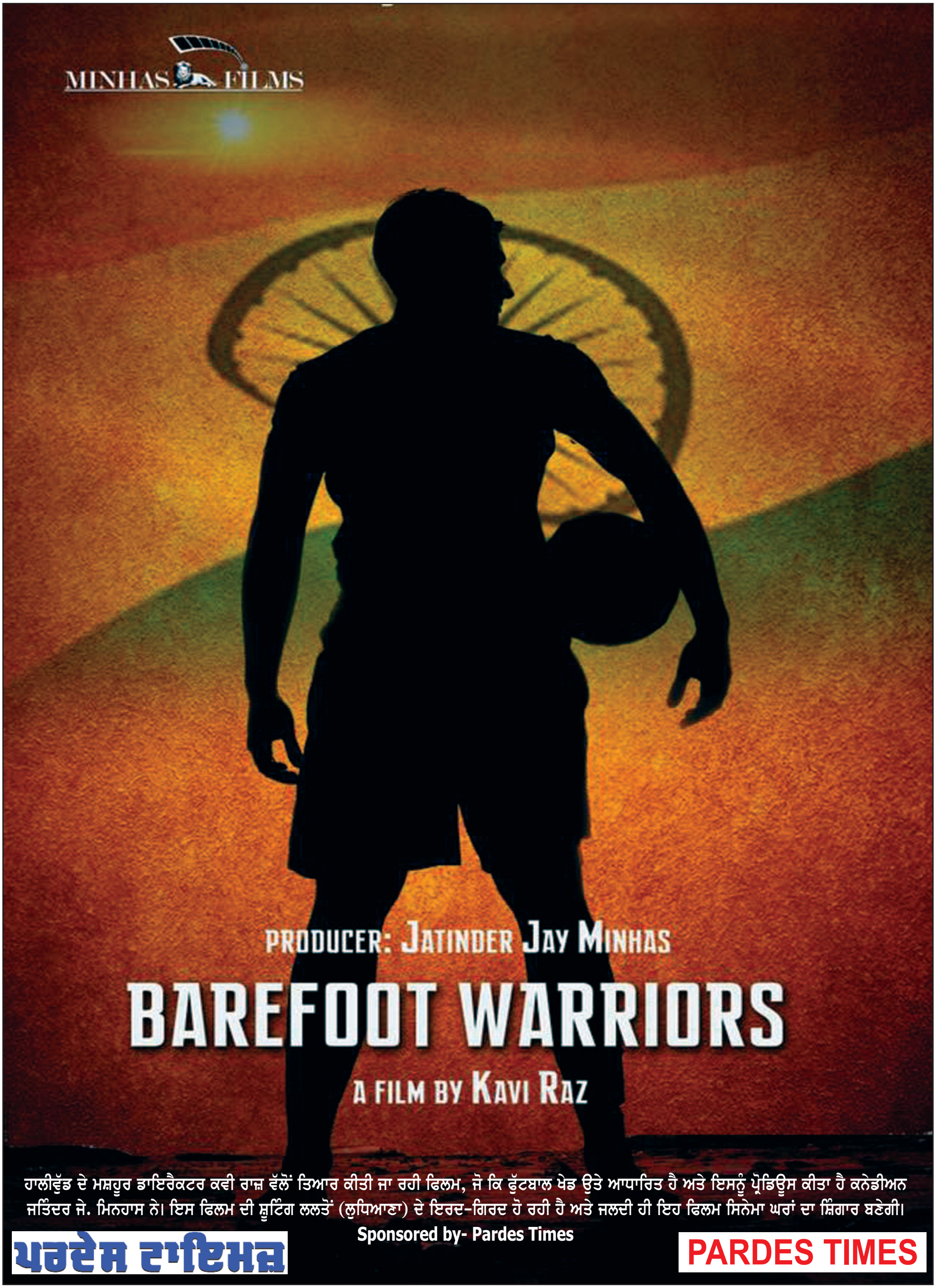

ਹਾਲੀਵੁੱਡ ਦੇ ਮਸ਼ਹੂਰ ਡਾਇਰੈਕਟਰ ਕਵੀ ਰਾਜ਼ ਵੱਲੋਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਫਿਲਮ, ਜੋ ਕਿ ਫੁੱਟਬਾਲ ਖੇਡ ਉਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰੋਡਿਊਸ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਨੇਡੀਅਨ ਜਤਿੰਦਰ ਜੇ. ਮਿਨਹਾਸ ਨੇ। ਇਸ ਫਿਲਮ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਲਲਤੋਂ (ਲੁਧਿਆਣਾ) ਦੇ ਇਰਦ-ਗਿਰਦ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਹ ਫਿਲਮ ਸਿਨੇਮਾ ਘਰਾਂ ਦਾ ਸ਼ਿੰਗਾਰ ਬਣੇਗੀ।

Sponsored by- Pardes Times

ਪਰਦੇਸ ਟਾਇਮਜ਼ PARDES TIMES